

342.1394

๗๗๖

๕.๓

ผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถที่มีต่อมารยาท
ในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

เพ็ญศรี ประทุมรุ่ง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

มีนาคม 2542

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

117671

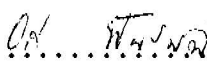
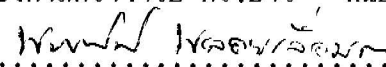
20 MAR 2542

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาใบปณิธานฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

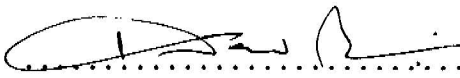
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์เสภา)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์เสภา)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธัมย์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรรณ พลอยเสื่อมแสง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปณิธานฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสวิมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ .11. เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความสามารถของอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธมณี และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง กรรมการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสงคำเครือ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา ที่กรุณาให้ความรู้ ข้อเสนอแนะและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์ชวน พัฒนคูหะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อาจารย์สมมุติ จันทร์สิงคำ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านวังยาว อาจารย์ดวงรัตน์ บุญวัน ผู้ช่วยวิจัยและคณาจารย์ โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านวังยาว ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองการใช้เครื่องมือและให้ความร่วมมือในการทดลองด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจจนการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณเจริญ ประทุมรุ่ง คุณระวีวรรณ ฮองกุล และคุณบรรยง พันธุ์ชะวงษ์ ที่กรุณาช่วยเหลือด้านทุนการวิจัยและให้กำลังใจเสมอมา

และสุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณประโยชน์ที่พึงได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แก่บิดา มารดา ครอบครัวพันธุ์ชะวงษ์และครอบครัวประทุมรุ่ง ผู้มีพระคุณที่ผู้วิจัยเคารพรักเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งคอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยให้ศึกษาค้นคว้าจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

เพ็ญศรี ประทุมรุ่ง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	8
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	8
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	8
	ตัวแปรที่ศึกษา	9
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
	กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	13
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	14
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง	15
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงทางบวก	24
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยาทานในการรับประทานอาหาร	35
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต	47
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	51
	ประชากร	51
	กลุ่มตัวอย่าง	51
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	51

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	56
การดำเนินการทดลอง	60
วิธีจัดการกับข้อมูล	63
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	79
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	79
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	80
ระยะดำเนินการทดลอง	81
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	85
อภิปรายผล	86
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	104
ภาคผนวก ก	105
ภาคผนวก ข	196
ประวัติย่อของผู้วิจัย	239

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงกำหนดการดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	58
2 แสดงการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและ หลังการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ..	67
3 แสดงการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและ หลังการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม	68
4 แสดงการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารในกลุ่มควบคุมที่ 1 ก่อนและ หลังการสอนปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล	69
5 แสดงการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารในกลุ่มควบคุมที่ 2 ก่อนและ หลังการสอนปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม	70
6 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการ การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับ นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ..	71
7 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการ การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มกับนักเรียนที่ ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม	72
8 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการ การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับนักเรียน ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม	73
9 แสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารเป็นรายบุคคลของนักเรียนใน กลุ่มทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	197
10 แสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารเป็นรายบุคคลของนักเรียนใน กลุ่มทดลองที่ 2 ตลอด 3 ระยะ	198

11 แสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารเป็นรายบุคคลของนักเรียนใน
 กลุ่มควบคุมที่ 1 ตลอด 3 ระยะ 199

12 แสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารเป็นรายบุคคลของนักเรียนใน
 กลุ่มควบคุมที่ 2 ตลอด 3 ระยะ 200

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	แผนภูมิแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง	60
2	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลอง ที่ 2 ตลอด 3 ระยะ	75
3	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุม ที่ 2 ตลอด 3 ระยะ	77
4	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 1 และกลุ่มทดลอง ที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	201
5	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 2 และกลุ่มทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	202
6	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 3 และกลุ่มทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	203
7	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 4 และกลุ่มทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	204
8	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 5 และกลุ่มทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	205
9	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 6 และกลุ่มทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	206
10	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 7 และกลุ่มทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	207
11	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 8 และกลุ่มทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ	208

[illegible]

[illegible]

36	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 4 และกลุ่มควบคุมที่ 2	
	ตลอด 3 ระยะ	233
37	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 5 และกลุ่มควบคุมที่ 2	
	ตลอด 3 ระยะ	234
38	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 6 และกลุ่มควบคุมที่ 2	
	ตลอด 3 ระยะ	235
39	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 7 และกลุ่มควบคุมที่ 2	
	ตลอด 3 ระยะ	236
40	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 8 และกลุ่มควบคุมที่ 2	
	ตลอด 3 ระยะ	237
41	ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 9 และกลุ่มควบคุมที่ 2	
	ตลอด 3 ระยะ	238

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเอง มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานนับพันปี มีหลายสิ่งหลายอย่างที่น่าจะเป็นเอกลักษณ์ไทยที่รู้จักกันดีเผยแพร่ไปทั่วโลก ทั้งด้านวัฒนธรรมทางวัตถุและจิตใจ เช่น สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม นาฏศิลป์ และดนตรี ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักเสียสละ ความกตัญญู กตเวทิตะ ความรักสันโดษไม่เบียดเบียนใคร ฯลฯ ปัจจุบันวัฒนธรรมต่างประเทศได้แทรกซึมเข้ามาสู่วิถีชีวิตของคนไทยอย่างหนัก ทางสื่อมวลชน ทุกชนิด เช่น โทรทัศน์ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อาทิ นิตยสาร เป็นต้น ดังนั้น ลักษณะและบุคลิกของคนไทยรุ่นหลัง ๆ จึงเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากวัฒนธรรมตะวันตกเขาไม่มีการเคารพในอาวุโส แต่วัฒนธรรมไทยของเราถือเรื่องวัยวุฒิ ดังนั้น เด็กไทยที่ได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศจึงมีแนวโน้มที่จะไม่ถือเรื่องวัยวุฒิ หรืออาวุโส ทำให้แลดูว่าคนไทยเรายุคนี้ไม่มีมารยาท เรื่องมารยาทไทย ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ไทยนั้น ก็นับเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเหตุที่ว่าในสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งปัญหาเกิดจากการไหลบ่าเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกทำให้แนวคิด ความรู้สึก และวิธีการดำเนินชีวิตเริ่มเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะแนวความคิดที่ว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ มีความเสมอภาคทางความคิด ควรมีอิสระในการตัดสินใจในการปฏิบัติตนในสังคม ทำให้เกิดความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันจากช่องว่างที่เกิดขึ้นนี้ได้ ทำให้เกิดปัญหาสังคมได้ง่าย และนับวันจะมากยิ่งขึ้น ปัญหาในเรื่องมารยาทไทยนี้มีตัวอย่างให้เห็นได้ชัดเจนว่า เยาวชนไทยในปัจจุบันมักไม่ยำเกรงพ่อแม่ ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้ใหญ่ที่ควรเคารพ แม้ในการกราบไหว้หรือปฏิบัติตนตามมารยาทที่พึงปฏิบัติก็ไม่นับว่า ในที่สุดก็คิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นจนเลยไปถึงคิดว่าเป็นเรื่องที่ล้าสมัย ไม่ทันกาลเวลา ผลจึงปรากฏว่าเป็นคนที่มีความหยาบกระด้างทั้งกายและวาจา ซึ่งจะมีผลเสียถึงจิตใจด้วย (สมจินตนา ภักดีศรีวงศ์. 2538 : 6 - 8)

จากแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างรวดเร็วในทุกด้านทำให้การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้กำหนดให้การพัฒนาคน เป็นจุด

เน้นในการพัฒนาเพื่อให้คนมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกดังกล่าวได้อย่างมีความสุขในฐานะปัจเจกบุคคลและเป็นผู้สรรสร้างครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศชาติ รวมทั้งสังคมโลกให้เป็น "ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ สภาพแวดล้อมยั่งยืน" ทิศทางการจัดการศึกษาต้องพัฒนาคน ด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม ทั้งในระดับความคิด ค่านิยมและพฤติกรรมโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และขัดเกลาเชิงสังคมให้มีลักษณะ "มองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี" ให้ยึดมั่นคุณธรรมและจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา ให้รู้คุณค่าวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของไทย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 12 - 16) และปัจจุบันเรื่องมารยาทไทยเป็นเรื่องที่ถูกละเลย โดยเหตุที่ว่าเมื่อไม่มีการปฏิบัติก็ไม่มีใครบังคับ ไม่มีการลงโทษ เมื่อเวลาผ่านไปมารยาทไทยบางอย่างจึงถูกกลืนไปกับกาลเวลา ขาดการสืบทอดโดยมีช่องว่างระหว่างรอยต่อทางวัฒนธรรม เยาวชนที่ไม่เคยเห็นมารยาทไทยบางอย่างจึงมีความคิดเห็นว่าล้าสมัย เป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายไม่น่าสนใจ ผู้ใดประพฤติปฏิบัติก็จะแปลกไปจากหมู่คณะ ทำให้การมองเห็นในเรื่องมารยาทไทยผิดไปจากความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

มารยาท คือระเบียบของสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งทุกชาติจะกำหนดระเบียบตามสภาพของสังคมของตน มารยาทของแต่ละชาติจึงอาจเหมือนกัน แตกต่างกันไปบ้าง ผู้ที่มีมารยาทที่ดีนั้นคือ ผู้ที่ปรับปรุงตนให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ หรือกาลเทศะเป็นสำคัญ ฉะนั้น ผู้ที่มีมารยาทก็คือ ประพฤติปฏิบัติตนในขอบเขตของวัฒนธรรมไทยเป็นผู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ในสมัยก่อนเด็กไทยจะได้รับการฝึกฝน เรื่องกิริยามารยาทจากครอบครัวจากโรงเรียนตั้งแต่อายุยังน้อย ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด จะเป็น นั่ง เดิน ยืน รับประทานอาหาร หรือนอน จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมบุคลิกลักษณะของตนเองให้เป็นผู้มีเสน่ห์ เป็นที่ชื่นชมนิยมหรือนับถือแก่ผู้พบเห็น ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติมีสุขภาพดี เพราะท่วงท่าเป็นมารยาทอันดีงามทำให้ร่างกายมีความสมดุลไม่เป็นสาเหตุของโรคภัยไข้เจ็บภายหลัง เพื่อสังคมส่วนรวมมีความสงบสุข ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน (พะอบ ไปชะกะณะ. 2530 : 2) มารยาทไทย หมายถึง กิริยาวาจา ที่คนไทยเห็นว่าเรียบร้อย ถูกลักษณะนิสัยของคนไทยที่เป็นคนอ่อนน้อม มีความสงบเสงี่ยมทั้งกาย วาจา เป็นการควบคุมกาย วาจา ให้อยู่ในกรอบที่สังคมยอมรับและต้องการ ดังนั้น ผู้ที่ไม่มีมารยาทจึงเป็นผู้ที่ถูกสังคมตำหนิตติเตียนได้ มารยาทเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้นั้นมีลักษณะนิสัย มีความเป็นมาหรือได้รับการศึกษาด้านนี้มาหรือไม่ คำกล่าวของชาวไทยแต่โบราณ ซึ่งได้ยินได้ฟังกัน

โดยทั่วไปว่า "สำเนียงส่อภาษา กริยาส่อสกุล" จะเป็นสิ่งที่บอกความหมายของมารยาทไทยได้เป็นอย่างดี (สมจินตนา ภักดีศรีวงศ์. 2528 : 27) ความมุ่งหมายของการมีมารยาทมารยาทเป็นคุณธรรมอันดีงามหลักพุทธศาสนาที่ทุกคนจะต้องยึดหลักประพฤติปฏิบัติเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ มารยาทเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต เป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นแบบแผนแห่งพฤติกรรม แบบแผนความคิด ความรู้ และผลงานที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น มนุษย์เกิดขึ้นมาในสังคม และได้อาศัยสังคมอยู่ร่วมกัน จึงจำเป็นต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันตามกระบวนการของสัตว์สังคม มีการจัดระเบียบทางสังคม ถ้าทุกสังคมเข้าใจเรื่องมารยาทของตนและของสังคมอื่น การขัดแย้งก็ไม่ปรากฏ มีความเข้าใจซึ่งกันและกันและแม้ว่าในสังคมเดียวกัน แต่เป็นคนละยุคคนละสมัยกันก็สามารถเข้าใจอยู่ร่วมกันได้ สิ่งใดที่เก๋าล้าสมัย ถ้าจำเป็นก็ต้องเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพสังคม สิ่งใดที่อยู่แล้วควรรักษาไว้เพื่อเป็นมรดกต่อไปแก่ลูกหลาน

มารยาทเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนให้เกิดเป็นนิสัย คือ กระทำเป็นประจําด้วยความเคยชินผู้มีมารยาทที่ดีงาม นอกจากช่วยสร้างเสริมบุคลิกลักษณะที่ดี เป็นที่ยกย่องนับถือแก่บุคคลทั่วไปแล้วยังแสดงถึงการเป็นผู้มีความเจริญทางจิตใจ และวัฒนธรรมอันดีงาม (สมศักดิ์ สินธุระเวชช์. 2529 : 24) การอบรมสั่งสอนเรื่องมารยาทควรได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เยาว์วัย นอกจากบ้านจะเป็นแหล่งถ่ายทอดกิริยามารยาทให้กับเด็กแล้ว โรงเรียนก็เป็นสถาบันที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งที่ฝึกสอนให้เด็กมีความประพฤติและกิริยามารยาทที่ดี มีกฎข้อบังคับและระเบียบวินัยให้นักเรียนถือปฏิบัติ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน หากนักเรียนปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนหรือกฎเกณฑ์ของโรงเรียนด้วยการแสดงกิริยาวาจาที่สุภาพเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ แสดงว่านักเรียนมีกิริยามารยาทที่ดี (แถม ชอบฝึก. 2526 : 69)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเป็นเหตุให้หน่วยงานในระดับการศึกษาต่าง ๆ ตระหนักถึงความจำเป็นต้องสร้างเสริมและปลูกฝังมารยาทของเยาวชนควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ ดังแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 พุทธศักราช 2540-2544 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนระดับประถมศึกษาได้รับการศึกษาจนจบหลักสูตรและมีความรู้ ทักษะ เจตคติ ตามที่หลักสูตรกำหนดโดยมีคุณลักษณะ ผู้วิจัยต้องการเน้นคือข้อ 2.4 เห็นคุณค่าและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และกำหนดในหลักสูตรกลุ่มวิชาการงาน

พื้นฐานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรของงานบ้าน มีจุดมุ่งหมาย คือให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และนิสัยในเรื่องการจัดบ้าน และบริการในบ้าน มารยาทในการ รับประทานอาหาร และมารยาทในการรับประทานอาหารได้กำหนดแผนการสอนเป็น เรื่องที่ 2 มารยาทในการรับประทานอาหารความคิดรวบยอด คือ การปฏิบัติตนให้ถูกต้องในการรับประทาน อาหาร ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดีขึ้น มีจุดประสงค์ดังนี้ 1. ปฏิบัติตนก่อนและหลังอาหารได้ ถูกต้อง 2. เข้าแถวรับอาหารหรือซื้ออาหารที่โรงเรียนและที่อื่นได้อย่างมีระเบียบ 3. รับประทาน อาหารได้อย่างมีมารยาทและสำรวม 4. ใช้อุปกรณ์ในการรับประทานอาหารได้อย่างถูกวิธี 5. สนทนาและช่วยเหลือเพื่อนข้างเคียงในการรับประทานอาหารได้อย่างเหมาะสม การปฏิบัติตน ก่อนและหลังรับประทานอาหารและการรับประทานอาหารแบบช่วยตัวเองความคิดรวบยอด คือ การมีสุขนิสัยและมีระเบียบในการรับประทานอาหารเป็นคุณสมบัติที่ดีของทุกคนมีจุดประสงค์ดังนี้ 1. แต่งกายได้เรียบร้อยและเหมาะสม 2. ล้างมือให้สะอาดก่อนและหลังรับประทานอาหาร ได้ 3. เข้าแถวรับอาหารได้อย่างมีระเบียบ 4. ไม่ส่งเสียงดังขณะเข้าแถวรับอาหาร 5. ปฏิบัติตนในการรับประทานอาหารแบบช่วยตัวเองได้เหมาะสมทั้งที่โรงเรียนและที่อื่น 6. เก็บอุปกรณ์ในการรับประทานอาหารได้อย่างถูกต้อง การฝึกรับประทานอาหารแบบนั่งกับพื้นหรือนั่ง ใต้ความคิดรวบยอดคือ การนั่ง ใต้ประจำ หรือการนั่งกับพื้น และการใช้อุปกรณ์ในการรับประทาน อาหาร ตลอดจนการรับประทานอาหารได้อย่างถูกวิธี จะเป็นการช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพ มี จุดประสงค์ดังนี้ 1. เข้านั่งใต้หรือนั่งกับพื้น และลุกจากที่นั่งได้อย่างถูกต้อง 2. ใช้ช้อนกลาง ช้อน หรือช้อนส้อม แก้วน้ำ หรือขันน้ำ ผ้าหรือกระดาษเช็ดปาก (ถ้ามี) ได้อย่างถูกวิธี 3. ตัก และเคี้ยวอาหารได้อย่างถูกต้อง 4. สนทนาและช่วยเหลือเพื่อนข้างเคียงในขณะที่รับประทาน อาหารได้อย่างเหมาะสม มีเนื้อหา ดังนี้ 1. การรับประทานอาหารโดยการนั่งใต้หรือนั่งกับพื้น 2. การตักอาหาร 3. การใช้เครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร 4. การเคี้ยวอาหาร 5. การสนทนาและช่วยเหลือเพื่อนข้างเคียงในขณะที่รับประทานอาหาร (กรมวิชาการ, 2532 : 30 - 31)

การปลูกฝังมารยาทที่ดีตั้งแต่วัยเด็กเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีแก่เด็ก ทำได้ทั้งการอบรม สั่งสอนจากครอบครัว การอบรมทางตรงและทางอ้อมจากศาสนา สังคม และการสอนจากโรงเรียน

แต่ในปัจจุบัน การอบรมสั่งสอนจากครอบครัวมีประสิทธิภาพน้อยลง เนื่องจากบิดามารดาต้องดิ้นรน ขวนขวายในการทำมาหากินมากขึ้น ไม่มีเวลาสั่งสอนบุตรมากนัก (กรมสามัญศึกษา. 2529 : 19 - 70) ดังนั้นโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่สำคัญในการเสริมสร้างมารยาทของเด็กโดยเฉพาะ โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานสำหรับเด็กทุกคน จึงควรรักษาการอบรมสั่งสอนและ ฝึกปฏิบัติให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญมารยาทไทย (กิตติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่น ๆ. 2532 : 1) และเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายของ รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการที่กำลังรณรงค์ศิลปะวัฒนธรรมไทย เรื่อง กิริยามารยาทก็เป็น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่เราต้องช่วยกันรักษา ตลอดจนเป็นการรักษาเอกลักษณ์ของชาติไว้ รวมทั้ง ขอบปฏิบัติต่าง ๆ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติไว้ตลอดไป

จากการที่ผู้วิจัยสอนอยู่ในระดับประถมศึกษาขนาด 10 ปี ได้สังเกตเห็นมารยาทในการ รับประทานอาหารของนักเรียนมีพฤติกรรมที่ยังไม่เหมาะสม จึงได้ไปสำรวจปัญหาเบื้องต้นโดยการ สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการครูรับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ครูเวร ประจำวัน ครูประจำชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้าน ทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2541 ภาคเรียนที่ 1 เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.2541 จำนวน 12 คน พบว่า นักเรียนไม่มีมารยาทในการรับประทานอาหารทุกระดับชั้นดังนี้ อาจารย์ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 ตอบว่าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อาจารย์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66 ตอบว่า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อาจารย์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66 ตอบว่า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อาจารย์ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตอบว่า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และไม่มีอาจารย์คนใดที่ตอบว่าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไม่มีมารยาทในการรับประทานอาหารสูงกว่าระดับชั้นอื่น ๆ มารยาทเหล่านั้น ได้แก่ ไม่เข้าคิวรับอาหาร ส่งเสียงดัง ลุกจากที่ เล่นกับเพื่อน คอยกัน ขณะรับประทานอาหาร รับประทานอาหารเลอะเทอะ รับประทานอาหารมูมมาม ทิ้งเศษอาหารลงพื้น ขว้างเศษอาหาร แย่งกันตักอาหารไม่เก็บกวาดบนโต๊ะ อาหาร ไม่เก็บภาชนะ ไม่ล้างภาชนะ เป็นต้น การไม่มีมารยาทในการรับประทานอาหารจึงจำเป็นต้อง เร่งแก้ไข หากโรงเรียนเต็มไปด้วยมารยาทของเด็กนักเรียนในลักษณะดังกล่าว ความวุ่นวายสับสน

ในขณะที่รับประทานอาหารกลางวันย่อมเกิดขึ้น และหากนักเรียนที่มีมารยาทไม่เหมาะสมไม่ได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น ย่อมส่งผลเสียต่อโรงเรียน สังคม อย่างแน่นอน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ไปสังเกตพฤติกรรมและบันทึกมารยาท ผู้วิจัยได้ไปสังเกตพฤติกรรมและบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ผลสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิด เพื่อให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 38 คน ตอบ พบว่า ขณะที่รับประทานอาหารกลางวัน นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดังต่อไปนี้ คุยกันขณะรับประทานอาหาร ร้อยละ 65.78 ส่งเสียงดัง ร้อยละ 57.89 ไม่ล้างภาชนะ ร้อยละ 55.66 ไม่เข้าคิวรับอาหาร ร้อยละ 52.63 ไม่ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ร้อยละ 42.10 ลุกจากที่ ร้อยละ 43.36 รับประทานอาหารเลอะเทอะ ร้อยละ 44.73 เคาะโต๊ะ ร้อยละ 34.21 แย่งกันตักอาหาร ร้อยละ 23.68 ทิ้งเศษอาหาร ร้อยละ 26.31 ขว้างปาเศษอาหาร ร้อยละ 21.05 และแย่งที่นั่ง ร้อยละ 18.42

การพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร อาจพัฒนาได้หลายวิธี เช่น การใช้ตัวแบบ การจับทบทวนสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การวางเงื่อนไข การเสริมแรง เป็นต้น งานที่นี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้สถานการณ์จำลอง เพราะสถานการณ์จำลองเป็นการจำลองสถานการณ์หรือสถานการณ์นั้นจำลองมาจากสภาพที่เป็นจริง หรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่ เป็นจริงในสังคมมากที่สุดแล้ว ทำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แสดง ออกความเห็น หรือหาทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ การปฏิบัติเหล่านี้ ผู้เรียนจะได้กระทำในสถานการณ์นั้นจริง ๆ อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์สภาพที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด มีโอกาสตัดสินใจแก้ปัญหาได้ (สำเริง เวชสุนทร. 2531 : 18 - 19) ดังที่งานวิจัยของเสาวนีย์ ศรีมนตรี (2539 : 78) กล่าวว่า การใช้สถานการณ์จำลอง ทำให้นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น เพราะว่าการใช้สถานการณ์จำลองเป็นการจัดสภาพแวดล้อม ทำให้ใกล้เคียงหรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด เพื่อให้นักเรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์ด้วยตนเองโดยการปฏิบัติการแสดงบทบาทไปตามลำดับเหตุการณ์ของสถานการณ์นั้น ๆ และแสดงความคิดเห็นของตนเอง พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ซึ่งวิธีการนี้ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจและมีความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์ที่แสดงได้ดี อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และผู้วิจัยได้เลือกใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม เพราะเบี้ยอรรถกรเป็นการเสริมแรงบวกที่

สามารถใช้เสริมแรงได้นั้น ที่มีอำนาจในการเสริมแรงอย่างมาก สะดวก และมีประสิทธิภาพในการใช้ และสามารถคงที่หรือเพิ่มระดับของพฤติกรรมได้มากกว่าตัวเสริมแรงตัวอื่น ๆ และเปื้อยอรรถกรสามารถแลกตัวเสริมแรงได้มากกว่า 1 ตัว คือ สามารถนำมาแลกเปลี่ยนสิ่งที่บุคคลต้องการได้มากมาย จึงทำให้ไม่หมดสภาพเป็นตัวเสริมแรงเหมือนกับตัวเสริมแรงอื่น ๆ และใช้ได้ง่ายไม่รบกวนพฤติกรรมที่กำลังทำอยู่เป็นตัวเสริมแรงชนิดเดียวที่สามารถเสริมแรงทุกคนได้ตามความต้องการของแต่ละคนและสามารถให้เปื้อยอรรถกรได้ตามจำนวนพฤติกรรม (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2524 : 119) และใช้เสริมแรงด้วยเปื้อยอรรถกรเป็นรายบุคคลเพราะผลกรรมของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับภาระทาทองตนเองไม่ใช่การกระทำของลุ่ม และการเสริมแรงด้วยเปื้อยอรรถกรเป็นลุ่มเพราะผลกรรมของลุ่มขึ้นอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งถูกเลือกมาเป็นเกณฑ์ฝีกให้บุคคลตอบสนองต่อลุ่มและฝีกการรับผิดชอบต่อผู้อื่นเพราะในชีวิตประจำวันมีพฤติกรรมเจื่อนไขเป็นลุ่มทาทให้บุคคลเรียนรู้ผลของการกระทำของทาทที่มีต่อลุ่ม และลุ่มเพื่อนจะมีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดผลการวางเจื่อนไขที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Kazdin. 1975 : 140 - 141) และสอดคล้องกับเสมอใจ ชันจิต (2533 : 45) ที่พบว่า การเสริมแรงทางบวกเป็นลุ่มและการเสริมแรงทางบวกเป็นรายบุคคลโดยการให้เปื้อยอรรถกร สามารถเพิ่มพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเปื้อยอรรถกรที่มีต่อมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเปื้อยอรรถกรเป็นรายบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเปื้อยอรรถกรเป็นลุ่ม

ตัวอย่างของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

8

3. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล

4. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

5. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล

6. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

7. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล กับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้ครูในโรงเรียนประถมศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ที่มีความสามารถในการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเสริมสร้างมารยาทในการรับประทานอาหารกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีมารยาทในการรับประทานอาหารไม่เหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 38 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 38 คน ซึ่งสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 9 คน

โดยกลุ่มศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร แบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

3.1.1 การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล

3.1.2 การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ มารยาทในการรับประทานอาหาร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มารยาทในการรับประทานอาหาร หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่เหมาะสมกับกาลเทศะในการรับประทานอาหาร ในที่นี้แบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ ช่วงก่อนรับประทานอาหาร ช่วงขณะรับประทานอาหารและช่วงหลังรับประทานอาหาร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนรับประทานอาหาร

1.1.1 ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร

1.1.2 เข้าคิวรับอาหาร

1.2 มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนขณะรับประทานอาหาร

1.2.1 ไม่แย่งกันตักอาหาร

1.2.2 ไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก

1.2.3 ไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ

1.2.4 ไม่ทิ้งอาหารลงพื้น

1.3 มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนหลังรับประทานอาหาร

1.3.1 เก็บจานอาหาร

1.3.2 เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร

1.3.3 ล้างภาชนะที่ใส่อาหาร

1.3.4 ล้างมือหลังรับประทานอาหาร

2. การใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง การที่ผู้วิจัยจัดสภาพแวดล้อมทำให้ใกล้เคียงหรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในโรงอาหารให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนเผชิญกับสภาพการณ์ด้วยตนเองโดยการปฏิบัติและแสดงความคิดเห็น ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงได้โดยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร

1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง

1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองให้ผู้แสดงเพื่อเตรียมซักซ้อมก่อนแสดง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริงและให้นักเรียนแสดงบทบาท

ตามเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่แสดงและที่สังเกต วิเคราะห์ และอภิปรายสิ่งที่ได้จากการแสดงและการสังเกต

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนออกมารายงานจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเนื้อเรื่องในสถานการณ์จำลอง

ครั้งนั้น

4.2 ผู้วิจัยสรุปเนื้อหา

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

3. การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร หมายถึง วิธีการที่นักเรียนได้รับสิ่งเร้าที่พอจ แล้วแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น โดยให้เบี้ยสีต่าง ๆ เป็นตัวเสริมแรงทางบวกแก่พฤติกรรมมารยาท ในการรับประทานอาหารที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย นักเรียนจะได้รับเป็นเบี้ยสีต่าง ๆ แต่แต่ละครั้งแตกต่างกันตามการแสดงพฤติกรรม และสามารถนำไปแลกสิ่งของต่าง ๆ ได้ตามเกณฑ์การแลกตัวเสริมแรงภายในวันที่ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตพฤติกรรมและหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงจะให้การเสริมแรงแก่นักเรียน โดยมีเกณฑ์การเสริมแรงดังนี้

3.1 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นจากเดิม 1 พฤติกรรม จะได้เบี้ยสีเขียว นักเรียนสามารถนำไปแลกตัวเสริมแรงอันดับที่ 5

3.2 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นจากเดิม 2 พฤติกรรม จะได้เบี้ยสีน้ำเงิน นักเรียนสามารถนำไปแลกตัวเสริมแรงอันดับที่ 4

3.3 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นจากเดิม 3 พฤติกรรม จะได้เบี้ยสีเหลือง นักเรียนสามารถนำไปแลกตัวเสริมแรงอันดับที่ 3

3.4 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นจากเดิม 4 พฤติกรรม จะได้เบี้ยสีดำ นักเรียนสามารถนำไปแลกตัวเสริมแรงอันดับที่ 2

3.5 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นจากเดิม 5 พฤติกรรม จะได้เบี้ยสีแดง นักเรียนสามารถนำไปแลกตัวเสริมแรงอันดับที่ 1

การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร แบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล วิธีนี้ผู้วิจัยจะเสริมแรงนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 1 ตามพฤติกรรมที่นักเรียนแต่ละคนแสดงมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้น ตามเกณฑ์ดังกล่าว ในข้อ 3.1 - 3.5

วิธีที่ 2 การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

วิธีนี้ผู้วิจัยจะเสริมแรงนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ตามพฤติกรรมของนักเรียนที่ผู้วิจัยจับสลากได้ ถ้านักเรียนที่จับสลากได้ไม่มีการแสดงมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นจะไม่ได้รับการเสริมแรง และถ้านักเรียนที่จับสลากได้มีการแสดงมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้น จะได้รับการเสริมแรงตามเกณฑ์ดังกล่าวในข้อ 3.1 - 3.5

4. การสอนแบบปกติ หมายถึง การที่ครูทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยการบรรยาย ทักษะกิจกรรมอื่น ๆ ได้โดยวิธีต่าง ๆ ตลอดจนการอภิปราย ชักถาม แสดงความคิดเห็น และสรุป โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อต่าง ๆ

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปราย ชักถาม และแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการสอนของครู

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

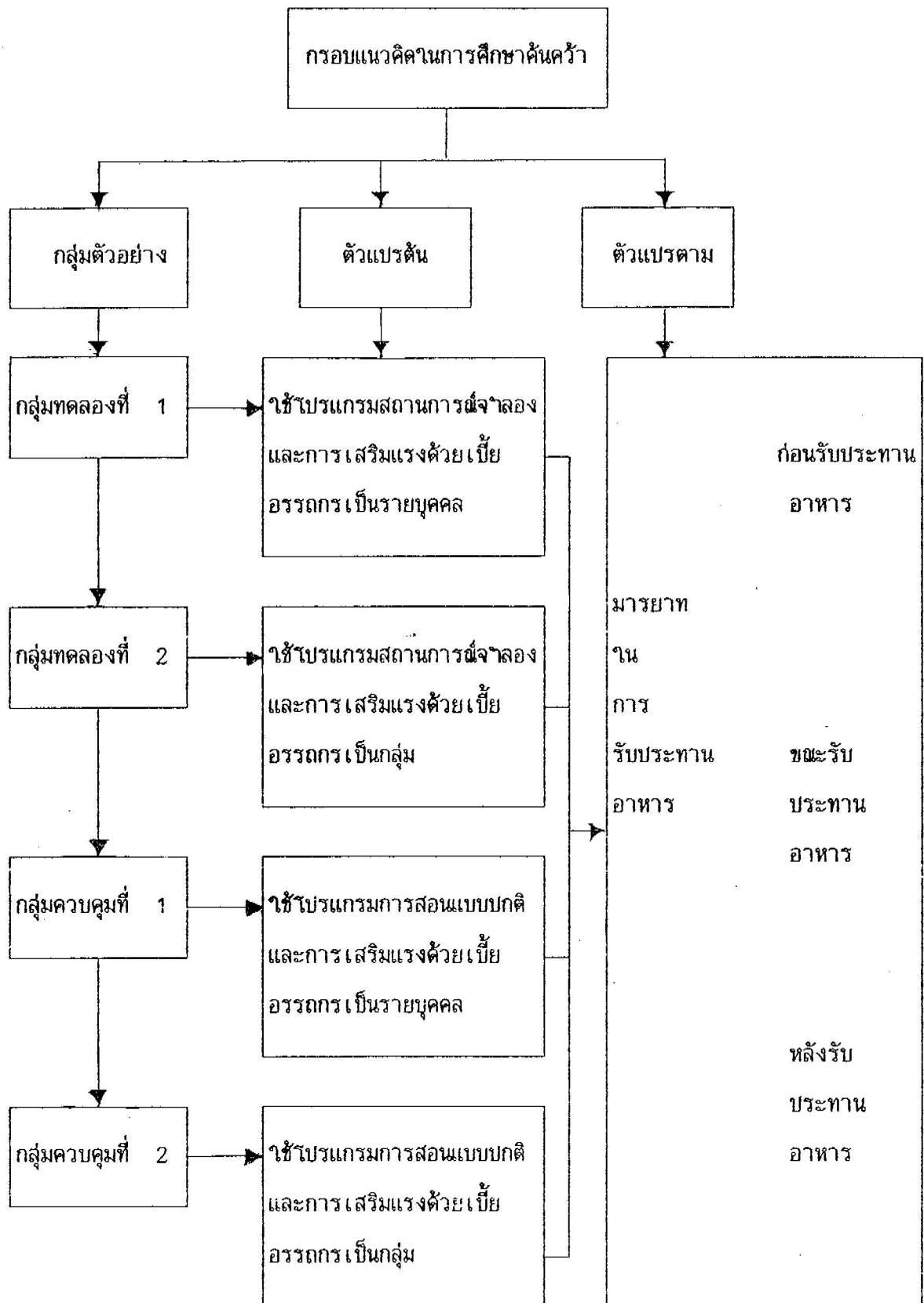
วิธีนี้ใช้กับกลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2

5. กลุ่มทดลองที่ 1 หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลจำนวน 10 คน

6. กลุ่มทดลองที่ 2 หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม จำนวน 10 คน

7. กลุ่มควบคุมที่ 1 หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการใช้การสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล จำนวน 9 คน

8. กลุ่มควบคุมที่ 2 หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการใช้การสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม จำนวน 9 คน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
2. นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
3. นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
4. นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
5. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
6. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
7. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงทางบวก
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในการรับประทานอาหาร
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในการรับประทานอาหาร
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาท
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต
 - 4.1 ความหมายของการสังเกต
 - 4.2 หลักในการสังเกต

1. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

1.1.1 ความหมายของสถานการณ์จำลอง

มีผู้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ดังต่อไปนี้

ครุฑแสงค์ (จันทวิช พันธุ์สุข. 2533 : 15 ; อ้างอิงมาจาก Cruichank. 1972) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองคือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อมีสถานการณ์หรือผลของสิ่งใด

สิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแล้ว สถานการณ์จำลองนี้จะรวมไปถึงเรื่องจำลอง ภาพจากทีวีทัศน์ และการเล่นละครด้วย

ชูลทซ์ (Schultz. 1972 : 4) กล่าวถึงการใช้สถานการณ์จำลองว่า เป็นการปฏิบัติการที่ใช้แบบจำลองหรือกระบวนการต่าง ๆ ให้คล้ายคลึงกับสภาพที่เป็นจริง โดยฝึกให้ผู้อยู่ในสถานการณ์ได้ฝึกปฏิบัติ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

อัญชลี แจ่มเจริญ (2522 : 104) ให้ความหมายว่า สถานการณ์จำลอง คือ การจัดสภาพแวดล้อมเลียนแบบของจริง ให้ใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากที่สุด และให้ผู้เรียนฝึกฝนแก้ปัญหาและตัดสินใจในสภาพการณ์ที่เขากำลังเป็นอยู่

สิริวรรณ สุวรรณธาดา (2522 : 104) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า เป็นการนำเอาสภาพการณ์ที่เป็นจริงมาจัดในรูปของเกม โดยมุ่งให้ผู้เรียนสวมบทบาทต่าง ๆ กัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์ที่เป็นจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์นั้นได้ดี อีกทั้งยังสามารถเรียนรู้ถึงวิธีการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำเร็จ เวชสุนทร (2531 : 18 - 19) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองคือ การจำลองสถานการณ์หรือสภาพการณ์นั้นจำลองมาจากสภาพที่เป็นจริงหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่ เป็นจริงในสังคมมากที่สุด แล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แสดงความเห็นหรือหาแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น

จากการศึกษาความหมายของการใช้สถานการณ์จำลองดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าการใช้สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียงหรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียนให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเผชิญกับสภาพการณ์ด้วยตนเอง โดยการปฏิบัติ แสดงและออกความเห็น ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจมีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

1.1.2 ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง

อัญชลี แจ่มเจริญ (2522 : 5) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้พบและรู้จักกับปัญหา ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักคิด และนำเหตุผลมาอภิปราย เพื่อประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา

3. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์และอดทนต่อการพูดวิพากษ์วิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัยในตนเอง คำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่น

4. เพื่อเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจากการที่ครูสอนแต่ผู้เดียวมาเป็นการทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

1.1.3 ขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลอง

สมพงษ์ จิตระดับ (2530 : 76 - 77) กล่าวถึงขั้นตอนในการใช้สถานการณ์จำลองในชั้นเรียน ไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม เป็นขั้นที่เริ่มนำเข้าสู่บทเรียนโดยการให้ข้อมูลเบื้องต้นแก่นักเรียน การเล่าเรื่องสรุปของสถานการณ์ที่นำมาใช้ บอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้เนนารูปแบบของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์ข้อมูล ความเข้าใจเบื้องต้น การแบ่งกลุ่มการทำงานทำความเข้าใจกับเกณฑ์กติกาต่าง ๆ บทบาทของนักเรียนบางคน เป็นต้น

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม ในขั้นนี้นักเรียนจะปฏิบัติตามกิจกรรมที่ระบุไว้ตามบทบาทที่ได้รับ

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงครูควรนำให้นักเรียนได้วิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ในขณะปฏิบัติตามกิจกรรม สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างกฎเกณฑ์กติกา การเปรียบเทียบข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาร่วมกัน

4. ขั้นสรุป เน้นให้ผู้เรียนเปรียบเทียบเนื้อหาของสิ่งที่เรียนรู้กับชีวิตจริง การประยุกต์เชื่อมโยงเหตุการณ์จริงกับสถานการณ์จำลองให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

แสนเศบ (ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. 2537 ; อ้างอิงมาจาก Stadskev. 1974 : 52 - 56) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้เกมสถานการณ์จำลอง โดยยึดหลักการ EIAG โดยมีขั้นตอนการสอนดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Motivation) เป็นขั้นสร้างความสนใจและทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการที่จะทำกิจกรรม โดยใช้วิธีทัศน์ สไลด์ รูปภาพ และเทปบันทึกเสียง และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน

2. **ขั้นปฏิบัติการ (Experience)** แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน แต่ละกลุ่มจับบทบาทสมมติออกเป็น ประธานกลุ่ม ผู้เสนอและผู้สังเกตการณ์ โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนบทบาทกันในแต่ละเกมสถานการณ์จำลอง ศึกษาวิธีการกระทำกิจกรรม กฎ กติกา จัดเตรียมอุปกรณ์จากบัตรกำหนดกิจกรรม และปฏิบัติการในรูปแบบของการแข่งขันโดยยึดวิธีการ กฎ กติกา เวลา และบทบาทที่กำหนดไว้เพื่อหากลุ่มผู้ชนะ

3. **ขั้นจำแนกแยกแยะ (Identify)** เป็นขั้นที่นักเรียนได้ผลจากการสังเกตการกระทำกิจกรรมโดยตรง ประกอบด้วยการจำแนกแยกแยะ และอธิบายปัญหา ทางเลือกในการตัดสินใจการกระทำ การจัดระบบการทำงาน กฎเกณฑ์ และการสรุปความคิดรวบยอด โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการและคัดเลือกสมาชิกในกลุ่ม 1 คน เป็นเลขานุการทำหน้าที่จดบันทึกผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

4. **ขั้นคิดวิเคราะห์ (Analyze)** เป็นขั้นที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายทั้งชั้นเรียนในการวิเคราะห์ปัญหา ทางเลือกในการตัดสินใจ การกระทำการจัดระบบการทำงาน กฎเกณฑ์ และความคิดรวบยอดที่ถูกต้องของกระบวนการกิจกรรมเกมสถานการณ์จำลอง

5. **ขั้นลงความเห็นสรุป (Generalize)** เป็นขั้นที่นักเรียนแต่ละคนลงความเห็นสรุปความคิดรวบยอด หลักการ หรือวิธีการที่ได้จากกิจกรรม สถานการณ์จำลอง และนำเอาความคิดรวบยอด หลักการ หรือวิธีการที่ได้รับไปเชื่อมโยงสัมพันธ์กับสถานการณ์ใหม่ในชีวิตประจำวันโดยนักเรียนเขียนบรรยายความคิดเป็นรายบุคคล

ทเวลเกอร์ (Twelger. 1969 : 64 - 70) กล่าวถึงการสร้างสถานการณ์จำลอง มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขอบเขตปัญหาของการสอนโดยผู้สร้างจะต้องรู้และเข้าใจว่าปัญหานั้นคืออะไร ปัญหาที่กำหนดขึ้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร และใช้สภาวะแวดล้อมอะไร เป็นแรงจูงใจที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหา

2. พิจารณาว่าจะใช้กับนักเรียนกี่คน ใช้เครื่องมืออะไร มีวิธีการอย่างไร ใช้วัสดุอุปกรณ์อะไร การดำเนินการจะเป็นไปในรูปแบบใด มีสิ่งใดที่จะช่วยอำนวยความสะดวกได้บ้างและปรัชญาในการสอนจะเป็นไปในแนวทางใด

3. ขั้นปรับสถานการณ์เข้าสู่ปัญหา เพื่อจะนำปัญหานั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ต้องอาศัยสภาพการณ์ที่พิจารณาแล้วว่า เหมาะสมกับปัญหาหรือเลือกวิธีการที่จะช่วยนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
4. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้อยู่ในรูปของพฤติกรรมที่สามารถวัดได้
5. ขั้นกำหนดเกณฑ์การวัดผล ซึ่งจะใช้วัดพฤติกรรมของผู้เรียนโดยแบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็น 2 แบบคือ เกณฑ์การวัดผลขั้นสุดท้ายในการเรียนและเกณฑ์การวัดระดับความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป
6. ขั้นเสนอผลของสถานการณ์จำลอง
7. ขั้นการเลือกชนิดของเครื่องมือที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบในสถานการณ์จำลอง เช่น ให้อุปกรณ์ช่วยสอน หนังสืออ่านประกอบ เกม หรือการแสดงบทบาท
8. ขั้นพัฒนาสถานการณ์จำลอง โดยเลือกใช้สื่อหลาย ๆ อย่าง แล้วเลือกสื่อที่มีคุณภาพมากที่สุด
9. ขั้นพัฒนาระบบของสถานการณ์จำลอง โดยพิจารณาหาข้อบกพร่องในแต่ละขั้นตอนเพื่อนำไปแก้ไขให้สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น มีความสมบูรณ์ที่สุด
10. ขั้นทดลองใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อหาข้อจำกัดของสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น อาจทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็กหรือแบบตัวต่อตัว โดยให้ผู้ได้รับการทดสอบทำเครื่องหมายในที่ที่เป็นปัญหาหรือเปิดโอกาสให้อภิปรายกับผู้สร้างโดยตรง
11. ขั้นเปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานการณ์จำลอง หลังจากการทดลอง ถ้าหากพบข้อบกพร่องต้องทำการปรับปรุงให้เหมาะสม
12. ขั้นใช้สถานการณ์จำลอง เป็นอุปกรณ์หรือกิจกรรมในการสอนจริง ซึ่งผู้สร้างจะต้องดูประสิทธิภาพของสถานการณ์จำลองนั้นด้วย
13. ขั้นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สถานการณ์จำลองเหมาะสมกับสภาวะการณ์ในอนาคตในการนำสถานการณ์ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนนั้น มักจะพบการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ในการสอนจริงอยู่เสมอ จึงต้องปรับปรุงและเตรียมสถานการณ์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

1.1.4 วิธีเสนอสถานการณ์จำลอง

สุภา กิจจาทร (2529 : 197) กล่าวถึงการเสนอสถานการณ์จำลองต่อผู้เรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้อุปกรณ์ภาพแล้วเล่าเรื่องประกอบ
2. ให้อุปกรณ์ภาพซึ่งเรียงลำดับเหตุการณ์
3. ให้อุปกรณ์ภาพหรือสไลด์เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
4. ให้อุปกรณ์แสดงบทบาท (Role-Playing)
5. เล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือใช้กรณีตัวอย่าง
6. ให้อุปกรณ์สถานที่ที่ตกแต่งเหมือนสถานที่จริงและมีการแสดงบทบาทประกอบ

1.1.5 ประโยชน์ของสถานการณ์จำลอง

สถานการณ์จำลองจัดเป็นเทคนิคที่ดีที่สุดเทคนิคหนึ่ง ซึ่งมีประโยชน์หลายประการเป็น การสร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหา รู้จักคิด ตัดสินใจ ให้กับผู้เรียน (สมพงษ์ จิตระดับ. 2530 : 74 - 75) คือ

1. สถานการณ์จำลองเป็นรูปแบบและกระบวนการที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับปัญหาต่าง ๆ การรู้จักหาแหล่งข้อมูล การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การค้นพบ การวินิจฉัยและการตัดสินใจ
2. สถานการณ์จำลองช่วยสร้างความเข้าใจในการบูรณาการระบบต่าง ๆ ในสังคมที่ก่อให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมได้ รู้จักการสัมพันธ์ความคิด ข้อมูลที่ได้รับ และเชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป
3. สถานการณ์จำลองสามารถพัฒนาความเจริญส่วนบุคคลได้ในเรื่องของลักษณะนิสัยที่มีอยู่ เช่น ความรู้สึก การช่วยเหลือ การทำงานกลุ่ม การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ การปรับพฤติกรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจเจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตในสังคมและผู้อื่นอยู่เสมอ
4. สถานการณ์จำลองเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในการแสวงหาข้อเท็จจริง การทดลองกับระบบข้อมูล ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต เปรียบเทียบประมัตถะวังละเอียดรอบคอบในเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจริง

นอกจากนี้ สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2525 : 17 - 18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสถานการณ์จำลองไว้ดังนี้

1. สถานการณ์จำลองสามารถสร้างอารมณ์และสร้างทัศนคติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้
2. สถานการณ์จำลองสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะชี้ความสามารถของผู้เรียนและความจำไว้ด้วยกัน คือ ผู้เรียนจะพัฒนาทั้งความจำและขีดความสามารถ
3. สถานการณ์จำลองจะจูงใจให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมได้นาน
4. ผู้เรียนจะสามารถเลือกสนองตอบต่อสภาวะการณ์ทางสังคม ฯลฯ จากสถานการณ์จำลองได้
5. สถานการณ์จำลองจะช่วยปรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
6. สถานการณ์จำลองดึงความสนใจของผู้เรียนไว้ได้ทั้งในการทำงานแบบฝึกหัดและแม้แต่การเรียนรู้เนื้อหาหลายอย่าง
7. สถานการณ์จำลองสามารถชักจูงผู้เรียนให้เข้าสู่พฤติกรรมที่ต้องการได้

ครุฑแซงค์ (Cruichank, 1972 : 17 - 19) กล่าวถึงส่วนดีที่ได้รับจากการใช้สถานการณ์จำลองไว้ ดังนี้

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งแสดงออกภาวะได้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง
2. จากการปฏิบัติของผู้เรียนในสถานการณ์จำลองจะสามารถบอกได้ว่า เขาได้นำหลักการหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วไปใช้ได้แค่ไหน อย่างไร
3. เป็นวิธีการให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน โดยที่ประสบการณ์นั้นไม่อาจมีโดยตรงในขณะที่ศึกษา เช่น การแก้ปัญหาที่ปรากฏในชีวิตจริงในสังคม การสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นมาจึงเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการคิดหาวิธีแก้ปัญหาเหล่านั้น
4. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบเฉพาะความจริงที่เลือกสรรแล้ว และมีระดับความยากง่าย ความซับซ้อนที่เหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

งานวิจัยในประเทศ

โพสต์มา (Postma. 1974 : 4712 - 4713) ได้ศึกษาผลของการทดลองใช้สถานการณ์จำลองสอนวิชาสังคมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีต่อความคงทนในการเรียนรู้และเจตคติต่อการใช้สถานการณ์จำลองของครูและนักเรียนกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักเรียนจำนวน 394 คน เป็นหญิง 258 คน และชาย 136 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 152 คน กลุ่มควบคุม 142 คน มีครูประจำการเข้าศึกษาในครั้งนี้ 6 คน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความคงทนในการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนทางด้านเจตคติต่อการใช้สถานการณ์จำลองของครูและนักเรียน พบว่า ครูที่เข้าร่วมในการศึกษามีความพอใจต่อเทคนิคสถานการณ์จำลองเห็นว่าเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถของเขาเองเป็นวิธีการช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทำให้ได้แสดงออก ทำให้ผู้เรียนมีความคิดที่แจ่มจางในการแก้ปัญหา ส่วนความรู้สึกรักของนักเรียนต่อการใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า มีเจตคติในทางบวกต่อวิธีสอนนี้ มีความสนใจและเพลิดเพลินกับการได้ทำงานร่วมกันและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างกระตือรือร้น

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1979 : 181) ได้ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองในการสอนเรื่อง "การปิดกาดบ้าน" กับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยวิธีการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งใช้วิธีเสนอสถานการณ์จำลองด้วยการแสดงบทบาทสมมติเพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียน ซึ่งทดลองกับนักเรียน จำนวน 91 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีการใช้สถานการณ์จำลองด้วยการแสดงบทบาทสมมติ มีความเชื่อฟังเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219 - 235) ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งนำมาแสดงเป็นบทบาทสมมติ เพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียน ทดลองกับนักเรียน จำนวน 91 คน ในการแสดงบทบาทสมมติใช้วิดีโอเทปเข้าช่วย ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนโดยการแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลอง มีความเชื่อฟังเพิ่มมากกว่านักเรียนที่เรียนโดยการใช้การแสดงบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่พบว่าการใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงอย่างได้ผลดียิ่ง ดังตัวอย่างผลการวิจัยต่อไปนี้

สมบุรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2525 : 57 - 58) ทำการทดลองสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วยการทํามาหากิน ด้วยวิธีการสอนแบบใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการสอนแบบใช้สถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบไม่ใช้สถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธารรงค์ น่วมศิริ (2527 : 53) ได้ทดลองใช้ข่าวจากหนังสือพิมพ์รายวัน สร้างเป็นสถานการณ์จำลองในการสอนจริยธรรม เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจริยอนุสรณ์ 1 สังกัดกลุ่มโรงเรียนน้ำหมันสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอกาบปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2526 จำนวน 33 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 17 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอน โดยใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุมได้รับการสอนจริยศึกษาตามแผนการสอนของกรมวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนั้น จันทวิช พันธุ์สุข (2533 : 41) ได้ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปางแดง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยวิธีปกติ ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีความสนใจในอาชีพอิสระสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและผลการวิจัยในประเทศและต่างประเทศ พบว่า สถานการณ์จำลองเป็นวิธีสอนที่จำลองเหตุการณ์จริงที่นำมาฝึกกับนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเผชิญกับสภาพการณ์ด้วยตนเอง และผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement)

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

2.1.1 ความหมายของการเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement)

กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์ (2528 : 159) กล่าวว่า การเสริมแรงทางบวก หมายถึง การที่อินทรีย์ได้รับสิ่งเร้าแล้วเกิดความพอใจ เช่น รางวัล คำชมเชย ฯลฯ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 710) กล่าวว่า การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง การที่อินทรีย์แสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เพิ่มขึ้น หรือเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือมีความถี่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการที่อินทรีย์ได้รับผลกระทบที่พึงพอใจหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ แล้ว และสิ่งที่ยินทรีย์ได้รับแล้วเกิดความพึงพอใจ และแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้นคือ สิ่งเร้าทางบวก (Positive Stimulus) หรือแรงเสริมทางบวก (Positive Reinforcer)

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526 : 95) กล่าวว่า การเสริมแรงทางบวก หมายถึง การเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมอันเป็นผลเนื่องมาจากการที่ได้สิ่งที่ยินทรีย์พึงพอใจ หลังจากแสดงพฤติกรรมนั้นแล้ว

จากความหมายของ "การเสริมแรงทางบวก" ที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การเสริมแรงทางบวก คือ การทำให้บุคคลมีความถี่ของพฤติกรรมนั้น ๆ เพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการได้รับสิ่งที่ยินทรีย์พึงพอใจ

ตัวเสริมแรงที่นำมาใช้ในการเสริมแรงทางบวก แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2524 : 37)

1. ตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข (Primary or Unconditioned Reinforcer) คือ ตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงด้วยตัวเอง เนื่องจากมีอิทธิพลต่ออินทรีย์โดยตรง เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ฯลฯ

2. ตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข (Secondary or Conditioned Reinforcer) คือ ตัวเสริมแรงที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงด้วยตัวของมันเอง แต่เนื่องจากได้มาโดยสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไขหรือตัวเสริมแรงอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติเป็นตัว

เสริมแรงอยู่แล้ว โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ จึงเป็นผลให้คุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรง เช่น คำชมเชย เงิน คะแนน ดาว ฯลฯ

ฮิลการ์ด และบาวเออร์ (Hilgard and Bower. 1975 : 220 - 221) ได้สรุป ลักษณะของตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไขไว้ดังนี้

1. เป็นสิ่งเร้าที่ต้องนำมาควบคู่กับตัวเสริมแรงอื่นที่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงอยู่แล้ว และคุณสมบัติของการเป็นตัวเสริมแรง อาจหมดได้ ถ้าไม่นำมาควบคู่กับตัวเสริมแรงอื่นบ่อยครั้ง
2. จะมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงทางบวกเมื่อนำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงทางบวก และอาจเป็นตัวเสริมแรงทางลบ ถ้านำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงทางลบ
3. สามารถนำไปใช้ในการวางเงื่อนไขเพื่อให้เกิดพฤติกรรมได้เช่นเดียวกับตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข
4. สามารถเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยาย (Generalized Reinforcer) คือสามารถนำไปแลกตัวเสริมแรงอื่น ๆ ได้มากกว่า 1 ตัว จึงทำให้เป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ แม้ว่า จะไม่ได้ใช้ควบคู่กับตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไขก็ตาม

นอกจากนี้ตัวเสริมแรงทางบวกยังสามารถรวบรวมและแบ่งแยกออกได้เป็น 5 ประเภทดังนี้ (Kazdin. 1980 : 131 - 149 ; สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2525 : 42 - 46)

1. อาหารและสิ่งเสพได้ (Food and other Consumables) เช่น ผลไม้ ลูกกวาด ขนมปัง คุกกี้ บุหรี่ เครื่องดื่ม เป็นต้น
2. ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcer) เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ การเสริมแรงด้วยวาจา ซึ่งได้แก่ คำพูดต่าง ๆ ที่เป็นคำชมเชย คำยกย่อง คำที่แสดงความพึงพอใจ คำที่แสดงการยอมรับ เช่น ดีมาก เก่ง น่าสนใจ เห็นด้วย เป็นต้น และการเสริมแรงด้วยท่าทาง ได้แก่ การแสดงออกทางสีหน้า แสดงความสนใจ การเข้าใกล้ สัมผัสหรือแตะต้องตัว เป็นต้น
3. หลักของฟรีแม็ค (Premack's Principle) เป็นการนำกิจกรรมที่บุคคลชอบหรือกระทำบ่อยครั้งมาเป็นตัวเสริมแรงกิจกรรมที่บุคคลชอบกระทำน้อย โดยที่บุคคลจะต้องแสดงพฤติกรรมเป้าหมายก่อนแล้ว จึงเลือกกระทำกิจกรรมที่ตนชอบภายหลัง เช่น การนำพฤติกรรมดูโทรทัศน์มาเสริมแรงพฤติกรรมทำการบ้าน เป็นต้น

4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informative Feedback) เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการกระทำของบุคคล การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลนี้ ควรจะเป็นไปในทางบวก เช่น การบอกจำนวนไฟฟ้าที่ใช้ในแต่ละวัน การบอกคะแนนทดสอบย่อย การบอกอัตราการเต้นของหัวใจ เป็นต้น

5. เปี้ยอรรณกร (Token Economy) เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข ได้แก่ เปี้ย เหรียญ ดาว คะแนน แด้ม ตัว เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำไปแลกตัวเสริมแรงอื่น ๆ เช่น อาหาร สิทธิพิเศษ เป็นต้น

2.1.2 หลักในการเสริมแรงทางบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ต้องเสริมแรงทันทีที่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเกิดขึ้น โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่เป็นทักษะใหม่ (Kazdin. 1975 : 93)
2. ต้องเป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณภาพหรือชนิดที่บุคคลต้องการ (Kazdin. 1975 : 94 - 95)
3. ตัวเสริมแรงที่ทำให้ต้องมีขนาดและจำนวนมากพอแก่ความต้องการ (Kazdin. 1975 : 94)
4. ใช้ตารางการเสริมแรง ในกรณีที่ต้องการให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ครูหรือนักปรับพฤติกรรมควรจะให้การเสริมแรงทุกครั้งที่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาเกิดขึ้น เมื่อพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้นและสม่ำเสมอ จึงเปลี่ยนมาใช้ในการให้แรงเสริมเป็นครั้งคราว เพื่อให้พฤติกรรมนั้นอยู่คงทนต่อไป (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2524 : 108 - 109)
5. ควรจัดให้มีตัวเสริมแรงชนิดต่าง ๆ ไว้เพื่อแลกเปลี่ยนได้อย่างกว้างขวางใช้เป็น ตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพสำหรับทุกคนและทุกเวลา บริกแฮม (ปราณี สถาปิตานนท์. 2528 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Brigham. 1978 : 182)
6. ต้องแน่ใจว่าบุคคลทราบว่าพฤติกรรมใดที่ได้รับการเสริมแรง
7. อย่าเสริมแรงบ่อยเกินความจำเป็น หรือใช้ตัวเสริมแรงที่มีค่ามากเกินไปจนความจำเป็น (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 83)

8. ค่อย ๆ ลดความถี่ในการเสริมแรงลงทีละน้อย

9. ต้องให้การเสริมแรงทางสังคมควบคู่กับการเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ และค่อย ๆ

เปลี่ยนจากการเสริมแรงที่เป็นสิ่งของไปสู่การเสริมแรงทางสังคมอย่างเดียว

2.1.3 การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร (Token Reinforcement)

การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นการให้แรงเสริมทางบวรวิธีหนึ่ง จัดเป็นลักษณะหนึ่งของการให้แรงเสริมที่เรียกว่า "สัญญาที่ตกลงกันไว้" (Contingency Contracting) ซึ่งสัญญาที่ตกลงกันไว้จะมีลักษณะที่ชัดเจน และทำให้ทุกคนเกิดความเข้าใจเป็นอย่างดี ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความคาดหวังในผลของพฤติกรรมที่แตกต่างกัน นักปรับพฤติกรรมจะเป็นผู้ทำข้อตกลงต่าง ๆ กับผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนการให้คำปรึกษาโปรแกรม การปรับพฤติกรรมที่มีการสัญญากันไว้ และใช้เบี้ยเป็นตัวเสริมแรง เรียกว่า "เบี้ยอรรถกร" ดังนั้น การให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรจึงประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นตอนที่ผู้เกี่ยวข้องจะมาทำสัญญาร่วมกันเกี่ยวกับปริมาณ และคุณภาพของพฤติกรรมที่จะได้รับเบี้ย ส่วนขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนที่ผู้รับการปรับพฤติกรรมจะนำเบี้ยไปแลกเปลี่ยนรางวัลตามรายการของการเสริมแรง ซึ่งมีให้เลือกมากมาย และสามารถนำไปแลกเปลี่ยนในเวลาที่แตกต่างกันได้ (Mikulas. 1978 : 89 - 94)

2.1.3.1 ข้อดีของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร (Kazdin. 1977 : 39 - 45 ; Christophersen and others. 1972) มีอยู่ 7 ประการคือ

1. สามารถคงไว้ซึ่งอัตราการแสดงพฤติกรรมในระดับสูงกว่าการใช้แรงเสริมชนิดอื่น ๆ เช่น การยอมรับ คำชมเชย หรือการให้ทำกิจกรรมที่ชอบ
2. สามารถทำได้ทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ต้องการโดยไม่ขัดขวางหรือรบกวนพฤติกรรมนั้น
3. ไม่หมดภาวะการมีประสิทธิภาพในการเสริมแรง เพราะสามารถแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของหรือกิจกรรมที่ต้องการได้มากมาย
4. เป็นแรงเสริมชนิดเดียวที่สามารถเสริมแรงบุคคลที่มีความต้องการและพึงพอใจต่างกัน

5. สามารถนัดตัวไปง่าย และจำนวนของเบี้ยอรรถกรจะแสดงถึงอัตราของการแสดงพฤติกรรมด้วย

6. ง่ายต่อการให้และสามารถให้อย่างยุติธรรม

7. สามารถใช้กับสถานที่ที่ทำได้ เช่น เด็ก ๆ จะได้รับเบี้ยทุกวัน เพื่อรักษาพฤติกรรม หรืออาจได้รับเบี้ยสำหรับรางวัลเล็ก ๆ น้อย ๆ ประจำวัน เช่น อนุญาตให้เข้านอนได้ครึ่งชั่วโมง และได้รับรางวัลใหญ่ในเวลาอื่น ๆ นอกเหนือจากนั้น

2.1.3.2 การเลือกเบี้ยอรรถกร (Kazdin. 1977 : 51)

เบี้ยเป็นสิ่งที่ใช้เป็นตัวกลางสำหรับการแลกเปลี่ยน สิ่งที่มีมาใช้เป็นเบี้ยมีหลายชนิด เช่น ไฟ ตัว ดาว คะแนนความถี่ของเครื่องนับครั้ง การเจาะรูบนกระดาษแข็ง เหรียญที่ผลิตเอง เหรียญต่างประเทศ บัตรเครดิตที่ทำด้วยพลาสติก บัตรคอมพิวเตอร์และอื่น ๆ การเลือกสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ลักษณะของปัญหา และกลุ่มตัวอย่างซึ่งต้องคำนึงถึงดังต่อไปนี้

1. เบี้ยต้องมีลักษณะพิเศษยากแก่การปลอมแปลง
2. สะดวกในการใช้พกติดตัวง่าย ๆ
3. มีลักษณะเฉพาะสำหรับแต่ละบุคคลเพื่อมิให้เกิดการขมยหรือแลกเปลี่ยน พร้อมทั้ง

สะดวกในการให้และการตรวจสอบจำนวนพฤติกรรมและสิ่งแลกเปลี่ยนที่แต่ละคนพึงพอใจ

2.1.3.3 การเลือกสิ่งแลกเปลี่ยน

การเลือกตัวเสริมแรงที่ต้องใช้เบี้ยมาเป็นตัวแลกเปลี่ยน ในการเลือกสิ่งที่ต้องการใช้เบี้ยมาแลกเปลี่ยน อาจทำได้ 2 วิธีคือ การสังเกตและการสอบถามเป็นรายบุคคล เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการ ทั้งอาหาร สิ่งของ เครื่องใช้ และกิจกรรมที่ชอบมากที่สุด แต่จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม และเป็นไปได้ มีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่แน่นอนและต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับแรงเสริมถึงแม้ว่าจะแสดงพฤติกรรมน้อยมาก

ลักษณะการเสริมแรงทางบวก โดยการใช้เบี้ยอรรถกร ซึ่งเป็นตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข นั้นสามารถทำได้ใน 3 ลักษณะคือ

1. การวางเงื่อนไขเป็นรายบุคคล (Individualized Contingency) เป็นการวางเงื่อนไขซึ่งมีเกณฑ์การเสริมแรงหรือผลกรรมเฉพาะที่สร้างขึ้นสำหรับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ถ้ามีหลายคนในโปรแกรมจะต้องสร้างเงื่อนไขเฉพาะแต่ละคน เงื่อนไขอาจจะต่างกันที่พฤติกรรม หรือเกณฑ์การให้ตัวเสริมแรง หรืออาจจะเป็นความแตกต่างระหว่างตัวเสริมแรงแลกเปลี่ยนที่ให้แก่เฉพาะบุคคลที่ได้

ข้อดีของการวางเงื่อนไขเป็นรายบุคคล คือ เป็นการจัดโปรแกรมเฉพาะบุคคล ทำได้พิจารณาลักษณะการกระทำของแต่ละบุคคล แต่ถ้าผู้จัดโปรแกรมมีจำนวนน้อยและผู้รับจำนวนมาก การวางเงื่อนไขเป็นรายบุคคลก็ไม่เหมาะสม เพราะผู้จัดโปรแกรมไม่สามารถควบคุมได้อย่างใกล้ชิดและทั่วถึง สถานการณ์ที่เหมาะสมกับการวางเงื่อนไขชนิดนี้ คือสถานการณ์ที่บ้าน และการรักษาคนไข้

2. การวางเงื่อนไขมาตรฐาน (Standardized Contingency) เป็นการวางเงื่อนไขที่ประยุกต์ใช้กับหลาย ๆ บุคคลในโปรแกรมหนึ่ง ซึ่งมีเกณฑ์การเสริมแรงเหมือนกันในแต่ละบุคคลแต่ใช้ในสถานการณ์กลุ่ม การวางเงื่อนไขในลักษณะนี้จะชี้เฉพาะว่าจะให้เบี้ยอรรถกรจำนวนเท่าใด เมื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดมีพฤติกรรมเป้าหมายถึงเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เช่น จะได้รับเบี้ยอรรถกรจำนวน 10 เปี้ย เมื่อทำการบ้านเสร็จ และทำตามคำสั่งงานชั้นเรียน

ข้อดีของการวางเงื่อนไขมาตรฐาน คือ ใช้ได้ง่ายในสถานการณ์ที่มีจำนวนผู้จัดโปรแกรมน้อยต่อผู้รับจำนวนมาก เพราะเกณฑ์การเสริมแรงไม่แตกต่างกันและจำนวนเบี้ยที่ได้รับก็ไม่แตกต่างกัน

3. การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม (Group Contingency) เป็นการวางเงื่อนไขที่กำหนดเกณฑ์การเสริมแรงกับทุกคนในกลุ่มเท่ากัน อันเป็นผลเนื่องมาจากการกระทำของกลุ่มทั้งหมด โดยพิจารณาพฤติกรรมของบุคคลทั้งหมดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การวางเงื่อนไขประเภทนี้ทำได้หลายลักษณะ เช่น การวางเงื่อนไขโดยผลกรรมของกลุ่มขึ้นอยู่กับการกระทำของกลุ่มทั้งหมด ผลกรรมของกลุ่มขึ้นอยู่กับการกระทำของแต่ละบุคคล หรือผลกรรมของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับการกระทำรวมกันของกลุ่มหรือค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Kazdin. 1977 : 60 - 62 ; citing Hamblin and Wadaski. 1974 : 333 - 340)

นอกจากนี้ยังมีการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม โดยผลกรรมของกลุ่มขึ้นอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งถูกเลือกขึ้นมาเป็นเกณฑ์ เช่น บุคคลที่มีการกระทำที่ดีที่สุดในวันหนึ่ง หรือ บุคคลที่มีการกระทำ

ไม่ดีที่สุดในวันนั้น หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ถูกลืมขึ้นมาวันหนึ่ง ๆ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการเสริมแรงทุกคนในกลุ่ม (สุดา เหลียววิริยกิจ. 2528 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Millerson and Leslie. 1979 : 440)

การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มสามารถใช้ได้กับกลุ่มใหญ่และประหยัดเวลา แต่ถ้าจะทำให้ผลดี กลุ่มควรมีลักษณะเหมือนกัน (Homogeneous) ถ้าเป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างกันมาก (Heterogeneous) ไม่เหมาะสมที่จะใช้การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม ในกรณีนี้อาจแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยที่มีความเหมือนกันแล้วจึงให้โปรแกรมการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม

ข้อดีของการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มคือ

1. สะดวกในการจัดโปรแกรมและดำเนินการ เพราะการเสริมแรงเป็นกลุ่มช่วยทำให้ผู้จัดโปรแกรมสามารถให้การเสริมแรงได้สะดวกและเร็วขึ้น (สุดา เหลียววิริยกิจ. 2528 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Kazdin. 1977 : 63)
2. การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มเป็นการฝึกให้บุคคลตอบสนองต่อกลุ่มและฝึกการรับผิดชอบต่อผู้อื่น เพราะในชีวิตประจำวันมีพฤติกรรมจำนวนมากที่เป็นมาตรฐานของกลุ่มซึ่งน่าจะรับผิดชอบร่วมกัน นอกจากนี้การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มทำให้บุคคลเรียนรู้ผลของการกระทำของตนที่มีต่อกลุ่ม (Kazdin. 1975 : 142 - 143)
3. กลุ่มเพื่อนจะมีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดผลการวางเงื่อนไขที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Kazdin. 1975 : 140 - 141)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

งานวิจัยในประเทศ

การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรนั้น ได้มีผู้นำไปใช้ในการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านการเรียน ในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น ลาเฮย์ และดราบแมน (Lahey and Drabman. 1974 : 307 - 312) ใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เพื่อฝึกการอ่านคำศัพท์ 30 คำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 2 จำนวน 6 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้ทดลองจะ

อ่านคำศัพท์ให้นักเรียนฟังทีละคำ แล้วให้นักเรียนอ่านด้วยตนเอง ถ้าอ่านถูกจะได้รับเบี้ยอรรถกร 1 อัน กลุ่มควบคุมก็เช่นเดียวกัน แต่ไม่ได้รับเบี้ยอรรถกร เมื่ออ่านถูก อ่านครบ 10 คำ ถือเป็น 1 รอบ เมื่ออ่านครบ 30 คำ ก็ทดสอบ ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองสามารถอ่านคำศัพท์ได้ถูกต้อง รวดเร็วกว่ากลุ่มควบคุมคือ กลุ่มทดลอง ใช้เวลาฝึกเฉลี่ย 4.5 รอบต่อ 10 คำ กลุ่มควบคุมใช้เวลา 8.7 รอบต่อ 10 คำ และกลุ่มทดลองจำคำศัพท์ได้มากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยที่โรบินสันและคนอื่น ๆ (Robinson and others. 1981 : 307 - 315) ได้ใช้เบี้ยอรรถกรเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน และการใช้คำศัพท์ของเด็กที่อยู่นิ่งไม่ได้ (ในปริมาณที่ผิดปกติ) และเป็นเด็กด้อยสมรรถนะระดับชั้น 3 จำนวน 18 คน โดยให้เบี้ยสี่ต่าง ๆ 4 ชนิด เมื่อเด็กสามารถอ่านและใช้คำศัพท์ได้ถูกต้อง การทดลองนี้มีแบบแผนการทดลองเป็น B A B ซึ่งใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 4 สัปดาห์ แบ่งเป็น 32 คาบ โดยระยะที่ทำให้เบี้ยอรรถกรระยะแรก 14 วัน ผลปรากฏว่าผู้ที่ได้รับการทดลองทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเดิม

แนปซิงค์ (Knapezynk. 1973 : 481 - 486) ใช้การให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกร เพื่อเพิ่มการตอบคำถามจากเรื่องที่ได้รับมอบหมายให้อ่านของนักเรียนระดับ 7, 8 และ 9 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่สังกัดโปรแกรมการศึกษาพิเศษ การทดลองในครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลอง ABAB ในระยะการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกร นักเรียนจะได้รับเหรียญซึ่งใช้แทนเงินตามจำนวนของการตอบคำถามถูก เช่น ตอบถูก 30 - 39 % จะได้ C และสามารถนำเหรียญไปแลกกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสุดสัปดาห์ การทดลองนี้ใช้เวลาทั้งหมด 100 วัน ผลปรากฏว่า เมื่อมีการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกร นักเรียนมีการตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าเมื่อไม่มีการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกร นักเรียนมีการตอบคำถามได้ถูกต้องมากกว่าเมื่อไม่มีการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกร

นอกจากจะใช้เบี้ยอรรถกร เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน และการตอบคำถามแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอื่น ๆ เช่น แมคลาฟลิน และ มาลาบี (McLaughlin and Malaby. 1972 : 263 - 270) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 และ 6 ซึ่งมีระดับเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ห้องเรียนมีขนาด 25 - 29 คน โดยศึกษาถึงผลของการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรต่อพฤติกรรมทางการเรียนในเรื่องการสะกดคำ

การใช้ภาษา การเขียน และคณิตศาสตร์ การทดลองนี้ใช้เวลาทั้งสิ้น 140 วัน ผลปรากฏว่านักเรียนมีความสามารถในการสะกดคำ การใช้ภาษา การเขียน ตลอดจนคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ดาลตัน รูบิโน และฮิสลอป (ดวงเดือน แท้ตั้ง. 2532 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Dalton, Rubino and Hislop. n.d.) โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปัญญาอ่อนมีระดับสติปัญญาเฉลี่ย 45 ทั้งหญิงและชายอายุประมาณ 6 - 14 ปี การทดลองแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 7 คน กลุ่มนี้จะได้รับเบี้ยอรรถกรเมื่อเขาสามารถเข้าใจและใช้ภาษาได้ถูกต้องและทำเลขคณิตได้ถูกต้อง กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับเบี้ยอรรถกร ได้รับแต่คำชมเชยทางวาจาอย่างเดียว การทดลองนี้ใช้เวลา 4 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า การให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรสามารถพัฒนาทั้งด้านภาษาและเลขคณิต ส่วนการชมเชยด้วยวาจาสามารถพัฒนาด้านภาษาเพียงด้านเดียว

ได้มีการนำระบบการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรมาใช้กับโครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน (Head Start Project) ซึ่งมิลเลอร์ และชไนเดอร์ (Miller and Schneider. 1970 : 191 - 197) ได้รายงานไว้ว่า เขาได้ทำการศึกษากับเด็ก 30 คน อายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่อยู่ในโครงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน โดยได้รับความยินยอมจากพ่อแม่ แต่เมื่อสิ้นสุดการทดลอง เหลือเด็กเพียง 22 คน เพราะเด็กบางคนป่วยและออกกลางคัน เด็ก ๆ เหล่านี้มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับเบี้ยอรรถกรสามารถพัฒนาการใช้ศัพท์ และมีความสามารถในการเข้าใจโครงสร้างของคำต่าง ๆ มากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการมาโรงเรียน และสามารถเพิ่มความสามารถในการเล่น และร่วมมือกับผู้อื่นมากขึ้น การทดลองนี้ใช้เวลา 15 วัน

นอกจากนี้ยังได้มีการนำระบบการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกร มาใช้เพิ่มการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอีกด้วย เช่น การวิจัยของ แมนเดลเกอร์ และคนอื่น ๆ (Mandelker and others. 1970 : 169 - 174) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนอนุบาลอายุระหว่าง 5 ปี 2 เดือน ถึง 5 ปี 6 เดือน เป็นชาย 3 คน หญิง 3 คน และครู 1 คน อายุ 21 ปี เป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนทดลองในสภาพการเรียนการสอนในวิชาคัลลาลายมือวันละ 20 นาที ส่วนเด็กที่เหลือ 18 คน ใช้เวลาทำงานอย่างเดียวกันโดยมีพ่อแม่ และครูคอยให้ความช่วยเหลือ การทดลองครั้งนี้แบ่งเป็น 5 สภาวะ โดยที่สภาวะที่ 1 เป็นช่วงพื้นฐานยังไม่มีกาให้เบี้ยอรรถกร สภาวะที่ 2

แบ่ง 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน คือ กลุ่ม A เป็นกลุ่มที่นักเรียนจะได้รับเบี้ยคนละ 10 เบี้ย เมื่อเริ่มต้นการทดลอง สภาวะที่ 3 เหมือนสภาวะที่ 2 แต่สลับกลุ่ม A เป็น B, B เป็น A สภาวะที่ 4 เป็นสภาวะที่กลับเข้าสู่สภาวะที่ 2 เหมือนกัน และสภาวะที่ 5 ให้อายุระหว่างทดลองกลุ่ม A และ B ผลปรากฏว่าอัตราการติดต่อทางสังคมหรือการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของกลุ่มที่ได้รับเบี้ยระหว่างการทดลอง คือ กลุ่มที่การกระทำกับผลลัพธ์มีความสอดคล้องกัน จะมีการติดต่อทางสังคมสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับเบี้ยตั้งแต่ตอนเริ่มการทดลอง การทดลองนี้ใช้เวลา 40 คาบ

สเปลทซ์ และคนอื่น ๆ (Speltz and others. 1982 : 533 - 544) ได้ทดลองใช้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 1 จำนวน 12 คน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน ใช้การวางเงื่อนไขด้วยเบี้ยอรรถกร 4 แบบ คือ เงื่อนไขการเสริมแรงตามผลงานของตนเอง เงื่อนไขการเสริมแรงตามคะแนนเฉลี่ยของผลงานของกลุ่ม เงื่อนไขการเสริมแรงตามผลงานของคนที่ได้คะแนนต่ำสุดของกลุ่ม และเงื่อนไขการเสริมแรงตามผลงานของบุคคลที่ถูกกลุ่มขึ้นมาจากกลุ่ม โดยที่เงื่อนไขต่าง ๆ ทั้ง 4 นี้ได้ใช้หมุนเวียนสลับกันไปจนครบทั้ง 4 เงื่อนไขใน 4 กลุ่ม ส่วนเบี้ยอรรถกรนั้น นักเรียนสามารถนำไปแลกเปลี่ยนสิทธิพิเศษ กิจกรรมที่ชอบและเกมต่าง ๆ เป็นต้น ผลการทดลองพบว่าการวางเงื่อนไขทั้ง 4 แบบสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้ผลไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สังเกตพฤติกรรมการปะทะสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนโดยวิธีวิดีโอเทปพบว่า การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มทำให้เกิดปะทะสัมพันธ์ทางบวกได้มากกว่ากลุ่มอื่น

งานวิจัยภายในประเทศ

สำหรับการวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรนั้น มีอยู่บ้าง เช่น การศึกษาของ อัญชลี หมั่นสังข์ (2527 : ง) ที่ศึกษาผลของการใช้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรต่อการสะกดคำของเด็กกับญานอ่อนที่สามารถเรียนได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปัญญาวุฒิกร จำนวน 6 คน ซึ่งสามารถเขียนพยัญชนะและสระได้ แต่ไม่สามารถเขียนเป็นคำได้ถูกต้อง ในการทดลองครั้งนี้ผู้ทดลองต้องการให้ผู้รับการทดลองเพิ่มพฤติกรรมดังนี้คือ พฤติกรรมการตั้งใจเรียน การออกเสียงตามครู และออกเสียงที่ครูกำหนดได้ถูกต้อง และการเขียนสะกดคำได้ถูกต้อง การทดลองแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

ในกลุ่มทดลองนักเรียนจะได้รับเบี้ยคนละ 5 เบี้ยในตอนต้นชั่วโมง และถ้าสามารถออกเสียงและเขียนคำตามที่ครูกำหนดทำได้ถูกต้อง 1 คำ เขาจะได้รับเบี้ยเพิ่มขึ้นครั้งละ 1 เบี้ย แต่ถ้านักเรียนในกลุ่มนี้ไม่พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น ส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนหรือไม่ตั้งใจเรียนเขาจะถูกปรับครั้งละ 1 เบี้ย ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับเบี้ยรางวัล การทดลองครั้งนี้ใช้เวลาทั้งสิ้น 8 - 10 สัปดาห์ ผลการทดลอง ปรากฏว่า กลุ่มทดลองสามารถสะกดคำได้ถูกต้องกว่ากลุ่มควบคุม อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ มีสิ่งนอกเหนือระบบการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกร คือ การลงโทษโดยการรับเบี้ยในกลุ่มทดลอง

นอกจากนี้ ลักษณะ กฤษฎา (2524 : ข) ได้ศึกษาผลของการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรต่อการตอบคำถาม และการทำการบ้านในวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นเด็กชาย 3 คน หญิง 3 คน อายุเฉลี่ย 12 ปี 2 เดือน โรงเรียนวัดหัวลำโพง การทดลองครั้งนี้ใช้แบบการทดลองแบบสลับกลับมาใช้เวลา 10 สัปดาห์ โดยกำหนดให้ 1 เบี้ย ทุกครั้งที่นักเรียนยกมือเพื่อถามหรือตอบคำถามเกี่ยวกับบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ถ้าตอบถูกจะได้รับอีก 1 เบี้ย ถ้าตอบผิดหรือตอบไม่ได้ จะไม่ได้รับเบี้ยสำหรับการยกมือครั้งนั้น เพื่อยกยั้งนักนักเรียนยกมือเพราะอยากได้เบี้ยสำหรับการบ้าน ครูจะให้เบี้ยนักเรียนที่ทำการบ้านถูกต้อง และนำมาส่งตรงเวลาข้อละ 1 เบี้ย ผลการวิจัยปรากฏว่า สามารถเพิ่มพฤติกรรมการส่งการบ้านและพฤติกรรมถาม-ตอบได้ แต่ในการวิจัยครั้งนี้การที่ผู้วิจัยกำหนดว่าจะให้เบี้ยแก่นักเรียนที่ทำการบ้านถูกต้อง และนำมาส่งตรงเวลาข้อละ 1 เบี้ย การกำหนดว่าต้องทำถูกจึงจะได้รับเบี้ยนั้น อาจทำให้เกิดพฤติกรรมการลอกการบ้านขึ้นก็ได้ ซึ่งควรจะกำหนดแต่เพียงว่า ทำครบตามที่ครูสั่งและส่งตามกำหนดก็พอแล้ว

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรสามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านการเรียน เช่น การอ่าน การเขียน การสะกดคำ และทักษะทางคณิตศาสตร์ได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติ เด็กปัญญาอ่อน ตลอดจนเด็กที่มีความล่าช้าทางสมองสามารถใช้กับเด็กตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนจนถึงเด็กเกรด 9 หรือเด็กที่มีอายุระหว่าง 3 - 15 ปี ซึ่งจะใช้เวลาในการฝึกตั้งแต่ 2 สัปดาห์จนถึง 10 สัปดาห์ และเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และให้ผลดีในการเรียนการสอน นอกจากนี้ระบบการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรยังสามารถนำไปใช้เพิ่มพฤติกรรมบางประการ เพื่อลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวต่อไป

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยาทาในการรับประทานอาหาร

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการยาทาในการรับประทานอาหาร

3.1.1 ความหมายของการยาทาในการรับประทานอาหาร

คำว่า มารยาท ตามความหมายในพจนานุกรมเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 413) ได้ระบุว่าเป็นคำนามซึ่งหมายถึง "กิริยาวาจาที่ถือว่าเรียบร้อย" มารยาทเป็นระเบียบของสังคมอย่างหนึ่ง ซึ่งทุกชาติจะกำหนดระเบียบตามสภาพของสังคมของตน มารยาทแต่ละชาติจึงอาจเหมือนกันบ้าง แตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็กำหนดไว้ให้เหมาะสมกับชาตินั้น ๆ อยู่แล้ว นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของคำว่ามารยาทไว้ดังต่อไปนี้

คชวี มาลากุล ณ อยุธยา (2515 : 1) กล่าวว่า มารยาท คือ กิริยาวาจา ที่ถือว่าสุภาพเรียบร้อย ซึ่งบางขณะต้องประกอบด้วยการเสียสละความพอใจส่วนตัวเพื่อทำความพอใจให้ผู้อื่น

ชานาญ นิศารัตน์ (2521 : 86 - 87) ได้แบ่งมารยาทไทยออกเป็น 2 ประเภท คือ มารยาททางกายและมารยาททางวาจา ซึ่งมารยาททางกายแบ่งออกเป็น 7 ประการ ได้แก่ การยืน การเดิน การนั่ง การแสดงความเคารพ การเข้าพบผู้ใหญ่ การส่งและรับสิ่งของจากผู้ใหญ่ และการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ส่วนมารยาททางวาจา ได้แก่ การระวัง การไม่กล่าววาจาเท็จ การสรวลมวาจา การไม่กล่าววาจาขุ่น การไม่กล่าวคำหยาดคายหรือไม่สุภาพ การแสดงความคิดเห็น การเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี การกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ และลงท้ายคำพูดว่าครับ/ค่ะ

กรมวิชาการ (2524 : 68) กล่าวว่า มารยาท คือ กิริยาวาจาที่ถือว่าเรียบร้อย เป็นที่ยอมรับในสังคม คนเราเมื่ออยู่ร่วมกันเป็นสังคมจำเป็นต้องมีมารยาทที่จะปฏิบัติต่อกันอันจะทำให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปโดยราบรื่น เรียบร้อย ยิ่งกว่านั้นการมีมารยาทต่อกันยังแสดงออกถึงนิสัยของกันและกันด้วย ซึ่งลักษณะที่เด่นชัดคือ ความสุภาพอ่อนน้อมและเคารพในระบบอาวุโส

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2525 : 2) ได้ให้ความหมายของ มารยาทว่า หมายถึง กิริยาอาการที่ควรประพฤติปฏิบัติอย่างมีขอบเขต หรือมีระเบียบแบบแผน อันเหมาะสมแก่กาลเทศะและสังคม ได้แก่ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การแสดงความเคารพ การรับของ ส่งของ

สุทธิ ภิบาลแทน (2527 : 104 - 105) กล่าวว่า มารยาทเป็นองค์ประกอบย่อยของวัฒนธรรม ชาวไทยมีเอกลักษณ์ประจำชาติและมีองค์ประกอบหลายอย่างที่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นคนไทย เป็นชาติไทย เช่น ภาษา พิธีกรรมบางอย่างและการแต่งกาย เป็นต้น คนไทยมีมารยาท ซึ่งสั่งสมมาหลายสมัย สมควรถ่ายทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมต่อไป

พัว อนุรักษราชมณเฑียร (2530 : 1) ได้กล่าวถึงมารยาทไทยว่า ความมีมารยาท หมายถึง การมีกิริยา วาจา ใจ สุภาพเรียบร้อย สังคมไทยได้กำหนดแบบอย่างของมารยาทไว้หลายชนิดล้วนแต่เหมาะสม และอาจดัดแปลงแก้ไขให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและกาลสมัยได้ กิริยามารยาทของไทยในแต่ละท่า แต่ละแบบ ล้วนไม่ขัดกับการใช้วิถีประกอบทำทาง จึงเป็นทำทางที่งดงามและถูกต้องตามลักษณะของกายวิภาคทั้งสิ้น กุลบุตรกุลธิดาไม่ว่าชาติใด ถ้าได้รับการศึกษาและอบรมมาดีแล้วทั้งกาย วาจา ใจ ย่อมได้ชื่อว่าเป็นสุภาพชน สุภาพชนจะรู้จักเห็นยั้งใจตนเอง มีความละอายใจตนเอง ไม่ยอมประพฤติการที่ไม่เหมาะสม และสำนึกในเรื่องกิริยามารยาทของตนเองอยู่เสมอ

พะอบ โปษะกฤษณะ (2530 : 2) ได้กล่าวถึงมารยาทไว้ว่า มารยาท หมายถึง ความประพฤติเรียบร้อย ซึ่งมุ่งไปถึงกิริยาทำทาง แต่ความจริงมีความหมายกว้างออกไปถึง การแสดงออกทุกอย่างของมนุษย์เรา เช่น กิริยาทำทาง สีหน้า คำพูด การแต่งกาย

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า มารยาท หมายถึง การแสดงกิริยาทั้งทางกาย ทางวาจาและใจ ที่สุภาพเรียบร้อย ได้อย่างเหมาะสมแก่กาลเทศะ และสถานที่ของตัวบุคคล

3.1.2 มารยาทในการรับประทานอาหาร

มาลี รัชตะนาวัน และมาลัย คักดีตระกูลกล้า (ม.ป.ป. : 24 - 27) ได้กล่าวถึงมารยาทในการรับประทานอาหาร ซึ่งบุคคลควรเรียนรู้มารยาทในการรับประทานอาหาร และต้องหมั่นฝึกฝนจนเป็นนิสัย เพื่อนำไปใช้ในสังคมอย่างผู้ที่มีมารยาทและมีระเบียบวินัยที่ดี

3.1.2 การปฏิบัติตนก่อนและหลังการรับประทานอาหาร

ก่อนรับประทานอาหารควรมีการเตรียมตัว ดังนี้

1. การแต่งกาย แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ ถ้ามีแขกผู้ใหญ่ได้รับเชิญมาร่วมรับประทานอาหารด้วย ควรแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยมากขึ้น

2. การตรงต่อเวลา ส่วนใหญ่ทุกบ้านจะรับประทานอาหารเป็นเวลาและรอจนสมาชิกในครอบครัวมาจนครบจึงลงมือรับประทานอาหาร ฉะนั้นจึงควรรักษาเวลาอย่าให้สมาชิกในบ้านต้องคอย โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ก็ไม่ควรรอให้ผู้ใหญ่ต้องรอ

3. การรักษาความสะอาด ควรล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง เช็ดให้แห้ง ควรฝึกจนเป็นนิสัย

หลังรับประทานอาหารควรปฏิบัติดังนี้

1. เมื่อรับประทานอาหารเสร็จ ควรรวบรวมช้อนส้อมวางบนจานให้เรียบร้อย เพื่อแสดงว่าอิ่มแล้ว ควรสังเกตผู้นั่งข้าง ๆ ด้วย ในการรับประทานอาหารไม่ควรรับประทานอาหารเร็วเกินไป ควรอ้อมพร้อมกับผู้อื่น

2. การลุกจากโต๊ะ ควรลุกจากโต๊ะอาหารพร้อมกัน เพื่อเป็นการแสดงมารยาทที่ดี แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องลุกจากโต๊ะอาหารก่อน ก็ให้กล่าวขอโทษและลุกออกมอย่างเงียบ ๆ ไม่ทำเสียงดัง เช่น เสือนก้าอี้เสียงดัง

3. การเก็บภาชนะ ถ้าทุกคนรับประทานอาหารเสร็จพร้อม ๆ กัน ก็ควรช่วยกันเก็บภาชนะที่ใช้นั้นโต๊ะไปยังบริเวณที่ล้าง ถ้าเป็นการรับประทานอาหารที่โรงเรียนก็ให้นำภาชนะไปเก็บในที่ที่โรงเรียนจัดเตรียมไว้

4. การล้างมือ หลังการรับประทานอาหารทุกครั้งควรล้างมือ ล้างปาก หรือแปรงฟันให้สะอาดทุกครั้ง

การรับประทานอาหารร่วมกันถ้าทุกคนปฏิบัติตนด้วยมารยาทที่ดีก็ทำให้เกิดความสบายใจ และเป็นการแสดงถึงความเป็นผู้มีวัฒนธรรมที่ดีงาม

การซื้ออาหาร

บางครั้งเราก็จำเป็นต้องซื้ออาหารรับประทานเอง เช่น ซื้ออาหารเที่ยงที่โรงเรียน ซึ่งมีคนเป็นจำนวนมากที่ต้องการซื้ออาหารประเภทเดียวกัน เราควรปฏิบัติดังนี้

1. ควรเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง ถ้าจำเป็นต้องออกจากแถวก่อนซื้ออาหาร เมื่อกลับเข้ามาก็ต้องไปต่อแถวใหม่ ไม่ควรไปแทรกกกลางแถว
2. เมื่อได้รับอาหารแล้วควรเดินอย่างระมัดระวัง อย่าให้หกหรือหล่นจากมือ หรือหกรดผู้อื่น ไปหาที่นั่งให้เรียบร้อย
3. ถ้าซัอนหรือส้อมตกหล่น ควรนำไปล้างให้สะอาดก่อน หรือไปขอรับใหม่
4. เมื่อรับประทานเสร็จแล้ว ควรรวบรวมของไปคืนจาน กวาดเศษอาหารในจานให้เรียบร้อย ถ้าสถานที่มีกำหนดหาพนักงานทำความสะอาดที่จัดให้ก็ต้องนำของไปวางให้เรียบร้อย

3.1.3 การรับประทานอาหารแบบช่วยตัวเอง

การจัดอาหารแบบช่วยตัวเองหรือบุฟเฟต์นี้กำลังเป็นที่นิยมกันมาก เป็นวิธีการที่ผู้รับประทานอาหารได้เลือกอาหารที่ต้องการด้วยตัวเอง และควรคำนึงปริมาณที่คิดว่า จะรับประทานได้หมด ควรปฏิบัติดังนี้

1. ตักอาหารแต่พอตักไม่ควรตักเผื่อคนอื่น
2. ไม่ควรเลือกตักอาหารที่ตนเองชอบ โดยคุ้ยเขี่ยหาอาหารที่ต้องการ ทำให้ผู้อื่นต้องคอย และเป็นมารยาทที่ไม่ควรปฏิบัติ
3. เมื่อตักเสร็จแล้วกลับมานั่งที่เก้าอี้ที่จัดเตรียมไว้
4. เมื่อรับประทานเสร็จแล้วนำภาชนะไปเก็บให้เรียบร้อย

3.1.4 การรับประทานอาหารแบบนั่งพื้นหรือนั่งเตี้ย

1. การนั่ง ถ้านั่งกับพื้น ผู้ชายควรนั่งขัดสมาธิ ผู้หญิงนั่งพับเพียบ ถ้านั่งเตี้ย ไม่ควรนั่งชิดขอบโต๊ะมากเกินไป ผู้มาก่อนให้เข้าไปนั่งเก้าอี้ตัวในสุด เพื่อสะดวกให้ผู้มาทีหลังได้นั่งตัวต่อมานำวางข้อศอกไว้บนโต๊ะ นั่งตัวตรง เมื่อรับประทานเสร็จแล้วลุกจากเก้าอี้ให้สอดเก้าอี้ไว้ใต้โต๊ะให้เรียบร้อย

2. การใช้ช้อนส้อม ไม่กำช้อนส้อม ควรใช้เพียงนิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้และนิ้วกลางเท่านั้น ระวังอย่าให้ช้อนกระทบกันจนเกิดเสียงดัง ใช้ช้อนกลางตักอาหารมาใส่จานข้าว อย่าเอาช้อนกลางเข้าปากเป็นอันขาด

3. การตักอาหารและการเคี้ยวอาหาร ตักข้าวแต่พอดีอย่าให้พูนจานเกินไป อาหารประเภทแกงจืดควรใช้ถ้วยแบ่ง และไม่ตักจนล้นถ้วย ควรช่วยตักอาหารให้ผู้อื่นบ้าง ไม่ตักอาหารคำใหญ่จนเกินไป เวลาเคี้ยวอาหารไม่ควรอ้าปากหรือพูดคุยในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก ไม่ควรคายเศษอาหารลงในจานข้าว ควรคายใส่เศษกระดาษเช็ดปาก และเอามือป้องปากไว้ด้วย

4. การสนทนากับผู้ร่วมโต๊ะ สนทนากับผู้ร่วมโต๊ะบ้างอย่าก้มหน้าก้มตารับประทาน เพียงอย่างเดียว ไม่ควรพูดถึงสิ่งน่าเกลียด ตื่นเต้นหวาดเสียวหรือเศร้าโศก

5. การใช้แก้วน้ำและกระดาษเช็ดปาก แก้วน้ำควรวางไว้ทางขวามือ เมื่อยกขึ้นดื่ม ควรวางไว้ที่เดิม เพื่อมิให้เกิดการสับสน อาจจะมีของผู้อื่นมาใช้ได้ กระดาษเช็ดปากควรใช้เมื่อจำเป็น และไม่ทิ้งลงบนโต๊ะหรือใต้โต๊ะ ควรเก็บไปทิ้งในที่รองรับ

สุทธิ ภีบาลแทน (2527 : 87 - 90) กล่าวว่า มารยาทในการนั่งโต๊ะรับประทานอาหารเป็นการรับประทานอาหารตามแบบสังคมทั่วไปของคนไทยที่ไม่เป็นพิธีการ โดยปกติแล้วเป็นการนั่งล้อมโต๊ะ หรือไมก็นั่งบนพื้นล้อมเป็นวง สุดแต่ความสะดวกและความสนิทสนมของผู้เข้าร่วมรับประทานอาหาร การเลี้ยงดังกล่าวนี้ไม่ค่อยมีพิธีพิถันในเรื่องการจัดอาหารและเครื่องใช้หรือแบบแผนของการรับประทานอาหารมากนัก

การเลี้ยงอาหารในสังคมที่นิยมกันมาก คือ การรับประทานอาหารโดยการจัดโต๊ะและเก้าอี้ เพื่อให้ผู้ร่วมรับประทานอาหารนั่งรอบโต๊ะ ทุกคนจึงพึงปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. แต่งกายให้เรียบร้อย และอยู่ในสภาพรัดกุม ไม่รุ่มร่ามจนไม่เหมาะที่จะนั่งร่วมรับประทานอาหารกับผู้อื่นได้
2. ไม่ไปถึงที่นั่งหมายช้ากว่าเวลากำหนด และควรไปถึงก่อนเวลาไม่น้อยกว่า 15 นาที ผู้ที่เห็นว่าไปช้าเกินไป ควรเข้าไปเสียเลย แล้วคอยแจ้งเหตุผลให้ผู้เชิญทราบที่หลัง
3. ผู้ชายไม่ควรนั่งก่อนผู้หญิง หรือก่อนที่เจ้าภาพจะเชิญที่นั่ง

4. เมื่อนั่งเรียบร้อยแล้ว ไม่ควรแนะนำให้ใครต่อใครรู้จักกัน ถ้าจะแนะนำให้มีการรู้จักต้องกระทำก่อนหรือหลังเวลารับประทานอาหาร

5. ระมัดระวังการไอ จาม การบ้วนน้ำลาย และการขบเคี้ยวที่มีเสียงดัง หรืออยู่ในอิริยาบถไม่สมควร หากมีการไอ จาม ต้องใช้ผ้าปิดปาก ปิดปากหันไปทางด้านอื่น ส่วนการสะอึก ขากดหรือบ้วนน้ำลายนั้น ถ้าจำเป็นให้ขอโทษผู้ร่วมรับประทานอาหารแล้วลุกขึ้นไปกระพริบตาหรือรับประทานอาหาร

6. ไม่แสดงกิริยาร่าเริง ร้องรำทำเพลง กระตักเท้าเคาะโต๊ะหรือภาชนะอื่นในขณะที่รับประทานอาหาร

7. ไม่ควรอ่านหนังสือใด ๆ ในโต๊ะอาหาร เว้นแต่บัญชีรายการอาหาร

8. อย่าตักอาหารให้ตกหรือกระเด็น เสื้อผ้าทั้งของตนเอง และผู้อื่น

9. อย่าลุกขึ้นค่อมตัวตักอาหารข้ามหน้าผู้อื่น

10. ถ้าเห็นว่ามีอาหารบางอย่างซึ่งผู้อื่นตักไม่ถึง จะยกจานหรือถ้วยอาหารนั้นส่งผ่านไปให้ หรือใช้ช้อนกลางตักยื่นไปให้ก็ได้ แต่ต้องระมัดระวังเรื่องอาหารตกหล่น

11. อย่าทำเครื่องหมายในการรับประทานอาหารตกจากโต๊ะอาหาร ถ้ามีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นให้หยิบไปเก็บหรือวางไว้ แล้วขอโทษจากผู้บริการอาหาร

12. อย่างนั่งพิงพนักเก้าอี้ปล่อยอารมณ์ตามสบาย หรือนั่งโยกเก้าอี้ไปมา ควรนั่งตัวตรง

13. อย่างจุ่มฟันและฟันขณะอยู่ในโต๊ะอาหาร ถ้าจำเป็นให้ใช้มือป้อง

14. อย่าพูดเมื่อมีอาหารเต็มปาก

15. ผู้ชายต้องเอื้อเฟื้อ แก่สตรี และเด็กที่นั่งเดี่ยวบ้างตามสมควร

16. เวลาจะคายอาหาร อย่างอม กระตุก ก้าง หรือเมล็ดข้าวที่จะคายออกจากปาก อย่าคายลงในจานอาหาร แต่ให้คายโดยใช้กระดาษเช็ดปากรองรับ หรือคายวางไว้ในจานเปล่าหรือทิ้งลงในกระถางที่มีเตรียมไว้

17. การหยิบถ้วย แก้วเหล้าหรือแก้วน้ำให้ใช้มือขวา

18. อย่าเสกสุรา หรือเครื่องดื่มบางอย่างจนมีเมฆาจนเสียกิริยาที่ดีงาม

19. ไม่ควรรับประทานอาหารคาใจเกินไป

20. อาหารที่จัดมา เพื่อแจกเป็นชิ้น ๆ ควรตัดไว้เพียงชิ้นเดียว
 21. อาหารที่มีผู้นำมาบริการ ถ้าไม่ต้องการ ก็บอกผู้ยกอาหารว่าไม่ต้องการ หรือยกมือเป็นเชิงห้ามว่าไม่ต้องตัดหรือบริการให้อย่าบอกว่าไม่ชอบอาหารนั้น ๆ เป็นอันขาด
 22. การรับประทานอาหารหรือขนมที่เป็นก้อนเป็นแผ่น ควรบิหรือตัดออกเป็นชิ้นเล็ก ไม่ควรกัดรับประทานทั้งก้อนหรือทั้งแผ่น และไม่ควรบิขนมเป็นชิ้นใหญ่ใส่ลงในจานชาม
 23. ส้อมตามปกติถือด้วยมือซ้าย และถือมีดหรือช้อนด้วยมือขวา แต่ถ้าเป็นการรับประทานโดยใช้ส้อมอย่างเดียว ให้ถือด้วยมือขวา
 24. สุภาพบุรุษเมื่อต้องการสูบบุหรี่ ควรกระทำเมื่อสุภาพสตรีลุกจากโต๊ะไปหมดแล้ว หรือถ้าสุภาพสตรียังนั่งอยู่ ก็ต้องเป็นบุรุษที่เจ้าภาพนำมาแจกให้ ไม่ใช่หยิบออกมาจากกระเป๋าของตน ถ้านั่งใกล้สตรีควรกล่าวขออนุญาตเพื่อสูบบุหรี่จากสตรีเสียก่อน
 25. อย่ารินน้ำชา กาแฟลงในจานรองถ้วย และรับประทานจากจานนั้น
 26. อย่าทิ้งช้อนกาแฟไว้ในถ้วยกาแฟ เมื่อใช้ช้อนคนกาแฟเสร็จแล้วควรวางช้อนไว้ในจานรองถ้วย และไม่ควรรับประทานโดยใช้ช้อนนั้นตักเข้าปาก
 27. เมื่อเสร็จจากรับประทานอาหารแล้ว ไม่จำเป็นต้องพับผ้าเช็ดมือ ควรวางไว้ในจานรองถ้วย หรือจานรับประทานนั้น
 28. เจ้าของบ้านไม่ควรอึ้งก่อนแขก ควรขอร้องให้แขกเพิ่มเติมอาหาร ควรให้แขกผู้นั้นแสดงอาการว่าไม่ขัดข้อง อย่าสนใจแขกให้รับประทานอาหารอย่างหนึ่งอย่างใด หรือรับประทานให้มากตามที่เจ้าบ้านต้องการ
 29. อย่าติรสอาหารต่อหน้าเจ้าของบ้าน ตามปกติควรชมรสอาหารทุกอย่าง
 30. ควรมีการกล่าวขอบคุณเจ้าของบ้านตามสมควร
- ศรีสว่าง ภีบาลแพน (2529 : 65 - 67) ได้กล่าวถึงมารยาทในการรับประทานอาหารภายในครอบครัวที่พึงปฏิบัติดังนี้
1. ควรรับประทานอาหารให้พร้อมกันกับสมาชิกในครอบครัว อย่าต่างคนต่างรับประทาน
 2. ก่อนรับประทาน ล้างมือล้างปาก และภาชนะที่ใช้ในการรับประทานอาหารให้สะอาด
 3. อย่าดักข้าวหรือกับให้มากจนพุงหรือล้นจาน

4. ดักข้าวหรือกับมีขนาดพอเหมาะที่จะใส่ปากเคี้ยวได้สะดวก
 5. อย่าเคี้ยวตั้งจิบ ๆ หรือชดน้ำแกงเลี้ยงดัง
 6. อย่าเคี้ยวอาหารในปากด้วยการอม จนกระพุ้งแก้มพองออกมา
 7. เคี้ยวอาหารให้ละเอียดก่อนกลืน
 8. ระวังกำปลา เศษกระดูก หรือชิ้นส่วนของอาหารอื่น ๆ จะติดคอ หรือหลุดลงไปในหลอดลม เศษอาหารหรือกำปลาคายวางไว้เป็นที่
 9. ระวังการใช้ช้อนตักอาหารจากจานหรือถ้วยรวมให้ตกเรียบราด
 10. อย่าใช้ช้อนหรือส้อม ที่ตักอาหารเข้าปากไปตักอาหารในจานหรือถ้วยรวม เว้นไว้แต่อยู่คนเดียวที่ใกล้ชิดและไม่รังเกียจกัน
 11. อย่าพูดคุยกันไปในขณะรับประทานอาหาร
 12. ระวังการไอหรือจาม ในขณะรับประทานอาหาร ถ้าจะมีการไอหรือจาม ให้เอามือหรือผ้าเช็ดปาก ปิดปาก หันหน้าออกจากด้านตรงข้ามกับผู้อื่น จึงไอหรือจาม แล้วกล่าว "ขอโทษ" ต่อผู้อื่นที่รับประทานอยู่เสียด้วย
 13. อย่าพูดสิ่งที่หยาบคาย สิ่งสกปรก ขวนขวายหรือชวนทะเลาะกันในขณะรับประทานอาหาร
 14. อย่ารับประทานอาหารคำหรือตม้น้ำคำ จะทำให้สำลักได้
 15. เมื่อรับประทานเสร็จแล้ว ต้องล้างจานช้อนส้อม และภาชนะที่ใช้ในการรับประทานให้สะอาด เรียบร้อย เช็ดแห้ง หักเข้าเก็บในที่เก็บ
 16. ช่วยกันเก็บถ้วย จาน ชาม ที่ใส่อาหาร ซึ่งเป็นส่วนกลางไปล้างไปเก็บ และเช็ดถูขัดกวาดบริเวณให้สะอาดเรียบร้อย
 17. ล้างมือ ล้างปาก แปรงฟันทุกครั้งเมื่อรับประทานอาหารมือเข้าและมือเย็น
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (2530 : 45 - 46) กล่าวว่า การรับประทานอาหารแบบช่วยเหลือตัวเอง ควรปฏิบัติต่อไปนี้
1. ควรเรียงตามลำดับขณะเข้าดักอาหาร การแข่งลำดับทำให้เกิดความไม่เรียบร้อยและไม่สะดวกแก่ผู้อื่น

2. ควรตัดอาหารให้พอดีกับความต้องการ ให้โอกาสแก่ผู้มาภายหลัง
3. ไม่ควรแบ่งอาหารโดยดูยี่เยี่ยงสิ่งที่ต้องการจนทำลายความสวยงามที่ตกแต่งไว้
4. เมื่อรับประทานเสร็จแล้ววางไว้ในที่ที่ผู้รับใช้จะเก็บได้สะดวก

ส่วนสมจินตนา ภักดีศรีวงศ์ (2538 : 202 - 204) กล่าวถึงการรับประทานอาหารโดยทั่ว ๆ ไป เป็นสิ่งที่ไม่ยากเย็นอะไร เพียงมีอาหารนำอาหารส่งเข้าปากเคี้ยวแล้วกลืนลงไปก็เสร็จสิ้น แต่การรับประทานอาหารที่ถูกต้องตามแบบแผน ตามมารยาทและประเพณีนั้นทำไม่ได้ง่ายนัก ในที่นี้จะกล่าวถึงมารยาทการรับประทานอาหารภายในครอบครัว และมารยาทในการรับประทานอาหารนอกบ้าน เช่นในงานต่าง ๆ ที่มีการจัดเลี้ยงอาหาร เป็นต้น

3.1.5 การรับประทานอาหารภายในครอบครัว

การรับประทานอาหารภายในครอบครัวในระหว่างหมู่ญาติ เป็นเรื่องที่ไม่ยุ่งยากเหมือนการเข้าร่วมรับประทานอาหารงานเลี้ยง แต่ก็มีข้อปฏิบัติที่ควรจดจำคือ ควรรับประทานอาหารให้พร้อมเพรียงกันกับสมาชิกในครอบครัว อย่าต่างคนต่างรับประทาน ถ้ามีความจำเป็นควรแบ่งอาหารไว้ให้ผู้ที่มาทีหลังให้เรียบร้อยไม่ควรนำอาหารที่เหลือจากรับประทานครั้งแรกเก็บไว้ให้

ก่อนรับประทานอาหารควรล้างมือ ล้างปากให้สะอาด รวมทั้งภาชนะที่ใส่อาหารทั้งหมดด้วย และข้อที่ไม่ควรกระทำระหว่างรับประทานอาหารคือ อย่าดักข้าวหรือกับให้มากจนล้นจานหรือดักข้าวคำใหญ่เกินไป ไม่ซดหรือเคี้ยวอาหารเสียงดัง ไม่อมอาหาร จนกระทั่งแก้มพองโป่งออกมา ก่อนกลืนอาหารควรเคี้ยวให้ละเอียด

ระมัดระวังในการใช้ช้อนส้อม ไม่ควรทำให้มีเสียงดังกระทบกันหรือไม่กระทบจานข้าว ไม่ควรใช้ช้อนส้อมตัวเองตักอาหารในถ้วยรวม ควรจัดช้อนกลางไว้เสมอ ยกเว้นหมู่ญาติใกล้ชิด และไม่มีควมรังเกียจกัน

ไม่ควรพูดคุยกันตลอดเวลา ในขณะที่รับประทานอาหาร ถ้าจำเป็นก็ให้สนทนากันพอสมควร ในขณะที่อาหารอยู่ในปากก็ไม่ควรพูดคุยเป็นอันขาด จะทำให้เป็นที่น่ารังเกียจแก่ผู้อื่น การไอหรือจาม ก็ควรงดเว้น ถ้าจำเป็นควรใช้ผ้าปิดปากหันหน้าออกนอกวงอาหาร แล้วกล่าวคำขอโทษ หากป่วยเป็นโรคที่จะต้องไอบ่อย ๆ ควรหลีกเลี่ยงในการรับประทานอาหารในบรรยากาศและความชื้นรมย์

ในกรณีที่ไม่มีแขกมาร่วมรับประทานอาหารด้วยจะต้องทำตัวเป็นกันเองกับแขกให้มากที่สุด เพื่อให้แขกเกิดความสบายใจและรับประทานอาหารได้มาก

เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ควรล้างจาน ช้อน ส้อม และภาชนะที่ใช้ในการรับประทานอาหารให้สะอาดเรียบร้อย เช็ดให้แห้ง นำเข้าที่เก็บ

ล้างมือ ล้างปาก แปรงฟันทุกครั้งเมื่อรับประทานอาหารเสร็จ

การรับประทานอาหารในครอบครัวนั้น แม้ว่าจะเป็นการภายใน เป็นเรื่องเฉพาะก็ควรมีกฎเกณฑ์ วางระเบียบไว้เพื่อความเคยชิน ในการที่สมาชิกของครอบครัวได้ปฏิบัติเมื่อมีโอกาสนั่งโต๊ะอาหารในงานต่าง ๆ ไม่ควรจัดระเบียบการรับประทานอาหารในครอบครัวง่ายจนเกินไปจนทำให้เกิดความเคยชิน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย เวลาการใช้เครื่องมือหรือกิริยามารยาท ในการรับประทานอาหาร ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้ามีการฝึกหัดเป็นพื้นฐานแล้วจะทำให้เกิดความสวยงาม ถูกต้องเจริญตา เจริญใจแก่ผู้พบเห็นทุกคน

จากเอกสารการรับประทานอาหารพอจะสรุปได้ว่า เป็นการปฏิบัติตนหรือประพฤติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มารยาทเป็นสิ่งที่ต้องฝึกฝนให้เกิดเป็นนิสัย เพื่อให้เป็นที่ชื่นชมแก่ผู้พบเห็น

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาท

งานวิจัยในประเทศ

เยาวรัช บุญชัย (2529 : 59 - 63) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณมารยาทไทยบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 800 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแบบอนุรักษ์นิยมและแบบสมัยใหม่ มีความคิดเห็นในด้านจรรยาบรรณมารยาททางกายและทางวาจา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัลย์ลดา ศิริพงษ์วิไล (2530 : 35 - 39) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมสาธิตราชมงคล จากกลุ่มตัวอย่าง 200 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ชอบพูดคุยกัน ไม่รู้จักกาลเทศะ

จากเอกสารงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในชั้นเรียน สรุปได้ว่ามารยาทในชั้นเรียนช่วยให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้ดีและมีประสิทธิภาพ ถ้านักเรียนปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัย และมารยาทในชั้นเรียนสามารถจัดกิจกรรมฝึกฝนได้หลายกิจกรรม เช่น การแสดงละคร การจัดฉายภาพยนตร์ วีดิทัศน์ สไลด์ประกอบคำบรรยาย การแข่งขันตอบปัญหา การประกวดเรียงความ การประกวดมารยาทและบทบาทสมมติ เป็นต้น และการที่นักเรียนจะเป็นผู้มีมารยาทที่พึงมาได้นั้น ครูหรือผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กด้วย

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮักกินส์ (Huggins. 1975 : 713) ศึกษาผลการให้กำลังใจของครูที่มีต่อพฤติกรรมก่อนนอนของนักเรียนเพื่อต้องการดูว่าครูใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยการให้กำลังใจนักเรียนจะลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 216 คน โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 196 คน และครูจำนวน 20 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มเอเป็นกลุ่มครูที่ได้รับการฝึกเกี่ยวกับการแก้ไขพฤติกรรมที่ก่อนนอนของเด็ก กลุ่มบีเป็นครูที่ได้รับการฝึกเกี่ยวกับการแก้ไขพฤติกรรมที่เพิกเฉยของเด็ก ก่อนเริ่มวิจัยครูแต่ละคนประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก 16 พฤติกรรม โดยประเมินวันละ 2 ครั้ง ทำติดต่อกัน 10 วัน จากนั้นครูให้แรงเสริมด้วยการให้กำลังใจและเอาใจใส่ต่อนักเรียน ผลปรากฏว่า ครูกลุ่มเอรายงานพฤติกรรมก่อนนอนลดลงร้อยละ 52.7 และพฤติกรรมเพิกเฉยลดลงร้อยละ 46.9 ครูกลุ่มบีรายงานพฤติกรรมก่อนนอนลดลงร้อยละ 25.4 ส่วนพฤติกรรมเพิกเฉยลดลงร้อยละ 30.3 ซึ่งสรุปได้ว่าครูที่ฝึกเทคนิคการให้กำลังใจโดยการให้แรงเสริมทางบวกมีประสิทธิภาพในการลดของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในห้องเรียนได้

มุลเลอร์ (Muller. 1977 : 120 - 123) ได้ทดลองใช้การให้รางวัลกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นโรงอาหารของนักเรียนเกรด 1 ถึงเกรด 8 ได้แก่ ว่างอยู่บริเวณโรงอาหารนานเกินไป แสดงความก้าวร้าว ส่งเสียงดังกว่า 80 เดซิเบล ลุกจากที่นั่ง ดุยกินเสียงดัง มีปัญหาการชกต่อย ขว้างปาอาหาร ว่างไปมา ทั้งเศษอาหาร เกสื่อนกลาด และส่งเสียงดัง การทดลองคือ ให้ผู้บริหารโรงเรียนเข้าเยี่ยมแต่ละห้องตั้งแต่ห้องเกรด 1 ถึงเกรด 8 และบอกนักเรียนว่าจะมีการให้คะแนน

านแต่ละห้อง ห้องไหนที่ไม่วิ่งหรืออยู่บริเวณโรงอาหารและแสดงการก้าวร้าวจะได้ 1 คะแนน เมื่อได้คะแนนครบ 25 คะแนนของทั้งหมด ผู้บริหารโรงเรียนก็จะดูข้อมูลของทุกห้องและให้รางวัลแก่สมาชิกในห้องที่ได้คะแนนสูงสุด และติดประกาศตามอาคารที่สำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ระบบการให้คะแนนในลักษณะนี้มีผลทำให้พฤติกรรมเป้าหมายแต่ละพฤติกรรมลดลงทันที

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในการรับประทานอาหาร ทั้งในและต่างประเทศ พบว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดให้นักเรียนในลักษณะการสอน เป็นกิจกรรมจะสามารถดำเนินไปด้วยดีและขาดประสิทธิภาพ ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนและไม่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากนักเรียนมีมารยาทที่ไม่ดีหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทั้งกาย วาจา ใจ นอกจากนี้นักเรียนที่มาจากครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจรรยาบรรณต่างกัน ฉะนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนจะดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องสร้างเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีมารยาทที่ดีด้วยการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะและเหมาะสมกับสถานที่ มารยาทในการรับประทานอาหารจำเป็นและสำคัญที่ต้องฝึกให้นักเรียนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้พบเห็น แต่ยังไม่มียานวิจัยใดที่นำสถานการณ์จำลอง และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มมาเปรียบเทียบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก จังหวัดสุพรรณบุรี

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต

4.1 ความหมายและจุดมุ่งหมายของการสังเกต

ความหมายของการสังเกตนั้นได้มีผู้กล่าวไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 264) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสังเกตนั้น เพื่อให้ครูได้ข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ของพฤติกรรมที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลง และช่วยให้ครูสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องว่าควรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใด ซึ่งสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 34) ซึ่งได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสังเกตว่าเพื่อรวบรวม

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ประสงค์จะศึกษา แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นไปวิเคราะห์ต่อไป เพื่อจะได้ทราบว่าพฤติกรรมที่ประสงค์จะปรับนั้นเปลี่ยนแปลงไปในทางทิศใด

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 30) กล่าวว่า การสังเกต หมายถึงการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน โดยการใช้อวัยวะสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่ง

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 35) ให้ความหมายว่า การสังเกตเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรม และพฤติกรรมที่จะสังเกตได้นั้นจะต้องเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกกระทำหรือได้ตอบสนองสิ่งเร้าหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง และจะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ นับได้ ได้ยินได้ และวัดได้ โดยใช้เครื่องมือวัดหรือใช้การสังเกต โดยอาศัยอวัยวะสัมผัสของผู้สังเกตโดยตรง

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปความหมายและจุดมุ่งหมายของการสังเกตได้ว่าการสังเกตเป็นการพิจารณาพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกหรือได้ตอบสนองสิ่งเร้าในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย จะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ เพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปวิเคราะห์ ทำให้ทราบว่าพฤติกรรมใดควรจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

4.2 หลักในการสังเกตพฤติกรรม

การสังเกตพฤติกรรม มีหลักดังต่อไปนี้ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2524 : 264)

1. เลือกและกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตให้เห็นเด่นชัด พฤติกรรมที่เลือกเพื่อสังเกต ควรเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจากเกณฑ์มาตรฐานของห้องเรียน เกิดขึ้นบ่อย ๆ และเป็นพฤติกรรมที่มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนมากที่สุด เมื่อได้พฤติกรรมที่ต้องการแล้วต้องกำหนดพฤติกรรมนั้นให้ชัดเจน เช่น พฤติกรรมการพูดคุ้ย หมายถึง พฤติกรรมใดก็ตามที่นักเรียนส่งเสียงออกจากปากโดยไม่ได้รับอนุญาตจากครู

2. เลือกผู้สังเกตพฤติกรรม อาจจะให้ผู้ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสังเกตด้วยตนเอง หรือบุคคลอื่นเป็นผู้สังเกตให้ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าและสามารถตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้สังเกตได้ในการที่ให้ผู้สังเกตมากกว่า 1 คน บุคคลที่ทำการ

สังเกตควรอยู่ในห้องสังเกตพฤติกรรมเพื่อไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว และนั่งอยู่หลังชั้นเรียนโดยไม่แสดงความสนใจผู้ถูกสังเกตคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่ควรรู้ให้ผู้ถูกสังเกตเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 35 - 37)

3. เลือกสถานที่ในการสังเกตพฤติกรรม โดยขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของครูว่าต้องการจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในสถานที่ใด

4. เลือกเวลาทำการสังเกต ควรเลือกช่วงเวลาพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นบ่อยที่สุด

5. เลือกแบบบันทึกพฤติกรรม ต้องเลือกให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลง และจุดมุ่งหมายของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นว่าต้องการจะลดหรือเพิ่มพฤติกรรมดังกล่าว ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 : 39 - 48) ได้เสนอการเลือกแบบสังเกตและแบบบันทึกพฤติกรรมไว้ดังนี้

5.1 การสังเกตพฤติกรรมแบบสุ่มเหตุการณ์ (Event Sampling) เป็นการเลือกสังเกตเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เช่น "จำนวนครั้งที่ทำเสียงเรอ" โดยการนับความถี่หรือจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่ต้องการจะเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาหลาย ๆ ช่วง และการกำหนดช่วงเวลานั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการปรับพฤติกรรม

5.2 การสังเกตแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) การสังเกตแบบนี้ผู้สังเกตจะแบ่งเวลาออกเป็นช่วง ๆ แล้วนับเฉพาะช่วงเวลาพฤติกรรมที่ต้องการจะปรับนั้นเกิดขึ้น คือผู้สังเกตจะสังเกตเพียง 1 ครั้ง หรือนับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเพียง 1 ครั้งในแต่ละช่วงเวลา พฤติกรรมที่ใช้กับการสังเกตแบบนี้คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกัน เช่น การพูดหยอกล้อกัน การตั้งใจฟังครูสอน เป็นต้น (ชัยพร วิชาวุธ. 2523 : 42 - 43) เกณฑ์การนับเวลาสำหรับการสังเกตแบบนี้จะต้องกำหนดให้แน่นอน โดยให้สอดคล้องกับลักษณะของพฤติกรรมที่ต้องการจะศึกษาและจุดมุ่งหมายของการปรับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ เช่น การสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตครั้งละหลาย ๆ คน โดยการสลับสังเกตช่วงเวลาละ 1 คน เช่น สังเกตพฤติกรรมตั้งใจทำแบบฝึกหัดวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน ใช้เวลาในการสังเกตช่วงละ 10 วินาที จะสังเกตนักเรียนคนที่ 1 ในช่วงเวลาที่ 1 แล้วพัก 2 วินาที จากนั้นสังเกตนักเรียนคนที่ 2 ในช่วงเวลาที่ 2 จนครบ 10 คน จึงใช้เวลา 120 วินาที แล้วกลับมาเริ่มต้นสังเกตนักเรียนคนที่ 1

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 38 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 38 คน ซึ่งมีการสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน และสุ่มเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 9 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งห้อง จำนวน 38 คน เข้าร่วมการทดลอง
2. ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนอย่างง่ายในข้อ 1. โดยการจับสลาก เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 18 คน
3. ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนอย่างง่ายในข้อ 2. โดยการจับสลากเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 กลุ่มละ 10 คน และจับสลากกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มควบคุมที่ 1 และ 2 กลุ่มละ 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. แบบบันทึกการยาทานการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน
2. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองสำหรับกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม
3. โปรแกรมการสอแบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมารยาทในการรับประทานอาหาร

1.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูประจำชั้น และครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน บ้านทุ่งมะกอก เกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

1.3 ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตพฤติกรรมมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน ขณะรับประทานอาหาร โดยผู้วิจัยอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมของนักเรียนได้ชัดเจน แล้วจดบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1 , 1.2, 1.3 มาสร้างเป็นแบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ ตรวจสอบรายละเอียดให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาใช้บันทึกพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะของแบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหาร

แบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารเป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่ได้จากการสังเกตตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้นในช่วงพักรับประทานอาหารกลางวันก่อนรับประทานอาหาร ขณะนั่งรับประทานอาหาร และหลังรับประทานอาหาร โดยสังเกตแบบสุ่มเวลาและบันทึกพฤติกรรม การมีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนขณะรับประทานอาหารกลางวันในโรงอาหาร ดังนี้

กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 การสังเกตจะแบ่งออกเป็น 10 ช่วง บันทึกช่วงละ 3 นาที คนละ 18 วินาที พัก 1 นาที ในแต่ละครั้งใช้เวลา 40 นาที

กลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 การสังเกตจะแบ่งเวลาออกเป็น 9 ช่วงบันทึก ช่วงละ 3 นาที คนละ 20 วินาที พัก 1 นาที ในแต่ละครั้งใช้เวลา 36 นาที

การให้คะแนน

1. ถ้าพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นในช่วงเวลาของการสังเกตนั้น ให้นับเพียง 1 ครั้ง โดยเขียนหมายเลข 1 ลงในแบบบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลาที่เกิดขึ้น

2. ถ้าพฤติกรรมเป้าหมาย ไม่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการสังเกตนั้นให้เขียนเลข 0 ลงในแบบบันทึกพฤติกรรมตามช่วงเวลานั้น

(ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก)

2. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

2.1 ศึกษา ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

2.2 สร้างโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

2.3 นำโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.พงษ์พรหม เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.4 นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อดูความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และเวลาที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที คือวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 14.00-14.40 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก)

3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอน

3.2 สร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

3.3 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน คือ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์พันธ์ พงษ์เสภา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4 นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน เพื่อดูความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ และเวลาที่ใช้ในการทดลอง ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการสอนปกติ ผู้วิจัยสอนด้วยตนเอง ใช้กับกลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที คือ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 14.00-14.40 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ก)

การเตรียมการก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยเลือกผู้ช่วยวิจัยจำนวน 1 คน โดยมีหลักในการเลือกดังนี้ ผู้ช่วยวิจัยเป็นครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 2 ปี คืออาจารย์ดวงรัตน์ บุญวัน เมื่อผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากผู้ช่วยวิจัย จึงชี้แจง ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการทดลอง

2. ผู้วิจัยอธิบายการใช้สถานการณ์จำลอง และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม ให้ผู้ช่วยวิจัยฟังจนสามารถเข้าใจ และนำไปใช้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม สำหรับการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยบันทึกพฤติกรรมจนได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง .80 ขึ้นไป

3. ผู้วิจัยได้ประสานงานกับครูเวรประจำวันและครูโครงการอาหารกลางวันในเวลาพักรับประทานอาหารตลอดการทดลอง เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหาร

ขั้นตอนในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม

1. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ศึกษาความมุ่งหมายของการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ มารยาทในการรับประทานอาหาร และแบบบันทึกการสังเกตให้เข้าใจตรงกัน และใช้ได้ถูกต้อง

2. ผู้วิจัยเลือกการสังเกตแบบสุ่มเวลา (Time Sampling) โดยสังเกตช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน สำหรับกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 แบ่งการสังเกตออกเป็นช่วง ๆ รวม 10 ช่วง ช่วงละ 3 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 18 วินาที แล้วพัก 1 นาที ในแต่ละช่วง และใช้เวลาในแต่ละครั้ง 40 นาที และกลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 แบ่งการสังเกตออกเป็นช่วง ๆ รวม 9 ช่วง ๆ ละ 3 นาที สังเกตนักเรียนคนละ 20 วินาที แล้วพัก 1 นาที ในแต่ละช่วงและใช้เวลาในแต่ละครั้ง 36 นาที ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารขณะพักรับประทานอาหารกลางวันของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม

กลุ่มทดลองที่ 1 สังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน ใช้เวลาสังเกต 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในวันอังคาร เวลา 11.30 – 12.10 น.

กลุ่มทดลองที่ 2 สังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน ใช้เวลาสังเกต 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในวันพฤหัสบดี เวลา 11.30 – 12.10 น.

กลุ่มควบคุมที่ 1 สังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน ใช้เวลาสังเกต 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในวันพุธ เวลา 11.30 – 12.06 น.

กลุ่มควบคุมที่ 2 สังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน ใช้เวลาสังเกต 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในวันศุกร์ เวลา 11.30 – 12.06 น.

3. ผู้วิจัยเขียนแผนผังที่นั่งของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อความสะดวกในการสังเกต

4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เข้าไปสังเกตนักเรียนในขณะที่นักเรียน พักรับประทานอาหารกลางวัน โดยนั่งในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมและได้ยินเสียงชัดเจน โดยไม่รบกวนการรับประทานอาหารของนักเรียน ไม่ให้ความสนใจนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่ให้นักเรียนเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต

ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องระหว่างผู้สังเกต 2 คน ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป จึงถือว่าการสังเกตนั้นเชื่อถือได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 38 - 39) สูตรในการคำนวณมีดังนี้

จำนวนช่วงเวลาที่บ้านที่กตตรงกัน

$$\text{ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง} = \frac{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บ้านที่กตตรงกัน}}{\text{จำนวนช่วงเวลาที่บ้านที่กตตรงกัน} + \text{จำนวนช่วงเวลาที่บ้านที่กตต่างกัน}}$$

ในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อหา ดัชนีความเชื่อมั่นของการสังเกต ใช้เวลาในการฝึกสังเกต และบันทึกพฤติกรรมทั้งหมด 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง .80 ขึ้นไป จากนั้นจึง ดำเนินการทดลอง

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการวิจัย

การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design) (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536 : 155 - 157) แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐานพฤติกรรม (A₁) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สังเกต และบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม และ กลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม ในช่วงพักรับประทานอาหารกลางวันในสภาพปกติ โดยที่นักเรียนยังไม่ได้ รับ การใช้สถานการณ์จำลอง โปรแกรมการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ฝึกมารยาท ในการรับประทานอาหาร

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง (B) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ใช้เวลา 6 สัปดาห์ ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองในวันจันทร์และวันพุธ ในช่วงซ่อมเสริม เวลา 14.00 – 14.40 น. แล้วไปสังเกตพฤติกรรมเพื่อเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรดังนี้

2.1.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยสังเกตในวันอังคาร เวลา 11.30-12.10 น. และเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ในช่วงซ่อมเสริม

2.1.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยสังเกตในวันพฤหัสบดี เวลา 11.30-12.10 น. และเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มในช่วงซ่อมเสริม

2.2 กลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้โปรแกรมการสอนแบบบทในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี ในช่วงซ่อมเสริมเวลา 14.00-14.40 น. แล้วไปสังเกตพฤติกรรมเพื่อเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ดังนี้

2.2.1 กลุ่มควบคุมที่ 1 ผู้วิจัยสังเกตในวันพุธ เวลา 11.30 – 12.06 น. และเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลในช่วงซ่อมเสริม

2.2.2 กลุ่มควบคุมที่ 2 ผู้วิจัยสังเกตในวันศุกร์ เวลา 11.30 – 12.06 น. และเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มในช่วงซ่อมเสริม

ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงกำหนดการดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

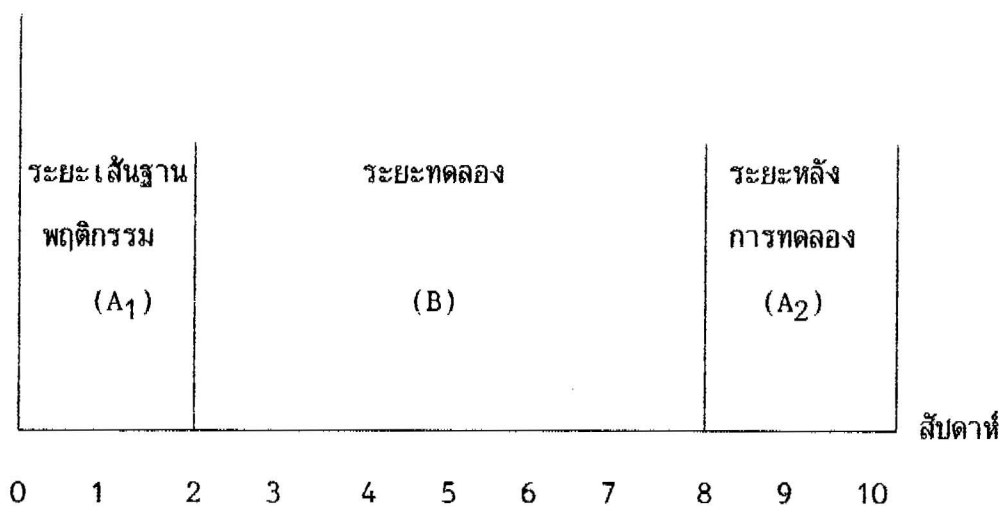
สถานที่ วัน	โรงอาหาร		ห้องเรียน	
	เวลา			
	11.30-12.10 น.	14.00-14.40 น.	14.00-14.40 น.	14.40-15.05 น.
จันทร์		ดำเนินการทดลองกับ กลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 โดย ใช้โปรแกรม สถานการณ์จำลอง		
อังคาร	สังเกต กลุ่มทดลองที่ 1		ดำเนินการทดลอง กับกลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 โดยใช้โปรแกรม การสอนแบบปกติ	เสริมแรงด้วยเบี้ย อรรถกรเป็นรายบุคคล กับกลุ่มทดลองที่ 1
พุธ	สังเกต กลุ่มควบคุมที่ 1	ดำเนินการทดลองกับ กลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 โดย ใช้โปรแกรม สถานการณ์จำลอง		เสริมแรงด้วยเบี้ย อรรถกรเป็นรายบุคคล กับกลุ่มควบคุมที่ 1

ตาราง 1 (ต่อ)

สถานที่ วัน	โรงอาหาร		ห้องเรียน	
	เวลา			
	11.30-12.10 น.	14.00-14.40 น.	14.00-14.40 น.	14.40-15.05 น.
พฤหัสบดี	สังเกต กลุ่มทดลองที่ 2		ดำเนินการทดลอง กับกลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 โดยใช้โปรแกรม การสอนแบบปกติ	เสริมแรงด้วยเบี้ย อรรถกรเป็นกลุ่ม กับกลุ่มทดลองที่ 2
ศุกร์	สังเกต กลุ่มควบคุมที่ 2			เสริมแรงด้วยเบี้ย อรรถกรเป็นกลุ่ม กับกลุ่มควบคุมที่ 2

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง (A₂) ใช้เวลา 2 สัปดาห์ การทดลองในช่วงนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกต และบันทึกการยาพในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหาร กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม ซึ่งระยะนี้ไม่มีการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลอง โปรแกรมการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

ความถี่ของพฤติกรรม

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสลับกลับ (ABA Reversal Design) แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (A₁) ระยะเส้นฐานพฤติกรรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ (เริ่มสัปดาห์ที่ 1 - 2) ตั้งแต่วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ.2541 ถึงวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2541 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกต และบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหารของนักเรียนในสภาพปกติ ในขณะที่รับประทานอาหารกลางวัน บันทึกและสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์ และกลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพุธ เวลา 11.30 - 12.10 น. กลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันอังคาร และกลุ่มควบคุมที่ 2 ในวันพฤหัสบดี เวลา 11.30 - 12.06 น. หลังการสังเกตผู้วิจัยนำผลการบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้จากการบันทึกของผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องเพื่อใช้เสริมแรงด้วยเบี้ยยรรถรได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 1,2 กลุ่มควบคุมที่ 1,2 ดังนี้ .87 .90 .92 และ .91 ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำผลการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในระยะเส้นฐานที่ได้จากแบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหาร ไปเขียนกราฟ เพื่อดูความถี่ของพฤติกรรม การมีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหารก่อนการทดลอง

ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง ดำเนินการทดลองแก่กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองใช้เวลาดำเนินการทดลอง 6 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 3-8) ตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2541 ถึงวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2541 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง ฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารในช่วงโมงซ่อมเสริมในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 14.00 - 14.40 น. นอกจากนั้น ในขณะที่ใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการณ์มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน ในขณะที่พักรับประทานอาหารกลางวันกับกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันอังคาร เวลา 11.30 - 12.10 น. และกลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพฤหัสบดี เวลา 11.30-12.10 น. โดยนั่งในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรม และได้ยินเสียงชัดเจน ไม่รบกวนนักเรียนขณะรับประทานอาหารเช้า ไม่ให้ความสนใจนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่ให้นักเรียนมองเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม ภายหลังการสังเกต ผู้วิจัยนำผลการบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตคือ .89 และ .94 ตามลำดับ นักเรียนจึงจะได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นเบี้ยสีต่าง ๆ ผู้วิจัยเสริมแรงเป็นรายบุคคลกับกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันอังคารและเสริมแรงเป็นกลุ่มกับกลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพฤหัสบดี โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การเสริมแรงแก่นักเรียนทุกคน โดยเสริมแรงตามจำนวนพฤติกรรมการณ์มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนและนักเรียนสามารถนำเบี้ยสีต่าง ๆ ที่ได้รับไปแลกสิ่งของต่าง ๆ ได้ตามตารางการเลือกตัวเสริมแรง กลุ่มทดลองที่ 1 ในวันอังคาร กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพฤหัสบดี ในวันเวลาซ่อมเสริมในวันที่ทำการสังเกต

2.2 กลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้การสอนแบบปกติฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารในช่วงโมงซ่อมเสริมในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 14.00 - 14.40 น. นอกจากนั้น ในขณะที่ใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการณ์มารยาทในการรับประทานอาหาร ในขณะที่พักรับประทานอาหารกับกลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันพุธ เวลา 11.30 - 12.06 น. และกลุ่มควบคุมที่ 2 ในวันศุกร์ เวลา 11.30 - 12.06 น. โดยนั่งในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมและได้ยินเสียงชัดเจน ไม่ให้ความสนใจนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่ให้นักเรียนมองเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม ภายหลังการสังเกต ผู้วิจัยนำผลการบันทึก

มารยาทในการรับประทานอาหารได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตคือ .93 และ .92 ตามลำดับ นักเรียนจึงจะได้รับการเสริมแรงในการให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นเบี้ย สี่ต่าง ๆ ใช้เบี้ยอรรถกรเสริมแรงเป็นรายบุคคลกับกลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันพุธ และกลุ่มควบคุมที่ 2 ในวันศุกร์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การเสริมแรงแก่นักเรียนทุกคน โดยเสริมแรงตามจำนวน พฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนและนักเรียนสามารถนำเบี้ยที่ได้รับไป แลกสิ่งของต่าง ๆ ได้ตามตารางการเลือกตัวเสริมแรง กลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันพุธ และกลุ่มควบคุม ที่ 2 วันศุกร์ ในเวลาซ่อมเสริมในวันที่ทำการสังเกต

ผู้วิจัยนำผลการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในระหว่างการทดลอง ที่ได้จากแบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหาร ไปเขียนกราฟ เพื่อดูความถี่ของพฤติกรรม การมีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหารขณะทดลอง

ระยะที่ 3 (A₂) ระยะหลังการทดลองใช้เวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 9 - 10) ตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม ถึงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2542 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกต และ บันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหารในสภาพปกติในขณะที่พักรับประทานอาหารกลางวัน บันทึกและสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันอังคาร กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพฤหัสบดี เวลา 11.30 - 12.10 น. และกลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันพุธ และ กลุ่มควบคุมที่ 2 ในวันศุกร์ เวลา 11.30 - 12.06 น. ในระยะนี้ไม่มีการใช้โปรแกรมสถานการณ์ จำลองโปรแกรมการสอนแบบปกติและไม่มีการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ทุกครั้งที่สิ้นสุดการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม ได้ผลดังนี้ .90 .87 .91 และ .93 ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำผลการบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในระยะเวลา หลังจากทดลองที่ได้จากแบบบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน ไปเขียนกราฟ เพื่อศึกษาความถี่ของพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนใน โรงอาหารหลังการทดลอง

วิธีจัดการกับข้อมูล

ผู้วิจัยจะแนบที่ได้จากการสังเกตไปจัดการต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
2. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
3. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อน และหลังการได้รับการสอนปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
4. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการสอนปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
5. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
6. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
7. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
8. ใช้คะแนนดิบของนักเรียนแต่ละคนเขียนกราฟ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความถี่ของพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหาร ในแต่ละระยะ คือระยะพื้นฐาน ระยะทดลอง ระยะหลังการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
 - 1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
 - 2.1 เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่ม โดยใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Measured)
 - 2.2 เปรียบเทียบผลต่างของมารยาทในการรับประทานอาหารระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2 หรือกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Measured)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และแปลผลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t-distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนการยาทานการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ดังแสดงในตาราง 2
2. เปรียบเทียบคะแนนการยาทานการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ดังแสดงในตาราง 3
3. เปรียบเทียบคะแนนการยาทานการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ดังแสดงในตาราง 4
4. เปรียบเทียบคะแนนการยาทานการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ดังแสดงในตาราง 5

5. เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นรายบุคคล กับนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบปกติ และเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นรายบุคคล ดังแสดงในตาราง 6

6. เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่มกับนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่ม ดังแสดงในตาราง 7

7. เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นรายบุคคล กับนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่ม ดังแสดงในตาราง 8

8. แสดงการเปลี่ยนแปลงมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 โดยการเขียนกราฟเส้น

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล

กลุ่มทดลองที่ 1	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	10	56.90	7.9225	16.685**
หลังการทดลอง	10	100.20	1.4757	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีมารยาทในการรับประทานอาหาร หลังการทดลองดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

กลุ่มทดลองที่ 2	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	10	53.30	7.3189	19.442**
หลังการทดลอง	10	101.40	2.3664	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 มีมารยาทในการรับประทานอาหารหลังการทดลองดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล

กลุ่มควบคุมที่ 1	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	9	62.33	4.55	20.227**
หลังการทดลอง	9	91.33	1.50	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ 1 มีมารยาทในการรับประทานอาหารหลังการทดลองดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

กลุ่มควบคุมที่ 2	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	9	67.55	2.96	18.475**
หลังการทดลอง	9	94.22	1.85	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ 2 มีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนหลังการทดลองดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2¹ ที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลองที่ 1	10	43.30	8.20	4.673**
กลุ่มทดลองที่ 2	9	29.00	4.30	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม กับนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลองที่ 2	10	48.10	7.88	7.265**
กลุ่มควบคุมที่ 2	9	26.66	4.33	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 มีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

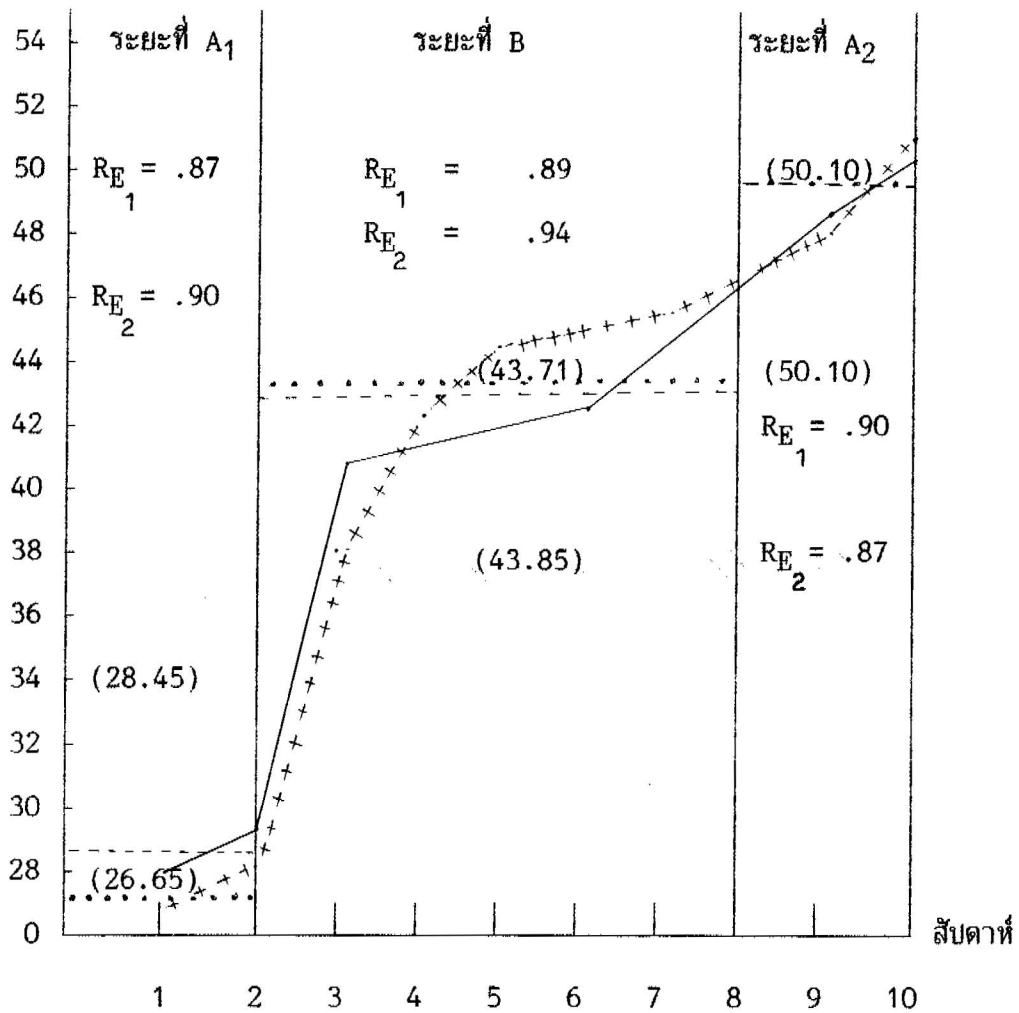
กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลองที่ 1	10	43.30	5.20	-1.339
กลุ่มทดลองที่ 2	10	48.10	7.82	

จากตาราง 8 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 มีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นไม่แตกต่างกับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารไม่แตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7

8. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม กลุ่มควบคุมที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ตลอด 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 ระยะเส้นฐาน พฤติกรรม ระยะที่ 2 ระยะทดลอง ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ 2 และ 3

ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหาร

ภาพประกอบ 2 ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ตลอด 3 ระยะ

- ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 ในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 ในแต่ละช่วง
- +++++ ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 2 ในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 2 ในแต่ละช่วง

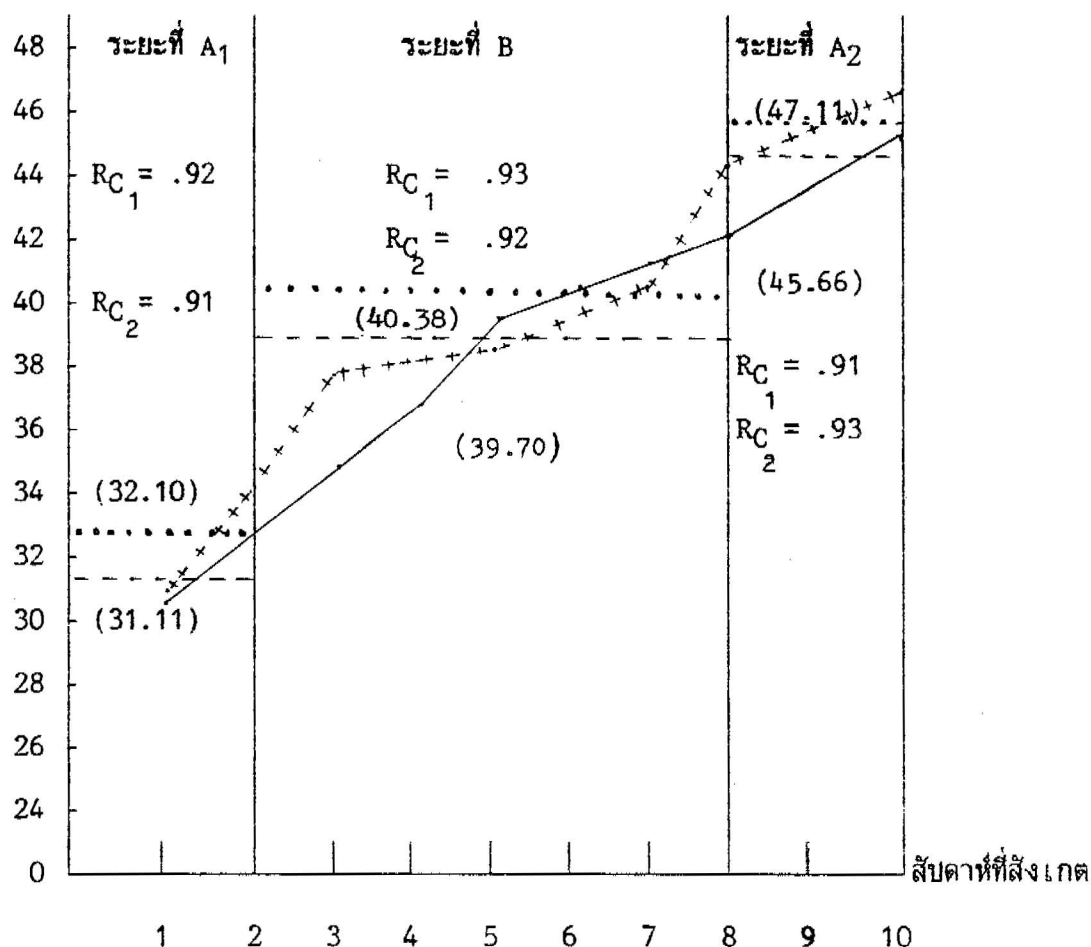
R_{E_1} คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 1

R_{E_2} คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 2

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ในระยะเส้นฐานและในระยะการทดลอง ซึ่งได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลเพิ่มขึ้นจาก 28.45 เป็น 43.71 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหาร ในระยะได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และระยะติดตามผล ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นจาก 43.71 เป็น 50.10 แสดงว่า การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ทำให้มารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 ดีขึ้น

ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ในระยะเส้นฐานและในระยะการทดลอง ซึ่งได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มเพิ่มขึ้นจาก 26.65 เป็น 43.85 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในระยะได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม และระยะติดตามผลค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นจาก 43.85 เป็น 50.10 แสดงว่า การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ทำให้มารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 2 ดีขึ้น

ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหาร

ภาพประกอบ 3 ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ตลอด 3 ระยะ

- ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มควบคุมที่ 1 ในแต่ละสัปดาห์
 - ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มควบคุมที่ 1 ในแต่ละช่วง
 - +++ ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มควบคุมที่ 2 ในแต่ละสัปดาห์
 - ... ค่าเฉลี่ยของความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มควบคุมที่ 2 ในแต่ละช่วง
- R_{C_1} คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มควบคุมที่ 1
- R_{C_2} คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มควบคุมที่ 2

จากภาพประกอบ 3 จะเห็นได้ว่า ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ 1 ในระยะเส้นฐานและในระยะการทดลอง ซึ่งได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลเพิ่มขึ้นจาก 31.16 เป็น 39.70 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหาร ในระยะที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ระยะติดตามผลของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มควบคุมที่ 1 เพิ่มขึ้นจาก 39.70 เป็น 45.66 แสดงว่าการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล ทำให้มารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มควบคุมที่ 1 ดีขึ้น

ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ 2 ในระยะเส้นฐานและในระยะทดลอง ซึ่งได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มเพิ่มขึ้นจาก 33.77 เป็น 40.38 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในระยะที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ระยะติดตามผลของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มควบคุมที่ 2 เพิ่มขึ้นจาก 40.38 เป็น 47.11 แสดงว่า การสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ทำให้มารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มควบคุมที่ 2 ดีขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ทั้ง 3 ระยะ ปรากฏว่า มารยาทในการรับประทานอาหารของทั้ง 4 กลุ่ม ดีขึ้นเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 ดีขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ดีขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ 2 และค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 ไม่แตกต่างกับกลุ่มทดลองที่ 2 ในทุกระยะของการทดลอง

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
2. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
3. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
4. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
5. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
6. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
7. เพื่อเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล กับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
2. นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
3. นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
4. นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
5. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล
6. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม
7. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 38 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 38 คน ซึ่งสุ่ม

อย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 9 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม กลุ่มควบคุมที่ 1 ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และกลุ่มควบคุมที่ 2 ได้รับการสอนแบบปกติ และเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. แบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน
2. โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองสำหรับกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม

ระยะดำเนินการทดลอง

1. ระยะก่อนการทดลอง

ระยะที่ 1 (A₁) ระยะเส้นฐานพฤติกรรมเป็นเวลา 2 สัปดาห์ (เริ่มสัปดาห์ที่ 1 - 2)

ตั้งแต่วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ.2541 ถึงวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2541 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกต และบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหารของนักเรียนในสภาพปกติ ในขณะที่รับประทานอาหารกลางวัน บันทึกและสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันจันทร์ และกลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพุธ เวลา 11.30 - 12.10 น. กลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันอังคาร และกลุ่มควบคุมที่ 2 ในวันพฤหัสบดี เวลา 11.30 - 12.06 น. หลังการสังเกตผู้วิจัยนำผลการบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้จากการบันทึกของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องเพื่อใช้เสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของกลุ่มทดลองที่ 1,2 กลุ่มควบคุมที่ 1,2 ดังนี้ .87 .90 .92 และ .91 ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำผลการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในระยะเส้นฐานที่ได้จากแบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหาร ไปเขียนกราฟ เพื่อดูความถี่ของพฤติกรรม การมีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหารก่อนการทดลอง

ระยะที่ 2 (B) ระยะทดลอง ดำเนินการทดลองแก่กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองใช้เวลาดำเนินการทดลอง 6 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 3-8) ตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2541 ถึงวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2541 สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง ฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารในช่วงชั่วโมงซ้อมเสริมในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 14.00 - 14.40 น. นอกจากนั้น ในขณะที่ใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการณ์มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน ในขณะที่พักรับประทานอาหารกลางวันกับกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันอังคาร เวลา 11.30 - 12.10 น. และกลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพฤหัสบดี เวลา 11.30-12.10 น. โดยนั่งในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรม และได้ยินเสียงชัดเจน ไม่รบกวนนักเรียนขณะรับประทานอาหารเช้า ไม่ให้ความสนใจนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่ให้นักเรียนมองเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม ภายหลังการสังเกต ผู้วิจัยนำผลการบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตคือ .89 และ .94 ตามลำดับ นักเรียนจึงจะได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นเบี้ยสีต่าง ๆ ผู้วิจัยเสริมแรงเป็นรายบุคคลกับกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันอังคารและเสริมแรงเป็นกลุ่มกับกลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพฤหัสบดี โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การเสริมแรงแก่นักเรียนทุกคน โดยเสริมแรงตามจำนวนพฤติกรรมการณ์มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนและนักเรียนสามารถนำเบี้ยสีต่าง ๆ ที่ได้รับไปแลกสิ่งของต่าง ๆ ได้ตามตารางการเลือกตัวเสริมแรง กลุ่มทดลองที่ 1 ในวันอังคาร กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพฤหัสบดี ในวันเวลาซ้อมเสริมในวันทำการสังเกต

2.2 กลุ่มควบคุมที่ 1 และกลุ่มควบคุมที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้การสอนแบบปกติฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารในช่วงชั่วโมงซ้อมเสริมในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 14.00 - 14.40 น. นอกจากนั้น ในขณะที่ใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการณ์มารยาทในการรับประทานอาหาร ในขณะที่พักรับประทานอาหารกับกลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันพุธ เวลา 11.30 - 12.06 น. และกลุ่มควบคุมที่ 2 ในวันศุกร์ เวลา 11.30 - 12.06 น. โดยนั่งในตำแหน่งที่มองเห็นพฤติกรรมและได้ยินเสียงชัดเจน ไม่ให้ความสนใจนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ และไม่ให้นักเรียนมองเห็นแบบบันทึกพฤติกรรม ภายหลังการสังเกต ผู้วิจัยนำผลการบันทึก

มารยาทในการรับประทานอาหารได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตคือ .93 และ .92 ตามลำดับ นักเรียนจึงจะได้รับการเสริมแรงในการให้การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นเบี้ยสีต่าง ๆ ใช้เบี้ยอรรถกรเสริมแรงเป็นรายบุคคลกับกลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันพุธ และกลุ่มควบคุมที่ 2 ในวันศุกร์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การเสริมแรงแก่นักเรียนทุกคน โดยเสริมแรงตามจำนวนพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนและนักเรียนสามารถนำเบี้ยที่ได้รับไปแลกสิ่งของต่าง ๆ ได้ตามตารางการเลือกตัวเสริมแรง กลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันพุธ และกลุ่มควบคุมที่ 2 วันศุกร์ ในเวลาซ่อมเสริมในวันที่ทำการสังเกต

ผู้วิจัยนำผลการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในระหว่างการทดลองที่ได้จากแบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหาร ไปเขียนกราฟ เพื่อดูความถี่ของพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหารขณะทดลอง

ระยะที่ 3 (A₂) ระยะหลังการทดลองใช้เวลา 2 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 9 - 10) ตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม ถึงวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2542 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกต และบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหารในสภาพปกติในขณะที่พักรับประทานอาหารกลางวัน บันทึกและสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของกลุ่มทดลองที่ 1 ในวันอังคาร กลุ่มทดลองที่ 2 ในวันพฤหัสบดี เวลา 11.30 - 12.10 น. และกลุ่มควบคุมที่ 1 ในวันพุธ และกลุ่มควบคุมที่ 2 ในวันศุกร์ เวลา 11.30 - 12.07 น. ในระยะนี้ไม่มีการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองโปรแกรมการสอนแบบปกติและไม่มีการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ทุกครั้งที่สิ้นสุดการสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยนำผลการบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการสังเกตของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม ได้ผลดังนี้ .90 .87 .91 และ .93 ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำผลการบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในระยะเวลาหลังจากทดลองที่ได้จากแบบบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียนไปเขียนกราฟ เพื่อศึกษาความถี่ของพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในโรงอาหารหลังการทดลอง

วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

ผู้วิจัยน่าจะเห็นที่ได้จากการสังเกตไปจัดกระทำต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล โดยจะใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Measured)
2. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม โดยจะใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Measured)
3. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อน และหลังการได้รับการสอนปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล โดยจะใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Measured)
4. เปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการสอนปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม โดยจะใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Measured)
5. เปรียบเทียบผลต่างของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล โดยจะใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Measured)
6. เปรียบเทียบผลต่างมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม โดยจะใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Measured)
7. เปรียบเทียบผลต่างมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลกับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม โดยจะใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Measured)

8. ใช้คะแนนดิบของนักเรียนแต่ละคนเขียนกราฟ เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงความถี่ของพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหาร ในแต่ละระยะ คือระยะเส้นฐาน ระยะทดลอง ระยะหลังการทดลอง

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
7. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่มอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล มีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของจันทวิษ พันธุ์สุข (2533 : 41) ที่ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปงแดง จังหวัดมุกดาหาร พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองมีความสนใจในอาชีพอิสระสูงขึ้นและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ัญญา ระกาพล (2535 : 55) ที่ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองมีวินัยในห้องเรียนสูงขึ้นและสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัญชลี หมั่นสังข์ (2527 : ง) ที่ศึกษาผลของการใช้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรต่อการสะกดคำของเด็กปัญญาอ่อนที่สามารถเรียนได้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปัญญาวิศิกร กรุงเทพมหานคร พบว่า การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรต่อการสะกดคำของเด็กปัญญาอ่อนที่สามารถเรียนได้ สามารถสะกดคำได้ถูกต้องมากขึ้น

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลนั้นเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนให้ดีขึ้นเพราะสถานการณ์จำลองเป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียงหรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในโรงอาหารให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์ด้วยตนเองโดยการปฏิบัติ แสดงและออกความเห็น ซึ่งวิธีการนี้ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจ และได้ปฏิบัติด้วยตนเอง มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป (สมพงษ์ จิตระดับ, 2530 : 76 - 77)

2. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม มีการยาทานการรับประทานอาหารสูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานข้อ 2. ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนามารยาทานการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา (2525 : 57 - 58) ที่ศึกษาผลของการสอนแบบใช้และไม่ใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการสอนแบบใช้สถานการณ์จำลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธำรงค์ น่วมศิริ (2527 : 53) ได้ทดลองใช้ข่าวจาก หนังสือพิมพ์รายวัน สร้างเป็นสถานการณ์จำลองในการสอนจริยธรรม เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเจริญอนุสรณ์ 1 จังหวัด อุตรดิตถ์ พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างสถานการณ์จำลองที่มีการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมและพฤติกรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณะ กฤษณา (2524 : ข) ได้ศึกษาผลของการทำให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรต่อการตอบ คำถาม และการทำการบ้านในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 โรงเรียนวัดหัวลำโพง พบว่า การทำให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรสามารถเพิ่มพฤติกรรมการส่งการบ้าน และพฤติกรรมถาม- ตอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุธ วงศ์ทอง (2536 : 50 - 53) ที่ศึกษาผลของการ วางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและการชี้แนะที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน ตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า นักเรียนมีวินัยในห้องเรียนเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญมา เรียงคำ (2538 : 53 - 56) ได้ศึกษาผลของการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มกับการใช้หลักพลัมเมคที่มีต่อพฤติกรรม การพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเทิน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัด ศรีสะเกษ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับ การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนามารยาทานการรับประทานอาหารของนักเรียนให้ดีขึ้น เพราะ

ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ปฏิบัติตามกฎและระเบียบต่างๆ ของส่วนรวม ไม่รักษาระเบียบ ประเพณี วัฒนธรรม และขาดความมีศีลธรรมจรรยา นอกจากนี้ อาจารย์และผู้บริหารยังมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า วิธีการที่จะปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เป็นผู้มีมารยาทที่ดีงามนั้น ผู้ใหญ่จะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้ความสำคัญกับตนเอง และให้ความสำคัญอย่างใกล้ชิด

กิตติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่น ๆ (2532 : 85 - 92) ได้วิจัยการประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน อาจารย์และผู้บริหารนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2,644 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การทำความเคารพอาจารย์ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น นอกจากนี้อาจารย์และผู้บริหารนักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติมอีก เช่น การแสดงละคร การจัดฉายภาพยนตร์ วิดีทัศน์ สไลด์ประกอบคำบรรยาย การแข่งขันตอบปัญหา การประกวดเรียงความ การประกวดมารยาทไทย ตลอดจนเชิญวิทยากรและผู้มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณีไทย มาบรรยายและสาธิตกิริยามารยาทแบบไทย ๆ

วีระ อู่สาหะ (2534 : 66) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท จำนวน 16 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบ มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมารยาทในชั้นเรียนดีขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการให้ข้อสังเกตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุษา อินทปัญญา (2536 : 53) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์รังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 20 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีมารยาทในชั้นเรียนดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สถานการณ์จำลองเป็นการจำลองสถานการณ์หรือสภาพการณ์นั้นจำลองมาจากสภาพที่เป็นจริงหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่เป็นจริงในสังคมมากที่สุด แล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติแสดงความคิดเห็นหรือหาแนวทางแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้นและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มเป็นการฝึกให้บุคคลตอบสนองต่อกลุ่ม และฝึกความรับผิดชอบต่อกัน และการเสริมแรงเป็นกลุ่มทำให้บุคคลเรียนรู้ผลการกระทำของตนเองที่มีผลต่อกลุ่ม อันจะเป็นแนวทางในการนำมาปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเป็นผู้ที่มีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้น (Kazdin. 1975 : 142 - 143)

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3. ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรินทร์ จัปเกตุ (2534 : 37) ที่ศึกษาผลของสถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสี่ยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทรมพรรยอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ ภายหลังการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความเสี่ยละสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับแนวความคิดของมิลเลอร์สัน และลิสลี่ (Millerson and Leslie. 1979 : 441) ที่กล่าวว่า การวางเงื่อนไขเป็นรายบุคคลเป็นการทำให้การเสริมแรงด้วยการวางเงื่อนไขเฉพาะคน ซึ่งจะได้รับการเสริมแรงอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำของตนเอง ผลกรรมของตนเองขึ้นกับตนเองไม่ได้ขึ้นอยู่กับกลุ่ม

จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลก็สามารถพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ ทั้งนี้ เพราะการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลนั้น ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีโอกาสได้ซักถามในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวาง และมีการสรุปร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้เข้าใจเนื้อหาบทเรียนดีขึ้น และนักเรียนยังได้สิ่งของที่นักเรียนชอบและถูกใจ

4. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 แสดงให้เห็นว่าการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ ซึ่งผลของการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสมอใจ ชื่นจิต (2535 : 49 - 50) ที่

จึงไม่อาจเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงได้ดีเท่าการใช้อาสาสมัครจำลอง นอกจากนี้ สเปลทซ์ และคนอื่น ๆ (Speltz and others. 1982 : 533 - 534) ที่ศึกษาการเสริมแรงทางบวกโดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่า การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรโดยการวางเงื่อนไขเป็นรายบุคคล สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้

การที่นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 มีมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการใช้อาสาสมัครจำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลนั้น เนื่องมาจากการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังที่ ฮิลการ์ดและบาวเวอร์ (Hilgard and Bower. 1966 : 111) กล่าวว่า การกระทำใด ๆ ที่ได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่การกระทำนั้น ๆ เพิ่มขึ้น ส่วนการกระทำใด ๆ ที่ไม่ได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะลดลง ซึ่งอเล็กซานเดอร์ และแอฟเฟล (Alexander and Apfel. 1976 : 97 - 99) ศึกษาการให้การเสริมแรงทางบวกในการปรับพฤติกรรมตั้งใจเรียนโดยให้ตัวแลกเงินซึ่งสามารถนำไปแลกเป็นสิ่งที่ตนเองต้องการได้ ผลปรากฏว่า วิธีนี้ทำให้พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นได้

แต่จากการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่า ทั้งในระยะเส้นฐาน และในระยะติดตามผลมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการใช้อาสาสมัครจำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล นั้นดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ได้เผชิญกับสภาพการณ์ด้วยตนเอง โดยการปฏิบัติแสดงและออกความเห็น ทำให้เข้าใจ มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง แต่การสอนแบบปกติเป็นวิธีการที่ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง แต่เกิดการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้สอนจึงไม่อาจเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงได้ดีเท่าการใช้อาสาสมัครจำลอง

ดังนั้น ผลการศึกษาค้นคว้านี้จึงพบว่า มารยาทในการรับประทานอาหารสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ทั้งวิธีการใช้อาสาสมัครจำลอง และการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วย เบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล แต่การใช้อาสาสมัครจำลองและการเสริมแรงด้วย เบี้ยอรรถกร เป็นรายบุคคลสามารถ

พัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่าการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลด้วย

6. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม มีการยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 6 จากผลการทดลองที่พบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนมีการยาทในการรับประทานอาหารของแต่ละกลุ่มสูงขึ้น แต่มีการยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 สูงขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ 2 แสดงให้เห็นว่า การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนได้ดีกว่าการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ เสาวนีย์ ศรีมนตรี (2539 : 78) ที่เปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) จังหวัดนนทบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองมีวินัยในตนเองเพิ่มมากกว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ การที่นักเรียนมีการยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มมากขึ้นเพราะการใช้สถานการณ์จำลองเป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียงหรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงให้มากที่สุด เพื่อให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ด้วยตนเองโดยการปฏิบัติการแสดงบทบาทไปตามลำดับ เหตุการณ์ของสถานการณ์นั้น ๆ และแสดงความคิดเห็นของตนเอง พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ซึ่งวิธีการนี้ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจและมีความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์ที่แสดงได้ดี อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

จากการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนในการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรพบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น ให้ความสนใจในการอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทในแต่ละครั้ง ในการทดลองของสถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มมีเนื้อหาแต่ละครั้งแตกต่างกัน จึงสามารถทำให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการแสดงแต่ละครั้ง มีผลให้บรรยากาศสนุกสนานเป็นกันเอง และนักเรียนมีการ

ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและเสนอความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จึงทำให้บรรยากาศสนุกสนานเป็นกันเอง และดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม สามารถทำให้นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้น

7. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล มีมารยาทในการรับประทานอาหารเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ^{๑๕๖} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม สามารถพัฒนา มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนได้ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สเปิลทซ์ และคนอื่น ๆ (Speltz and others, 1982 : 533 – 534) ที่พบว่า การเสริมแรงทางบวกโดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้ผลไม่แตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ปรากฏว่า ในระยะเส้นฐาน และในระยะติดตามผล ทั้ง 2 กลุ่มได้รับการใช้สถานการณ์จำลองที่เหมือนกัน ต่างกันที่การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลสำหรับกลุ่มทดลองที่ 1 และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม สำหรับกลุ่มทดลองที่ 2 การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล จากทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ (Skinner, 1959 : 68 – 81) กล่าวว่า การเสริมแรงทำให้เกิดความพอใจ ดังนั้นเมื่อนักเรียนได้รับสิ่งที่พอใจย่อมมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากมารยาทในการรับประทานอาหารไม่เหมาะสมเป็นมารยาทในการรับประทานอาหารที่เหมาะสมมากขึ้น ไม่ว่าสิ่งที่ได้รับจากการเสริมแรง จะเป็นเงื่อนไขมาจากกลุ่มหรือจากรายบุคคลแต่ทุกคนได้รับและยังมีความโอกาสได้เลือกสิ่งที่ตนเองพอใจ ด้วยเหตุนี้การใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม จึงทำให้มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า มารยาทในการรับประทานอาหารสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม ดังนั้น ครูผู้สอน ครูแนะแนว หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนสามารถเลือกใช้ได้ทั้งการเสริมแรงเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับสัดส่วนของครูและนักเรียนที่มีอยู่จริง โดยถ้ามีครูจำนวนมากให้เสริมแรงเป็นรายบุคคล ถ้ามีครูจำนวนน้อยให้เสริมแรงเป็นกลุ่ม

1.2 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มกับการสอนแบบปกติ และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มสามารถพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยเฉพาะก่อนรับประทานอาหาร

ดังนั้น ครูที่ไม่ชำนาญในการใช้สถานการณ์จำลอง อาจใช้การสอนแบบปกติได้ แต่ผลที่ได้จากสถานการณ์จำลองจะดีกว่าการสอนแบบปกติ เพราะการใช้สถานการณ์จำลองเป็นการจัดสภาพแวดล้อมมาให้ใกล้เคียงหรือเลียนแบบสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเผชิญกับสภาพการณ์ด้วยตนเอง โดยการปฏิบัติและแสดงออกความเห็น ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สนุกสนาน มีความรู้สึกร่วมต่อเหตุการณ์ได้ดี อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

1.3 ควรมีการฝึกปฏิบัติการใช้สถานการณ์จำลองแก่ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนหรือเยาวชนหันมาใส่ใจพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย

2.1 ควรนำสถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ที่มีมารยาทในการรับประทานอาหารไม่เหมาะสม เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาความคงทน และติดตามผลในระยะยาว เช่น 3 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี เป็นต้น เพื่อศึกษาว่านักเรียนยังคงมีมารยาทในการรับประทานอาหารอยู่หรือไม่ หลังสิ้นสุดการทดลองแล้ว

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร โดยใช้เทคนิคอื่น ๆ นอกเหนือจากการใช้สถานการณ์จำลอง เช่น การใช้แม่แบบ กิจกรรมกลุ่ม การควบคุมตนเอง เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้สถานการณ์จำลอง
ที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยพยัต
กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. การศึกษานุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2527.
- . จิตวิทยาการศึกษา. ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528.
- กิตติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยการประเมินผลโครงการมารยาทของ
นักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ :
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม), 2532.
- กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. แนวปฏิบัติตามโครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียนทั่ว
ประเทศ. กรุงเทพฯ : พิมพ์กองผลิตและอุปกรณ์การศึกษา กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- คณะกรรมการการประถมศึกษา, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ.2540 - 2544). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2540
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือฝึกอบรมวัฒนธรรมไทยระดับมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2525.
- จวีรธรรม วัฒนะจิตพงษ์. การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะ
ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านไร่พัฒนา อำเภอสทิงพระ
จังหวัดชัยภูมิ. ปรินทิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ชัยพร วิชชาวุธ. การวิจัยเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์. การศึกษานุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- . จิตวิทยาการศึกษา. ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- กิตติพงษ์ เทียนตระกูล และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยการประเมินผลโครงการมารยาทของนักเรียน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม). กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม), 2532.
- กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. แนวปฏิบัติตามโครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียนทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ : พิมพ์กองผลิตและอุปกรณ์การศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- คณะกรรมการการประถมศึกษา, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2540
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือฝึกอบรมวัฒนธรรมไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมศาสตร์, 2525.
- จรัสวรรณ วัฒนะจิตพงษ์. การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านไร่พัฒนา อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดชัยภูมิ. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ชัยพร วิชาวุธ. การวิจัยเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

- ชานาณ นิสารัตน์. มารยาทไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- จันทวิช พันธุ์สุข. ผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสนใจในอาชีพอิสระของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านปางแดง จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- แถม ชอบฝึก. แนวการอบรมจริยศึกษาของโรงเรียน. ธนบุรี : โรงเรียนการช่างวุฒศึกษา,
2526.
- คุชฎี มาลากุล ณ อยุธยา. มารยาทเล็กน้อยและระเบียบพิธีในโอกาสต่าง ๆ. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช, 2515.
- ดวงเดือน แซ่ตั้ง. อิทธิพลของการให้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถกรต่อความเชื่ออำนาจในตน
ของเด็กก่อนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ทรายทอง ตั้งวงศ์ถาวรกิจ. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิค
แม่แบบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
วัดธาตุทอง (เรือนเขียวสะอาด) กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ธารงค์ น่วมศิริ. การทดลองใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างสถานการณ์จำลองในการสอนจริยศึกษา
เพื่อพัฒนาเหตุผล เชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- นันทรา ระกาพล. ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีเนทบุรี จังหวัดเนทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- บุญมา เวียงคำ. การเปรียบเทียบผลของการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มกับการใช้หลักสี่แม่คที่มีต่อ
พฤติกรรมการพูดที่เหมาะสมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเทิน
อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

- บุญเลิศ พูนสุขไช. การเปรียบเทียบผลของการวางเงื่อนไขเป็นรายบุคคลและการวางเงื่อนไขกลุ่มที่มีต่อการพึ่งตนเองทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- ปราณี สถาปัตตานนท์. ผลของการเสริมแรงทางบวกโดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.
- ผะอบ โปะะกฤษณะ. มารยาทไทย. กรุงเทพฯ : องค์การครูสภา, 2530.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2530.
- . การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2536.
- พิ้ว อนุรักษราษฎร์. วัฒนธรรมและประเพณีไทย. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2530.
- มาลี รัชตะนาวิน และมาลัย คักดีตระกูล. การงานพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ : บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้น จำกัด.
- เยาวรัช บุญชัย. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณมารยาทไทยบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มาจากครอบครัวที่มีวิถีชีวิตแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ลักขณา กฤษณา. ผลของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถการต่อการถาม-ตอบ คำถามและการทำ การบ้านวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- วิฑูรย์ จัปเกตุ. ผลของสถานการณ์จำลองที่มีต่อความเสียสละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอินทรมหรรณพณ์สุรณี จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- วันทนา กิ่งจงเจริญสุข. ผลของการให้การเสริมแรงทางบวกโดยการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและเป็น รายบุคคลต่อการลดพฤติกรรมไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- วัลย์ลดา ศิริพงษ์วิไล. "ความคิดเห็นของอาจารย์และผู้ปกครองที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมสาธิตรามคำแหง," วิจัยสังคม. 7(77) : 37-39 ; กุมภาพันธ์ 2530.

วิชาการ, กรม. การศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและองค์ประกอบ
ที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2524.

———. แผนการสอนวิชาการงานพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ, 2532.

วีระ อู่สาหะ. ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนสรรพวิทยวิทยา จังหวัดชัยนาท. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

ศรารุธ วงศ์ทอง. การเปรียบเทียบผลของการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มและการชี้แนะที่มีต่อวินัยใน
ห้องเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตระการพิชผล อำเภอดงระการ
พิชผล จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

ศรีสว้าง ภิบาลแทน และเรช มุ่งนธรรม. มารยาทไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานหอสมุดกลาง,
2529.

สิริวรรณ สุวรรณธาดา. "แนวโน้มของสังคมศึกษาในปัจจุบัน," คุรุปริทัศน์. 5 : 104 ;
พฤษภาคม 2522.

สำเร็จ เวชสุนทร. "กิจกรรมสถานการณ์จำลองในวิทยาลัยครู," คุรุปริทัศน์. 5(2) :
18 - 19 ; ธันวาคม 2531.

สมจินตนา ภักดิ์ศรีวงศ์. มารยาทในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2538.

สมบูรณ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. การเปรียบเทียบผลการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหน่วยการทามาหากินด้วยการสอนแบบใช้และมาใช้
สถานการณ์จำลอง. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

สมพงษ์ จิตระดับ. "การสอนจริยศึกษาด้วยสถานการณ์จำลอง," ประชาศึกษา. 24(6) :
15 - 21 ; มีนาคม 2522.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2524.

- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. การปรับปรุงติกรรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2525.
- . การปรับปรุงติกรรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- . เทคนิคและทฤษฎีการปรับปรุงติกรรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- สมศักดิ์ ลินธุระเวช. หนังสือสมรรถนะแบบกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2529.
- สุดา เหลียววิริยกิจ. ผลของการสอนโดยกลุ่มเพื่อนกับการวางแผนงานเสริมแรงเป็นกลุ่มต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- สุทธิ กิบาลแทน. มารยาทไทยและราชาศัพท์. กรุงเทพฯ : มิตรสัมพันธ์กราฟฟิคอาร์ต, 2527.
- สุภา กิจจาทร. "การใช้สถานการณ์จำลอง," เอกสารการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนแบบจุลภาค. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2529.
- ✓ เสมอใจ ชื่นจิต. การเปรียบเทียบพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนธรรมะโชติศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการเสริมแรงทางบวกเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- ✓ เสาวนีย์ ศรีมนตรี. การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบและการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดปอ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- อัญชลี แจ่มเจริญ. "สถานการณ์จำลองกับการเรียนการสอน," มิตรครู. 21(9) : 5-9 ; พฤษภาคม 2522.
- อัญชลี หมั่นสังข์. ผลของการใช้แรงเสริมด้วยเบี้ยอรรถการต่อการสะกดคำของเด็กปัญญาอ่อนที่สามารถเรียนได้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.

อุษา อินทปัญญา. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อมารยาทในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชฤทธิรังสรรค์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

Alexander, R.N. and C.H. Apfel. "Altering Schedule of the Reinforcement for Improved Classroom Behavior," in Exceptional Children. 43 : 97 - 99 ; 1976.

Andersson, Robert T. "CHARGE ...A Simulation Game Designed to Teach Group Member Role Prospective Teacher...Found to be Effective," Research in Education. (ERUC) 12 : 181 ; July, 1979.

Cruickshank, D. "Nation of Simulation and Games : A Preliminary Inquiry," Education Technology. July, 1972.

Drabman, Ronald, Robert Spitanik and Kasen Spitanik. "Sociometric and Disruptive Behavior as A Function of Four Types of Token Reinforcement Program," Journal of Applied Behavior Analysis. 7 : 93 - 101 ; Spring, 1974.

Geller, Danial M. "Involvement in Role - Playing Simulation : A Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality and Social Psychology. 36 : 219 - 235 ; November, 1978.

Hilgard, Ernest R. and Gerdor H. Bower. Theories of Learning. New York: Meredith Publishing, 1966.

Huggins, P. "The Effect of Encouragement Techniques by Teacher on the Disturbing Behavior of Students," Dissertation Abstracts. 36 : 713 - A ; August, 1975.

Kazdin, Alen E. Behavior Modification in Applied Setting. Homewood, Illinois : Dorsey Press, 1975.

- Kazdin, Alen E. The Token Economy : A Review and Evaluation. New York : Plenum Press, 1977.
- Knapezynk, Dennis R. "Self-Recording and Student Teacher Supervision : Variables within a Token Economy Structure," Journal of Applied Behavior Analysis. 6 : 481 - 486 ; 1973.
- Lahey, Benjamin B. and Renold S. Drabman. "Facilitation of The Acquisition and Retention of Sight-word Vacabulary Through Token Reinforcement," Journal of Applied Behavior Analysis. 7 : 307 - 312 ; 1974.
- Mandelker, A.V., T.A. Brigham and D. Bushell. "The Effects of Token Procedures on a Teacher's Social Contacts with Her Students," Journal of Applied Behavior Analysis. 3 : 269 - 174 ; 1970.
- Melaughlin, Tomas F. and John Malaby. "Intrinsic Reinforcers in a Classroom Token Economy," Journal of Applied Behavior Analysis. 5 : 263 - 270 ; 1972.
- Mikulas, William L. Behavior Modification. New York : Harper & Row, 1978.
- Miller, L.Keith and Richard Schneider. "The Use of A Token system in Project Head Start," Journal of Applied Behavior Analysis. 3:191-197 ; 1970.
- Millerson, J.R. and Julion C. Leslie. Principles of Behavioral Analysis. New York : Macmillan Publishing Co., 1977.
- Postma, Charles Henry, "Simulation in High School Social Studies : Students Cognitive Retention and Pupil Teacher Affective Perceptions," Dissertation Abstracts International. 34(8) : 4712 - 4713 - A ; February, 1974.

- Robinson, P.W., T.J. Newby and S.L. Granzell. "A Token System for a Class of Underachieving Hyperactive Children," Journal of Applied Behavior Analysis. 14 : 307 - 315 ; 1981.
- Schultz, Landall L. Simulation in Social and Administrative Science. New Jersey : Englewood Cliffs, Prentice-Hall, Inc., 1974.
- Skinner, Burrhus Frederic. Science and Human Behavior. New York : The Macmillan Company, 1959.
- Spelt, Mathew L., Joan, Shimamura Wenter and Mc Regnolds. "Procedural Variations in Group Contingencies Effect on Children's Academic and Social Behaviors," Journal of Applied Behavior Analysis. 15 : 533 - 534 ; Spring, 1982.
- Twelger, Pual. A. "Designing Simulation System," Educational Technology. 64 - 70 ; October, 1969.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือ

- แบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
- แบบสำรวจตัวเสริมแรง
- โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองสำหรับกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม
- โปรแกรมการสอนแบบปกติสำหรับกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม

แบบบันทึกมารยาทในการรับประทานอาหาร

ครั้งที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่ม
 สถานที่สังเกต วัน เวลาที่สังเกต
 ผู้สังเกต

มารยาทในการรับประทานอาหาร หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนที่เหมาะสมกับ
 กาลเทศะในการรับประทานอาหาร ในที่นี้แบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ

1. มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนก่อนรับประทานอาหาร
 - 1.1 ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร
 - 1.2 เข้าคิวรับอาหาร
2. มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนขณะรับประทานอาหาร
 - 2.1 ไม่แย่งกันตักอาหาร
 - 2.2 ไม่พูดคุยกันในขณะที่อาหารอยู่ในปาก
 - 2.3 ไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ
 - 2.4 ไม่ทิ้งอาหารลงพื้น
3. มารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนหลังรับประทานอาหาร
 - 3.1 เก็บจานอาหาร
 - 3.2 เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร
 - 3.3 ล้างภาชนะที่ใส่อาหาร
 - 3.4 ล้างมือหลังรับประทานอาหาร

คำอธิบาย

กลุ่มทดลอง การสังเกตจะแบ่งเวลาออกเป็น 10 ช่วง บันทึกพฤติกรรมช่วงละ 3 นาที คนละ
 คนละ 18 วินาที พัก 1 นาที ในแต่ละครั้งใช้เวลา 40 นาที

กลุ่มควบคุม การสังเกตจะแบ่งเวลาออกเป็น 9 ช่วง บันทึกช่วงละ 3 นาที
 คนละ 20 นาที พัก 1 นาทีในแต่ละครั้งใช้เวลา 36 นาที
 มีเกณฑ์การบันทึกดังนี้

- 0 หมายถึง นักเรียนไม่แสดงพฤติกรรมการมีมารยาทในการรับประทานอาหาร
- 1 หมายถึง นักเรียนแสดงพฤติกรรมมีมารยาทในการรับประทานอาหาร

แบบสำรวจตัวเสริมแรง

(ใช้กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้ง 2 กลุ่ม)

ชื่อ ชั้น

วันที่ เดือน พ.ศ.

คำชี้แจง

จงเรียงลำดับสิ่งของที่นักเรียนต้องการมากที่สุดไปหาสิ่งที่นักเรียนต้องการน้อยที่สุด 5 อันดับ

โดยให้หมายเลข 1 ตรงกับสิ่งที่นักเรียนต้องการมากที่สุด

- _____ สมุดปกอ่อน
- _____ สมุดปกแข็ง
- _____ ปากกาลูกกลิ้งสีน้ำเงิน
- _____ ปากกาลูกกลิ้งสีแดง
- _____ ไม้บรรทัด
- _____ ยางลบหมึก
- _____ ดินสอ
- _____ กล่องใส่ดินสอ
- _____ หนังสือการ์ตูน
- _____ หนังสือนิทาน
- _____ เกมต่อภาพ
- _____ นมกล่อง UHT
- _____ ขนมปัง
- _____ อื่น ๆ ระบุ

หมายเหตุ : ผู้วิจัยสำรวจตัวเสริมแรงที่นักเรียนต้องการทุกสัปดาห์

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง
สำหรับกลุ่มทดลอง

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	สัมพันธภาพ	1. เพื่อให้ให้นักเรียนกับผู้วิจัย และนักเรียนกับนักเรียนได้รู้จักกันมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศ ความคุ้นเคยและความเป็นกันเอง ภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีดำเนินการใช้สถานการณ์จำลอง จุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาท หน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรม 3. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนามารยาท ในการรับประทานอาหารในโรงอาหารโดยใช้สถานการณ์จำลอง	1. ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเป็นสื่อ เพื่อสร้างความคุ้นเคย ให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม 1.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มแนะนำตนเอง 1.2 ผู้วิจัยนำเล่นเกม "กระຈาดหค" โดยผู้วิจัยอธิบายกฎกติกาการเล่น 1.3 ให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมและมีป้ายชื่อผลไม้แขวนคอ และให้เดินร่ำไปรอบ ๆ วงและพูดว่า "กระຈาดหค" ให้นักเรียนจับกลุ่มตามชื่อผลไม้ เช่น คนที่ได้มังคุด ก็จะจับกลุ่มกับมังคุด เป็นต้น ต้องใช้คำสั่งว่า "กระຈาดหค" เท่านั้น จึงจะจับกลุ่มได้ ถ้าคนไหนจับกลุ่ม

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				ไม่ได้ หรือหาไม่พบกลุ่ม จะถูกทำโทษ ผู้วิจัยจะพูด หลายคำสั่ง เพื่อต้องการ ให้นักเรียนสับสน เช่น "กระจาดตก" "กระจาดหล่น" เป็นต้น ถ้านักเรียนวิ่งจับกลุ่ม ในคำสั่งที่ไม่ใช่กระจาดตก จะถูกคัดออกมานั่งรอบวง 1.4 ผู้วิจัยและนักเรียน ช่วยกันสรุปข้อดีที่ได้จาก การร่วมกิจกรรม 2. เมื่อบรรยายภาคภายใน กลุ่มมีความอบอุ่นเป็นกันเอง และทุกคนรู้จักกันดี ผู้วิจัย ให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย ของโปรแกรมการใช้ สถานการณ์จำลอง เพื่อฝึก มารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารในโรงอาหาร โดย ผู้วิจัยชี้แจงการแสดงบทบาท ของนักเรียน ตลอดจนช่วง เวลา ระยะเวลา จำนวน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	ผู้มีมารยาท	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	ครึ่งและสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกิจกรรม และชี้แจงให้เห็นข้อดี และข้อเสียมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร 3. ผู้วิจัยสนทนา ชักถามและและสรุปความเข้าใจของจุดมุ่งหมายของการพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร โดยใช้สถานการณ์จำลอง และแจกตารางวัน และเวลาทำการทดลอง ตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสิ้นสุดการทดลอง การประเมินผล สังเกตจากบรรยากาศการเป็นกันเอง การตอบคำถาม และความสนใจ ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเช่นเดียวกันทุกครั้งที่ตั้งนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6	มารยาทในการรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่ง กันตักอาหาร ไม่พูด คุยกันในขณะที่มีอาหาร อยู่ในปากและไม่ รับประทานอาหาร เลอะเทอะ	ลิ้มคำสอน	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารช่วงขณะรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก และไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ	ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายผล 3.1 ผู้วิจัยให้ นักเรียนที่แสดงและ ที่สังเกต วิเคราะห์ และอภิปรายสิ่งที่ได้ จากการแสดงและ การสังเกต 3.2 ผู้วิจัยให้ ตัวแทนของนักเรียนออก มารายงาน จากการ อภิปรายของกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป 4.1 ผู้วิจัยให้ นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิด ที่ได้จากเนื้อเรื่องใน สถานการณ์จำลอง ครั้งนั้น 4.2 ผู้วิจัยสรุป เพิ่มเติม
7	มารยาทในการ รับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่ง กันตักอาหาร ไม่พูด คุยกันในขณะที่มีอาหาร อยู่ในปาก ไม่รับ ประทานอาหาร เลอะเทอะ และไม่ ทิ้งอาหารลงพื้น	สาธิต ภาษา กิริยา ส่อสกุล	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารช่วงขณะรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก ไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ และไม่ทิ้งอาหารลงพื้น	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3	มารยาทในการรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหารและการเข้าคิวรับอาหาร	ความ เกรงใจ	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหารและการเข้าคิวรับอาหาร	1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต
4	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร	ไม่ทำอีกแล้ว	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร	ขั้นที่ 2 ขั้นตอนกิจกรรม 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองให้ผู้แสดงเพื่อเตรียมซักซ้อมก่อนแสดง
5	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหารและไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก	เตือนแล้วนะ	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหารและไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก	2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริงและให้นักเรียนแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
8	มารยาทในการรับประทานอาหาร ช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร	คนชี่ลิม	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร	การประเมิน สังเกตจากการแสดงของ ของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายและการสรุป ผลของนักเรียน
9	มารยาทในการรับประทานอาหาร ช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหารและเก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร	คนมีน้ำใจ	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร และเก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร	
10	มารยาทในการรับประทานอาหาร ช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร และล้างภาชนะที่ใส่อาหาร	ข้อควรจำ	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร และล้างภาชนะที่ใส่อาหาร	

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง ประเพณีเทศ

ชื่อกิจกรรม "สัมพันธ์ภาพ"

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้ให้นักเรียนกับผู้วิจัยและนักเรียนกับนักเรียนได้รู้จักกันมากขึ้นเป็นการสร้างบรรยากาศความคุ้นเคย และความเป็นกันเองภายในกลุ่ม
 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ วิธีดำเนินการใช้สถานการณ์จำลอง จุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทหน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรม
 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนาการเรียนการสอนอาหารในโรงอาหารโดยใช้สถานการณ์จำลอง

สื่อที่ใช้ บ้ายบอกชื่อผลไม้ต่าง ๆ จำนวน 20 แผ่น เช่น มังคุด น้อยหน่า แตงโม ฯลฯ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเป็นสื่อเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม
 - 1.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเองและให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มแนะนำตนเอง
 - 1.2 ผู้วิจัยนำเล่นเกม "กระเจาตก" โดยผู้วิจัยอธิบายกฎกติกาการเล่น
 - 1.3 ให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมและมีป้ายชื่อผลไม้แขวนคอ และให้เดินร่ำไปรอบ ๆ วง

เมื่อผู้วิจัยพูดว่า "กระเจาตก" ให้นักเรียนจับกลุ่มตามชื่อผลไม้ เช่น คนที่ได้มังคุด ก็จะจับกลุ่มกับมังคุด เป็นต้น ต้องใช้คำสั่งว่า "กระเจาตก" เท่านั้นจึงจะจับกลุ่มได้ ถ้าคนไหนเข้าจับกลุ่มไม่ได้ หรือหาไม่พบกลุ่ม

จะถูกทำโทษ ผู้วิจัยจะพูดหลายคำสั่ง เพื่อต้องการให้นักเรียนกลับสน เช่น "กระเจาตก" "กระเจาหล่น" เป็นต้น ถ้านักเรียนวิ่งจับกลุ่มในคำสั่งที่ไม่ใช่กระเจาตก จะถูกคัดออกมานั่งรอบวง

- 1.4 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อดีที่ได้จากการร่วมกิจกรรม

2. เมื่อบรรยากาศภายในกลุ่มมีความอบอุ่นเป็นกันเองและทุกคน รู้จักกันดี ผู้วิจัยให้นักเรียน

ทราบจุดมุ่งหมายของโปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารใน

โรงอาหาร โดยผู้วิจัยชี้แจงการสังเกตบทบาทของนักเรียน ตลอดจนช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกิจกรรม และชี้แจงให้เห็นข้อดี และข้อเสียมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร

3. ผู้วิจัยสนทนา ซักถาม และสรุปความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารโดยใช้สถานการณ์จำลอง และแจกตารางวัน และเวลาทำการทดลองตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสิ้นสุดการทดลอง

การประเมิน

สังเกตจาก การตอบคำถาม และความสนใจของนักเรียน

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 2

<u>ชื่อเรื่อง</u>	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	ผู้มีมารยาท
<u>เวลา</u>	40 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร

สื่อที่ใช้

1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ผู้มีมารยาท"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น อ่างล้างมือ สบู่ น้ำ ผ้าเช็ดมือ เป็นต้น

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้

สถานการณ์จำลอง

- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองกับผู้แสดงเพื่อเตรียมและซักซ้อมก่อน

การแสดง

- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาท

ตามเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและกลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์และอภิปรายผลสิ่งที่ได้จากการแสดง และการสังเกตตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นวีณา นักเรียนจะปฏิบัติอย่างวีณาหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับวีณา โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของวีณา เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง ผู้มีมารยาท

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "ผู้มีมารยาท"

สถานการณ์

ในบริเวณโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี มีนักเรียนทุกระดับชั้นกำลังพักรับประทานอาหาร และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังเดินแถวมารับประทานอาหารและทางเข้าจะมีอ่างล้างมือให้นักเรียนสำหรับล้างมือก่อนรับประทานอาหาร มีครูเวรประจำวันยืนบริเวณทางเข้าเพื่อเตือนให้นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร

ฉากที่ 1 บริเวณทางเข้าใกล้อ่างล้างมือ

ครู : นักเรียนคะ กรุณาล้างมือก่อนรับประทานอาหารนะ มือนักเรียนจะได้สะอาด

สมจิตร : ครูสั่งให้นักเรียนทุกคนล้างมือ เธอไม่ล้างมือเหรอ

วิณา : เราไม่ล้างหรอก มือเราไม่ได้สกปรกอะไรนี่ เราชี้เกี่ยจล้าง

สมจิตร : เราว่าล้างมือก็ดีนะ จะทำให้มือเราสะอาด เวลาเราทานข้าว หยิบขนม เชื่อโรคจะได้ไม่เข้าสู่ร่างกายเราอย่างไรวะ ตามที่ครูสอนไว้ไง

วิณา : เธออยากล้าง เธอก็ล้างสิ ครูไม่เห็นเราสกปรก ครูไม่เห็นมองซักหน่อย

ฉากที่ 2 ขณะนั่งรับประทานอาหาร

สมจิตร : วันนี้มีน้องไก่ทอดด้วย น่ากินจังเลย สงสัยเราต้องใช้มือจับกิน จึงจะถนัด เพราะเราล้างมือแล้วตามที่ครูสั่ง

วิณา : ว้า ! เราไม่ได้ล้างมือ เราก็ใช้มือจับได้เหมือนกันละ ไม่เห็นยากเลย

แก้ว : วิณา ทำไมไก่เธอเป็นรอยนิ้วมือเลย ด่าเป็นนิ้ว ๆ เลย แล้วเธอจะทานลงหรือสกปรกอย่างนั้นละ เชื่อโรคจะเข้าไปทางปากง่ายมากเลยนะ

วิณา : จริงด้วยเราเพิ่งเห็นว่า มือเราว่าสะอาด ๆ เวลาเราจับของกินก็เห็นว่ามันสกปรก เราก็อดกินน้องไก่ทอดเลย เสียดายจัง รู้แบบนี้เราเชื่อครูเสียก็ดี

สมจิตร : เธอก็เดินไปล้างมือสิ เธอจะได้หยิบขนมกินได้ เพราะวันนี้มีขนมขึ้น

วิณา : เราเดินไปล้างมือก่อนนะ เราจะได้หยิบขนมกินได้ มือเราจะได้ไม่สกปรก

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 3

- ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหารและการเข้าคิวรับอาหาร
- ชื่อกิจกรรม "ความเกรงใจ"
- เวลา 40 นาที
- จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และการเข้าคิวรับอาหาร
- สื่อที่ใช้
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ความเกรงใจ"
 2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น จาน ชาม ช้อน หม้อ ภาชนะสำหรับใส่อาหาร ภาชนะสำหรับล้างมือ ฯลฯ

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง
- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองให้กับผู้แสดง เพื่อเตรียมและซักซ้อมก่อนการแสดง
- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและกลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์และอภิปรายผลสิ่งที่ได้จากการแสดง และการสังเกตตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียนจะปฏิบัติอย่างสมชายหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับสมชาย โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของสมชาย เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง "ความเกรงใจ"

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "ความเกรงใจ"

สถานการณ์

ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สั่งให้สมชายไปพบ หลังรับประทานอาหารกลางวัน เสร็จแล้ว เพื่อจะได้ไปทำการบ้าน เพราะสมชายไม่ได้ทำการบ้านมาส่ง ครูประจำชั้นจึงให้ไปนั่งทานช่วงพักกลางวัน พอมีสัญญาณพักรับประทานอาหารดังขึ้น สมชายเก็บอุปกรณ์การเรียนเตรียมไปทานข้าว แต่สมชายชักกว่าเพื่อนตรงที่สมชายใส่รองเท้าผ้าใบต้องใช้เวลาผูกผู้นาน จึงมีเพื่อน ๆ เข้าแถวก่อนหลายคน พอดีสมชายเห็นปิยะซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกับสมชายกำลังรอคิวรับอาหารอยู่เป็นคนที่ 2 สมชายจึงเข้าไปขอลัดคิวกับปิยะ ปิยะเมื่อรับฟังปัญหาและความจำเป็นของสมชายแล้ว ปิยะก็อนุญาตให้แข่งคิวได้ แต่ธานินทร์ ซึ่งเข้าแถวต่อจากปิยะไม่ยอมเพราะธานินทร์ก็ต้องรีบไปเขียนคำยากราบวิชาภาษาไทยเหมือนกัน

ฉากที่ 1 หน้าชั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูประจำชั้น ได้สั่งให้สมชายและธานินทร์ให้มาทำงานหลังจากรับประทานอาหารกลางวัน

ครู : นี่สมชาย เธอต้องมาทำการบ้านส่งครูด้วยนะ หลังจากทานข้าวเสร็จแล้ว

สมชาย : ครับ ผมจะรีบมาทำการบ้านส่งครูครับ

ครู : ธานินทร์ เธอต้องมาแก้คำผิดวิชาภาษาไทยส่งครูด้วยนะ หลังจากทานข้าวเสร็จ

ธานินทร์ : ครับ ผมจะรีบมาครับ

ฉากที่ 2 บริเวณหน้าโรงอาหารของโรงเรียน นักเรียนกำลังเข้าแถวล้างมือและเข้าแถวรับอาหาร

ปิยะ : นี่หนง เธอมีอะไรต้องทำหลังทานข้าวเสร็จแล้วไหม

ทณง : ไม่หรอกเราทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ปิยะ : เราไปล้างมือกันเถอะ

ทณง : ก็ดีเหมือนกัน มือเราก็เปื้อน

ปิยะ : สมชาย เธอล้างมือหรือยัง

สมชาย : เราไม่ต้องล้าง เพราะมือเราไม่สกปรก

- ปิยะ : เธอ น่าจะทำตามข้อปฏิบัติที่ครูได้วางไว้
- สมชาย : ข้อปฏิบัติอะไร
- ปิยะ : ก่อนรับประทานอาหารต้องล้างมือก่อนทุกครั้ง
- สมชาย : ครูก็บอกไปอย่างนั้นแหละ ไม่จำเป็นต้องทำตามหรอก
- สมชาย : ทำไมแม่ครัวตักอาหารซ้ำจังเลย ครูบอกให้รีบไปทำงานส่ง ถ้าเราเข้าแถวรอคิว
รับประทานอาหารตามลำดับ เราต้องถูกครูทำโทษแน่เลย ท้ายังไงดี (ท่าทางเรียบร้อน)
เราต้องถูกครูดุแน่ ๆ เลย
- สุชาติ : เธอก็มีแต่พูดอยู่นั่นเธอไปถามปิยะสิ
- สมชาย : ลองไปขอปิยะลัดคิวก่อนจะดีไหม
- ฉากที่ 3 สมชายก็เดินไปขอปิยะและถามปิยะว่า
- สมชาย : ปิยะเราขอรับอาหารก่อนได้ไหม เพราะเราจะต้องรีบไปทำการบ้านส่งครูในตอนพัก
กลางวันให้เสร็จ ถ้าเราขอรับอาหารตามลำดับเราคงทำไม่เสร็จแน่ ๆ ต้องทำต่อ
ตอนเย็นและต้องกลับบ้านค่ำ
- ปิยะ : เออ ! เอาสิ รับอาหารก่อนเราก็ได้ แต่ต้องถามธานินทร์ก่อนนะว่าจะยอมหรือเปล่า
เราก็ไม่รู้
- สมชาย : ธานินทร์ เราขอรับอาหารก่อนเธอได้ไหม เราต้องรีบไปทำงานส่งครู
- ธานินทร์ : ไม่ได้นะ เพราะเราก็ต้องไปแก้คำผิดในวิชาภาษาไทยส่งครูเหมือนกับเธอนั่นแหละ
เราก็รีบเหมือนกัน ถ้าเราไม่เสร็จเราก็ต้องทำตอนเย็น เราก็กลับบ้านช้า ถูกแม่เราดุอีก
- สมชาย : ก็ได้ ฉันจะขอรับอาหารต่อจากเธอก็แล้วกัน ฉันยอมถูกครูดุ และถ้าทำการบ้านไม่เสร็จ
ตอนกลางวัน ฉันยอมทำต่อตอนเย็นก็ได้ เพราะฉันลืมหามาเมื่อคืนนี้

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 4

ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกัน
ตักอาหาร

ชื่อกิจกรรม "ไม่ทำอีกแล้ว"

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการ
ไม่แย่งตักอาหาร

สื่อที่ใช้

1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "ไม่ทำอีกแล้ว"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น ช้อน ชาม อาหาร ภาชนะที่ใส่อาหาร

อุปกรณ์ทำความสะอาด เช่น ผ้า ถังน้ำ ไม้ถูพื้น ผ้าเช็ดโต๊ะ ฯลฯ

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน เกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้

สถานการณ์จำลอง

- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองและบทบาทให้กับผู้แสดง เพื่อเตรียม

และซักซ้อมก่อนการแสดง

- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาท

ตามเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและกลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์ และอภิปรายผลสิ่งที่ได้จากการแสดง และสังเกตตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นแดง นักเรียนจะปฏิบัติอย่างแดงหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับ แดง โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของ แดง เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง "ไม่ทำอีกแล้ว"

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "ไม่ทำอีกแล้ว"

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่ง มีนักเรียนหลายชั้นกำลังรับประทานอาหารกันอย่างพร้อมเพรียง บนโต๊ะอาหารของนักเรียนแต่ละชั้น จะมีถ้วยแกง จำนวน 2 ใบ ซึ่งแม่ครัวเตรียมไว้ให้นักเรียนรับประทานเพิ่มเติม ขณะนั้นครูเวรประจำวันเดินดูความเรียบร้อยของนักเรียน เมื่อเห็นว่านักเรียนมาครบ และนั่งเรียบร้อยแล้ว ครูเวรประจำวันจึงกล่าวแนะนำรายการอาหาร

จากที่ 1 บริเวณภายในโรงเรียน

ครูสมศรี : สวัสดีค่ะ นักเรียนทุกคน อาหารกลางวันนี้ มีแกงเผ็ดปามะเขือใส่ไก่ และต้มจืดผักกาดขาวใส่ลูกชิ้นหมู ขนมหวานี่คือ ลอดช่องไทย นักเรียนกรุณารักษากฎระเบียบของโรงอาหารด้วยนะคะ นักเรียนลงมือทานข้าวได้ค่ะ

แดง : ให้อ้อ ! ต้มจืดลูกชิ้นหมู ของโปรดเราเลย เรารีบตักลูกชิ้นดีกว่าเดี๋ยวไม่ทันเพื่อน เพื่อน ๆ จะกินเสียหมด (ทำท่าทางรีบร้อน)

มานะ : เราก็ชอบลูกชิ้น นี่ไง เจอแล้ว (ทำท่าทางรีบร้อน)

เอก : เราก็ชอบลูกชิ้น นี่ไง ลูกชิ้นเจอแล้ว (ทำท่าทางรีบร้อน)

สุธี : แแดง เธอตักลูกชิ้นไปทานเยอะแยะ น่าจะเหลือไว้ให้คนอื่น ๆ บ้างสิ เห็นไหมเพื่อน ๆ เราหลายคนยังไม่ได้ตักเลย เราก็ชอบลูกชิ้นเหมือนกันนะ เธอแบ่งมาให้บ้างสิ

แดง : ตักเอาในซามซี เหลือ 2 ลูก เรื่องอะไรเราจะแบ่งให้เธอ

สุธี : เราตักเอาในซามซีได้

แดง : รีบยื่นมือไปตักลูกชิ้นเพิ่มอีก (ทำท่าทางรีบร้อน) มือไปชนซามแกงหรรดาโต๊ะอาหาร

สุธี : เห็นไหม แแดง แกงหกเลย และราดแกงแกลงเราด้วย เปียกหมดเลย

สุธี : ครูครับ แแดงตักแกงเพื่อแย่งลูกชิ้นจากเพื่อน ๆ จนถ้วยแกงหก และราดแกงแกลงผมด้วยครับ

ครูสมศรี : พวกเธอแย่มากนะ เป็นพี่ ๆ เขาแล้ว ยังทำให้น้อง ๆ ว่าได้ น้อง ๆ ชั้นอื่น ๆ ไม่เห็นมีปัญหาเหมือนพวกเธอเลย เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีนะ ใต้เธอรุ่นวายมาก เดี่ยวทานข้าวเสร็จ รอพบครูด้วยนะ

นักเรียน : ครับ/ค่ะ

ครูสมศรี : แล้วก็ คนที่สร้างปัญหานั้น ทำความสะอาดบริเวณใต้ของเธอด้วยนะเดี๋ยวนี้เลย

ฉากที่ 2
ภายในโรงอาหาร นักเรียนทุกชั้นไปหมดแล้ว เหลือแต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ต้องถูกทำโทษจากครูสมศรี

ครูสมศรี : มาครบกันหรือยัง นักเรียนคิดว่าพวกเธอต้องทำอะไรอีก

แดง : พวกผมเช็ดบริเวณที่แกงหกแล้วนะครับ

ครูสมศรี : ใช่ แต่พวกเธอต้องทำความสะอาดใต้คนอื่น ๆ ด้วย และทำความสะอาดบริเวณที่ล้างจาน ให้เรียบร้อย เดี่ยวครูมาตรวจ ให้รีบทานะ เสร็จก่อนเข้าเรียนภาคบ่าย

นักเรียน : ครับ

สุธี : เป็นเพราะเธอคนเดียว ห้องอื่น ๆ เขาไปเล่นกันหมดแล้ว พวกเราต้องมาเก็บกวาด ต้องถูพื้น ต้องถูใต้ เก็บเก้าอี้ เก็บเศษอาหาร

แดง : เราขอโทษนะเพื่อน ๆ เราไม่ทำอีกแล้วและพวกเธออย่าโกรธเรานะ เธอเล่นกับเรานะ เธอไม่ต้องทำหรอก เดี่ยวเราทำเอง เพราะพวกเธอไม่ได้ทำผิดอะไร

เอก : ไม่เป็นไรหรอก แแดง เราก็จะช่วยเธอทำเอง ต่อไปเวลาทานอาหารหนอยก็แล้วกัน

แดง : ขอบใจนะเพื่อน ๆ ต่อไปเราจะไม่มีนิสัยแบบนี้อีก

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกัน
ตักอาหาร และไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก

ชื่อกิจกรรม "เตือนแล้วนะ"

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย พัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการ
ไม่แย่งตักอาหาร และไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก

สื่อที่ใช้

1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "เตือนแล้วนะ"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น ถ้วยชาม ช้อน อาหาร ภาชนะที่ใส่อาหารต่าง ๆ

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้

สถานการณ์จำลอง

ความเข้าใจเบื้องต้น และแบ่งกลุ่ม เกณฑ์กติกาต่าง ๆ

- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองและบทบาทให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษา

และซักซ้อมก่อนการแสดง

- 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาทตาม

เนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและกลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์ และอภิปรายผลสิ่งที่ได้จากการแสดง และสังเกตตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นปุ๋ย นักเรียนจะปฏิบัติอย่างปุ๋ยหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับ ปุ๋ย โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของปุ๋ย เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง "เตือนแล้วนะ"

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "เดือนเสี้ยว"

สถานการณ์

ในเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียนแห่งหนึ่ง นักเรียนแต่ละชั้นกำลังนั่งรับประทานอาหารกันอย่างเอร็ดอร่อย โดยนักเรียนนั่งกันเป็นชั้น ๆ ละ 2 โต๊ะ แต่ละโต๊ะก็ไม่ห่างกันมากนัก สามารถคุยกันได้

- ฉากที่ 1 บริเวณโต๊ะอาหารของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- น้อง : โอโฮ้ วันนี้แกงหมูใส่แตงกวา เราชอบมากมาก
- จจ : อ้อ แม่ครัวทำอาหารอร่อยมากนะ น้ำกิน น้ำกิน
- น้อง : เรารีบดื่อกินว่า เดี๋ยวไม่ได้กินหมูจะเหลือแต่แตงกวา
- สมจิตร : แหม ! เราก็อยากกินเหมือนกันนะ
- จจ : ทำไมต้องแย่งกันดื่อกินอาหารด้วย ช้า ช้า ก็ได้
- ครูสายใจ : พี่ น้อง และสมจิตร ทำไมต้องแย่งกันดื่อกินอาหารด้วย เป็นมารยาทที่ไม่ดีเลย เราต้องฝึกมารยาทใหม่ (ครูสายใจก็เดินไปดูโต๊ะอื่น)
- จจกับน้อง : ค่ะ จะปรับปรุงค่ะ
- นุ้ย : วันนี้อาหารไม่เห็นน้ำกินเลย เป๋อจ้ทำอะไรก็ช้า ๆ น้าเป๋อไว้ย ! เป๋อ เป๋อ
- จจ : อย่าตะโกนสิ เดี๋ยวครูได้ยินเข้า ครูก็ดุหรรอก
- นุ้ย : วันนี้ครูเราไม่มาหรรอก โน่นนั่งอยู่ในห้องแนะ
- จจ : ถึงครูเราไม่มา ครูเวรก็อยู่นะ ครูมองอยู่ ตาเขียวเขียว
- นุ้ย : เอ๊ย ! เก่ง เป็นไง สบายดีหรือ ครู บ.3 ดูไหม (ทำท่าตะโกน)
- เก่ง : ดุชิ ตีกันเจ็บเจ็บ
- จจ : พี่นุ้ย ครูเราสอนเสี้ยวนะ เวลาเคี้ยวอาหาร หรือเวลาที่มีอาหารอยู่ในปาก ห้ามคุยกัน จะทำให้สำลักข้าว และเป็นมารยาทที่ไม่ดีรู้ไหม เธอน่าจะนำมาใช้
- นุ้ย : ไม่จำเป็นหรรอก เราไม่ใช่ผู้ดีนี่ จะทำอย่างไรก็ได้ ไม่สน

- ครูสายใจ : น้บูยทานมตองตะโกนคุดกันดว้ย อุดจวไวหนอยก็ได ทานขาวเสริจก็ตองเจอกัน
 อยู่แลวนี้ ก็คุดกันใบชิ เธอไมม่มารยาทเลยนะ เกรงใจคนอื่น ๆ เขาบั้งชิ
- น้บูย : ค่ะครู ขอโทษค่ะ
- จว : เห็นไหม เราบอกเธอแลวว่ เดี่ยวครูเดินมาว่เอาทรอก มาจริง ๆ เธอชอบทาสีงดัง
 ชอบตะโกนข้ามไ้ตะ อายเขาไหมหละ น้อง ๆ เขามองมาที่ห้องเราหมดเลย
- น้บูย : ไม่เห็นเป็นไร เราอยากพูด เราก็พูด เราพูดในสิ่งที่ถูก
- จว : ครูสายใจ ต้องไปบอกครูสมสมรแน ๆ เลย เธอเตรียมตัวไว้ทอะ

- ฉากที่ 2 น้บูยจวและเพื่อน ๆ เดินไปล้างจาน น้อง ๆ มองดูและพูดซุบซิบกัน
- ครูสมสมร : เรียกน้บูยมาหาครูหนอย
- น้บูย : สว้สดีค่ะครู มีอะไรหรือคะ
- ครูสมสมร : เมื่อตอนกลางวัน เธอทำอะไรในโรงอาหาร
- น้บูย : หนูตะโกนคุดกับน้อง ป.3 ค่ะ
- ครูสมสมร : หนูคิดว่าหนูทำถูกไหม
- น้บูย : ไม่ถูกค่ะ
- ครูสมสมร : เรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร ครูก็ได้สอนไปแลว ทาไมหนูไมม่ไปใช้
 แสดงว่สอนไปแลว เธอก็ลืมไปแลว
- น้บูย : ไม่ลืมค่ะ แต่หนูลืมตัวไปคะ ต่อไปหนูจะเชื่อคำสั่งสอนของครูค่ะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกัน
ตักอาหาร และไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปากและไม่รับประทานอาหาร
เลอะเทอะ

ชื่อกิจกรรม "สืมคาสอน"

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย พัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการ
ไม่แย่งตักอาหาร และไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก และไม่รับประทาน
อาหารเลอะเทอะ

สื่อที่ใช้

1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "สืมคาสอน"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น ถ้วย ชาม ช้อน ภาชนะใส่อาหารต่าง ๆ

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน เกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้

สถานการณ์จำลอง

- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองและบทบาทให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษา

และซักซ้อมก่อนการแสดง

- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาทตาม

เนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและกลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์และอภิปรายผลที่ได้จากการแสดง และการสังเกตตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นนิตทนาย นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับนิตทนาย โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของนิตทนาย เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง "ส้มคำสอน"

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "ลืมนิทาน"

สถานการณ์

ภายในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ครูกานดาสอนมารยาทในการรับประทานอาหารในช่วงงานบ้าน ครูอธิบายขั้นตอน ข้อควรปฏิบัติ และสรุปเนื้อหาที่สอนมาทั้งหมด และแนะนำให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ครูกานดา : นักเรียนทุกคนฟังทางนี้ ครูหวังว่านักเรียนทุกคน ควรนำไปปฏิบัติทุกวันจะได้ติดเป็นนิสัยนะ

นักเรียน : ครับ/ค่ะ

ฉากที่ 1 ภายในบริเวณโรงอาหารของโรงเรียน มีนักเรียนมากมายกำลังรับประทานอาหารกัน

ต้อย : เมื่อคืนเราดูละครเรื่อง เล่นที่ลูกทุ่ง สนุกมาก (ทำทางหัวเราะเสียงดัง)

นิดหน่อย : เราก็ดูเหมือนกัน ตอนที่ผู้ร้ายถูกเตะลงคลองนะ น้ำดำมาก ช้ำโคลนเต็มตัว (ทำทางขำ)

แจ่มใส : ต้อย และนิดหน่อยคุยกันสนุกจัง แหมเธอลืมนิทานที่ครูสอนแล้วหรือจะ ครูฟังสอนไปเมื่อเช้านี้เอง

ต้อย : เราลืมนิทาน แต่ก็ไม่เป็นไร ครูไม่เห็นหรอก

นิดหน่อย : แหม ! แม่ผู้ดี ถ้าเราจะคุยมีปัญหาไหมล่ะ

แจ่มใส : ไม่เป็นไรหรอกจ๊ะ แต่ในเมื่อเราเรียนแล้ว เราควรนำมาใช้และปฏิบัติตาม

นิดหน่อย : เชิญเธอปฏิบัติตามไปเถอะ โบราณจะตายไป ไม่คุยด้วยแล้วละ

ฉากที่ 2 นิดหน่อย (ทำทางรีบร้อน) ดักหมูใส่จานเต็มจาน 3 - 4 ครั้ง

นิดหน่อย : วันนี้พะไลหมู ฉันชอบจังเลย (ทำทางรีบร้อนดักอาหาร)

ต้อย : เออ เราก็ชอบ เราดักบ้างสิ เต็มว่ะได้กิน (ทำทางรีบร้อน)

ดวงใจ : นิดหน่อยกับต้อย เธอถูกส่องข้าวเธอสิ ข้าวหกเต็มเลย มีน้ำแกงเป็นทางจากชามแกงมายังกล้องข้าวเลยนะ สงสัยที่บ้านไม่เคยทำหิกันหรือยังเง

- นิตหน้อย : เอาอีกแล้ว เราไม่พูดกับแจ่มมาสแล้วนะ ก็เรื่องกินข้าวนี้แหละ ทำไม ก็เราชอบ
มันหวานดี มันหกนิตหน้อยไม่เห็นเป็นไรเลย เตียวเราก็กินเองแหละ
- ดวงใจ : ครูบอกว่ามีการประกวดด้วยนะ ห้องไหนทานข้าวอย่าง
มีระเบียบ สะอาด ไม่เลอะเทอะ ดูซิมือเธอก็สกปรก จับหมูจนมันเขียว
ข้างปากและแก้มดูเลอะเทอะไปหมด ทำไมต้องเช็ดใส่กระโปรงด้วยล่ะ เป็นมัน
5 นิ้วเลย
- ครูกานดา : นักเรียนอร่อยมากไหมคะ
- ดวงใจ : ครูขา ดูด้อยซิคะ ตรงที่นั่งของด้อย ข้าวหกรอบกล่องข้าวเลยคะ ดูมือซิคะ
- ครูกานดา : ทำท่ามองไปที่ด้อย และนิตหน้อย ตายแล้วด้อย นิตหน้อย ทำไมหนูเลอะเทอะจังเลย
แสดงว่า ครูสอนแล้ว แต่เธอไม่นำมาใช้นำมาปฏิบัติเลยหรือไง หนูไปล้างมือ
และเก็บเมล็ดข้าวให้หมดเตียวนี้เลย
- ด้อย : ค่ะ หนูลืมไปค่ะ
- นิตหน้อย : ค่ะ หนูก็เหมือนกันค่ะ
- ครูกานดา : เตียวเก็บกวาดบริเวณให้เรียบร้อย แล้วไปพบครูด้วยนะ
- ครูเวรประกาศ : วันนี้นักเรียนชั้นที่เรียบร้อยที่สุดคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- ดวงใจ : เห็นไหมด้อย นิตหน้อย ห้องเราไม่ได้เลย เพราะเธอที่เตียว
- ด้อย : ขอโทษนะ เราขอแก้ตัวใหม่นะ เราจะทำให้ห้องเราได้รางวัลให้ได้
- นิตหน้อย : เราก็กี่เหมือนกัน เราขอโทษเพื่อน ๆ ด้วยนะ เราจะปรับปรุงตัวเราใหม่
- ดวงใจ : อย่าลืมไปพบครูกานดานะ ด้อย กับนิตหน้อย
- ด้อย : ไม่ลืมหรอก
- นิตหน้อย : สงสัยถูกทำโทษอีกแล้ว (พึมพำกับตัวเอง)
เราน่าจะเชื่อเพื่อน ๆ และครูก็สอนแล้ว เราต้องปรับปรุงตัวเราใหม่แล้วละ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 7

- ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก ไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะและไม่ทิ้งอาหารลงพื้น
- ชื่อกิจกรรม "สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล"
- เวลา 40 นาที
- จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก ไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะและไม่ทิ้งอาหารลงพื้น
- สื่อที่ใช้
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล"
 2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น ถ้วย ชาม ช้อน ภาชนะที่ใส่อาหารต่าง ๆ
- วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้
- ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม
- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
 - 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้สถานการณ์จำลอง
 - 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต
- ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม
- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง
 - 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและกลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์และอภิปรายผลสิ่งที่ได้จากการแสดง และสังเกตตามประเด็น

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นสุริชา นักเรียนจะปฏิบัติอย่างสุริชาหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับ สุริชา โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของสุริชา เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง "สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล"

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "สาเหียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล"

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่ง นักเรียนนั่งทานข้าวกันอย่างพร้อมเพรียงกัน เสียงค่อนข้างดัง ครูเวรประจำวันก็เดินดูความเรียบร้อย และพูดกับนักเรียนเมื่อเห็นว่านักเรียนเรียบร้อย

ครูสมสมร : นักเรียนวันนี้ รายการอาหารคือ แกงส้มปลาช่อน และแกงหน่อไม้ส่าไก่ ขนมหวานคือ ขนมชั้นคนละ 1 ชิ้น นักเรียนทานข้าวได้

ครูสมสมร : วันนี้จะมีเจ้าหน้าที่ของอำเภอเรามาเยี่ยมเยียนโรงเรียนเรา ขอให้นักเรียนทุกคนแสดงกิริยามารยาทที่ดีด้วยนะคะ เพื่อชื่อเสียงของโรงเรียนเรา

ฉากที่ 1 บรรยากาศในโรงอาหารขณะนักเรียนกำลังจะรับประทานข้าวกลางวัน

สุธิชา : วันนี้จะมีคนมาเยี่ยมเรา นุชจรี เธอเป็นหัวหน้าห้องเธอน่าจะบอกเพื่อน ๆ

นุชจรี : นี่เพื่อน ๆ พวกเธอได้ยินครูสมสมรพูดแล้วใช่ไหม

นวลนภา : ได้ยินแล้วจะ สุธิชา พูดบ้างสิ นั่งกันเจี๊ยบ ๆ เลยนะ เรียบร้อยจิงเลย

นุชจรี : เธอว่าห้องเราใครที่เรียบร้อยมากที่สุด

เพื่อน ๆ ตอบ : สุธิชา

นวลนภา : เราอยากทำเหมือน สุธิชา ยังเลยไม่เคยถูกครูว่าเลยนะ

สุธิชา : ขอบใจนะจ๊ะ ก็เราทำตามคำสอนของครูเราไง และพ่อแม่เราที่ทาสอนเรามา

นวลนภา : พ่อ แม่ ปู่ ย่า เธอ คงเรียบร้อยน่าดูเลย กิริยามารยาทเป็นผู้ดีจิง

สุธิชา : เรามาเป็นผู้ดีที่ไหนหรอก เราทำตามที่ครูสอนเรายังไง เช่น เรื่องการตักอาหาร ครัวไม่ให้แย่งกัน ให้นำช้อนกลางเราก็ใช้ และเวลากินข้าวเต็มปาก ห้ามคุยกัน เวลากินข้าวเราก็อย่ามูมมาม ไม่กินเลอะเทอะ

นวลนภา : แล้วอะไรอีก

สุธิชา : แล้วก็ไม่ทิ้งเศษอาหารลงพื้นโง่สะ เราก็ทิ้งไว้ในข้างจานเรานั่นแหละ ก็นำไปทิ้งส่ถึงขยะโง่สะ ถ้าเราฝึกบ่อย ๆ จะเป็นนิสัยเลยนะ

นวลนภา : วันหลังเราต้องทำตามอย่างแล้วแหละ เราว่าเราต้องปรับปรุงตัวเราเอง เธอว่าไงนุชจรี

นุชจรี : ไซ เราต้องฝึกบ่อย ๆ ตามครูสอน

ครูสมศักดิ์ : นักเรียนห้อง ป.4 นี่เรียนบ่อยจังเลย เจียนและนั่งเจียนเขี้ยว เป็นตัวอย่างที่ดีแก่
รุ่นน้อง ๆ และรุ่นพี่ ๆ เธอ

ครูสมสมร : นักเรียนห้องนี้ได้รับการฝึกจากครูประจำชั้นดี ครูเอาใจใส่และเข้มงวด

ครูสมศักดิ์ : โรงเรียนนี้จะส่งโครงการอาหารกลางวันเข้าประกวดนะ เพราะทุกอย่างก็อำนวยความสะดวก
เช่น ระบบการจัดการ ตัวนักเรียน สภาพแวดล้อมดี เหมาะสม

ครูสมสมร : ดิฉันจะเสนอท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ครูสมศักดิ์ : โรงเรียนน่าจะทาลักษณะการประกวดในโรงเรียนก่อนว่าชั้นไหนเหมาะสม หรือ
แข่งกันภายในสัปดาห์ ภายใน 1 เดือนก็ได้

ครูสมสมร : ค่ะก็ดีนะคะ เด็กนักเรียนจะได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

ครูสมศักดิ์ : ถ้าเป็นอาทิตย์นี้ ชั้นที่สมควรจะได้รับรางวัลก็คือ ป.4 ไซไหมครับ

ครูสมสมร : ค่ะ เด็กเขาเรียนบ่อยมาก

จากที่ 2 บริเวณหน้าเสาธงตอนเย็นกลับบ้าน

ครูสมสมร : นักเรียน วันนี้ทางเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมโรงเรียนเรา และคณะที่มาเยี่ยมประทับใจ
นักเรียนทุกคน โดยเฉพาะห้อง ป.4 นักเรียนปรบมือให้ ป.4 หน่อย ที่สร้างชื่อเสียง
ให้กับโรงเรียน

นักเรียน : เสียงนักเรียนปรบมือกันดังมาก

นุชจรี : ที่ห้องเราได้รับรางวัลในครั้งนี้เพราะพวกเราทั้งห้อง ไม่ใช่เพราะแต่สุธิชาคนเดียว
แต่เราพร้อมใจกันปฏิบัติตามคำที่ครูสั่งสอน และสุธิชาเป็นคนที่เรานำมาเป็นตัวอย่าง
ที่ดี ที่ควรปฏิบัติตาม

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 8

<u>ชื่อเรื่อง</u>	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	"คนขี้ลืม"
<u>เวลา</u>	40 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร
<u>สื่อที่ใช้</u>	

1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "คนขี้ลืม"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น ถ้วยขนม ช้อน ชาม เป็นต้น

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน เกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้

สถานการณ์จำลอง

- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองและบทบาทให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษา

และซักซ้อมก่อนการแสดง

- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาทตาม

เนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและกลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์ และอภิปรายผลสิ่งที่ได้จากการแสดง และสังเกตตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นน้ำเพชร นักเรียนจะปฏิบัติอย่างน้ำเพชรหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับน้ำเพชร โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของน้ำเพชร เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนส่งตัวแทนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง "คนขี้ลืม"

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "คนขี้ลืม"

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่ง นักเรียนนั่งทานขนมกันหลังจากรับประทานข้าวเสร็จแล้ว นักเรียนเดินแถวมารับขนมทีละคน วันนี้เป็นขนมรวมมิตร นักเรียนชั้น ป.4 รับขนมแล้วก็มานั่งรับประทานกันอย่างเอร็ดอร่อยตามโต๊ะที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้

ฉากที่ 1 บรรยากาศบนโต๊ะอาหารของนักเรียนชั้น ป.4

อ้อยใจ : วันนี้ครูสั่งรวมมิตรมาให้พวกเรากิน เธอว่าดีไหม

น้ำเพชร : ก็ดีนะ แต่เราว่าน้ำเชื่อมไม่หวานเลย

อ้อยใจ : จะหวานได้ยังไงล่ะ ก็เธอใส่ น้ำแข็งไปเยอะนี่

น้ำเพชร : สงสัยใช่ แต่เราว่าต้องหวานกว่านี้จะดี เวลาแม่เราทำหวาน หวาน

อ้อยใจ : ก็นี่เขาทำหัดคนมาก นักเรียนต้องเป็นร้อย ๆ คน เขาจะทำอย่างงี้เราก็กินไปเหอะ

น้ำเพชร : เตี่ยเราต้องรีบไปซื้อมวอลเลย์บอล (ท่าทางรีบร้อน) เราไปหละ

อ้อยใจ : เรียกตะโกนบอกน้ำเพชรว่า "เธอไม่เก็บถ้วยชาม" แต่ไม่ทันเพราะน้ำเพชรวิ่งไปแล้ว

ฉากที่ 2 ครูเดินตรวจความเรียบร้อย เมื่อนักเรียนเริ่มเดินออกไปล้างชาม

ครูประเทือง : ให้อ้อยใจคนนี้จะ ไม่เก็บ เป็นโต๊ะของ ป.4

อ้อยใจ : ของน้ำเพชรค่ะ

ครูประเทือง : แล้วเจ้าตัวไปไหน แล้วทำไมไม่เก็บถ้วยก่อน จะรีบไปไหนกัน

อ้อยใจ : ไปซื้อมวอลเลย์บอลค่ะ

ครูประเทือง : อ้อยใจ หนูไปตามน้ำเพชร มาหาครูเตี่ยนี้ เธอไม่ต้องไปล้างให้เขาหรอก

อ้อยใจ : ค่ะ

อ้อยใจ : ครูขา น้ำเพชรมาแล้วค่ะ

ครูประเทือง : น้ำเพชร ทำไมเธอไม่เก็บถ้วยชาม เธอจะให้ใครเก็บให้

น้ำเพชร : หนูลืมค่ะ

ครูประเทือง : เธออ้างง่าย ๆ นะ ถ้าทุกคนลืมหมดทุกคน โรงอาหารเป็นอย่างไร

น้ำเพชร : นั่งเฉยๆ และตอบว่า คงสร้างความวุ่นวายให้กับแม่ครัวค่ะ

ครูประเทือง : แม่ครัว 2 คนเท่านี้เอง แล้วพวกเธอก็คน ต่อไปจะลืมอีกไหม ถึงเธอจะมีฐานะดีจน

แต่ไหน เธอต้องทำหน้าที่ของเธอให้เรียบร้อยก่อน เข้าใจไหม

น้ำเพชร : เข้าใจค่ะ ต่อไปหนูจะไม่ลืมค่ะ

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหารและเก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร

ชื่อกิจกรรม "คนมีน้ำใจ"

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหารและเก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร

สื่อที่ใช้

1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "คนมีน้ำใจ"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น ถ้วย ชาม ช้อน อาหาร ภาชนะใส่อาหาร

เป็นต้น

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้

สถานการณ์จำลอง

- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองและบทบาทให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษา

และซักซ้อมก่อนการแสดง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและให้กลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์และอภิปรายผลสิ่งที่ได้จากการแสดง และสังเกตตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นก้อย นักเรียนจะปฏิบัติอย่างก้อยหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับก้อย โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของ ก้อย เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนส่งตัวแทนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง "คนมีน้ำใจ"

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "คนมีน้ำใจ"

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารแห่งหนึ่ง นักเรียนนั่งกินข้าวกันอย่างเรียบร้อย และนักเรียนบางห้องเริ่มลุกออกจากที่และถือจานอาหารของตัวเองและมีนักเรียนบางส่วนจะพาหน้าที่ยกกวาดเศษอาหารที่หล่นและเช็ดบนโต๊ะอาหารของห้องตัวเอง

ฉากที่ 1 บริเวณโต๊ะอาหาร

ก้อย : นงนุช ก้อยช่วยไหม

นงนุช : ไม่เป็นไร วันนี้เราทำความสะอาด โต๊ะก็ไม่เปื้อนมาก

ก้อย : ไม่เป็นไร เราอยากช่วยเธอ เราจะได้ไปเล่นด้วยกันเร็ว ๆ ใจหละ

นงนุช : ก็ได้ อย่างนั้น เธอไปเอาไม้กวาดมานะ เดี๋ยวเราไปเอาผ้าเช็ดโต๊ะไปชุบน้ำมา

ก้อย : อีนงนุช ตอนที่เธอเก็บจานของเธอมีคนลืมไหม

นงนุช : มีอยู่ 2 ใบ ไม่รู้ว่าเป็นใคร เราต้องเก็บไปล้าง เพราะเป็นเวอร์เราเอง เวอร์ล้างถ้วยแกง

ก้อย : วันนั้นเราก็เหมือนเธอนั้นแหละ เพื่อน ๆ เรายิ่งทะเลชอบลืมเราต้องเก็บล้างทุกที่เลย แต่ไม่เป็นไรหรอก ถึงอย่างไร เรายังล้างของเราอยู่แล้ว ล้างเพิ่มอีก 2 ใบ ไม่เห็นเป็นไร ชำหนอยไม่เป็นไร

ก้อย : นงนุช วันนี้ทำไมเธอต้องมาเช็ดโต๊ะคนเดียวนะ

นงนุช : เออ .. สุพรรณษาเขารีบไปพบครูตอนทานข้าวเสร็จ เขานอกเราแล้ว และให้เราช่วยทำแทนเขาไปก่อน เดี๋ยวเขากลับมา

ก้อย : เราว่าสุพรรณษาคงไม่เสร็จหรอก ไม่เห็นมา นานแล้วเนี่ยะ

ฉากที่ 2 ครูวิภา เดินมาเพื่อตรวจความเรียบร้อยของแต่ละโต๊ะ

ครูวิภา : หนู ๆ ทายังไม่เสร็จหรือจ๊ะ

นงนุช : ากลเสร็จแล้วค่ะ

- ครูวิภา : ทำไมหนูทานแค่ 2 คนเท่านั้นเองเหรอ
- นงนุช : เพื่อน ๆ มีธุระค่ะ พอดีหนูมีก้อย เขามาช่วยทำความสะอาด
- ครูวิภา : เออ ตี้นะคะ ที่ก้อยมาช่วย แสดงว่าเขามีน้ำใจต่อเรา
- นงนุช : ค่ะ ก้อยจะช่วยเพื่อน ๆ เสมอ ๆ ไม่ว่าเรื่องอะไรค่ะ
- ก้อย : ไม่เป็นไรค่ะครู หนูช่วยนงนุชนะคะ เห็นว่านงนุชไม่มีคนช่วย หนูว่าง หนูก็เลยมาช่วยเขาค่ะ
- ครูวิภา : ดีมากค่ะ หนูทำดีต่อไปนะคะ ครูภูมิใจที่เห็นนักเรียนของครูมีน้ำใจและเป็นคนดี

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 10

- ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับ การเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร และล้างภาชนะที่ใส่อาหาร
- ชื่อกิจกรรม "ข้อควรจำ"
- เวลา 40 นาที
- จุดมุ่งหมาย พัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร ช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร และล้างภาชนะที่ใส่อาหาร
- สื่อที่ใช้
1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง ข้อควรจำ
 2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น ถ้วย ชาม อาหาร ภาชนะใส่อาหาร เป็นต้น

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้

สถานการณ์จำลอง

- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือให้เป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองและบทบาทให้กับผู้แสดงเพื่อทำการศึกษาและซักซ้อมก่อนการแสดง
- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและให้กลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์ และอภิปรายผลสิ่งที่ได้จากการแสดง และสังเกตตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นพกามาศ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างพกามาศหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับ พกามาศ โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของพกามาศ เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง "ข้อควรจำ"

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "ข้อควรจำ"

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขณะพักรับประทานอาหารกลางวัน นักเรียนทุกคนนั่งรับประทาน

ข้าวกันอย่างเอร็ดอร่อย และครูเวรประจำวันก็พูดเตือนเรื่องมารยาทต่าง ๆ ในการรับประทานอาหาร

ฉากที่ 1 ครูสายใจเดินไปข้างหน้าบริเวณโรงอาหาร

ครูสายใจ : สวัสดีค่ะนักเรียน วันนี้รายการอาหารคือ ผัดคะน้าหมูกรอบ และแกงเขียวหวานไก่

ขนมก็คือ ขนมตาล วันนี้ครูขอเตือนนะคะ 3 ข้อควรจำหลังทานข้าวเสร็จ นะคะ

ข้อ 1. เก็บจานอาหารของตัวเอง ข้อ 2. เก็บกวาดบริเวณโต๊ะอาหาร ข้อ 3. ล้างภาชนะที่ใส่อาหารด้วย ครูขอฝากเท่านั้น

สายสมร : วันนี้วันศุกร์ ครูสายใจ จะมาดูแลความเรียบร้อย ครูสายใจคะ

ผกามาศ : เราก็ว่าเหมือนกัน ครูสายใจดู ครูดูก็เหมือนกันนะ นักเรียนจะได้กลัว

สายสมร : เราก็ทำทุกครั้งทุกวันที่เรามาโรงเรียน ถ้าเราไม่เก็บไม่กวาด ไม่ล้างจาน แล้วใครจะมาเก็บให้เราจริงไหม ดีไม่ดี ถ้าครูมาพบเข้าก็ต้องถูกทำโทษอีก

ผกามาศ : เราว่านะ จริง ๆ มันก็เป็นหน้าที่ของเราเหมือนกันนะ เธอจำได้ไหม ตอนที่เราเรียนวิชางานบ้าน การรับประทานอาหาร ครูเราก็สอนแล้ว ขั้นตอนการทานข้าว หลังจากทานข้าวเสร็จต้องทำอะไรบ้างตามมารยาทของสังคม

สายสมร : เป็นหน้าที่ของเราโดยตรงที่เราต้องช่วยเหลือตัวเอง รู้หน้าที่ที่ควรทำตามหลักเกณฑ์ของสังคม

ฉากที่ 2 : บริเวณที่ล้างภาชนะ

ผกามาศ : ทำไมเธอล้างจานไม่สักระมังที่มีน้ำยาก่อน ทำไมไม่ล้างน้ำสะอาดเลย

เต็ง : เรา พอใจทำ เราจะล้างแบบนี้ ที่บ้านเราไม่จำเป็นต้องใช้น้ำยาล้างจานเลย ล้างแต่น้ำเปล่าก็พอแล้ว

ผกามาศ : จานของเธอยังเป็นคราบอยู่เลย มันเขียว เธอน่าจะล้างใหม่

เต็ง : เราไม่ล้างหรอก ถ้าเธออยากล้างเธอก็ล้างให้เราสิ (เต็งก็ทำท่าวิ่งออกไปโดยเร็ว)

สายสมร : ผกามาศ เธอไม่ต้องว่าเขาหรอก เต็งต้องครูแน่ถึงจะเชื่อ

ผกามาศ : เราเก็บจานของเราล้างดีกว่า เราทำดีที่สุดแล้วกัน

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร ล้างภาชนะที่ใส่อาหาร และล้างมือหลังรับประทานอาหาร

ชื่อกิจกรรม "กฎเกณฑ์ของสังคม"

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร ล้างภาชนะที่ใส่อาหาร และล้างมือหลังรับประทานอาหาร

สื่อที่ใช้

1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง "กฎเกณฑ์ของสังคม"
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการแสดง เช่น ถ้วย ชาม ช้อน อาหาร ภาชนะที่ใส่อาหาร

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียม

- 1.1 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารแก่นักเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนได้รู้ อธิบายวิธีการทดลองโดยใช้

สถานการณ์จำลอง

- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครที่จะแสดงบทบาทและนักเรียนที่เหลือเป็นผู้สังเกต

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองและบทบาทให้กับผู้แสดง เพื่อทำการศึกษา

และซักซ้อมก่อนการแสดง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดฉากให้เหมือนสถานการณ์จริง และให้นักเรียนแสดงบทบาทตามเนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มที่แสดงบทบาทและกลุ่มนักเรียนที่สังเกต วิเคราะห์และอภิปรายผลต่อสิ่งที่ได้จากการแสดง และการสังเกตตามประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนเป็นมานะกับประกอบ นักเรียนจะปฏิบัติอย่างมานะกับประกอบหรือไม่

3.1.2 ถ้านักเรียนทุกคนมีลักษณะเช่นเดียวกับมานะกับประกอบ โรงอาหารจะมีสภาพเป็นอย่างไร

3.1.3 การกระทำของมานะกับประกอบเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้ตัวแทนของนักเรียนออกมารายงานผลจากการอภิปรายของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองเรื่อง "กฎเกณฑ์ของสังคม"

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการแสดงของนักเรียน การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "กฎเกณฑ์ของสังคม"

สถานการณ์

ภายในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูสมัยสอนวิชางานบ้านเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร ที่ควรปฏิบัติหลังรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ครูบรรยายและสรุปให้นักเรียนฟัง

ฉากที่ 1 ครูสมัยยืนสอนอยู่หน้าห้องใกล้เวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน

ครูสมัย : นักเรียนช่วยกันตอบซิว่า เรื่องที่ครูสอนวันนี้สรุปได้ว่าอย่างไร

นักเรียน : (เสียงหลายคนประสานกัน) ฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง

ครูสมัย : หยุดก่อนนักเรียน ให้นักเรียนตอบทีละคน เริ่มที่ประกอบ

ประกอบ : หลังรับประทานอาหาร เราต้องช่วยกันเก็บจานไปล้างครับ

รุ่งนภา : เราต้องเก็บกวาดบริเวณและสถานที่ให้เรียบร้อยค่ะ

ปรางค์ : เราต้องล้างมือของเราให้สะอาดหลังรับประทานอาหารเสร็จ

ครูสมัย : นักเรียนตอบได้ถูกต้องทุกคน ใช่นะค่ะ ตามมารยาทของสังคมไทยเรา เราต้องรู้จักช่วยเหลือตัวเองในการรับประทานอาหาร เริ่มตั้งแต่ การเก็บ การล้าง การเก็บกวาดสถานที่ การล้างมือก็เป็นเรื่องสำคัญ นักเรียนควรนำไปปฏิบัติตามชีวิตประจำวัน เราต้องเจอกิจกรรมแบบนี้อยู่ทุกครั้ง

ครูสมัย : นักเรียนไปทานข้าวกลางวันได้

ฉากที่ 2 ภายในโรงอาหารของโรงเรียน

ประกอบ : เป็นไง วันนี้เราเรียนเรื่องมารยาทการรับประทานอาหารมาแล้วนะ เธอว่าดีไหม ช้อไหนบ้างที่เราทำไม่ได้

มานะ : เราทำได้ทุกข้อ ถ้าคนเราจะทำมันเป็นเรื่องที่ง่าย ๆ และเป็นประโยชน์ต่อตัวเราเอง เมื่อเราอยู่ในสังคม เราก็ต้องปฏิบัติตามกฎของสังคมไทย

ประกอบ : แต่บางวันเราเห็นบางคนไม่เก็บจานอาหาร ถ้วยขนม พวกนี้ จะถูกทำโทษนะ

มานะ : เราว่าเราต้องฝึกและสอนเขา และคอยเตือนให้เขาต้องรับผิดชอบสิ่งเล็กๆ น้อย ๆ เราต้องเริ่มที่การฝึกนิสัยให้เคยชิน

- ประกอบ : อย่ามัวคุยอยู่เลย เราเก็บจานไปล้างเหอะ เดี่ยวจะไปซื้อขนมกัน
- มานะ : ประกอบ วันนี้เรา 2 คนจะต้องเก็บถ้วยอาหาร 2 ใบและเก็บกวาดบนโต๊ะอาหารด้วย
- ประกอบ : อุตาย เราลืมไป
- มานะ : ไม่ตายหรอก เรารีบทำดีกว่า จะได้ไปซื้อขนมกัน
- ประกอบ : สงสัยเราจะไปซื้อขนมกันแล้วล่ะ ใกล้เคียงเวลาแล้วนี่
- มานะ : ไม่เป็นไรหรอก ตอนเย็นก็ได้ เรานำจานอาหารไปล้างกันดีกว่า อย่าช้าซี
- ประกอบ : ก็ดีเหมือนกัน เดี่ยวเธอล้างน้ำยา เราล้างน้ำสะอาดเอง
- มานะ : ได้เลย เธออย่าลืมล้างมือนะ มันเหนียวแฉะไป นี่ไง สบู่ล้างมือ
- ประกอบ : มือเราหอมสบู่ดีจังเลย สะอาดด้วยนะ
- ครูสมัย : เอ้า 2 คนนี้ยังไม่เสร็จหรือจะ
- มานะ : เสร็จแล้วครับครู
- ครูสมัย : เด็ก 2 คนนี้ดีนะ ทำตามกฎเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนเน้น ถ้านักเรียนทุกคนเป็นแบบนี้ก็ดีสิ (ทำทางยิ้ม ๆ)

โปรแกรมการใช้สถานการณ์จำลอง

ครั้งที่ 12

ชื่อเรื่อง บัณฑิตนิเทศ

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถสรุปบทพจนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร
2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง และมีลักษณะของบุคคลที่มีมารยาทในการรับประทานอาหาร

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร หลังจากได้รับการฝึกโดยการใช้สถานการณ์จำลองแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
2. ผู้วิจัยกล่าวขอชื่นชมนักเรียน และกล่าวปิดการฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลอง

โปรแกรมการสอนแบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุม

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	สัมพันธภาพ	1. เพื่อให้นักเรียนและผู้วิจัยและนักเรียนกับนักเรียนได้รู้จักกันมากขึ้น เป็นการสร้างบรรยากาศความคุ้นเคยและความเป็นกันเองภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารและโดยการใช้การสอนแบบปกติ 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำว่า "มารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร และบอกลักษณะสำคัญที่แสดงการมีมารยาทในการรับประทานอาหาร	1. ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเป็นสื่อเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม 1.1 ผู้วิจัยและสมาชิกทุกคนในกลุ่มแนะนำตนเอง 1.2 ผู้วิจัยนำเสนองेम "กระຈาดหค" โดยผู้วิจัยอธิบายกฎกติกาการเล่น 1.3 ให้นักเรียนเป็นวงกลมและมีป้ายชื่อผลไม้แขวนคอ และให้นักเรียนไปรอบ ๆ วงผู้วิจัยพูดว่า "กระຈาดหค" ให้นักเรียนจับกลุ่มตามชื่อผลไม้ เช่น คนที่ได้มังคุด ก็จะจับกลุ่มกับมังคุด เป็นต้น ต้องใช้คำสั่งว่า "กระຈาดหค" เท่านั้น จึงจะจับกลุ่มได้ ถ้าคนไหนจับกลุ่ม

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
				ไม่ได้ หรือหาไม่พบกลุ่ม จะถูกทำโทษ ผู้วิจัยจะพูด หลายคำสั่ง เพื่อต้องการ ให้นักเรียนสับสน เช่น "กระโดดตก" "กระโดดหล่น" เป็นต้น ถ้านักเรียนวิ่งจับกลุ่ม ในคำสั่งที่ไม่ใช่กระโดดตก จะถูกตัดออกมานั่งรอ 1.4 ผู้วิจัยและนักเรียน ช่วยกันสรุปข้อดีที่ได้จาก การร่วมกิจกรรม 2. เมื่อบรรยายภาคภายใน กลุ่มมีความอบอุ่นเป็นกันเอง และทุกคนรู้จักกันดี ผู้วิจัย ให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย ของโปรแกรมการสอน แบบปกติ เพื่อฝึก มารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารในโรงอาหาร โดย ผู้วิจัยชี้แจงการแสดงบทบาท ของนักเรียน ตลอดจนช่วง เวลา ระยะเวลา จำนวน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหาร อาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	ผู้มีมารยาท	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร	ครึ่งและสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกิจกรรม และชี้แจงให้เห็นข้อดี และข้อเสียมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร 3. ผู้วิจัยสนทนา ชักถามและสรุปความเข้าใจของจุดมุ่งหมายของการพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร จากการสอนแบบปกติและแจกตารางวัน และเวลาทำการทดลอง ตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสิ้นสุดการทดลอง การประเมินผล สังเกตจากบรรยากาศ การเป็นกันเอง การตอบคำถาม และความสนใจ ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 ผู้วิจัยดำเนินการสอนแบบปกติทุกครั้งเช่นเดียวกันดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนา ชักถามนักเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3	มารยาทในการรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการล้างมือ ก่อนรับประทานอาหาร อาหารและการเข้า คิวรับอาหาร	ความ เกรงใจ	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารช่วงก่อนรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร อาหารและการเข้าคิวรับอาหาร	ขั้นที่ 2 ขั้นสอน 2.1 ผู้วิจัยบรรยาย พร้อมสื่อต่าง ๆ 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียน ร่วมกันอภิปราย ชักถาม และแสดงความคิดเห็น
4	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วง ขณะรับประทานอาหาร อาหารเกี่ยวกับการ การไม่แย่งกันตัก อาหาร	ไม่ทำอีกแล้ว	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารช่วงขณะรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร	ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป 3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียน ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จาก การสอนของครู 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม การประเมินผล สังเกตจากการตอบ
5	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วง ขณะรับประทานอาหาร อาหารเกี่ยวกับการ ไม่แย่งกันตักอาหาร และไม่พูดคุยกันใน ขณะมีอาหารอยู่ใน ปาก	เตือนแล้วนะ	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารช่วงขณะรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร และไม่พูดคุยกันในขณะมีอาหารอยู่ใน ปาก	คำถามการแสดงความ คิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของ นักเรียน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6	มารยาทในการรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่ง กันตักอาหาร ไม่พูด คุยกันในขณะมีอาหาร อยู่ในปากและไม่ รับประทานอาหาร เลอะเทอะ	ลิ้มคำสอน	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร ช่วงก่อนรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะมีอาหารอยู่ในปาก และไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ	
7	มารยาทในการ รับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่ง กันตักอาหาร ไม่พูด คุยกันในขณะมีอาหาร อยู่ในปาก ไม่รับ ประทานอาหาร เลอะเทอะ และไม่ ทิ้งอาหารลงพื้น	สาธิตเยี่ยงส่อ ภาษา กิริยา ส่อสกุล	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร ช่วงขณะรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะมีอาหารอยู่ในปาก ไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ และไม่ทิ้งอาหารลงพื้น	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
8	มารยาทในการรับประทานอาหาร ช่วงหลังรับประทานอาหาร อาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร	คนไข้ลิ้ม	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารช่วงหลังรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร	
9	มารยาทในการรับประทานอาหาร ช่วงหลังรับประทานอาหาร อาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหารและเก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร	คนไข้เข้าใจ	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารช่วงหลังรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร และเก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร	
10	มารยาทในการรับประทานอาหาร ช่วงหลังรับประทานอาหาร อาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร และล้างภาชนะที่ใส่อาหาร	ข้อควรจำ	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารช่วงหลังรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร และล้างภาชนะที่ใส่อาหาร	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	ชื่อกิจกรรม	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
11	มารยาทในการรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร ล้างภาชนะที่ใส่อาหาร และล้างมือหลังรับประทานอาหาร	กฎเกณฑ์ สังคม	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหาร เกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร และล้างภาชนะที่ใส่อาหาร และล้างมือหลังรับประทานอาหาร	
12.	ปัจฉิมนิเทศ		1. เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถสรุปบททวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและมีลักษณะของบุคคลที่มีมารยาทในการรับประทานอาหาร	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารหลังจากได้รับการสอนแบบปกติแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 2. ผู้วิจัยกล่าวขอใบนักเรียนและกล่าวปิดการฝึกมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยใช้การสอนแบบปกติ

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้ง ใช้เวลา 40 นาที

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง บรูสนิเทศ

ชื่อกิจกรรม "สัมพันธภาพ"

เวลา 40 นาที

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้ให้นักเรียนและผู้ช่วยวิจัยและนักเรียนกับนักเรียนได้รู้จักกันมากขึ้นเป็นการสร้างบรรยากาศความคุ้นเคย และความเป็นกันเองภายในกลุ่ม
 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ วิธีดำเนินการสอนแบบปกติ จุดมุ่งหมายของการสอน มารยาทในการรับประทานอาหารตลอดช่วงเวลา ระยะเวลา จำนวนครั้ง และ สถานที่ที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรม
 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารใน โรงอาหารโดยใช้สถานการณ์จำลอง

สื่อที่ใช้ บ้ายบอกชื่อผลไม้ต่าง ๆ จำนวน 18 แผ่น เช่น มังคุด น้อยหน่า แตงโม ฯลฯ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเป็นสื่อเพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม
 - 1.1 ผู้วิจัยและสมาชิกทุกคนในกลุ่มแนะนำตนเอง
 - 1.2 ผู้วิจัยนำเล่นเกม "กระຈาดหก" โดยผู้วิจัยอธิบายกฎกติกาการเล่น
 - 1.3 ให้นักเรียนยืนเป็นวงกลมและมีป้ายชื่อผลไม้แขวนคอ ผู้วิจัยให้เดินร่วไปรอบ ๆ วง และพูดว่า "กระຈาดหก" ให้นักเรียนจับกลุ่มตามชื่อผลไม้ เช่น คนที่ได้มังคุด ก็จะจับกลุ่มกับมังคุด เป็นต้น ต้องใช้คำสั่งว่า "กระຈาดหก" เท่านั้นจึงจะจับกลุ่มได้ ถ้าคนไหนเข้าจับกลุ่มไม่ได้ หรือหาไม่พบกลุ่ม จะถูกทำโทษ ผู้วิจัยจะพูดหลายคำสั่ง เพื่อต้องการให้นักเรียนสับสน เช่น "กระຈาดตก" "กระຈาดหล่น" เป็นต้น ถ้านักเรียนวิ่งจับกลุ่มในคำสั่งที่ไม่ใช่กระຈาดหก จะถูกคัดออกมานั่งรอบวง
 - 1.4 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อดีที่ได้จากการร่วมกิจกรรม
2. เมื่อบรรยากาศภายในกลุ่มมีความอบอุ่นเป็นกันเองและทุกคน รู้จักกันดี ผู้วิจัยให้นักเรียน ทราบจุดมุ่งหมายของโปรแกรมการสอนแบบปกติ เพื่อให้นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารใน

โรงอาหาร โดยผู้วิจัยชี้แจง ช่วงเวลาที่ทดลอง จำนวนครั้ง และสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกิจกรรม และชี้แจงให้เห็นข้อดี และข้อเสียมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร

3. ผู้วิจัยสนทนา ซักถาม และสรุปความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหาร จากการสอนแบบปกติ และแจกตารางวัน ทำการทดลอง ตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสิ้นสุดการทดลอง

การประเมิน

สังเกตจากการตอบคำถาม และความสนใจ

โปรแกรมการการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 2

<u>ชื่อเรื่อง</u>	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อน รับประทานอาหาร
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	ผู้มีมารยาท
<u>เวลา</u>	40 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือ ก่อนรับประทานอาหาร
<u>สื่อที่ใช้</u>	เอกสารประกอบกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ผู้มีมารยาท"

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้นักเรียน
เกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง
เรื่อง ผู้มีมารยาท ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง ผู้มีมารยาท และให้นักเรียนเสนอแนวคิด
เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "ผู้มีมารยาท"

สถานการณ์

ในบริเวณโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสุพรรณบุรี มีนักเรียนทุกระดับชั้นกำลังพักรับประทานอาหาร และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังเดินแถวมารับประทานอาหารและทางเข้าจะมีอ่างล้างมือให้นักเรียนสำหรับล้างมือก่อนรับประทานอาหาร มีครูเวรประจำวันยืนบริเวณทางเข้าเพื่อเตือนให้นักเรียนล้างมือก่อนรับประทานอาหาร

ฉากที่ 1 บริเวณทางเข้าใกล้อ่างล้างมือ

ครู : นักเรียนคะ กรุณาล้างมือก่อนรับประทานอาหารนะ มือนักเรียนจะได้สะอาด

สมจิตร : ครูสั่งให้นักเรียนทุกคนล้างมือ เธอไม่ล้างมือเธอ

วีณา : เราไม่ล้างหรอก มือเราไม่ได้สกปรกอะไรนี่ เราชี้เกียจล้าง

สมจิตร : เราว่าล้างมือก็ดีนะ จะทำให้มือเราสะอาด เวลาเราทานข้าว หยิบขนม เชื้อโรคจะได้ไม่เข้าสู่ร่างกายเราอย่างไรวะ ตามที่ครูสอนไว้ไง

วีณา : เธออยากล้าง เธอก็ล้างสิ ครูไม่เห็นเราสกปรก ครูไม่เห็นมองซักหน่อย

ฉากที่ 2 ขณะนั่งรับประทานอาหาร

สมจิตร : วันนี้มีน้องไก่ทอดด้วย น่ากินจังเลย สงสัยเราต้องใช้มือจับกิน จึงจะถนัด เพราะเราล้างมือแล้วตามที่ครูสั่ง

วีณา : ว้า ! เราไม่ได้ล้างมือ เราก็ใช้มือจับได้เหมือนกันละ ไม่เห็นยากเลย

แก้ว : วีณา ทานไก่เธอเป็นรอยนิ้วมือเลย คาเป็นนิ้ว ๆ เลย แล้วเธอจะทานลงหรือสกปรกอย่างนั้นละ เชื้อโรคจะเข้าไปทางปากง่ายมากเลยนะ

วีณา : จริงด้วยเราเพิ่งเห็นว่า มือเราว่าสะอาด ๆ เวลาเราจับของกินก็จะเห็นว่ามันสกปรก เราก็อดกินน้องไก่ทอดเลย เสียตายจัง รู้แบบนี้เราเชื่อครูเสียก็ดี

สมจิตร : เธอก็เดินไปล้างมือสิ เธอจะได้หยิบขนมกินได้ เพราะวันนี้มีขนมขึ้น

วีณา : เราเดินไปล้างมือก่อนนะ เราจะได้หยิบขนมกินได้ มือเราจะได้ไม่สกปรก

โปรแกรมการการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 3

<u>ชื่อเรื่อง</u>	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และการเข้าคิวรับอาหาร
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	ความเกรงใจ
<u>เวลา</u>	40 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงก่อนรับประทานอาหารเกี่ยวกับการล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และการเข้าคิวรับอาหาร
<u>สื่อที่ใช้</u>	เอกสารประกอบการฝึกตัวอย่าง เรื่อง ความเกรงใจ

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง ความเกรงใจ ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง ความเกรงใจ และให้นักเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "ความเกรงใจ"

สถานการณ์

ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สั่งให้สมชายไปพบ หลังรับประทานอาหารกลางวัน เสร็จแล้ว เพื่อจะได้ไปทำการบ้าน เพราะสมชายไม่ได้ทำการบ้านมาส่ง ครูประจำชั้นจึงให้ไปนั่งทำงานช่วงพักกลางวัน พอมีสัญญาณพักรับประทานอาหารตั้งขึ้น สมชายเก็บอุปกรณ์การเรียนเตรียมไปทานข้าว แต่สมชายชักว่าเพื่อนตรงที่สมชายใส่รองเท้าผ้าใบต้องใช้เวลาผูกผู้นาน จึงมีเพื่อน ๆ เข้าแถวก่อนหลายคน พอตีสมชายเห็นบิยะซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกับสมชายกำลังรอคิวรับประทานอาหารอยู่เป็นคนที่ 2 สมชายจึงเข้าไปขอลัดคิวกับบิยะ บิยะเมื่อรับฟังปัญหาและความจำเป็นของสมชายแล้ว บิยะก็อนุญาตให้แซงคิวได้ แต่ธานินทร์ ซึ่งเข้าแถวต่อจากบิยะไม่ยอมเพราะธานินทร์ก็ต้องรีบไปเขียนคำยากในวิชาภาษาไทยเหมือนกัน

ฉากที่ 1 หน้าชั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูประจำชั้น ได้สั่งให้สมชายและธานินทร์ให้มาทำงานหลังจากรับประทานอาหารกลางวัน

ครู : นี่สมชาย เธอต้องมาทำการบ้านส่งครูด้วยนะ หลังจากทานข้าวเสร็จแล้ว

สมชาย : ครับ ผมจะรีบมาทำการบ้านส่งครูครับ

ครู : ธานินทร์ เธอต้องมาแก้คำผิดวิชาภาษาไทยส่งครูด้วยนะ หลังจากทานข้าวเสร็จ

ธานินทร์ : ครับ ผมจะรีบมาครับ

ฉากที่ 2 บริเวณหน้าโรงอาหารของโรงเรียน นักเรียนกำลังเข้าแถวล้างมือและเข้าแถวรับอาหาร

บิยะ : นี่หนง เธอมีอะไรต้องทำหลังทานข้าวเสร็จแล้วไหม

หนง : ไม่หรอกเราทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว

บิยะ : เราไปล้างมือกันเถอะ

หนง : ก็ดีเหมือนกัน มือเราก็ก็นั่น

บิยะ : สมชาย เธอล้างมือหรือยัง

สมชาย : เราไม่ต้องล้าง เพราะมือเราไม่สกปรก

- ปิยะ : เธอ น่าจะทำตามข้อปฏิบัติที่ครูได้วางไว้
- สมชาย : ข้อปฏิบัติอะไร
- ปิยะ : ก่อนรับประทานอาหารต้องล้างมือก่อนทุกครั้ง
- สมชาย : ครูก็บอกไปอย่างนั้นแหละ ไม่จำเป็นต้องทำตามหรอก
- สมชาย : ทำไมแม้ครวัตรักอาหารซ้ำจิงเลย ครูบอกให้รีบไปทำงานส่ง ถ้าเราเข้าแถวรอคิว
รับประทานอาหารตามลำดับ เราต้องถูกครูทำโทษแน่เลย พ่ายังไงดี (ท่าทางเรียบร้อน)
เราต้องถูกครูดุแน่ ๆ เลย
- สุชาติ : เธอก็มีแต่พูดอยู่นั้น เธอไปถามปิยะสิ
- สมชาย : ลองไปขอปิยะลัดคิวก่อนจะดีไหม
- ฉากที่ 3 สมชายก็เดินไปขอปิยะและถามปิยะว่า
- สมชาย : ปิยะเราขอรับประทานอาหารก่อนได้ไหม เพราะเราจะต้องรีบไปทำการบ้านส่งครูในตอนพัก
กลางวันให้เสร็จ ถ้าเรารอรับประทานอาหารตามลำดับเราคงทำไม่เสร็จแน่ ๆ ต้องทำต่อ
ตอนเย็นและต้องกลับบ้านค่ำ
- ปิยะ : เออ ! เอาสิ รับประทานอาหารก่อนเราก็ได้ แต่ต้องถามธานินทร์ก่อนนะว่าจะยอมหรือเปล่า
เราก็ไม่รู้
- สมชาย : ธานินทร์ เราขอรับประทานอาหารก่อนเธอได้ไหม เราต้องรีบไปทำงานส่งครู
- ธานินทร์ : ไม่ได้นะ เพราะเราก็ต้องไปแก้คำผิดในวิชาภาษาไทยส่งครูเหมือนกับเธอนั่นแหละ
เราก็รีบเหมือนกัน ถ้าเราไม่เสร็จเราก็ต้องทำตอนเย็น เราก็กลับบ้านช้า ถูกแม่เราดุอีก
- สมชาย : ก็ได้ ฉันจะรอรับประทานอาหารต่อจากเธอก็แล้วกัน ฉันยอมถูกครูดุ และถ้าทำการบ้านไม่เสร็จ
ตอนกลางวัน ฉันยอมทำต่อตอนเย็นก็ได้ เพราะฉันลืมหามาเมื่อคืนนี้

โปรแกรมการการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 4

<u>ชื่อเรื่อง</u>	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	ไม่ทำอีกแล้ว
<u>เวลา</u>	40 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร
<u>สื่อที่ใช้</u>	เอกสารประกอบกรณีตัวอย่าง เรื่อง ไม่ทำอีกแล้ว

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง ไม่ทำอีกแล้ว ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง ไม่ทำอีกแล้ว และให้นักเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "ไม่ทำอีกแล้ว"

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่ง มีนักเรียนหลายชั้นกำลังรับประทานอาหารกันอย่างพร้อมเพรียง บนโต๊ะอาหารของนักเรียนแต่ละชั้น จะมีถ้วยแกง จำนวน 2 ใบ ซึ่งแม่ครัวเตรียมไว้ให้นักเรียนตักรับประทานเพิ่มเติม ขณะนั้นครูเวรประจำวันเห็นดูความเรียบร้อยของนักเรียน เมื่อเห็นว่านักเรียนมาครบ และนั่งเรียบร้อยแล้ว ครูเวรประจำวันจึงกล่าวแนะนำรายการอาหาร

ฉากที่ 1 บริเวณภายในโรงเรียน

ครูสมศรี : สวัสดีค่ะ นักเรียนทุกคน อาหารกลางวันนี้ มีแกงเผ็ดป่ามะเขือใส่ไก่ และต้มจืดผักกาดขาวใส่ลูกชิ้นหมู ขนมหวานก็คือ ลอดช่องไทย นักเรียนกรุณารักษากฎระเบียบของโรงอาหารด้วยนะคะ นักเรียนลงมือทานข้าวได้ค่ะ

แดง : ไฮ้หู้ ! ต้มจืดลูกชิ้นหมู ของโปรดเราเลย เรารีบตักลูกชิ้นดีกว่าเดี๋ยวไม่ทันเพื่อนเพื่อน ๆ จะกินเสียหมด (ทำท่าทางรีบร้อน)

มานะ : เราก็ชอบลูกชิ้น นี่ไง เจอแล้ว (ทำท่าทางรีบร้อน)

เอก : เราก็ชอบลูกชิ้น นี่ไง ลูกชิ้นเจอแล้ว (ทำท่าทางรีบร้อน)

สุธี : แแดง เธอตักลูกชิ้นไปทำไมเยอะแยะ น่าจะเหลือไว้ให้คนอื่น ๆ บ้างสิ เห็นไหมเพื่อน ๆ เราหลายคนยังไม่ได้ตักเลย เราก็ชอบลูกชิ้นเหมือนกันนะ เธอแบ่งมาให้บ้างสิ

แดง : ตักเอาในซามซี เหลือ 2 ลูก เรื่องอะไรเราจะแบ่งให้เธอ

สุธี : เราตักเอาในซามซีก็ได้

แดง : รีบยื่นมือไปตักลูกชิ้นเพิ่มอีก (ทำท่าทางรีบร้อน) มือไปชนซามแกงหกราดโต๊ะอาหาร

สุธี : เห็นไหม แแดง แกงหกเลย และราดกางเกงเราด้วย เปียกหมดเลย

สุธี : ครูครับ แแดงตักแกงเพื่อแย่งลูกชิ้นจากเพื่อน ๆ จนถ้วยแกงหก และราดกางเกงผมด้วยครับ

ครูสมศรี : พวกเธอแย่มากนะ เป็นพี่ ๆ เขาแล้ว ยังทำให้น้อง ๆ ว่าได้ น้อง ๆ ชั้นอื่น ๆ ไม่เห็นมีปัญหาเหมือนพวกเธอเลย เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีนะ ใต้เธอรุ่นวายมาก เดี่ยวทานข้าวเสร็จ รอพบครูด้วยนะ

นักเรียน : ครับ/ค่ะ

ครูสมศรี : แล้วก็ คนที่สร้างปัญหานั้น ทำความสะอาดบริเวณใต้ของเธอด้วยนะเดี๋ยวนี้เลย

ฉากที่ 2 : ภายในโรงอาหาร นักเรียนทุกชั้นไปหมดแล้ว เหลือแต่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ต้องถูกทำโทษจากครูสมศรี

ครูสมศรี : มาครบกันหรือยัง นักเรียนคิดว่าพวกเธอต้องทำอะไรอีก

แดง : พวกผมเช็ดบริเวณที่แกงหกแล้วนะครับ

ครูสมศรี : ใช่ แต่พวกเธอต้องทำความสะอาดใต้ชั้นอื่น ๆ ด้วย และทำความสะอาดบริเวณที่ล้างจาน ให้นำเปรียบร้อย เดี่ยวครูมาตรวจ ให้รีบทำนะ เสร็จก่อนเข้าเรียนภาคบ่าย

นักเรียน : ครับ

สุธี : เป็นเพราะเธอคนเดียว ห้องอื่น ๆ เขาไปเล่นกันหมดแล้ว พวกเราต้องมาเก็บกวาด ต้องถูพื้น ต้องถูใต้ เบบี้เก้าอี้ เก็บเศษอาหาร

แดง : เราขอโทษนะเพื่อน ๆ เราไม่ทำอีกแล้วและพวกเธอย่าโกรธเรานะ เธอเล่นกับเรานะ เธอไม่ต้องทำหรอก เดี่ยวเราทำเอง เพราะพวกเธอไม่ได้ทำผิดอะไร

เอก : ไม่เป็นไรหรอก แแดง เราก็จะช่วยเธอทำเอง ต่อไปเวลาทานอาหารหนอยก็แล้วกัน

แดง : ขอบใจนะเพื่อน ๆ ต่อไปเราจะไม่มีนิสัยแบบนี้อีก

โปรแกรมการการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหารและไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก

ชื่อกิจกรรม เตือนแล้วนะ

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร และไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก

สื่อที่ใช้

เอกสารประกอบกรณีตัวอย่าง เรื่อง เตือนแล้วนะ

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง เตือนแล้วนะ ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง เตือนแล้วนะ และให้นักเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "เด็กนเล้วนะ"

สถานการณ์

ในเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันของโรงเรียนแห่งหนึ่ง นักเรียนแต่ละชั้นกำลังนั่งรับประทานอาหารกันอย่างเอร็ดอร่อย โดยนักเรียนนั่งกันเป็นชั้น ๆ ละ 2 โต๊ะ แต่ละโต๊ะก็ไม่ห่างกันมากนัก สามารถคุยกันได้

- จากที่ 1 บริเวณโต๊ะอาหารของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
- น้อง : โอโฮ้ วันนี้แกงหมูใส่แตงกวา เราชอบผัสมาก
- จจ : จจ แม่ครัวทำอาหารอร่อยมากนะ น่ากิน น่ากิน
- น้อง : เรารีบตักตักว่า เคี้ยวไม่ได้กินหมูจะเหลือแต่แตงกวา
- สมจิตร : แหม ! เราก็อยากกินเหมือนกันนะ
- จจ : ทำไมต้องแย่งกันตักอาหารด้วย ช้า ช้า ก็ได้
- ครูสายใจ : นี่ น้อง และสมจิตร ทำไมต้องแย่งกันตักอาหารด้วย เป็นมารยาทที่ไม่ดีเลย เราต้องฝึกมารยาทหมั่นนะ (ครูสายใจก็เดินไปดูโต๊ะอื่น)
- จจกับน้อง : ค่ะ จะปรับปรุงค่ะ
- ป๊วย : วันนี้อาหารไม่กินน่ากินเลย เบื่อจังทำอะไรก็ช้า ๆ น่าเบื่อว้ย ! เบื่อ เบื่อ
- จจ : อย่าตะโกนสิ เคี้ยวครูได้ยินแล้ว ครูก็ดูหรอก
- ป๊วย : วันนี้ครูเราไม่มาหรอก โน่นนั่งอยู่ห่างไกลนั้น
- จจ : ถึงครูเราไม่มา ครูเวรก็อยู่นะ ครูมองอยู่ ตาเขียวเขียว
- ป๊วย : เอ๊ย ! เก่ง เป็นใจ สบายดีหรือ ครู บ.3 ดูหม (ทำท่าตะโกน)
- เก่ง : ดูสิ ตักกินเจ็บเจ็บ
- จจ : นี่ป๊วย ครูเราสอนเล้วนะ เวลาเคี้ยวอาหาร หรือเวลาที่มีอาหารอยู่บนปาก ห้ามคุยกัน จะทำให้สำลักข้าว และเป็นมารยาทที่ไม่ดีรู้ไหม เธอน่าจะนำมาใช้
- ป๊วย : ไม่จมาเป็นหรอก เราไม่ฟังผู้ดีนี่ จะทำอย่างไรก็ได้ ไม่สน

ป๊วย : ค่ะครู ขอโทษค่ะ

ใจ : เห็นไหม เราบอกเธอแล้วว่า เดี่ยวครูเดินมาว่าเอาหมอก มาจริง ๆ เธอชอบทำเสียงดัง ชอบตะโกนข้ามโต๊ะ อายเขาไหมหละ น้อง ๆ เขามองมาที่ห้องเราหมดเลย

ป๊วย : ไม่เห็นเป็นไร เราอยากพูด เราก็พูด เราพูดในสิ่งที่ถูกนี่

ใจ : ครูสายใจ ต้องไปบอกครูสมสมรแน่ ๆ เลย เธอเตรียมตัวไว้เถอะ

ฉากที่ 2 ป๊วยใจและเพื่อน ๆ เดินไปล้างจาน น้อง ๆ มองดูและพูดขบขันกัน

ครูสมสมร : เรียกป๊วยมาหาครูหน่อย

ป๊วย : สวัสดีค่ะครู มีอะไรหรือค่ะ

ครูสมสมร : เมื่อตอนกลางวัน เธอทำอะไรในโรงอาหาร

ป๊วย : พยายามคุยกับน้อง ป.3 ค่ะ

ครูสมสมร : พยายามพูดว่าพูดถูกไหม

ป๊วย : ไม่ถูกค่ะ

ครูสมสมร : เรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร ครูก็ได้สอนไปแล้ว ทานไม่พยามานำมาใช้ แสดงว่าสอนไปแล้ว เธอก็ลืมไปแล้ว

ป๊วย : ไม่ลืมค่ะ แต่พอลืมตัวไปค่ะ ต่อไปหนูจะเขื่อนคำสั่งสอนของครูค่ะ

โปรแกรมการการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 6

<u>ชื่อเรื่อง</u>	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก และไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	ลิ้มคำสอน
<u>เวลา</u>	40 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก และไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ
<u>สื่อที่ใช้</u>	เอกสารประกอบการฝึกตัวอย่าง เรื่อง ลิ้มคำสอน

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรฝึกตัวอย่าง เรื่อง ลิ้มคำสอน ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง ลิ้มคำสอน และให้นักเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "สืมคำสอน"

สถานการณ์

ภายในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ครูกานดาสอนมารยาทในการรับประทานอาหารในช่วงงานบ้าน ครูอธิบายขั้นตอน ทักษะปฏิบัติ และสรุปเนื้อหาที่สอนมาทั้งหมด และแนะนำให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

ครูกานดา : นักเรียนทุกคนฟังทางนี้ ครูหวังว่านักเรียนทุกคน ควรนำไปปฏิบัติทุกวันจะได้ติดเป็นนิสัยนะ

นักเรียน : ครับ/ค่ะ

ฉากที่ 1 ภายในบริเวณโรงอาหารของโรงเรียน มีนักเรียนมากมายกำลังรับประทานอาหารกัน

ต้อย : เมื่อคืนเราดูละครเรื่อง เสน่ห์ลูกทุ่ง สนุกมาก (ทำทางหัวเราะเสียงดัง)

นิดหน้อย : เราก็ดูเหมือนกัน ตอนที่ผู้ร้ายถูกเตะลงคลองนะ น่าตลกมาก ชี้อคลนเต็มตัว (ทำทางหัวเราะ)

แจ่มใส : ต้อย และนิดหน้อยคุยกันสนุกจัง แหมเธอสืมคำที่ครูสอนแล้วหรือจ๊ะ ครูฟังสอนไปเมื่อเข้านี้เอง

ต้อย : เราสืมไป แต่ก็ไม่ใช่ไร ครูไม่เห็นหรอก

นิดหน้อย : แหม ! แม่ผู้ดี ถ้าเราจะคุยมีปัญหามาห่มหะ

แจ่มใส : ไม่ใช่ไรหรอกจ๊ะ แต่เมื่อเราเรียนแล้ว เราควรนำมาใช้และปฏิบัติตาม

นิดหน้อย : เชิญเธอปฏิบัติตามไปเถอะ โบราณจะตายไป ไม่คุยด้วยแล้วหะ

ฉากที่ 2 นิดหน้อย (ทำทางรีบร้อน) ดักหมูใส่จานเต็มจาน 3 - 4 ครั้ง

นิดหน้อย : วันนี้พะไลหมู ฉันชอบจังเลย (ทำทางรีบร้อนดักอาหาร)

ต้อย : เออ เราก็ชอบ เราดักข้างสิ เดี๋ยวไม่ได้กิน (ทำทางรีบร้อน)

ดวงใจ : นิดหน้อยกับต้อย เธอถูกส่องข้าวเธอสิ ข้าวหกเต็มเลย มีน้ำแกงเป็นทางจากซามแกงมายังก่องข้าวเลยนะ สงสัยที่บ้านไม่เคยทำหัดกินหรือยังเง

- นิตหน้อย : เอาอีกแล้ว เราไม่พูดกับแจ่มใสแล้วนะ ก็เรื่องกินข้าวนี้แหละ ทำไม ก็เราชอบมันหวานดี มันทกนิตหน้อยไม่เห็นเป็นไรเลย เดี๋ยวเราก็ซื้อเองแหละ
- ดวงใจ : ครูบอกว่ามีการประกวดด้วยนะ ห้องไหนทานข้าวอย่างมีระเบียบ สะอาด ไม่เลอะเทอะ คู่มือเธอก็สกปรก จับพวงจั่นเขียว ข้างปากและแก้มดูเลอะเทอะไปหมด ทำไมต้องเช็ดใส่กระโปรงด้วยล่ะ เป็นมัน 5 นิ้วเลย
- ครูกานดา : นักเรียนอร่อยมากไหมคะ
- ดวงใจ : ครูขา คู่มือขิคะ ตรงที่นั่งของด้อย ข้าวหกรอบกล่องข้าวเลยคะ คู่มือขิคะ
- ครูกานดา : ทำตามองไปที่ด้อย และนิตหน้อย ตายแล้วด้อย นิตหน้อย ทำไมหนูเลอะเทอะจังเลย แสดงว่า ครูสอนแล้ว แต่เธอนำมาใช้นามปฏิบัติเลยหรือไง หนูไปล้างมือ และเก็บเมสิดข้าวทั้งหมดเดี๋ยวนี้เลย
- ด้อย : ค่ะ หนูลืมไปค่ะ
- นิตหน้อย : ค่ะ หนูก็เหมือนกันค่ะ
- ครูกานดา : เดี๋ยวเก็บกวาดบริเวณให้เรียบร้อย แล้วไปพบครูด้วยนะ
- ครูเวรประกาศ : วันนี้นักเรียนชั้นที่เรียบร้อยที่สุดคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- ดวงใจ : เห็นไหมด้อย นิตหน้อย ห้องเราไม่ได้เลย เพราะเธอที่เดียว
- ด้อย : ขอโทษนะ เราขอแก้ตัวไหมนะ เราจะทำให้ห้องเราได้รางวัลให้ได้
- นิตหน้อย : เราก็เหมือนกัน เราขอโทษเพื่อน ๆ ด้วยนะ เราจะปรับปรุงตัวเราใหม่
- ดวงใจ : อย่าลืมไปพบครูกานดานะ ด้อย กับนิตหน้อย
- ด้อย : ไม่ลืมหรอก
- นิตหน้อย : สงสัยถูกทำโทษอีกแล้ว (พึมพำกับตัวเอง)
- เราน่าจะเชื่อเพื่อน ๆ และครูก็สอนแล้ว เราต้องปรับปรุงตัวเองใหม่แล้วละ

โปรแกรมการการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก ไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ และไม่ทิ้งอาหารลงพื้น

ชื่อกิจกรรม สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงขณะรับประทานอาหารเกี่ยวกับการไม่แย่งกันตักอาหาร ไม่พูดคุยกันในขณะที่มีอาหารอยู่ในปาก ไม่รับประทานอาหารเลอะเทอะ และไม่ทิ้งอาหารลงพื้น

สื่อที่ใช้

เอกสารประกอบกรณีตัวอย่าง เรื่อง สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล และให้นักเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล"

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่ง นักเรียนนั่งทานข้าวกันอย่างพร้อมเพรียงกัน เสียงค่อนข้างดัง ครูเวรประจำวันก็เดินดูความเรียบร้อย และพูดกับนักเรียนเมื่อเห็นว่านักเรียนเรียบร้อย

ครูสมสมร : นักเรียนวันนี้ รายการอาหารคือ แกงส้มปลาช่อน และแกงหน่อไม้ใส่ไก่ ขนมหวานคือ ขนมหันคนละ 1 หัน นักเรียนทานข้าวได้

ครูสมสมร : วันนี้จะมีเจ้าหน้าที่ของอำเภอเรามาเยี่ยมเยือนโรงเรียนเรา ขอให้ทุกคนแสดงกิริยามารยาทที่ดีด้วยนะคะ เพื่อชื่อเสียงของโรงเรียนเรา

จากที่ 1 บรรยายภาคนโรงอาหารขณะนักเรียนกำลังจะรับประทานข้าวกลางวัน

สุธิษา : วันนี้จะมีคนมาเยี่ยมเรา นุชจรี เธอเป็นหัวหน้าห้องเธอน่าจะบอกเพื่อน ๆ

นุชจรี : นี่เพื่อน ๆ พวกเธอได้ยินครูสมสมรพูดแล้วใช่ไหม

นวลนภา : ได้ยินแล้วจะ สุธิษา พูดบ้างสิ นั่งกันเงียบ ๆ เลยนะ เรียบร้อยจังเลย

นุชจรี : เธอว่าห้องเราใครที่เรียบร้อยมากที่สุด

เพื่อน ๆ ตอบ : สุธิษา

นวลนภา : เราอยากทำเหมือน สุธิษา ยิ่งเลยไม่เคยถูกครูว่าเลยนะ

สุธิษา : ขอบใจนะจ๊ะ ก็เราทำตามคำสอนของครูเราไง และพ่อแม่เราที่ทาสอนเรามา

นวลนภา : พ่อ แม่ ปู่ ย่า เธอ คงเรียบร้อยน่าดูเลย กิริยามารยาทเป็นผู้ดีจัง

สุธิษา : เราไม่ใช่ผู้ดีที่ไหนหรอก เราทำตามที่คุณสอนเรายังไง เช่น เรื่องการรับประทานอาหาร ครูไม่ให้แย่งกัน ให้ใช้ช้อนกลางเราก็ใช้ และเวลากินข้าวเต็มปาก ท้ามคุยกัน เวลากินข้าวเราก็อย่ามูมมาม ไม่กินเลอะเทอะ

นวลนภา : แล้วอะไรอีก

สุธิษา : แล้วก็ไม่ทิ้งเศษอาหารลงพื้นโต๊ะ เราก็ทิ้งไว้ในข้างจานเรานี่แหละ กินเข้าไปทั้งใส่ถึงขยะโต๊ะ ถ้าเราฝึกบ่อย ๆ จะเป็นนิสัยเลยนะ

นวลนภา : วันหลังเราต้องทำตามอย่างแล้วหละ เราว่าเราต้องปรับปรุงตัวเราเอง เธอว่าไงนุชจรี

นุชจรี : ไข่ เราต้องฝึกบ่อย ๆ ตามครูสอน

ครูสมศักดิ์ : นักเรียนห้อง บ.4 นี้เรียนร้อยจังเลย เจียบและนั่งเจียบเขี้ยว เป็นตัวอย่างที่ดีแก่
รุ่นน้อง ๆ และรุ่นพี่ ๆ เธอ

ครูสมสมร : นักเรียนห้องนี้ได้รับการฝึกจากครูประจำชั้นดี ครูเอาใจใส่และเข้มงวด

ครูสมศักดิ์ : โรงเรียนนี้จะส่งโครงการอาหารกลางวันเข้าประกวดนะ เพราะทุกอย่างก็อำนวยความสะดวก
เช่น ระบบการจัดการ ตัวนักเรียน สภาพแวดล้อมดี เหมาะสม

ครูสมสมร : ดิฉันจะเสนอท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ครูสมศักดิ์ : โรงเรียนน่าจะทาลักษณะการประกวดในโรงเรียนก่อนว่าชั้นไหนเหมาะสม หรือ
แข่งกันภายในสัปดาห์ ภายใน 1 เดือนก็ได้

ครูสมสมร : ค่ะก็ดีนะคะ เด็กนักเรียนจะได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

ครูสมศักดิ์ : ถ้าเป็นอาทิตย์นี้ ชั้นที่สมควรจะได้รับรางวัลก็คือ บ.4 ไข่ไหมครับ

ครูสมสมร : ค่ะ เด็กเขาเรียนร้อยมาก

จากที่ 2 บริเวณหน้าเสาธงตอนเย็นกลับบ้าน

ครูสมสมร : นักเรียน วันนี้ทางเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมโรงเรียนเรา และคณะที่มาเยี่ยมประทับใจ
นักเรียนทุกคน โดยเฉพาะห้อง บ.4 นักเรียนปรบมือให้ บ.4 หน่อย ที่สร้างชื่อเสียง
ให้กับโรงเรียน

นักเรียน : เสียงนักเรียนปรบมือกันดังมาก

นุชจรี : ที่ห้องเราได้รับรางวัลในครั้งนี้เพราะพวกเราทั้งห้อง ไม่ใช่เพราะแต่สุธิษาคคนเดียว
แต่เราพร้อมใจกันปฏิบัติตามคำที่ครูสั่งสอน และสุธิษาคเป็นคนที่เรานำมาเป็นตัวอย่าง
ที่ดี ที่ควรปฏิบัติตาม

โปรแกรมการการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 8

<u>ชื่อเรื่อง</u>	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	คนขี้ลืม
<u>เวลา</u>	40 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร
<u>สื่อที่ใช้</u>	เอกสารประกอบกรณีตัวอย่าง เรื่อง คนขี้ลืม

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง คนขี้ลืม ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง คนขี้ลืม และให้นักเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่ง นักเรียนนั่งทานขนมกันหลังจากรับประทานอาหารข้าวเสร็จแล้ว นักเรียนเดินแถวมารับขนมทีละคน วันนี้เป็นขนมรวมมิตร นักเรียนชั้น ป.4 รับขนมแล้วก็มานั่งรับประทานกันอย่างเอร็ดอร่อยตามโต๊ะที่ทางโรงเรียนจัดไว้ให้

จากที่ 1 บรรยากาศบนโต๊ะอาหารของนักเรียนชั้น ป.4

อ้อยใจ : วันนี้ครูสั่งรวมมิตรมาให้พวกเรากิน เธอว่าดีไหม

น้ำเพชร : ก็ดีนะ แต่เราว่าน้ำเชื่อมไม่หวานเลย

อ้อยใจ : จะหวานได้ยังไงล่ะ ก็เธอใส่น้ำแข็งไปเยอะนี่

น้ำเพชร : สงสัยใช่ แต่เราว่าต้องหวานกว่านี้จะดี เวลาแม่เราทำหวาน หวาน

อ้อยใจ : ก็นี่เขาทำให้คนมาก นักเรียนต้องเป็นร้อย ๆ คน เขาจะทำอย่างไรเราก็กินไปเหอะ

น้ำเพชร : เดี่ยวเราต้องรีบไปซื้อมวอลเลย์บอล (ท่าทางรีบร้อน) เราไปหละ

อ้อยใจ : เรียกตะโกนบอกน้ำเพชรว่า "เธอไม่เก็บถ้วยชาม" แต่ไม่ทันเพราะน้ำเพชรวิ่งไปแล้ว

จากที่ 2 ครูเดินตรวจความเรียบร้อย เมื่อนักเรียนเริ่มเดินออกไปล้างชาม

ครูประเทือง : นี่ถ้วยชามใครจะ ไม่เก็บ เป็นโต๊ะของ ป.4

อ้อยใจ : ของน้ำเพชรค่ะ

ครูประเทือง : แล้วเจ้าตัวไปไหน แล้วทำไมไม่เก็บถ้วยก่อน จะรีบไปไหนกัน

อ้อยใจ : ไปซื้อมวอลเลย์บอลค่ะ

ครูประเทือง : อ้อยใจ หนูไปตามน้ำเพชร มาหาครูเดี๋ยวนี้ เธอไม่ต้องไปล้างให้เขาหรอก

อ้อยใจ : ค่ะ

อ้อยใจ : ครูขา น้ำเพชรมาแล้วค่ะ

ครูประเทือง : น้ำเพชร ทำไมเธอไม่เก็บถ้วยชาม เธอจะให้ใครเก็บให้

น้ำเพชร : หนูลืมค่ะ

ครูประเทือง : เธออย่างง่าย ๆ นะ ถ้าทุกคนลืมหมดทุกคน โรงอาหารเป็นอย่างไร

น้ำเพชร : นั่งเฉยๆ และตอบว่า คงสร้างความวุ่นวายให้กับแม่ครัวค่ะ

ครูประเทือง : แม่ครัว 2 คนเท่านั้นเอง แล้วพวกเธอก็คน ต่อไปจะลืมอีกไหม ถึงเธอจะมีธุระด่วน

แต่ไหน เธอต้องทบทวนหน้าที่ของเธอให้เรียบร้อยก่อน เข้าใจไหม

น้ำเพชร : เข้าใจค่ะ ต่อไปหนูจะไม่ลืมค่ะ

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร และเก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร

ชื่อกิจกรรม คนมีน้ำใจ

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร และเก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร

สื่อที่ใช้

เอกสารประกอบกรณีตัวอย่าง เรื่อง คนมีน้ำใจ

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง คนมีน้ำใจ ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง คนมีน้ำใจ และให้นักเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "คนมีน้ำใจ"

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารแห่งหนึ่ง นักเรียนนั่งกินข้าวกันอย่างเรียบร้อย และนักเรียนบางห้องเริ่มลุกออกจากที่และถือจานอาหารของตัวเองและมีนักเรียนบางส่วนจะหาหน้าที่เก็บกวาดเศษอาหารที่หล่นและเก็บขยะอาหารของห้องตัวเอง

ฉากที่ 1 บริเวณโต๊ะอาหาร

ก้อย : นงนุช ก้อยช่วยไหม

นงนุช : ไม่เป็นไร วันนี้เราทำความสะอาด โต๊ะก็ไม่เยอะมาก

ก้อย : ไม่เป็นไร เราอยากช่วยเธอ เราจะได้ไปเล่นด้วยกันเร็ว ๆ หน่อยละ

นงนุช : ก็ได้ อย่างนั้น เธอไปเอาไม้กวาดมานะ เดี๋ยวเราไปเอาผ้าเช็ดโต๊ะไปชุบน้ำมา

ก้อย : อ๋อ นงนุช ตอนที่เธอเก็บจานของเธอมีคนลืมไหม

นงนุช : มีอยู่ 2 ใบ ไม่รู้ว่าเป็นใคร เราต้องเก็บไปล้าง เพราะเป็นเวอร์เราไง เวอร์ล้างด้วยแรง

ก้อย : วันนั้นเราก็เหมือนเธอนั่นแหละ เพื่อน ๆ เราในแหละชอบลืมเราต้องเก็บล้างทุกทีเลย แต่ไม่เป็นไรหรอก ถึงอย่างไร เราก็ล้างของเราอยู่แล้ว ล้างเพิ่มอีก 2 ใบ ไม่เห็นเป็นไร ขี้เกียจไม่เป็นไร

ก้อย : นงนุช วันนี้ทำไมเธอต้องมาเช็ดโต๊ะคนเดียวล่ะ

นงนุช : เออ .. สุพรรณษาเขารีบไปพบครูตอนทานข้าวเสร็จ เขาบอกรเราแล้ว และให้เราช่วยพาแทนเขาไปก่อน เดี๋ยวเขากลับมา

ก้อย : เราว่าสุพรรณษาคงไม่เสร็จธุระ ไม่เห็นมา นานแล้วเนี่ยะ

ฉากที่ 2 ครูวิภา เดินมาเพื่อตรวจความเรียบร้อยของแต่ละโต๊ะ

ครูวิภา : หนู ๆ ทำยังไม่เสร็จหรือจะ

นงนุช : ากลัเสร็จแล้วค่ะ

ครูวิภา : ทานมหนูทำแค่ 2 คนเท่านี้เองเหรอ

นางนุช : เพื่อน ๆ มีธุระค่ะ พอดีหนูมีก้อย เขามาช่วยทำความสะอาด

ครูวิภา : เออ ดีนะค่ะ ที่ก้อยมาช่วย แสดงว่าเขามีน้ำใจต่อเรา

นางนุช : ค่ะ ก้อยจะช่วยเพื่อน ๆ เสมอ ๆ ไม่ว่าเรื่องอะไรค่ะ

ก้อย : ไม่เป็นไรค่ะครู หนูช่วยนางนุชนะค่ะ เห็นว่านางนุชไม่มีใครช่วย หนูว่าง หนูก็เลยมาช่วยเขาค่ะ

ครูวิภา : ดีมากค่ะ หนูทำดีต่อไปนะค่ะ ครูภูมิใจที่เห็นนักเรียนของครูมีน้ำใจและเป็นคนดี

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร
เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร และล้างภาชนะที่ใส่อาหาร

ชื่อกิจกรรม ช้อควรจำ

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บ
จานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร และล้างภาชนะที่ใส่อาหาร

สื่อที่ใช้

เอกสารประกอบกรณีตัวอย่าง เรื่อง ช้อควรจำ

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้นักเรียน
เกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง
เรื่อง ช้อควรจำ ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง ช้อควรจำ และให้นักเรียนเสนอแนวคิด
เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "ข้อควรจำ"

สถานการณ์

ภายในโรงอาหารของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขณะพักรับประทานอาหารกลางวัน นักเรียนทุกชั้นนั่งรับประทาน

ข้าวกันอย่างเอร็ดอร่อย และครูเฝ้าประจำวันก็พูดเตือนเรื่องมารยาทต่าง ๆ ในการรับประทานอาหาร

ฉากที่ 1 ครูสายใจเดินไปข้างหน้าบริเวณโรงอาหาร

ครูสายใจ : สวัสดีค่ะนักเรียน วันนี้รายการอาหารคือ ผัดคะน้าหมูกรอบ และแกงเขียวหวานไก่
ขนมก็คือ ขนมตาล วันนี้ครูขอเตือนนะคะ 3 ข้อควรจำหลังทานข้าวเสร็จ นะคะ
ข้อ 1. เก็บจานอาหารของตัวเอง ข้อ 2. เก็บกวาดบริเวณโต๊ะอาหาร ข้อ 3. ล้าง
ภาชนะที่ใส่อาหารด้วย ครูขอฝากเท่านั้นะ

สายสมร : วันนี้วันศุกร์ ครูสายใจ จะมาดูแลความเรียบร้อย ครูสายใจคะ

ผกามาศ : เราก็ว่าเหมือนกัน ครูสายใจคะ ครูคุกกี้เหมือนกันนะ นักเรียนจะได้กลัว

สายสมร : เราก็ทำทุกครั้งทุกวันที่เรามาโรงเรียน ถ้าเราไม่เก็บไม่กวาด ไม่ล้างจาน แล้วใคร
จะมาเก็บให้เราจริงไหม ดีไม่ดี ถ้าครูมาพบเข้าก็ต้องถูกทำโทษอีก

ผกามาศ : เราว่านะ จริง ๆ มันก็เป็นหน้าที่ของเราเหมือนกันนะ เธอจำได้ไหม ตอนที่เราเรียน
วิชางานบ้าน การรับประทานอาหาร ครูเราก็สอนแล้ว ขั้นตอนการทานข้าว หลังจาก
ทานข้าวเสร็จต้องทำอะไรบ้างตามมารยาทของสังคม

สายสมร : เป็นหน้าที่ของเราโดยตรงที่เราต้องช่วยเหลือตัวเอง หน้าที่ที่ควรทำตามหลักเกณฑ์
ของสังคม

ฉากที่ 2 : บริเวณที่ล้างภาชนะ

ผกามาศ : ทำไมเธอล้างจานไม่ใส่ภาชนะที่มีน้ำยาก่อน ทำไมไม่ล้างน้ำสะอาดเลย

เต็ง : เรา พอใจทำ เราจะล้างแบบนี้ ที่บ้านเราไม่จำเป็นต้องใช้น้ำยาล้างจานเลย ล้างแต่น้ำเปล่าก็พอแล้ว

ผกามาศ : จานของเธอยังเป็นคราบอยู่เลย มันเขียว เธอน่าจะล้างใหม่

เต็ง : เราไม่ล้างหรอก ถ้าเธออยากล้างเธอก็ล้างให้เราสิ (เต็งก็ทำท่าวิ่งออกไปโดยเร็ว)

สายสมร : ผกามาศ เธอไม่ต้องว่าเขาหรอก เต็งต้องครูโน้นถึงจะเชื่อ

ผกามาศ : เราเก็บจานของเราล้างดีกว่า เราทำดีที่สุดแล้วกัน

โปรแกรมการการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 11

<u>ชื่อเรื่อง</u>	มารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร ล้างภาชนะที่ใส่อาหาร และล้างมือหลังรับประทานอาหาร
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	กฎเกณฑ์ของสังคม
<u>เวลา</u>	40 นาที
<u>จุดมุ่งหมาย</u>	เพื่อพัฒนามารยาทในการรับประทานอาหารช่วงหลังรับประทานอาหารเกี่ยวกับการเก็บจานอาหาร เก็บกวาดบนโต๊ะอาหาร ล้างภาชนะที่ใส่อาหาร และล้างมือหลังรับประทานอาหาร

สื่อที่ใช้

เอกสารประกอบการฝึกตัวอย่าง เรื่อง กฎเกณฑ์ของสังคม

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการสอนเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ผู้วิจัยบรรยายเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง กฎเกณฑ์ของสังคม ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและซักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากเรื่อง กฎเกณฑ์ของสังคม และให้นักเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปผลของนักเรียน

เรื่อง "กฎเกณฑ์ของสังคม"

สถานการณ์

ภายในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครูสมัยสอนวิชางานบ้านเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร ที่ควรปฏิบัติหลังรับประทานอาหารเสร็จแล้ว ครูบรรยายและสรุปให้นักเรียนฟัง

ฉากที่ 1 ครูสมัยยืนสอนอยู่หน้าห้องใกล้เวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน

ครูสมัย : นักเรียนช่วยกันตอบซิว่า เรื่องที่ครูสอนว่าให้สรุปได้ไวอย่างไร

นักเรียน : (เสียงหลายคนประสานกัน) ฟังไม่ค่อยรู้เรื่อง

ครูสมัย : หยุดก่อนนักเรียน ให้นักเรียนตอบทีละคน เริ่มที่ประกอบ

ประกอบ : หลังรับประทานอาหาร เราต้องช่วยกันเก็บจานไปล้างครับ

รุ่งนภา : เราต้องเก็บกวาดบริเวณและสถานที่ให้เรียบร้อยค่ะ

ปราวดี : เราต้องล้างมือของเราให้สะอาดหลังรับประทานอาหารเสร็จ

ครูสมัย : นักเรียนตอบได้ถูกต้องทุกคน ใจแล้วค่ะ ตามมารยาทของสังคมไทยเรา เราต้องรู้จักช่วยเหลือตัวเองในการรับประทานอาหารเริ่มตั้งแต่ การเก็บ การล้าง การเก็บกวาดสถานที่ การล้างมือก็เป็นเรื่องสำคัญ นักเรียนควรนำไปปฏิบัติตามชีวิตประจำวัน เราต้องเจอกิจกรรมแบบนี้อยู่ทุกครั้ง

ครูสมัย : นักเรียนไปทานข้าวกลางวันได้

ฉากที่ 2 ภายในโรงอาหารของโรงเรียน

ประกอบ : เป็นไง วันนี้เราเรียนเรื่องมารยาทการรับประทานอาหารมาแล้วนะ เธอว่าดีไหม
ช่อหน้างางที่เราทำไม่ได้

มานะ : เราทำได้ทุกข้อ ถ้าคนเราจะทำมันเป็นเรื่องที่ง่าย ๆ และเป็นประโยชน์ต่อตัวเราเอง
เมื่อเราอยู่ในสังคม เราก็ต้องปฏิบัติตามกฎของสังคมไทย

ประกอบ : แต่บางวันเราเห็นบางคนไม่เก็บจานอาหาร ถ้วยขนม พวกนี้ จะถูกทำโทษนะ

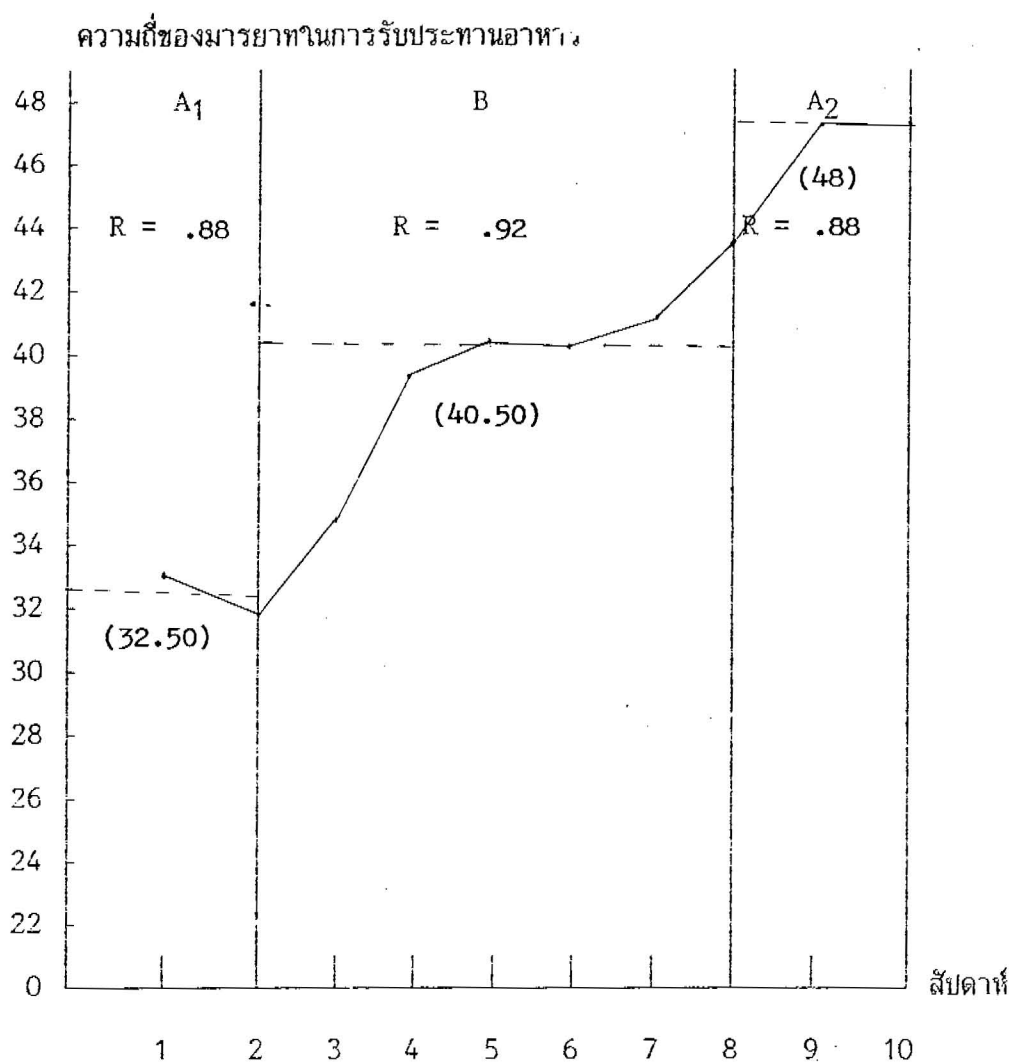
มานะ : เราว่าเราต้องฝึกและสอนเขา และคอยเตือนให้เขาต้องรับผิดชอบสิ่งเล็กๆ น้อย ๆ
เรานี่ต้องเริ่มจากการฝึกนิสัยให้เคยชิน

- ประกอบ : อย่างมัวคอยอยู่เลย เราเก็บจานใบล้างห่อะ เดี่ยวจะไปซื้อขนมไม่ทัน
- มานะ : ประกอบ วันนี้เรา 2 คนจะต้องเก็บถ้วยอาหาร 2 ใบและเก็บกวาดบนโต๊ะอาหารด้วย
- ประกอบ : อุตาย เราลืมไป
- มานะ : ไม่ตายหรอก เรารีบทำดีกว่า จะได้ไปซื้อขนมกัน
- ประกอบ : สงสัยเราจะไปซื้อขนมไม่ทันแล้วหละ ใกล้เคียงเวลาแล้วนี่
- มานะ : ไม่เป็นไรหรอก ตอนเย็นก็ได้ เรานำจานอาหารใบล้างกันดีกว่า อย่าช้าซี
- ประกอบ : ก็ดีเหมือนกัน เดี่ยวเธอล้างน้ำยา เราล้างน้ำสะอาดเอง
- มานะ : ได้เลย เธออย่าลืมล้างมือนะ มันเหนียวแฉะไป นี่ไง สบู่ล้างมือ
- ประกอบ : มือเราหอมสบู่ดีจังเลย สะอาดด้วยนะ
- ครูสมัย : เอ้า 2 คนนี้ยังไม่เสร็จหรือจ๊ะ
- มานะ : เสร็จแล้วครับครู
- ครูสมัย : เด็ก 2 คนนี้ดีนะ ทำตามกฎเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนเน้น ถ้านักเรียนทุกคนเป็นแบบนี้ก็ดีซี (ทำทางยิ้ม ๆ)

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 2

คนที่ 9

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 41 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 9 ในกลุ่มควบคุมที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 12

ชื่อเรื่อง บัณฑิตนิเทศ

เวลา 40 นาที

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนสรุปบททวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง และมีลักษณะของบุคคลที่มีมารยาทในการรับประทานอาหาร

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหาร หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
2. ผู้วิจัยกล่าวขอจบนักเรียน และกล่าวปิดการฝึกมารยาทในการรับประทานอาหารโดยใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

ตาราง 8 แสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารเป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่ม
ทดลองที่ 1 ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	ลำดับที่	นักเรียนคนที่									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A ₁	1	27	28	33	32	27	22	24	27	25	30
	2	29	27	36	39	29	26	28	28	22	30
	ค่าเฉลี่ย	28	27.50	34.50	35.50	28	24	26	27.50	23.50	30
B	3	41	41	42	41	44	40	41	40	41	40
	4	44	42	44	42	42	39	44	40	41	40
	5	43	41	43	46	44	35	45	44	43	41
	6	46	43	44	44	47	40	44	43	44	42
	7	47	45	46	46	45	46	47	46	48	46
	8	46	48	46	48	48	48	46	47	46	47
	ค่าเฉลี่ย	44.50	44.33	44.16	44.50	45	41.33	44.50	44.33	42.66	42.66
A ₂	9	51	50	49	51	51	50	50	52	46	48
	10	49	52	52	48	48	52	52	47	52	52
	ค่าเฉลี่ย	50	51	50.50	49.50	49.50	51	51	49.50	49	50

ตาราง 9 แสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารเป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่ม
ทดลองที่ 2 ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	ลำดับที่	นักเรียนคนที่									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A ₁	1	26	29	22	21	17	28	30	30	25	29
	2	28	31	23	25	25	30	33	31	25	25
	ค่าเฉลี่ย	27	30	22.50	23	21	29	31.50	30.50	25	27
B	3	38	39	38	36	34	41	39	41	41	39
	4	41	39	42	42	43	44	44	42	41	43
	5	42	46	40	46	46	46	44	46	42	45
	6	45	42	46	42	45	46	46	44	45	44
	7	45	46	46	46	50	45	44	44	48	49
	8	49	49	48	50	45	47	48	48	45	44
	ค่าเฉลี่ย	43.33	43.50	43.33	43.66	43.83	44.83	44.16	44.16	43.50	44
A ₂	9	51	50	52	48	48	52	50	52	46	48
	10	49	52	49	51	51	50	52	47	52	52
	ค่าเฉลี่ย	50	51	50.50	49.50	49.50	51	51	49.50	49	50

ตาราง 10 แสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารเป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่ม
ควบคุมที่ 1 ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	ลำดับที่	นักเรียนคนที่								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
A ₁	1	33	30	28	25	27	30	32	31	34
	2	33	33	33	31	30	33	34	27	36
	ค่าเฉลี่ย	33	31.50	30.50	28	29	31.50	33	29	35
B	3	38	34	36	34	35	35	36	32	35
	4	36	39	38	38	38	37	39	35	39
	5	39	40	41	44	40	39	40	38	40
	6	42	42	41	42	41	41	40	40	40
	7	40	40	43	42	45	41	42	43	41
	8	43	44	43	45	40	44	43	39	42
	ค่าเฉลี่ย	39.66	39.83	40.33	40.83	39.83	39.50	40	37.83	39.50
A ₂	9	45	46	48	45	45	44	43	43	45
	10	47	46	46	46	45	48	47	46	47
	ค่าเฉลี่ย	46	46	47	45	45	46	45	44.50	46

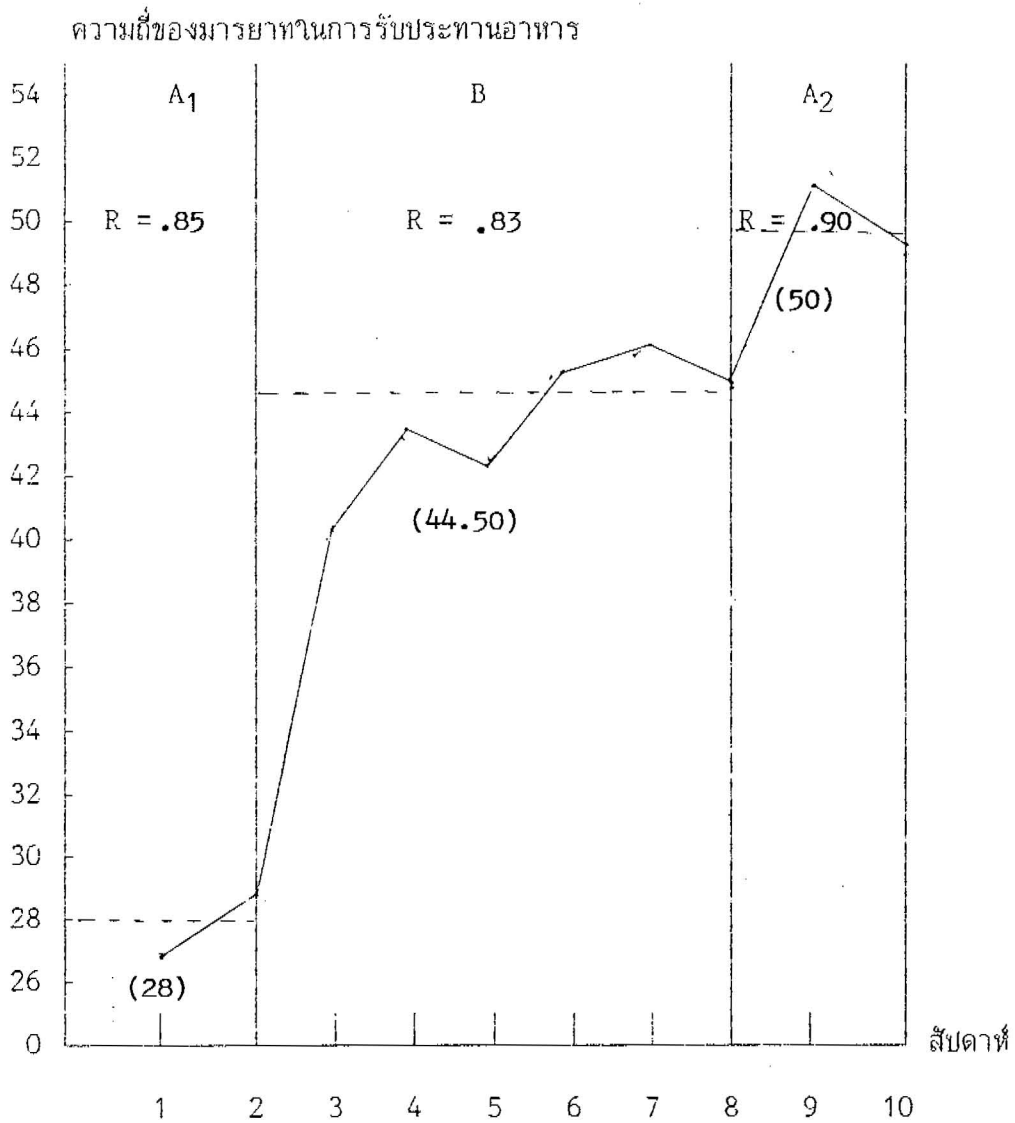
ตาราง 11 แสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารเป็นรายบุคคลของนักเรียนในกลุ่ม
ควบคุมที่ 2 ตลอด 3 ระยะ

ระยะที่	ลำดับที่	นักเรียนคนที่								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
A ₁	1	35	36	36	33	30	34	32	34	33
	2	32	35	34	35	38	37	30	32	32
	ค่าเฉลี่ย	33.5	35.50	35	34	34	35.50	31	33	32.50
B	3	37	39	34	39	36	39	38	40	35
	4	38	36	39	39	36	39	39	37	40
	5	39	39	40	40	38	39	40	40	41
	6	40	40	41	42	40	40	41	42	41
	7	41	41	42	42	42	42	41	42	41
	8	47	44	44	45	44	44	45	45	44
	ค่าเฉลี่ย	40.33	39.83	40	41.16	39.33	40.50	41	40.83	40.50
A ₂	9	48	45	46	47	45	46	48	48	48
	10	48	48	48	48	46	46	47	48	48
	ค่าเฉลี่ย	48	41.5	47	47.50	45.50	46	47.50	48	48

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 1

คนที่ 1

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

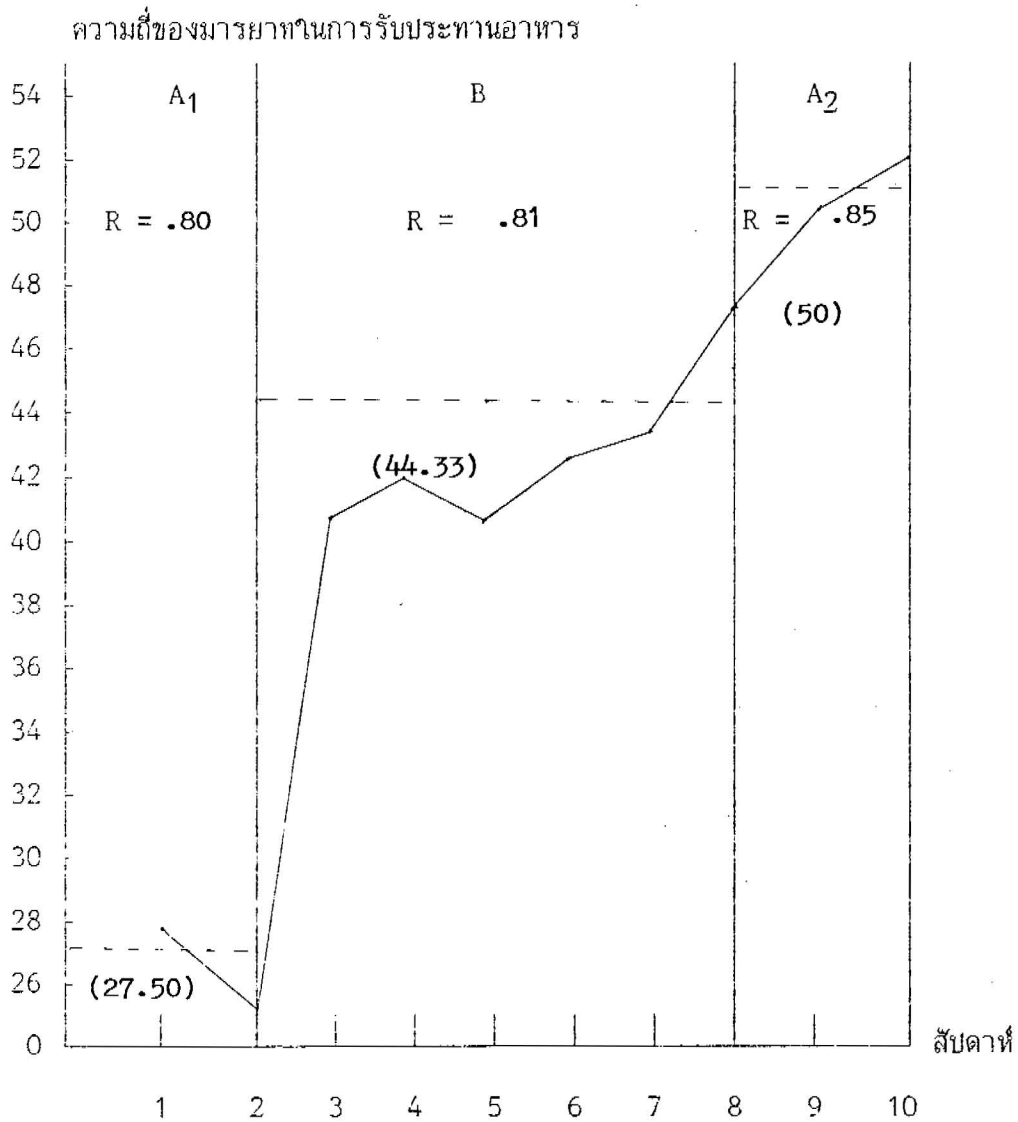
ภาพประกอบ 4 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มทดลองที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 1

คนที่ 2

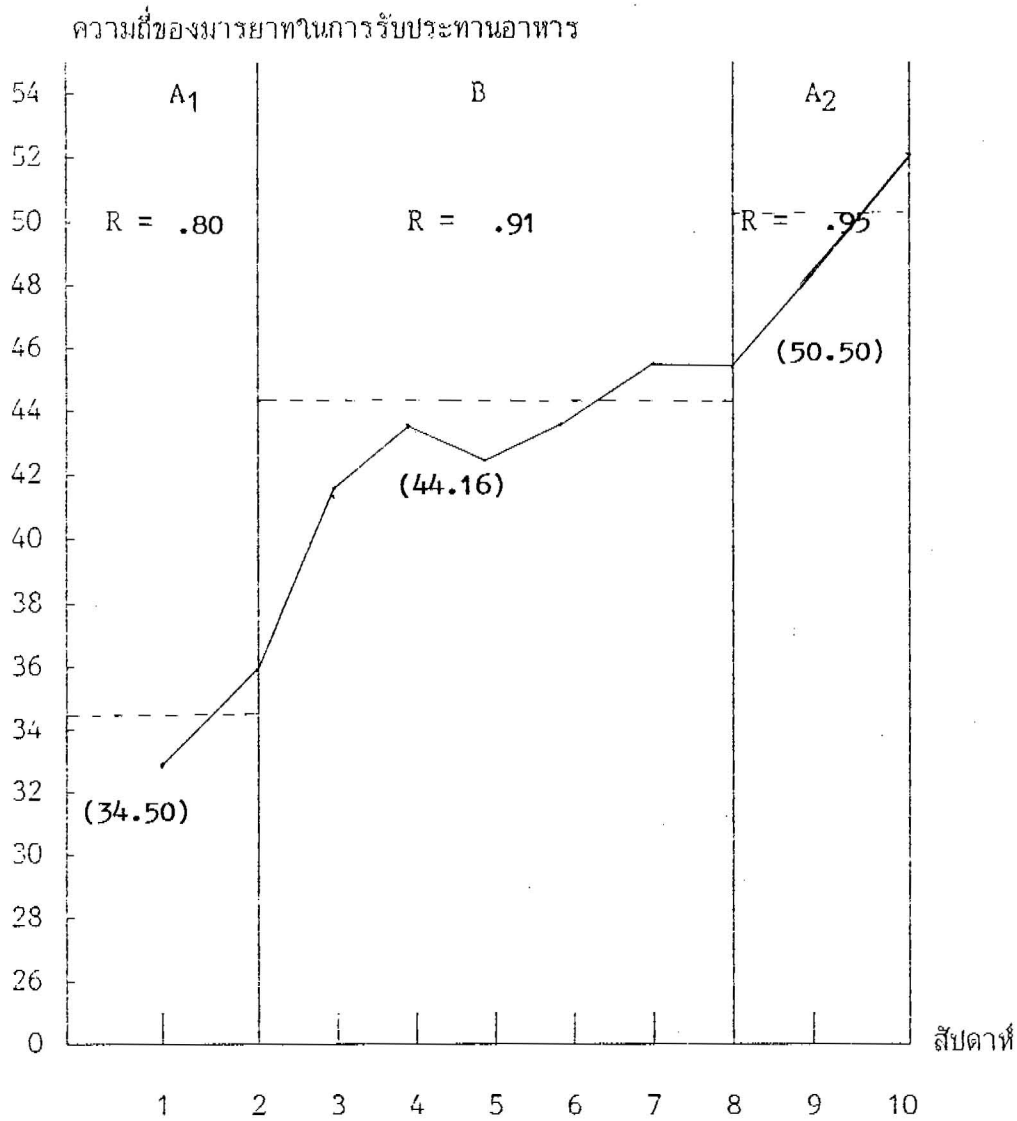

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 5 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มทดลองที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
กลุ่มทดลองที่ 1
คนที่ 3

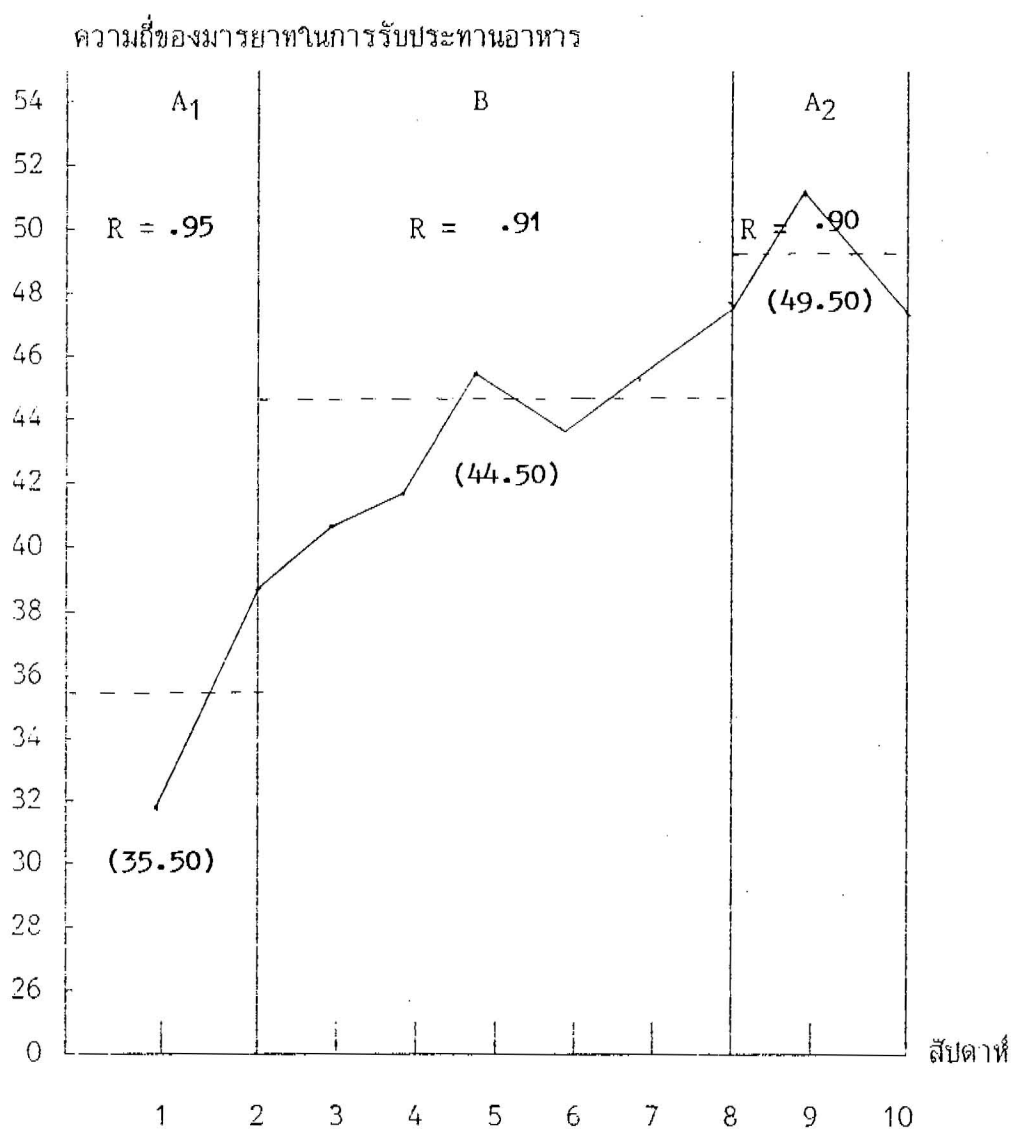
———— ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 6 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มทดลองที่ 1
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 1

คนที่ 4

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

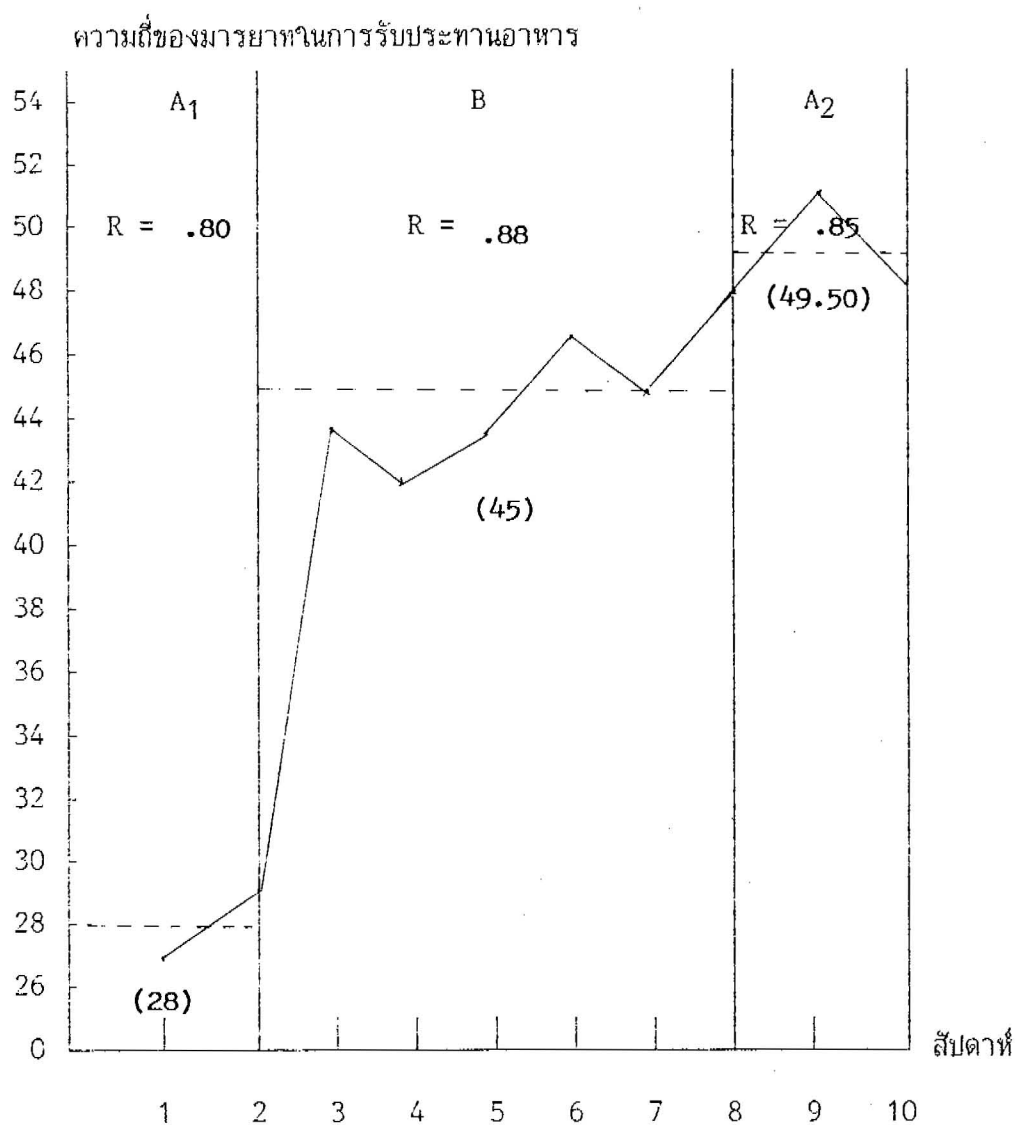
ภาพประกอบ 7 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มทดลองที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 1

คนที่ 5

- _____ ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

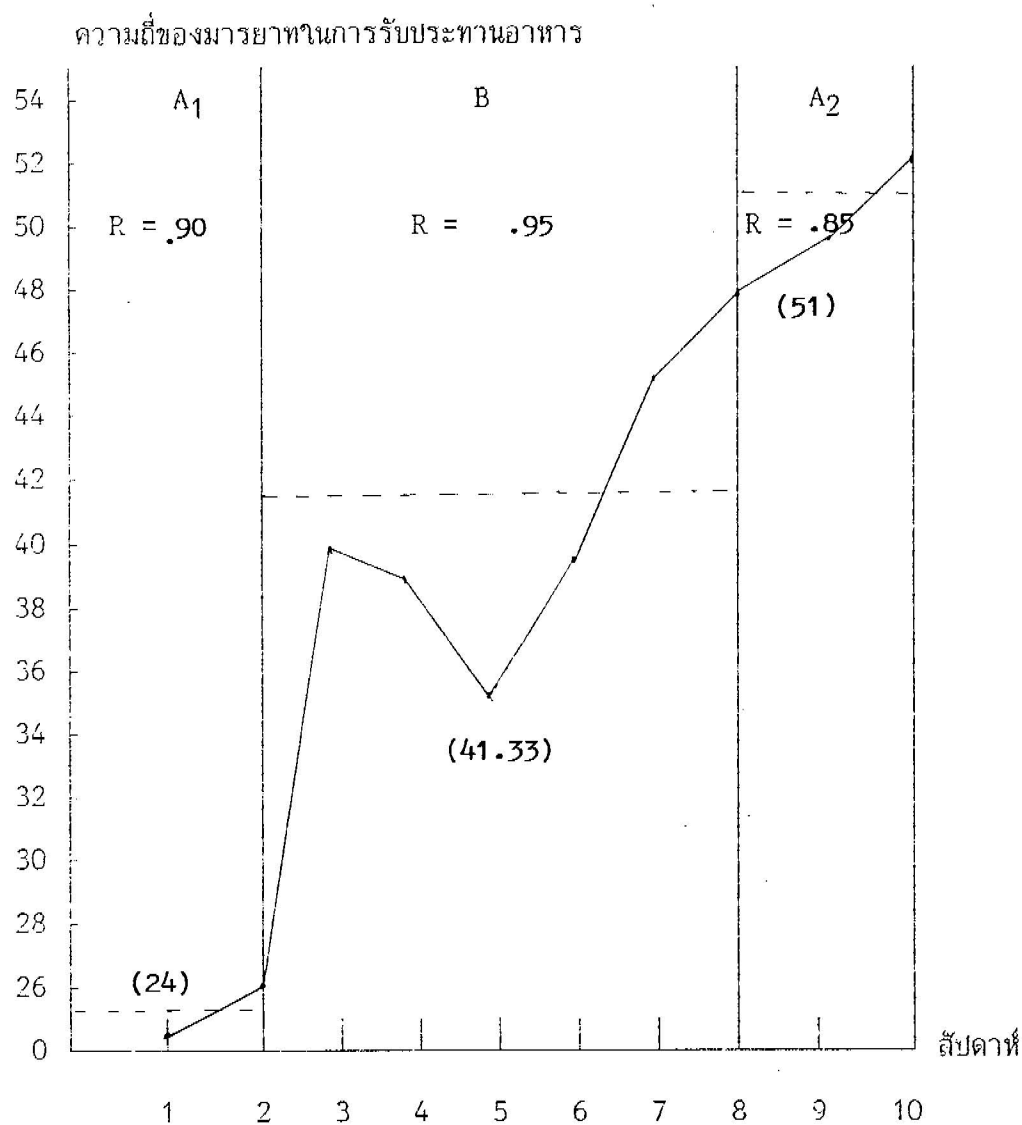
ภาพประกอบ 8 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มทดลองที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 1

คนที่ 6

———— ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์

----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

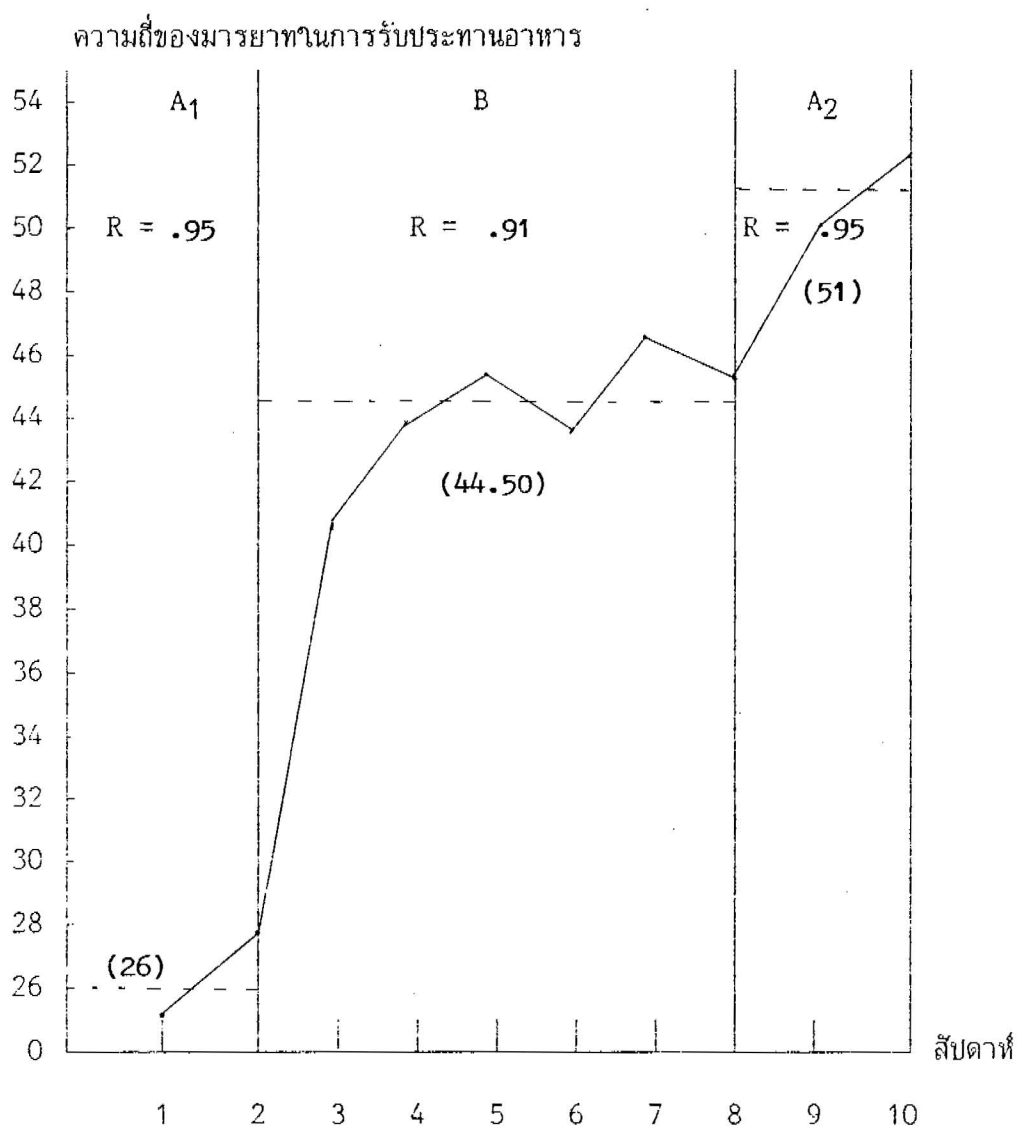
ภาพประกอบ 9 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มทดลองที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 1

คนที่ 7

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

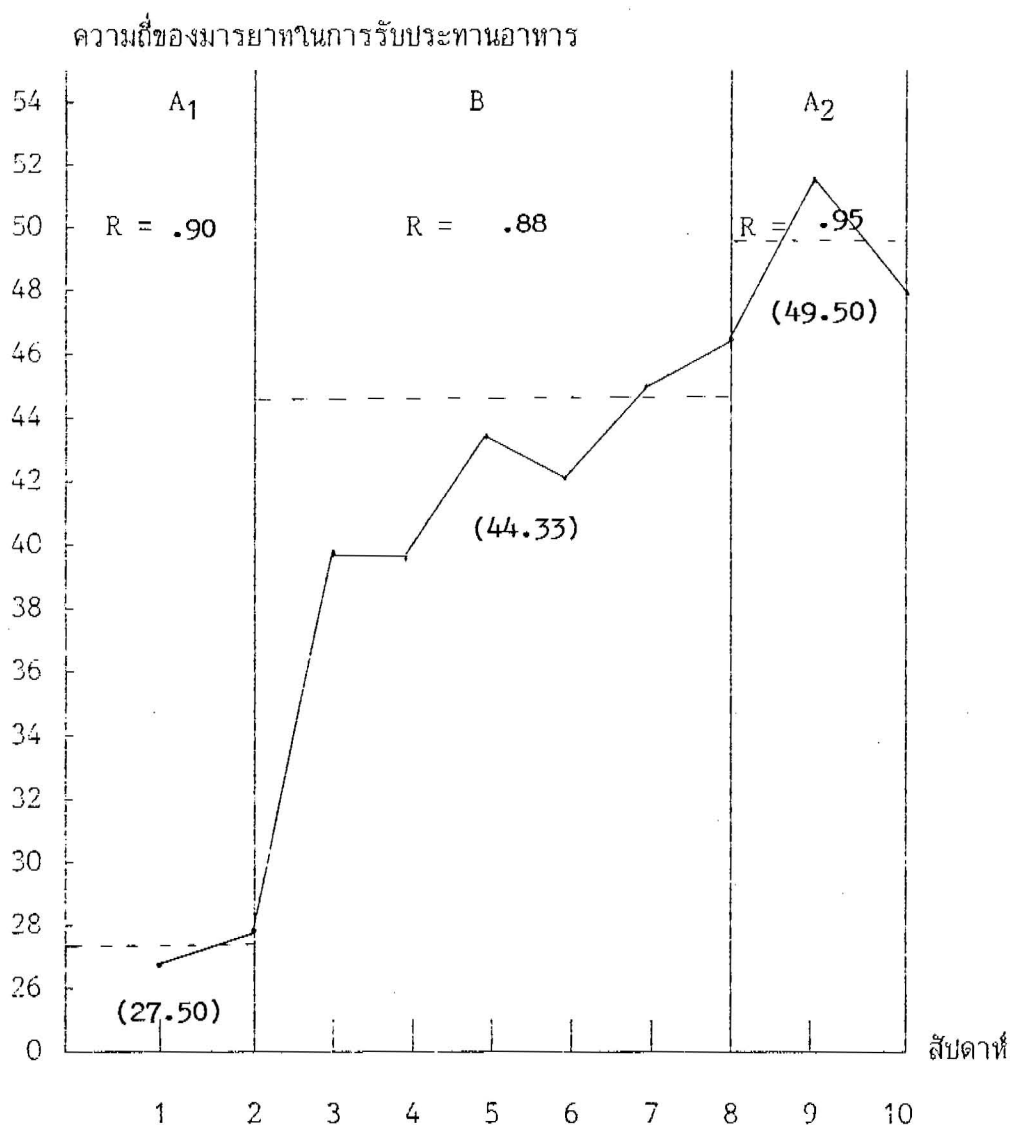
ภาพประกอบ 10 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มทดลองที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 1

คนที่ 8

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

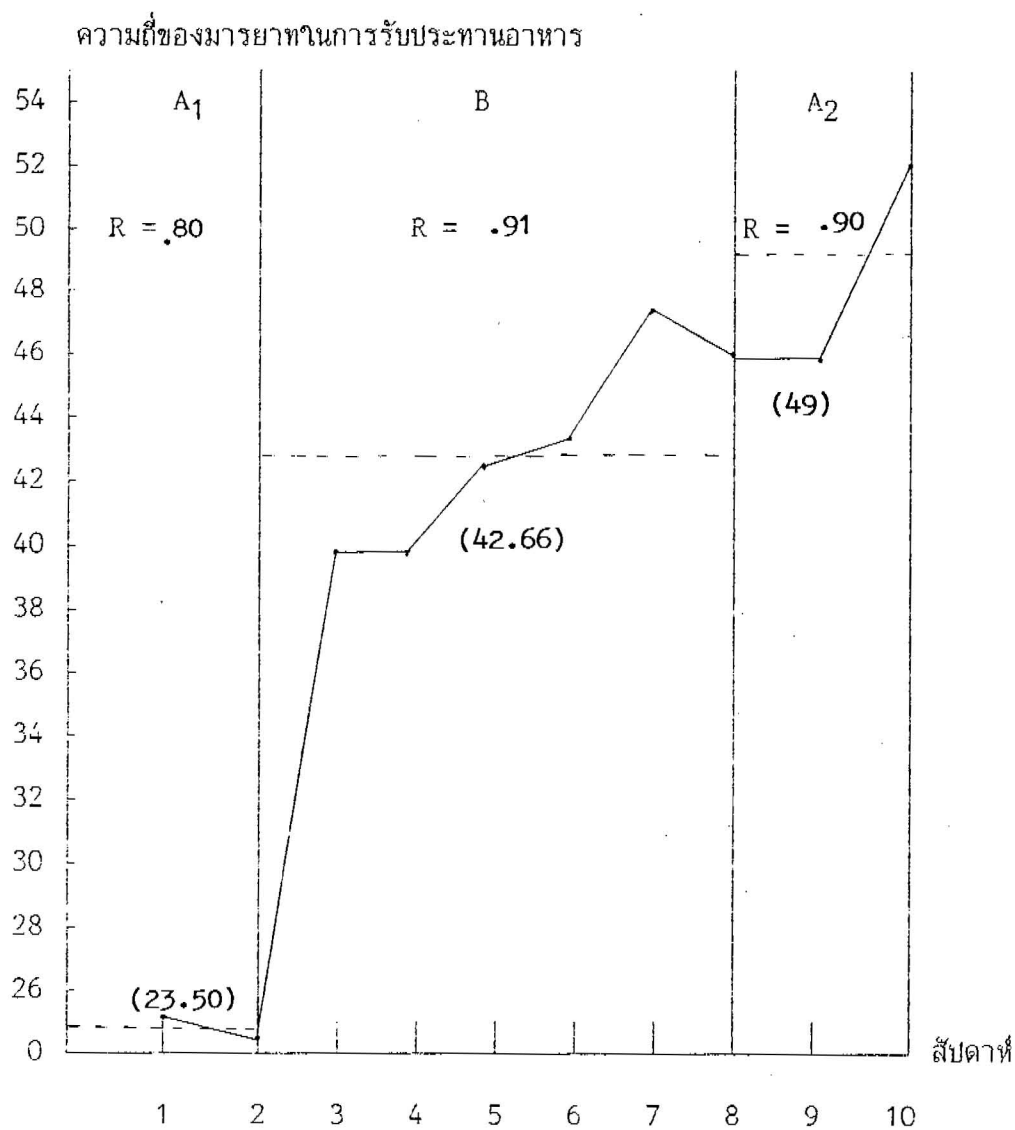
ภาพประกอบ 11 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มทดลองที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 1

คนที่ 9

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

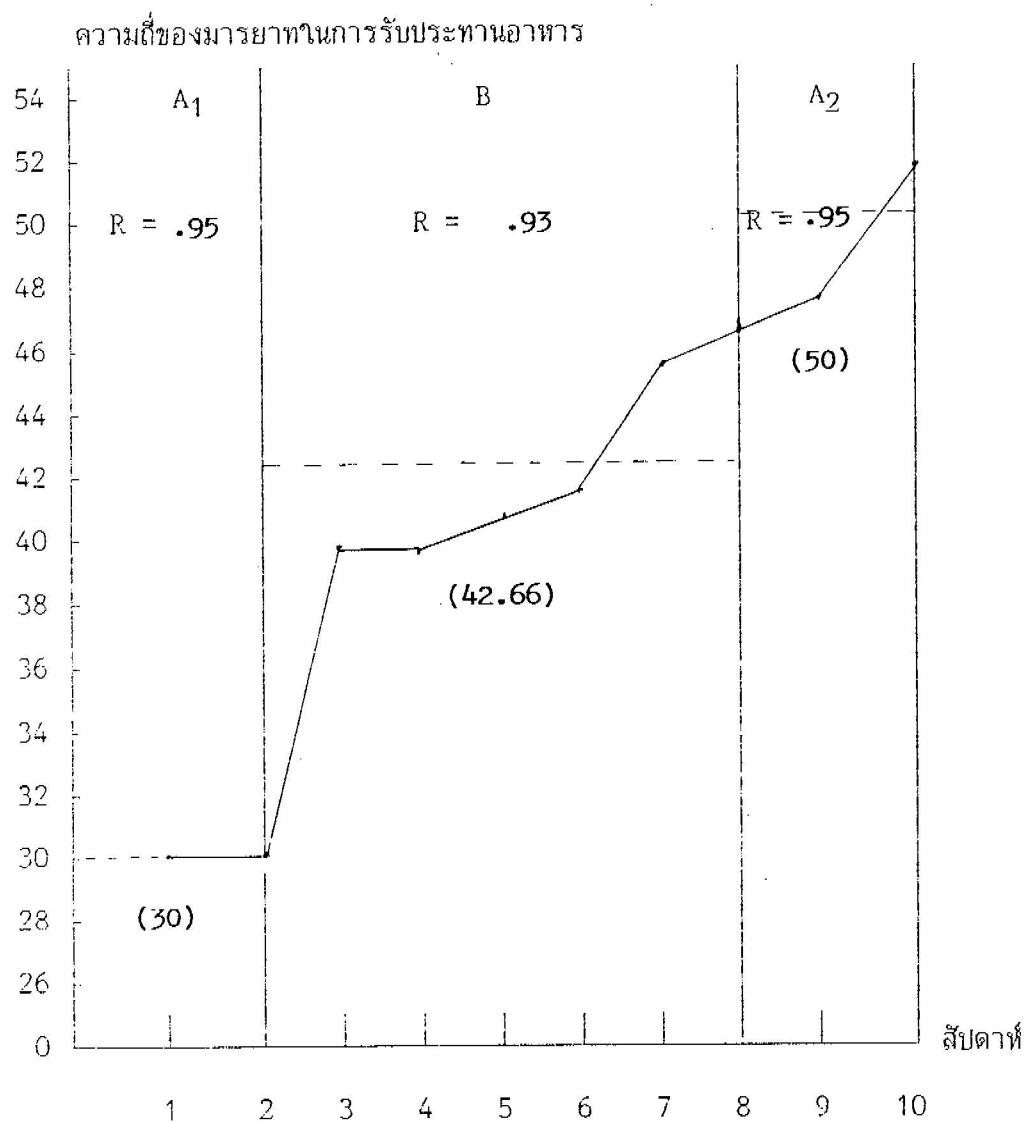
ภาพประกอบ 12 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 9 ในกลุ่มทดลองที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 1

คนที่ 10

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

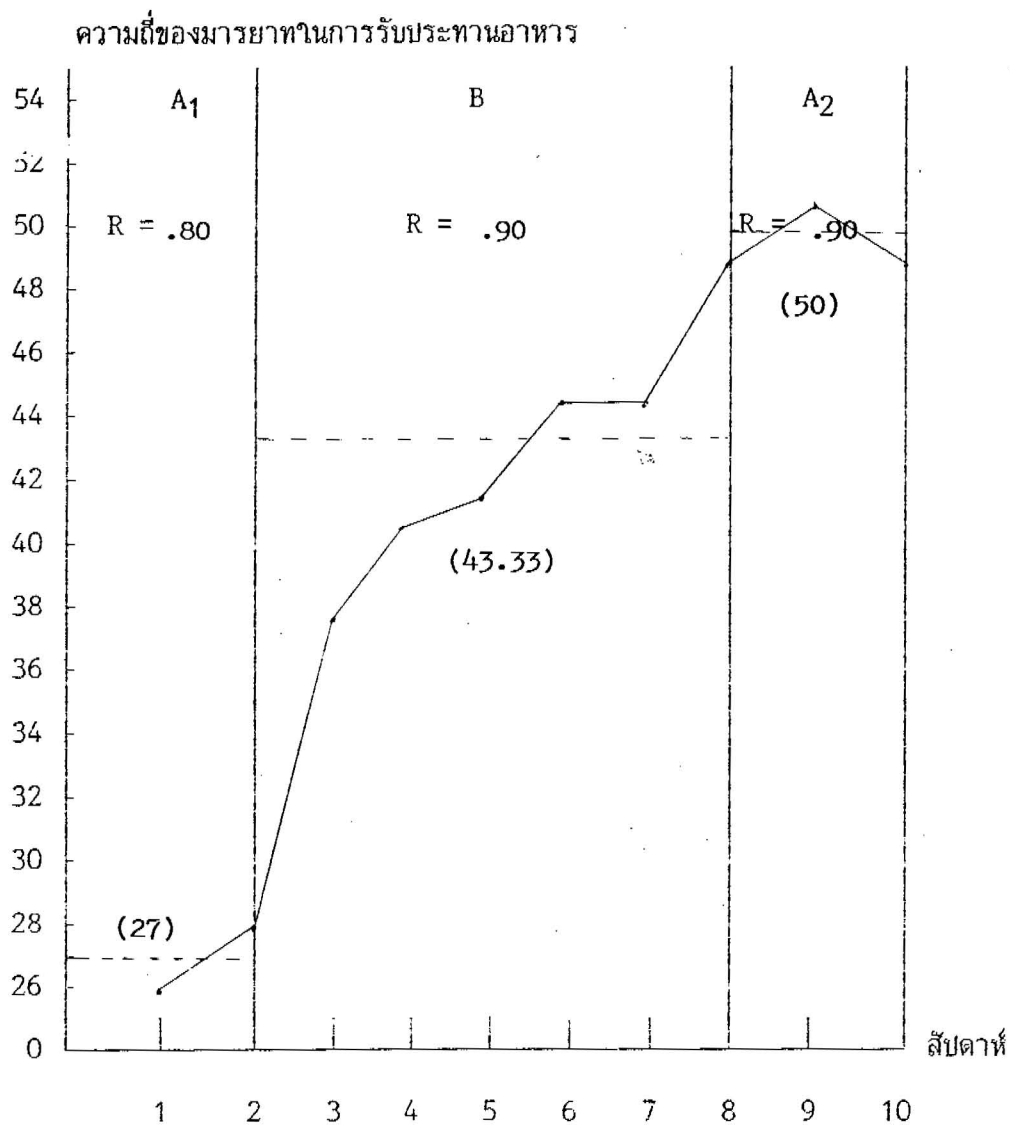
ภาพประกอบ 13 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 10 ในกลุ่มทดลองที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 1

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

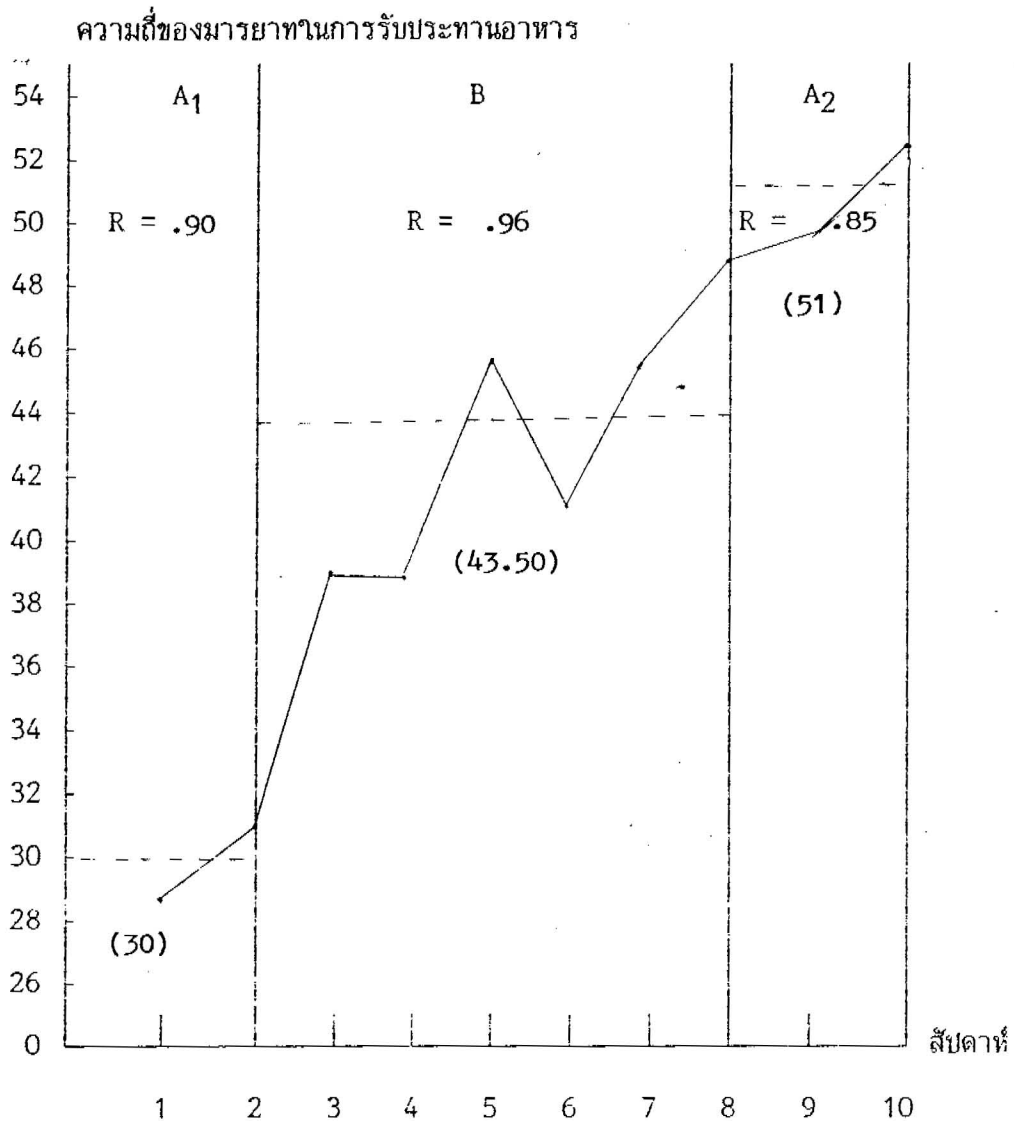
ภาพประกอบ 14 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 2

———— ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์

----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง

R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

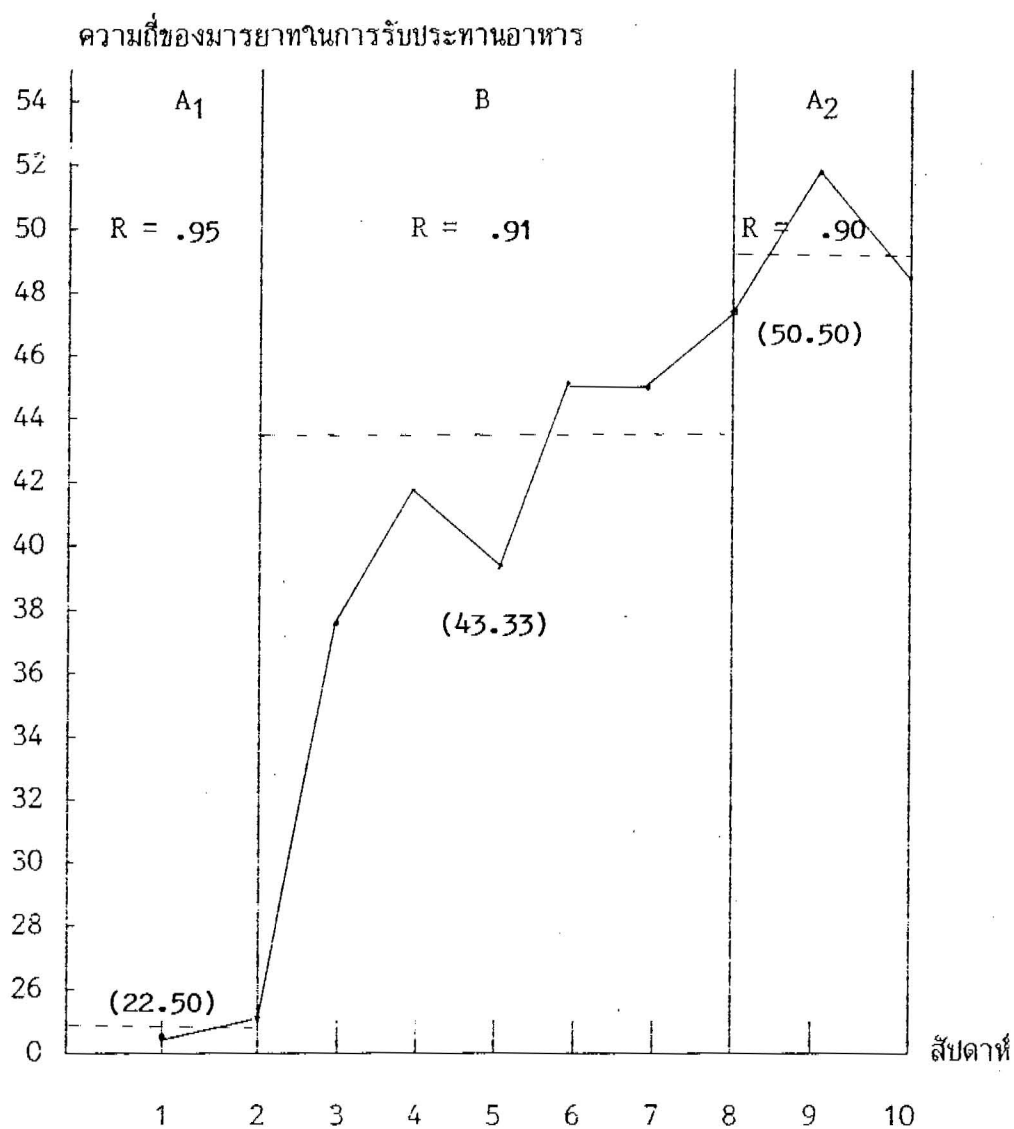
ภาพประกอบ 15 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 3

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

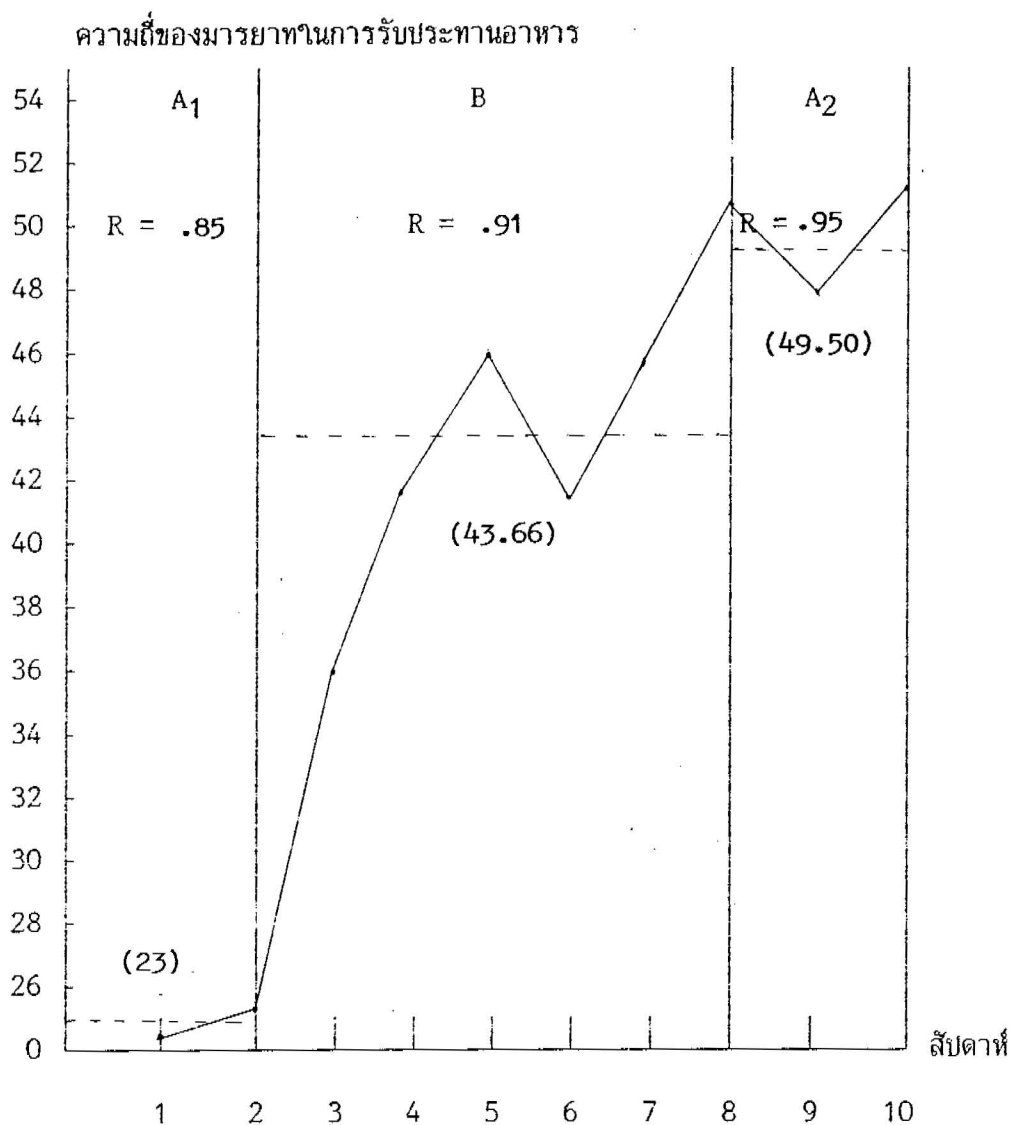
ภาพประกอบ 16 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 4

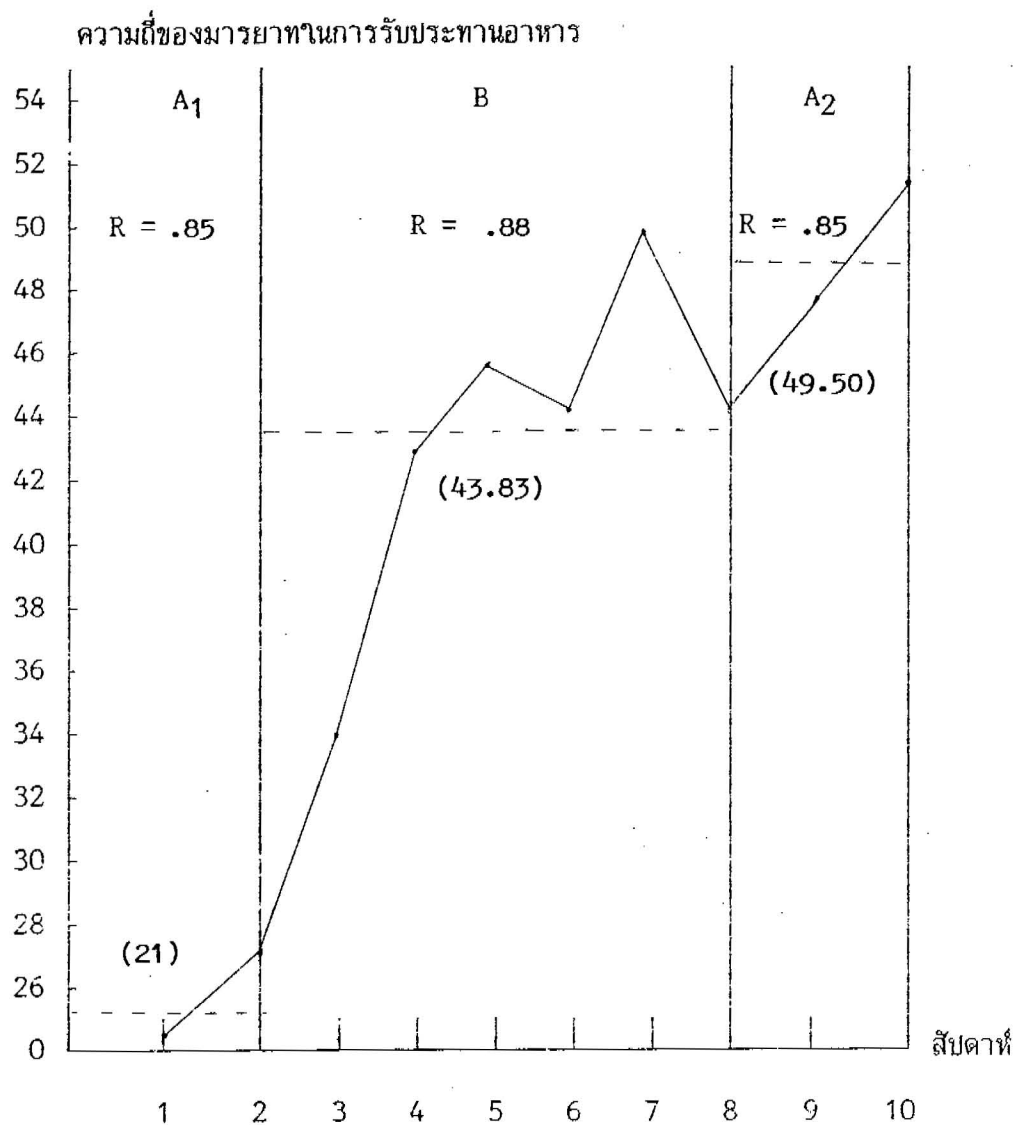
ภาพประกอบ 17 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 5

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

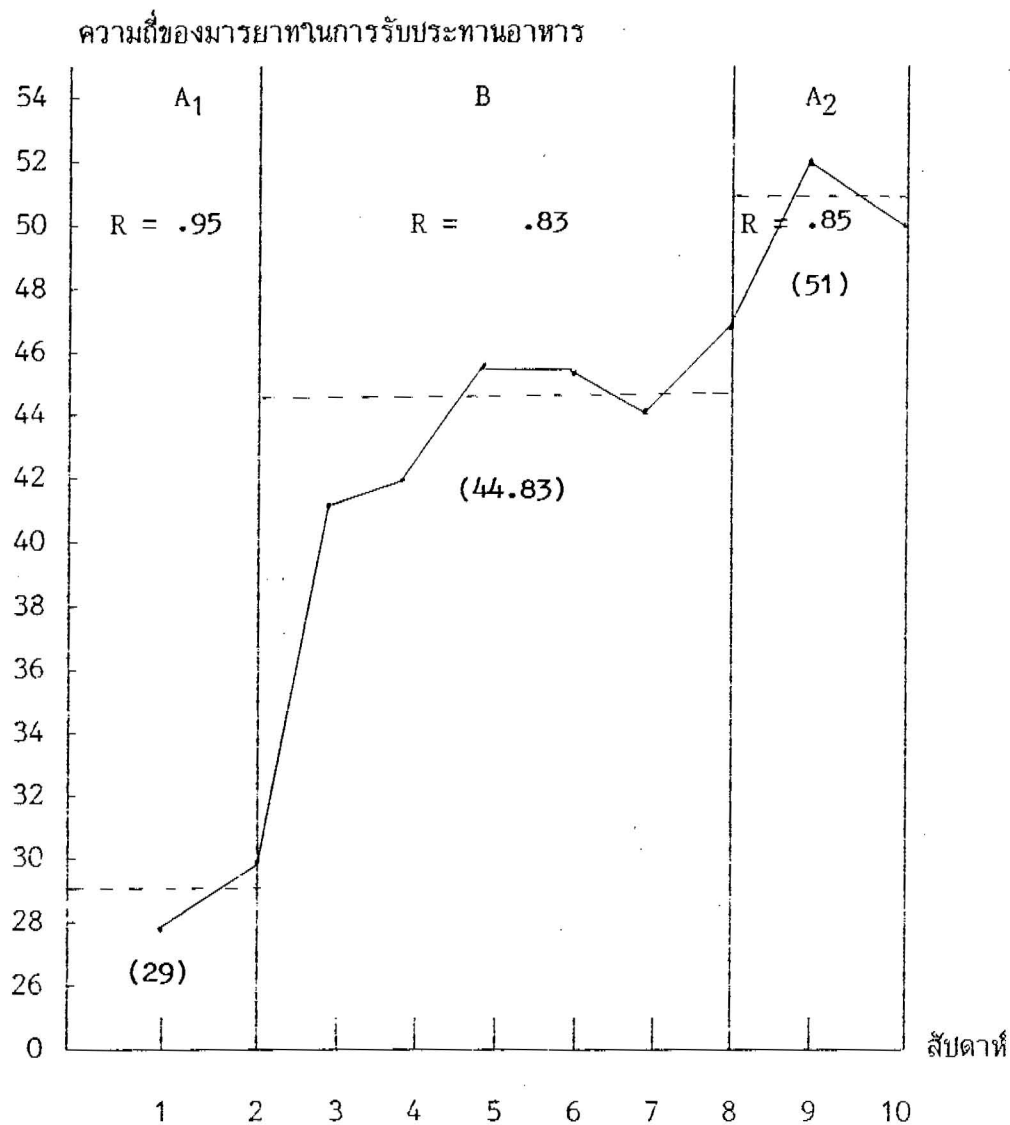
ภาพประกอบ 18 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 6

- _____ ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์

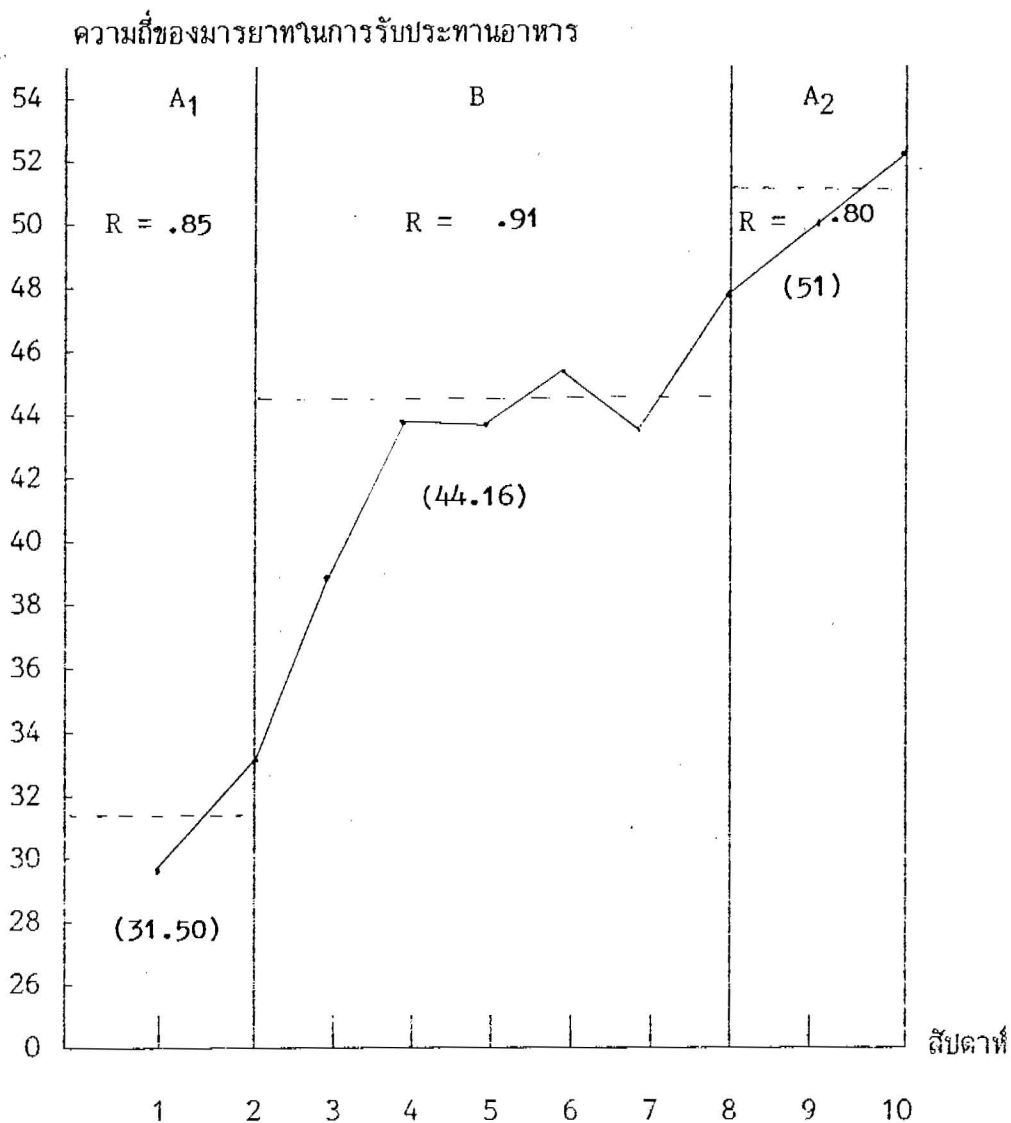
ภาพประกอบ 19 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 7

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

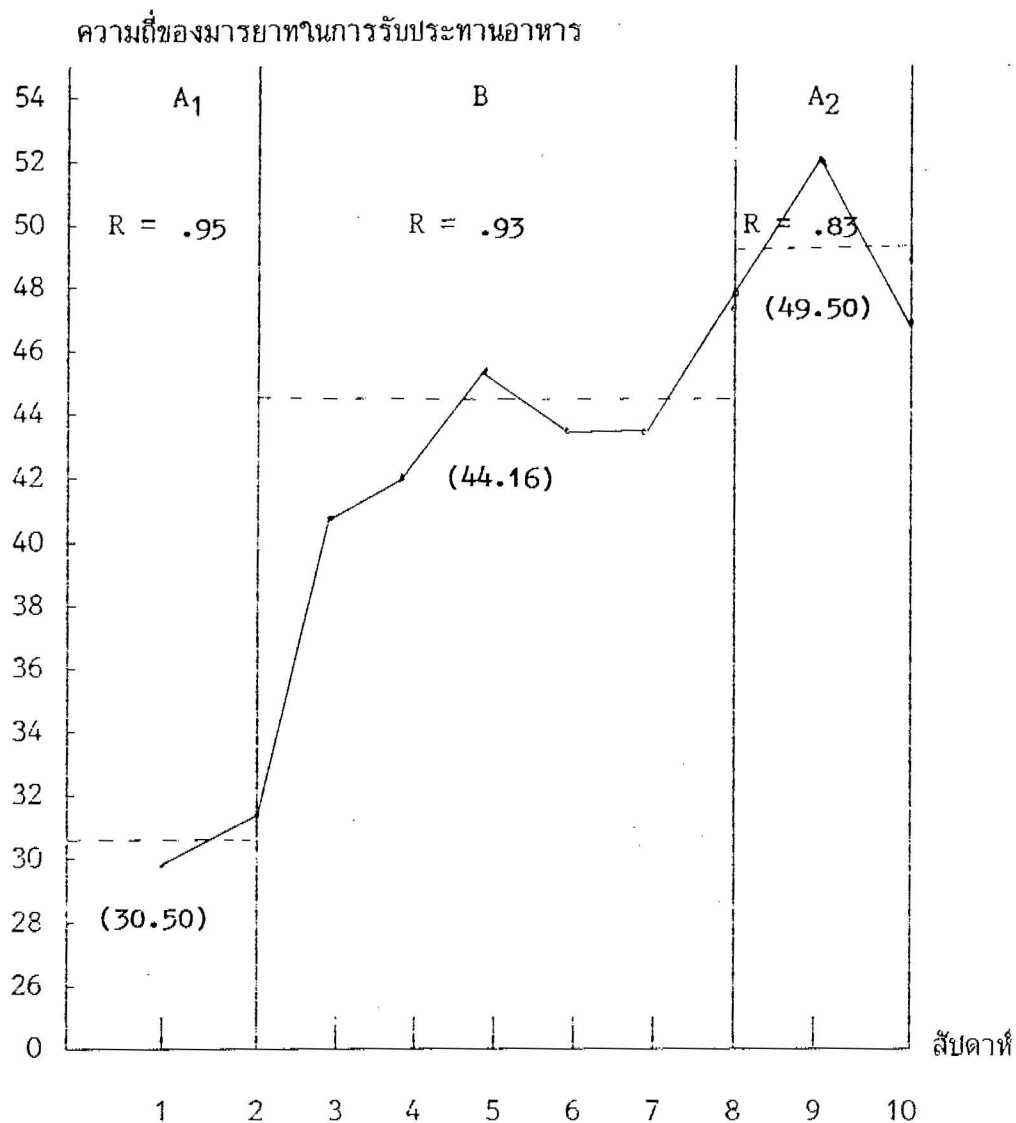
ภาพประกอบ 20 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 8

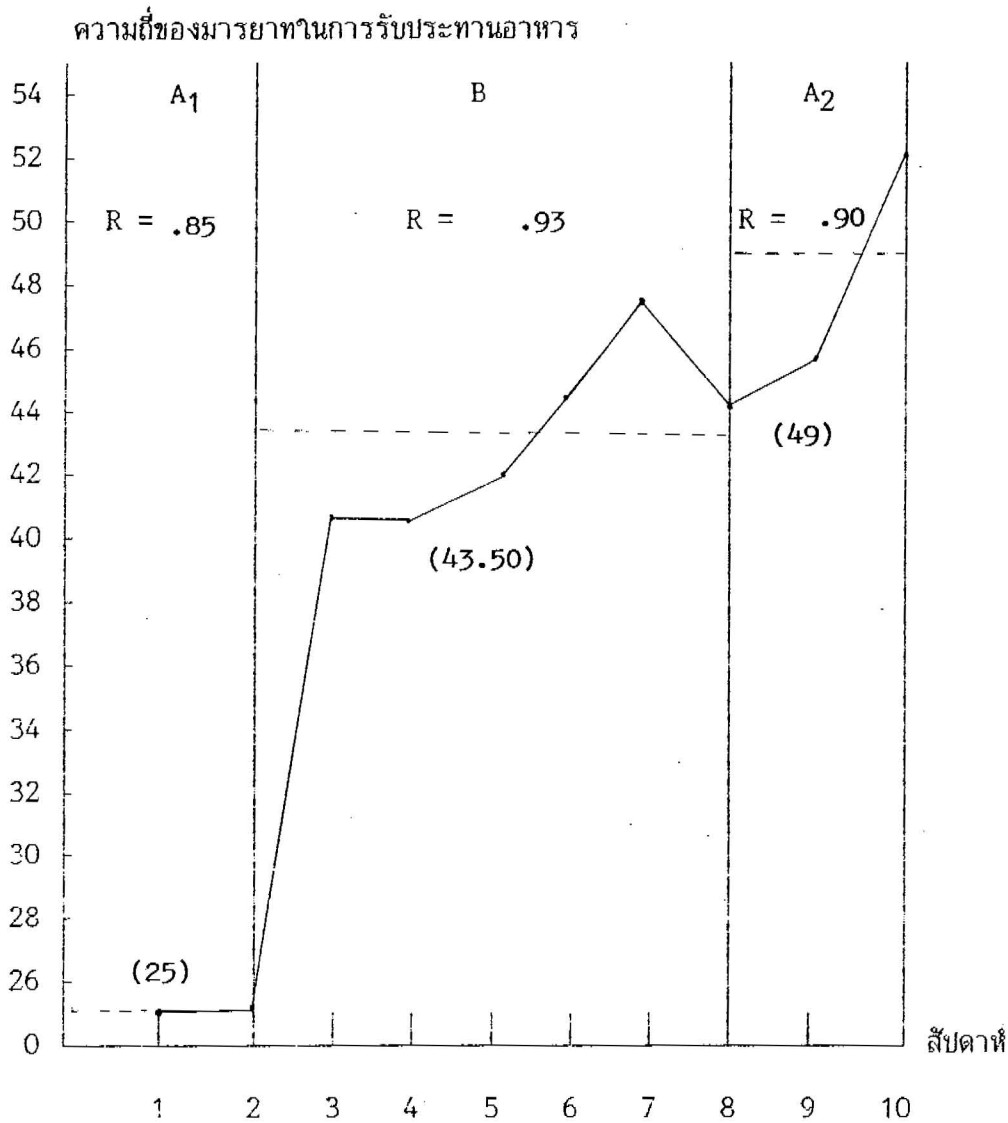
ภาพประกอบ 21 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 9

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

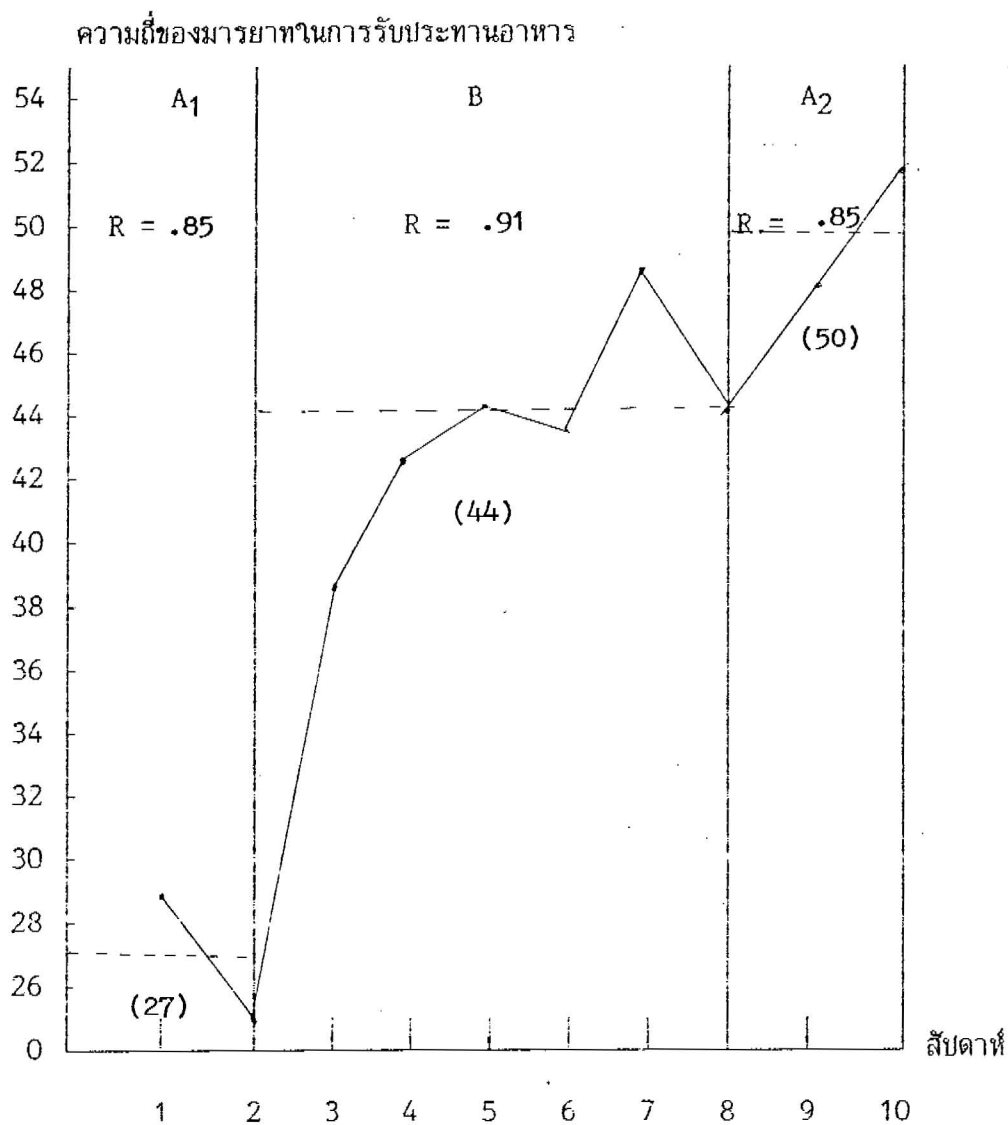
ภาพประกอบ 22 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 9 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มทดลองที่ 2

คนที่ 10

————— ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 - - - - - ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

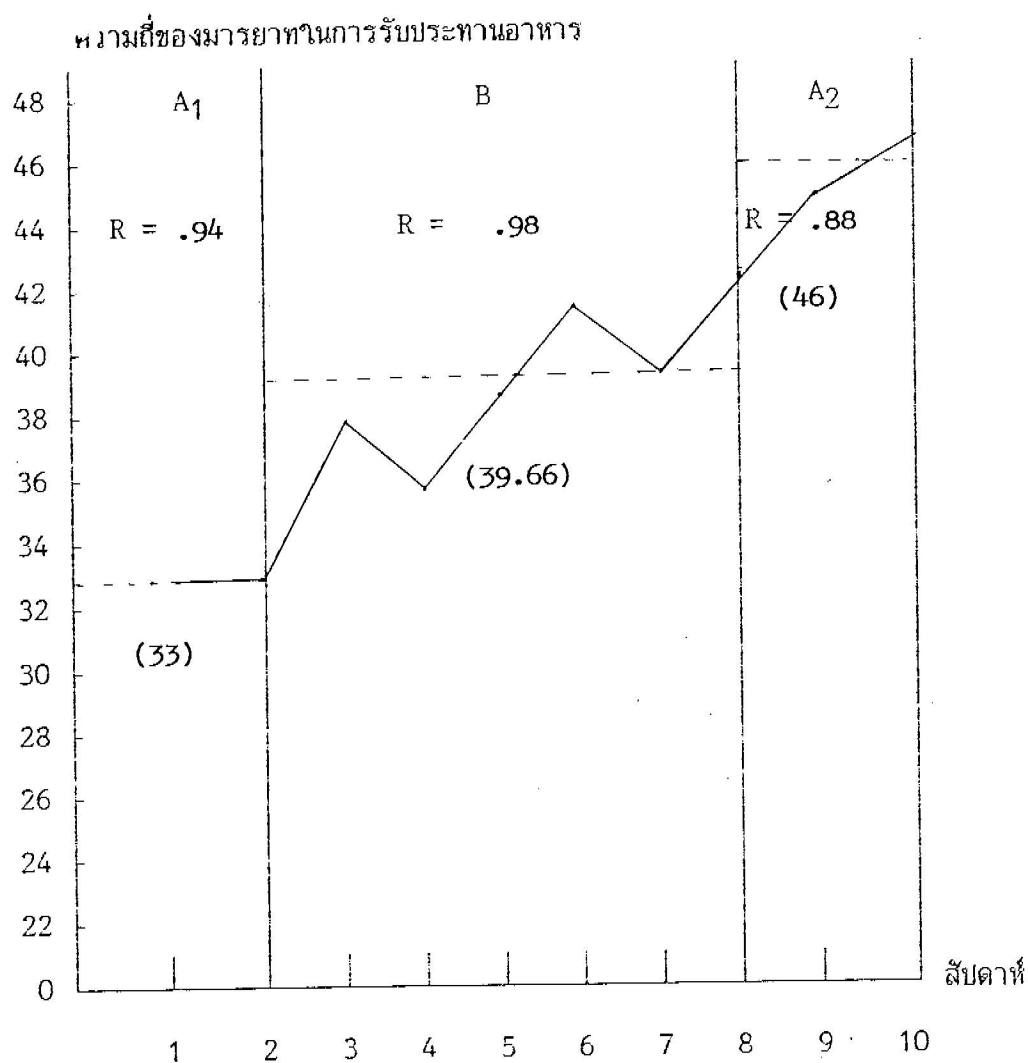
ภาพประกอบ 23 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 10 ในกลุ่มทดลองที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 1

คนที่ 1

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

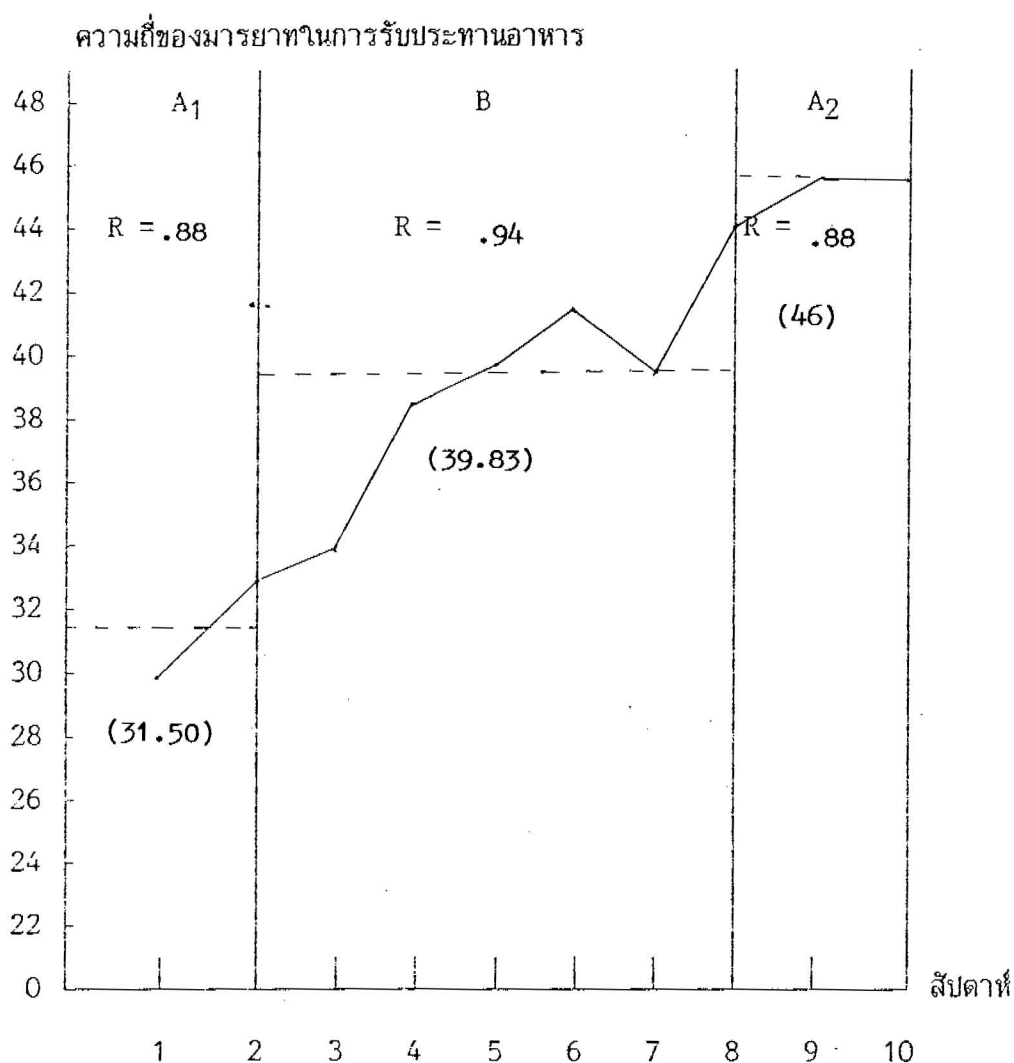
ภาพประกอบ 24 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มควบคุมที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 1

คนที่ 2

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

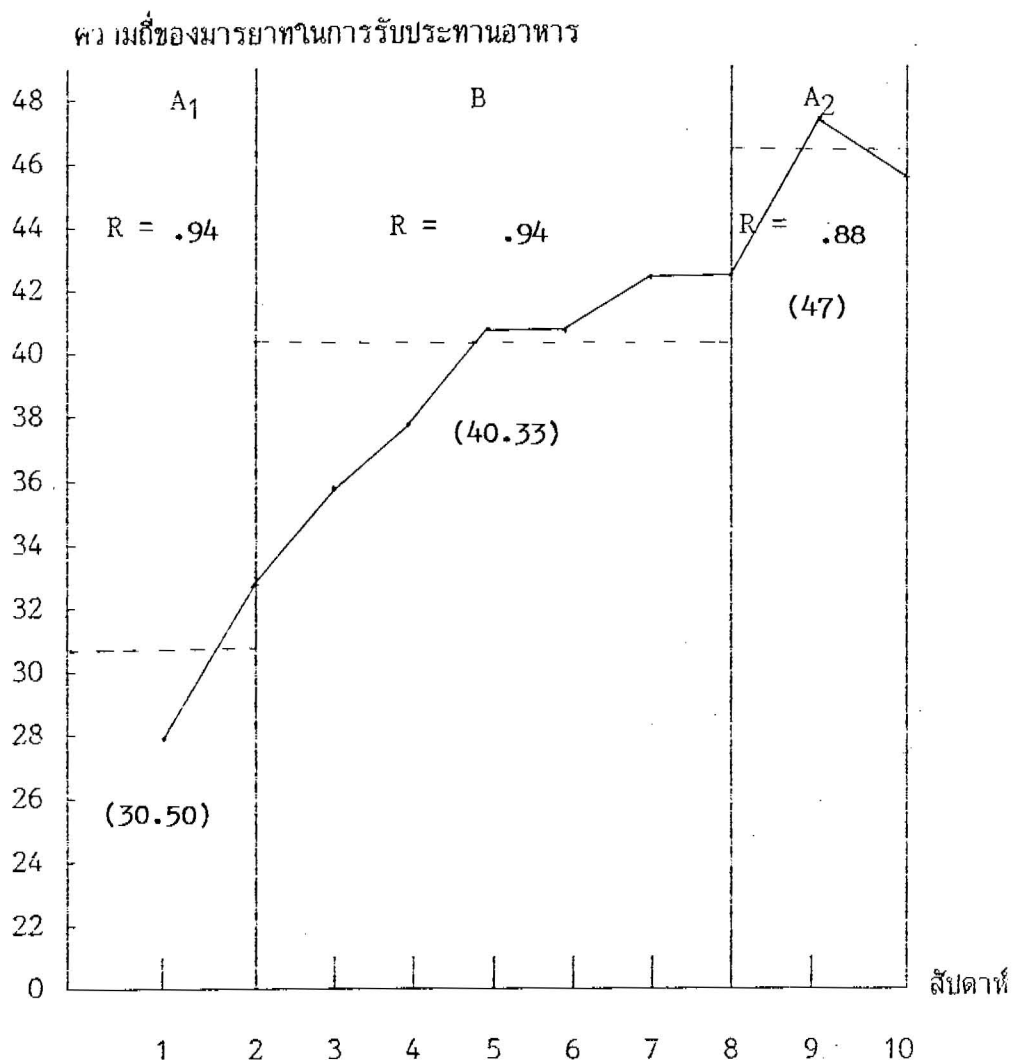
ภาพประกอบ 25 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มควบคุมที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 1

คนที่ 3

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

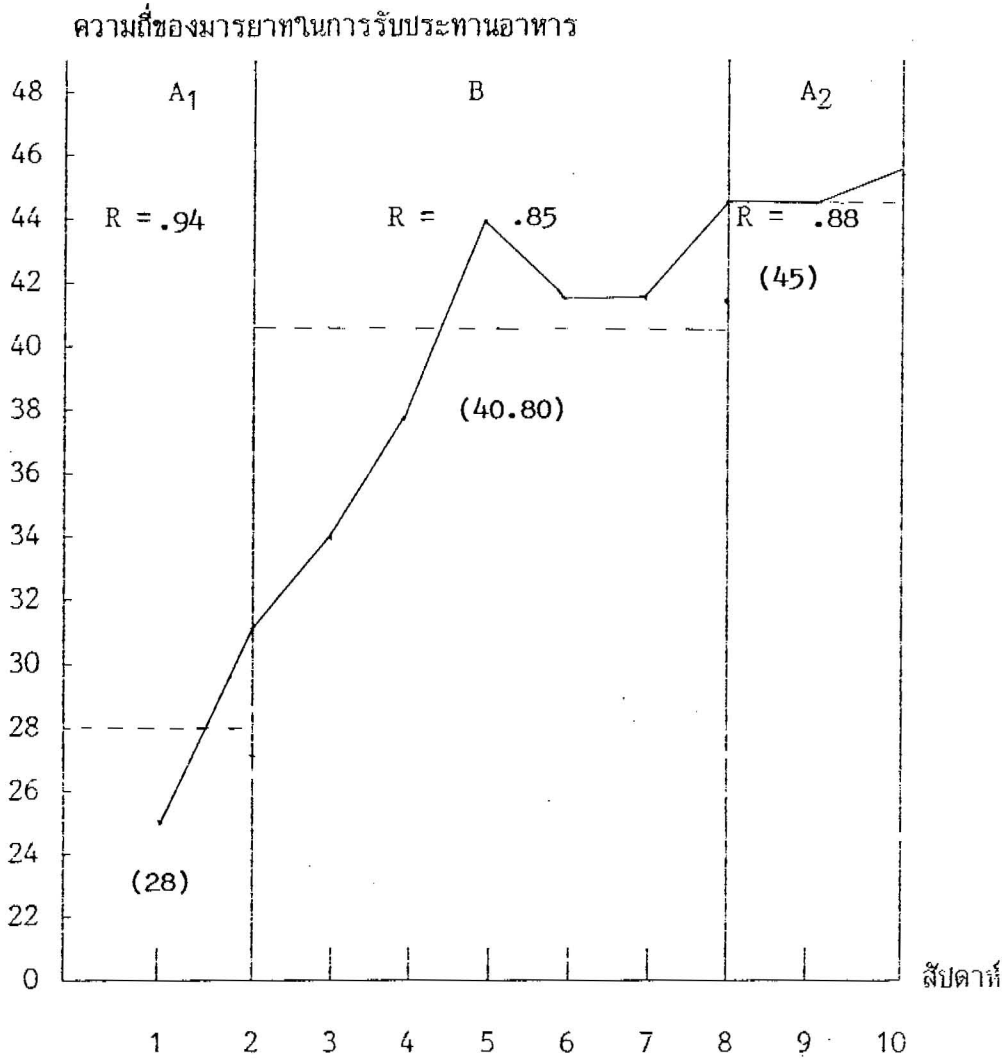
ภาพประกอบ 26 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มควบคุมที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 1

คนที่ 4

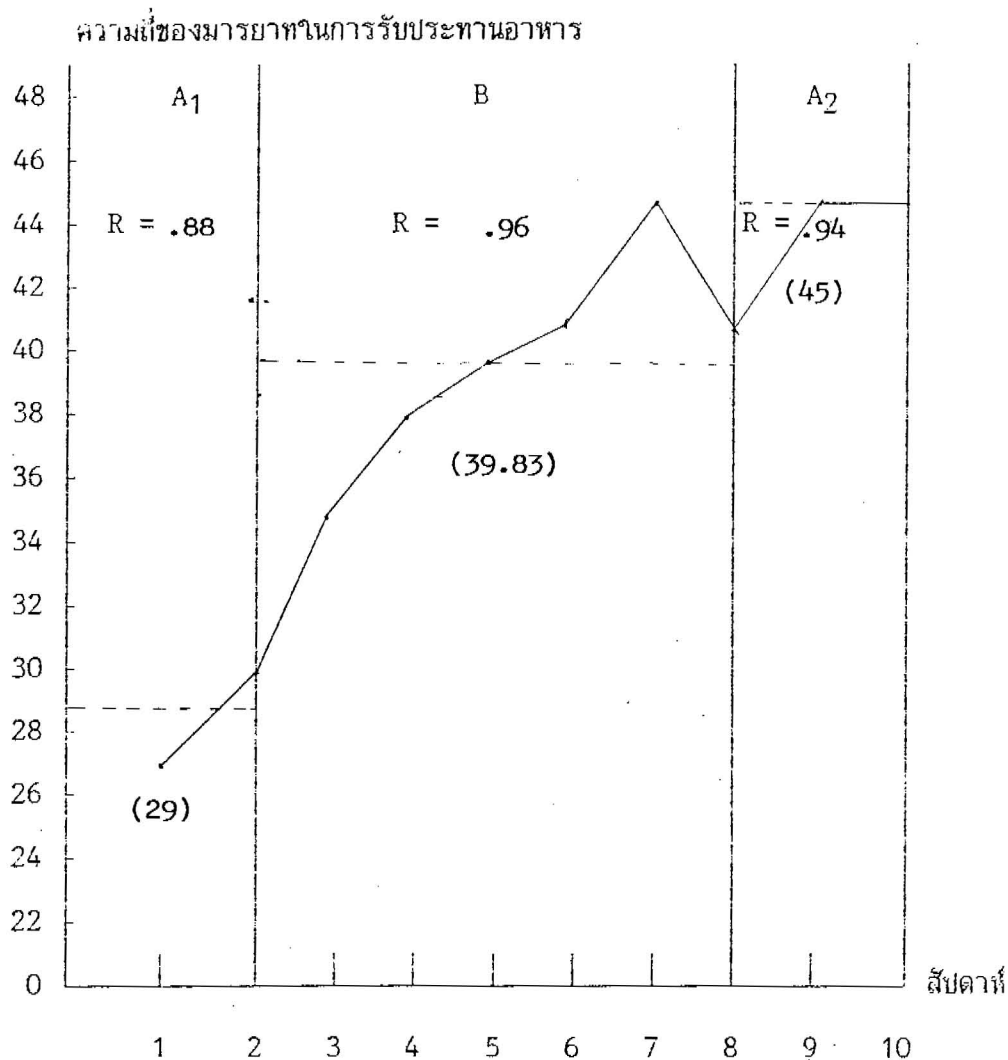
- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 27 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มควบคุมที่ 1
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 1

คนที่ 5

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

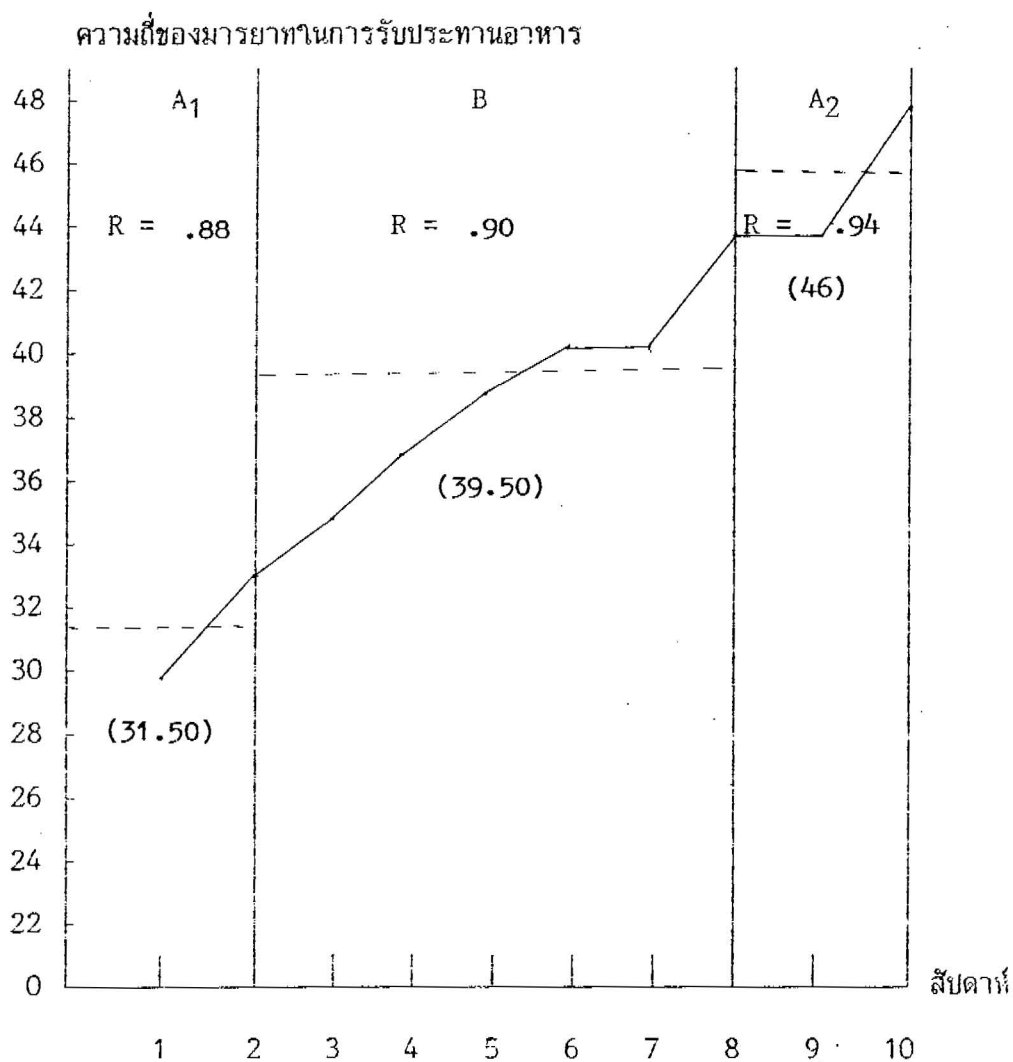
ภาพประกอบ 28 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มควบคุมที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 1

คนที่ 6

———— ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

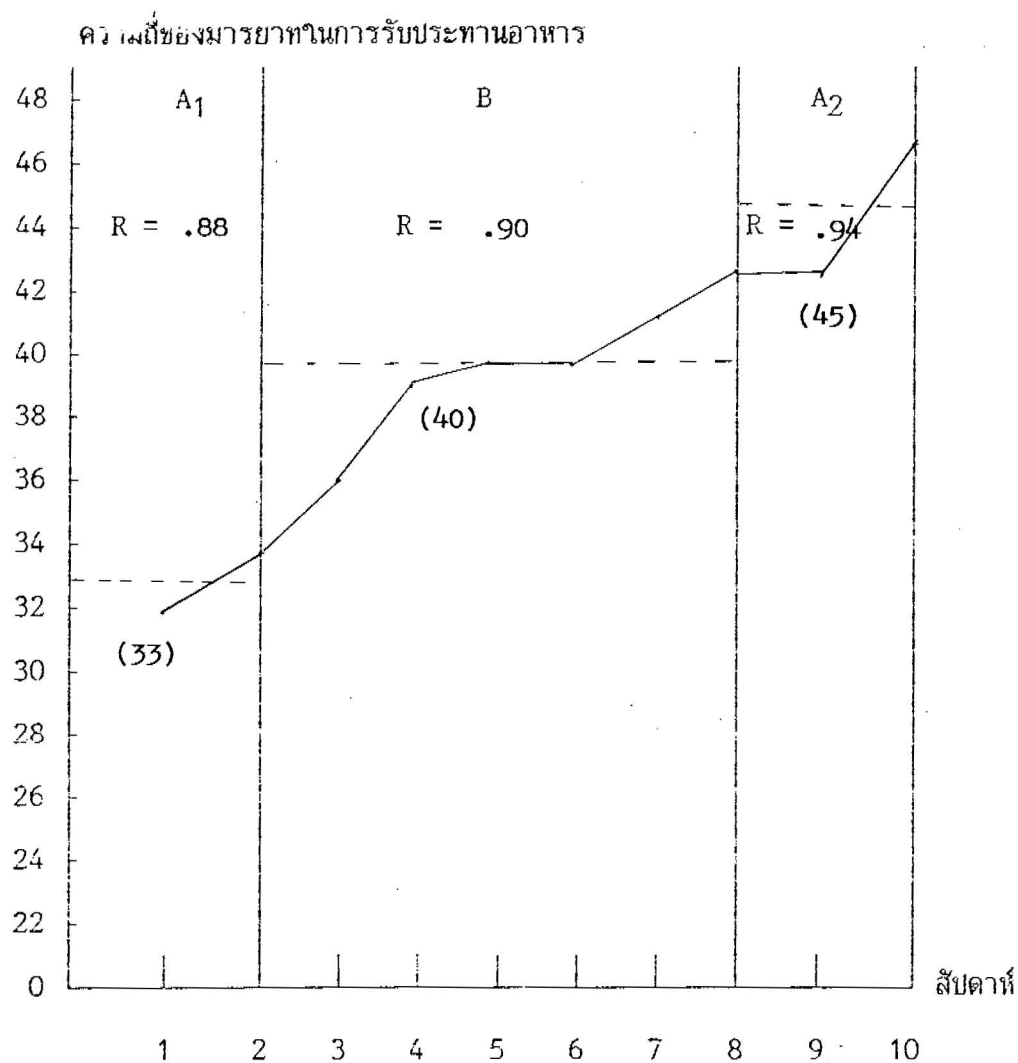
ภาพประกอบ 29 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มควบคุมที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 1

คนที่ 7

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง

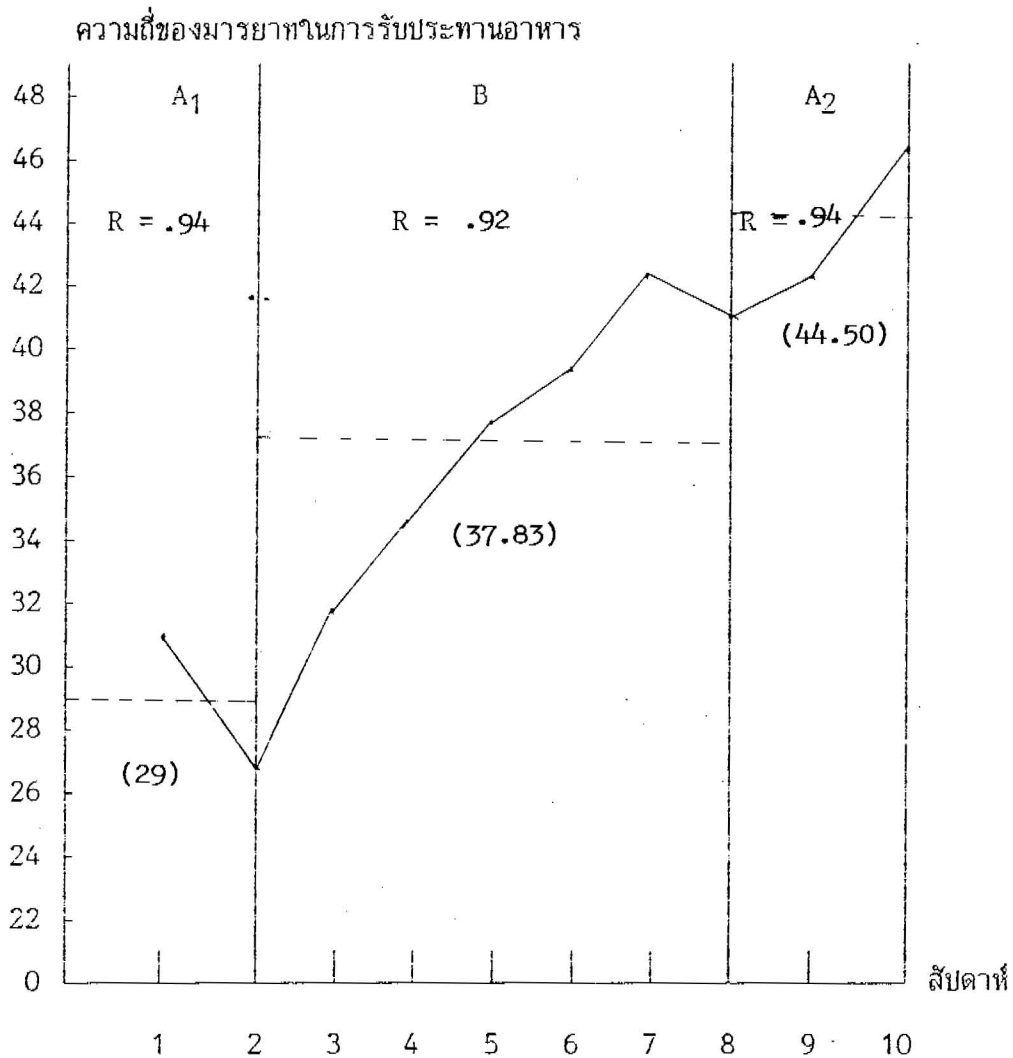
ภาพประกอบ 30 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มควบคุมที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 1

คนที่ 8

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

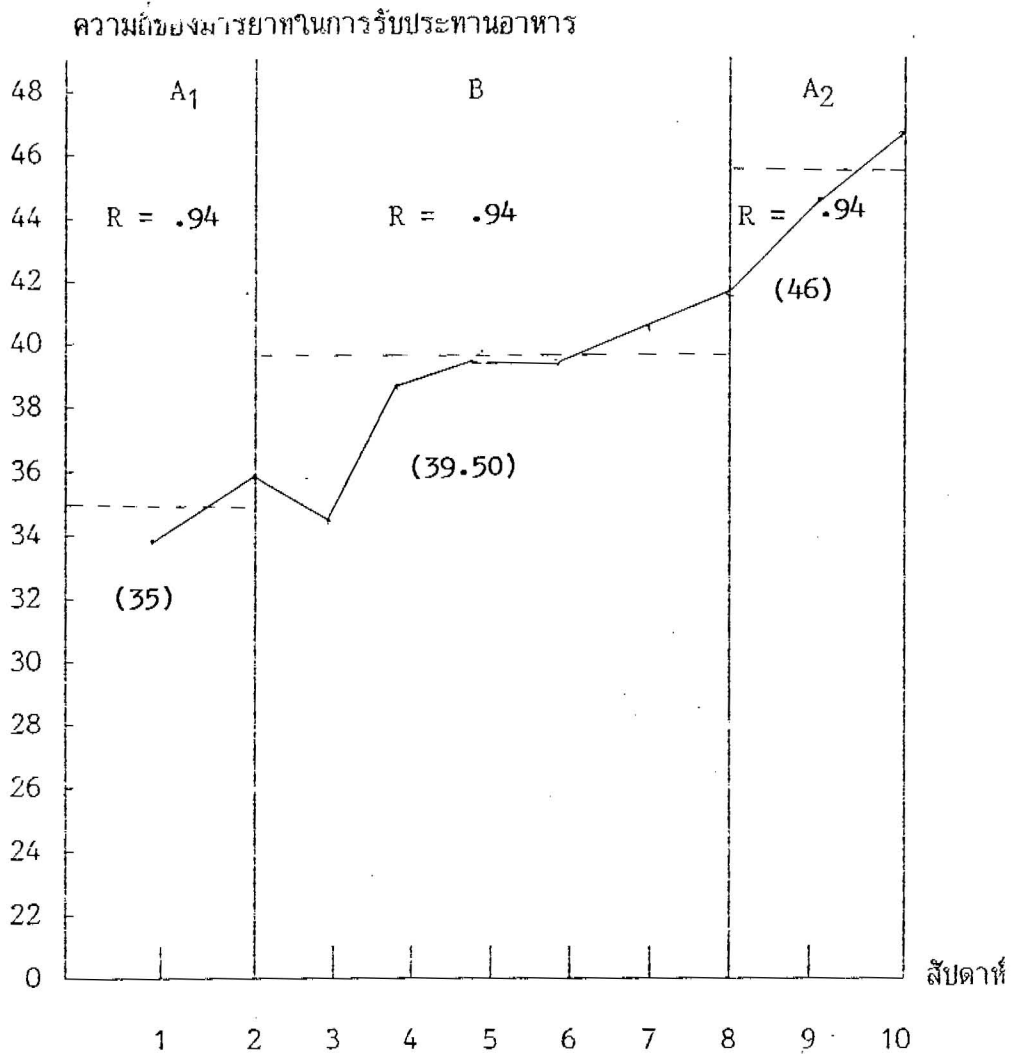
ภาพประกอบ 31 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มควบคุมที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 1

คนที่ 9

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

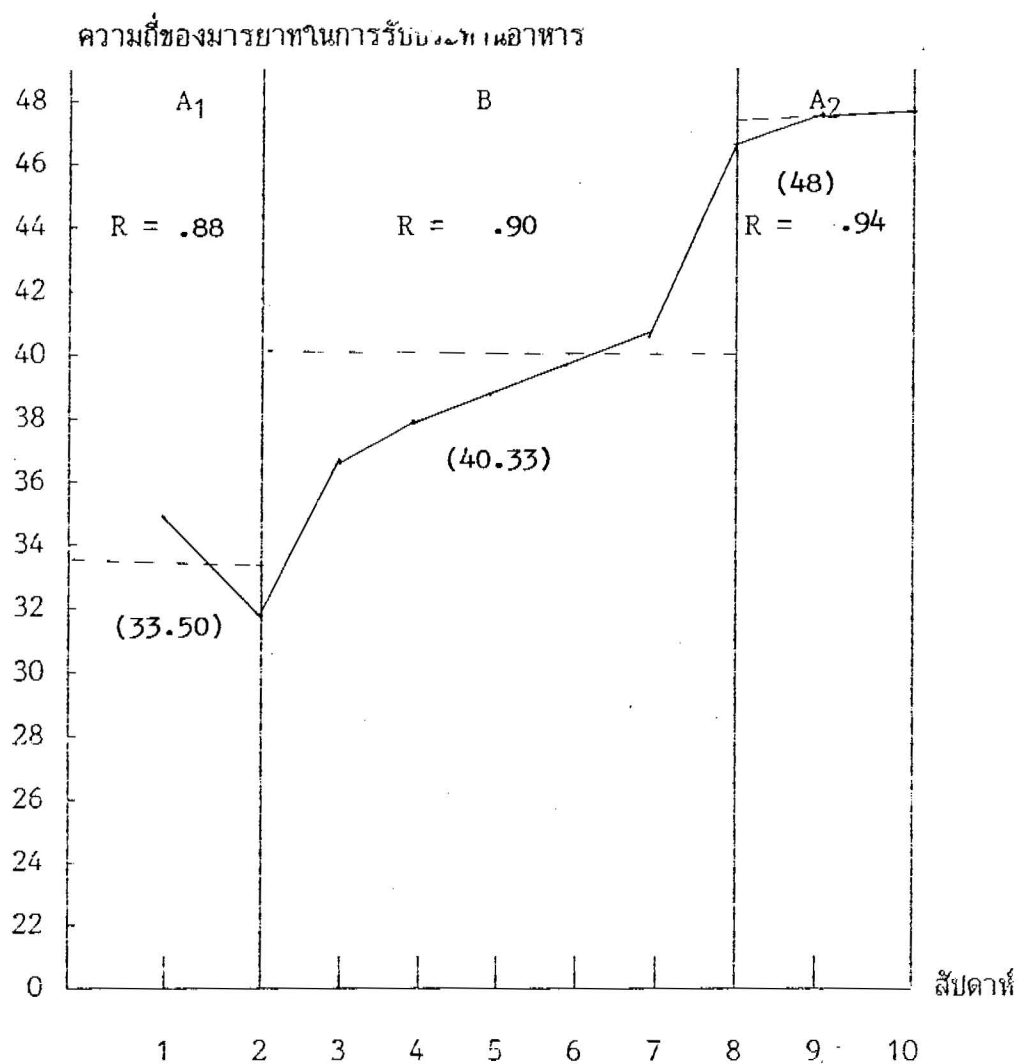
ภาพประกอบ 32 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 9 ในกลุ่มควบคุมที่ 1

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 2

คนที่ 1

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

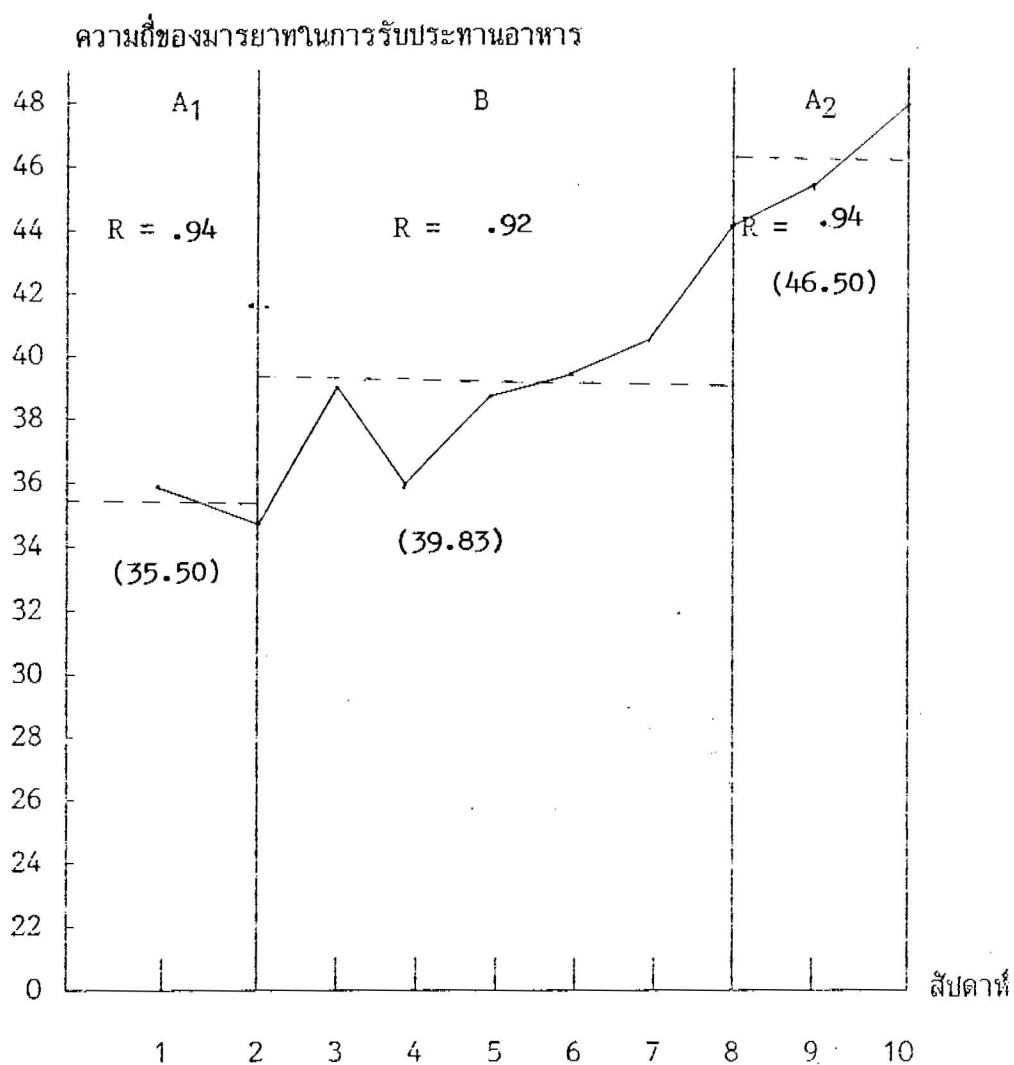
ภาพประกอบ 33 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 1 ในกลุ่มควบคุมที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 2

คนที่ 2

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง

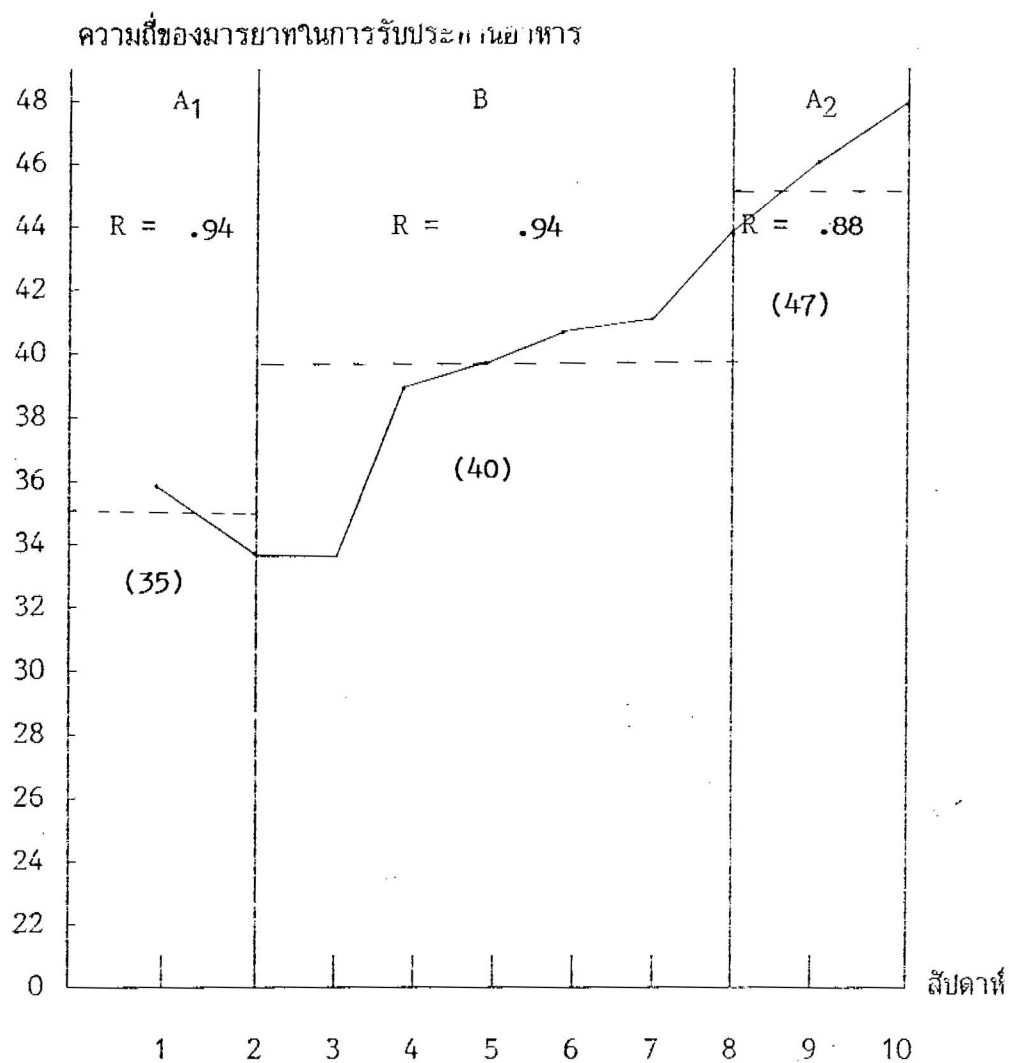
ภาพประกอบ 34 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 2 ในกลุ่มควบคุมที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 2

คนที่ 3

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

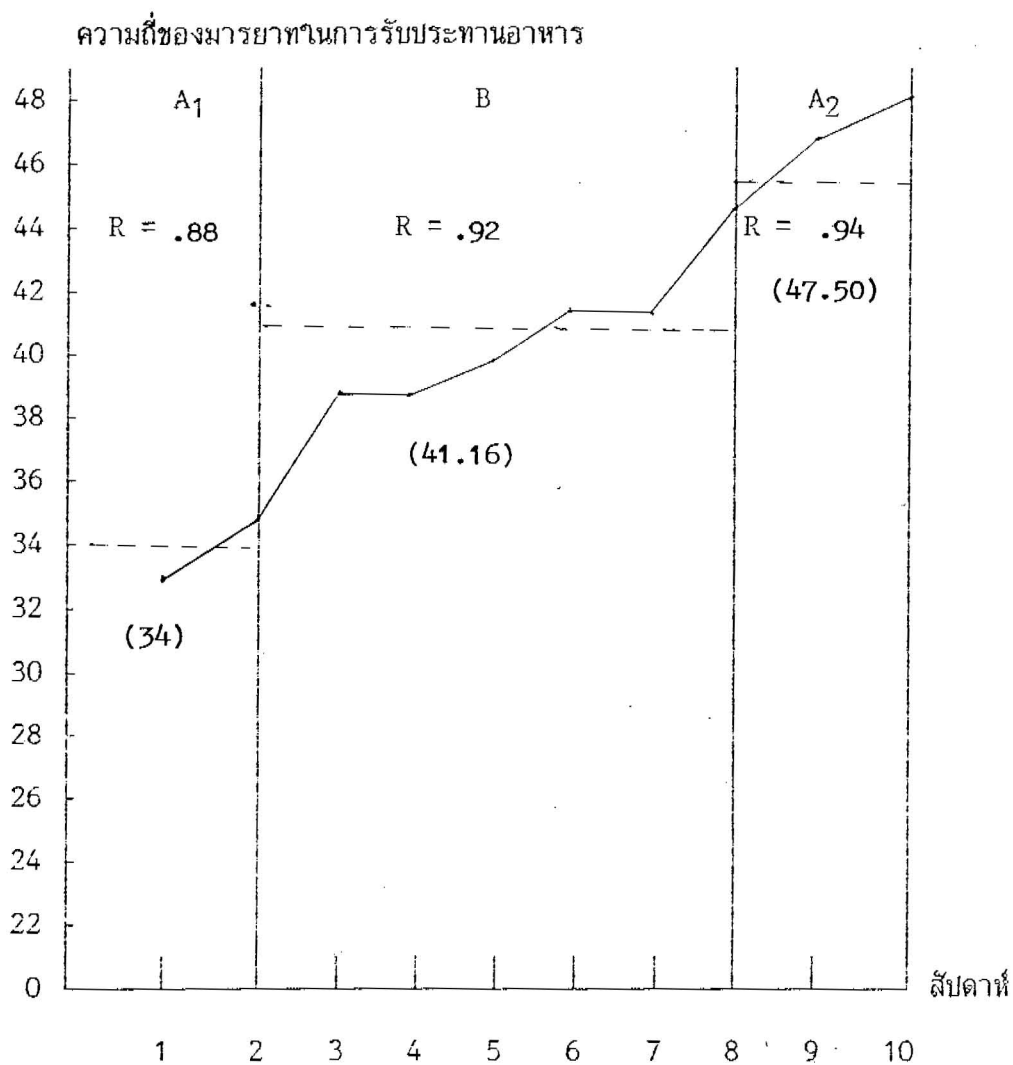
ภาพประกอบ 35 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 3 ในกลุ่มควบคุมที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 2

คนที่ 4

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

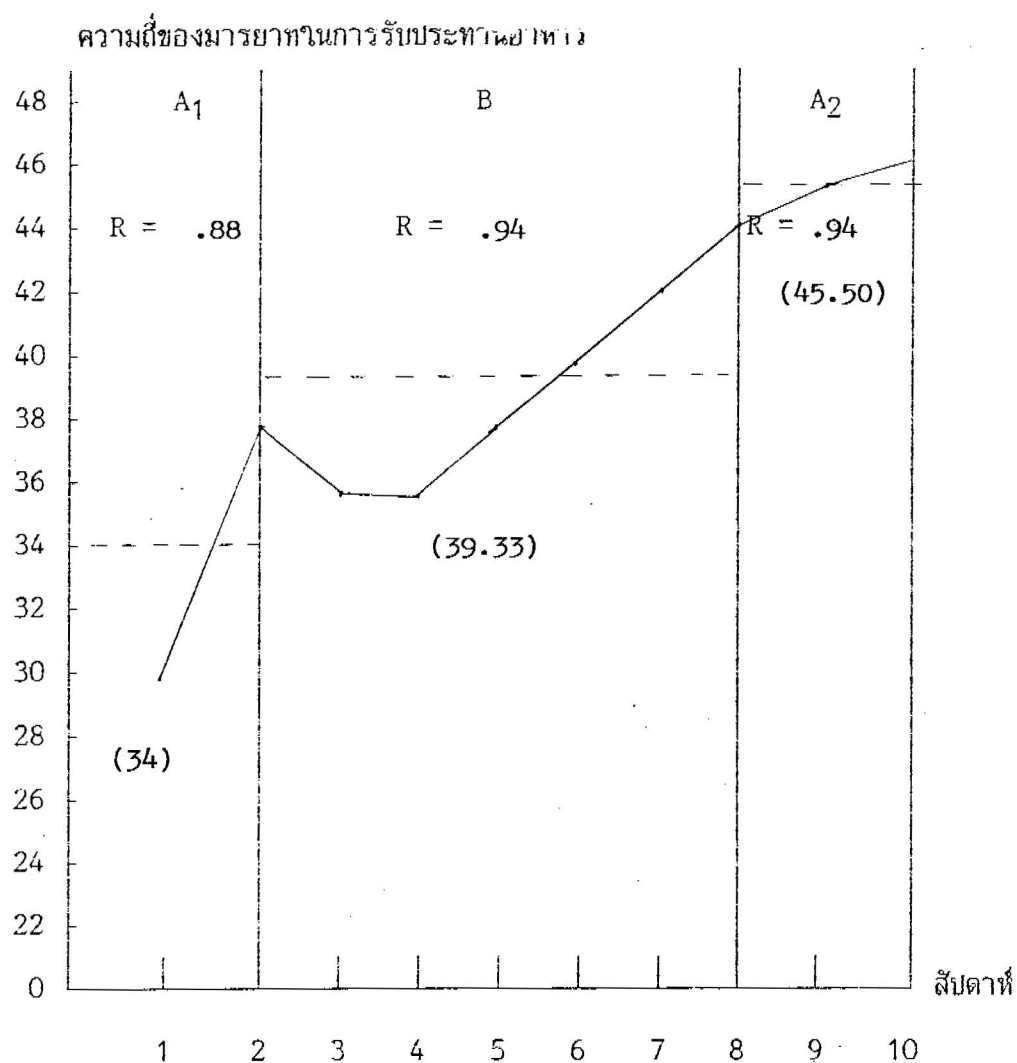
ภาพประกอบ 36 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 4 ในกลุ่มควบคุมที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 2

คนที่ 5

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

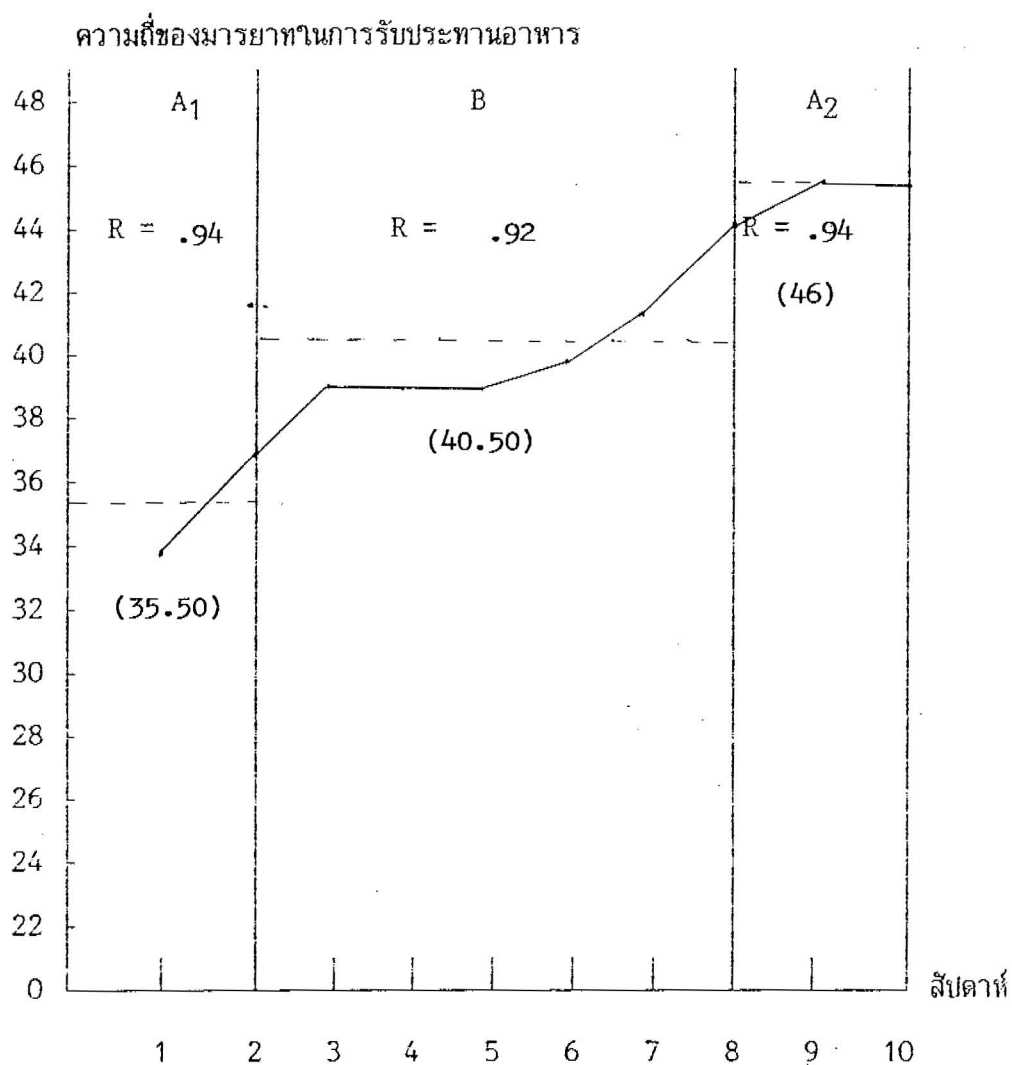
ภาพประกอบ 37 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 5 ในกลุ่มควบคุมที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 2

คนที่ 6

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

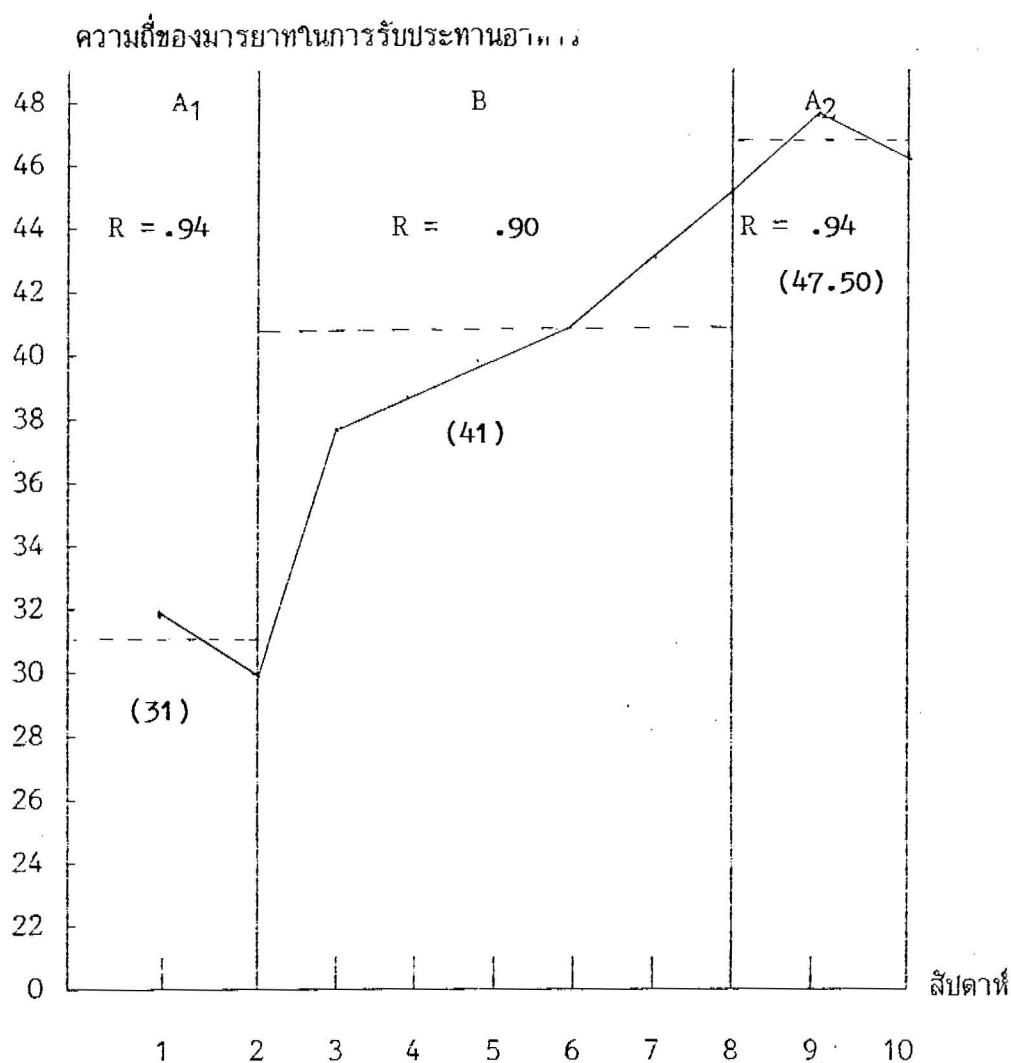
ภาพประกอบ 38 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 6 ในกลุ่มควบคุมที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 2

คนที่ 7

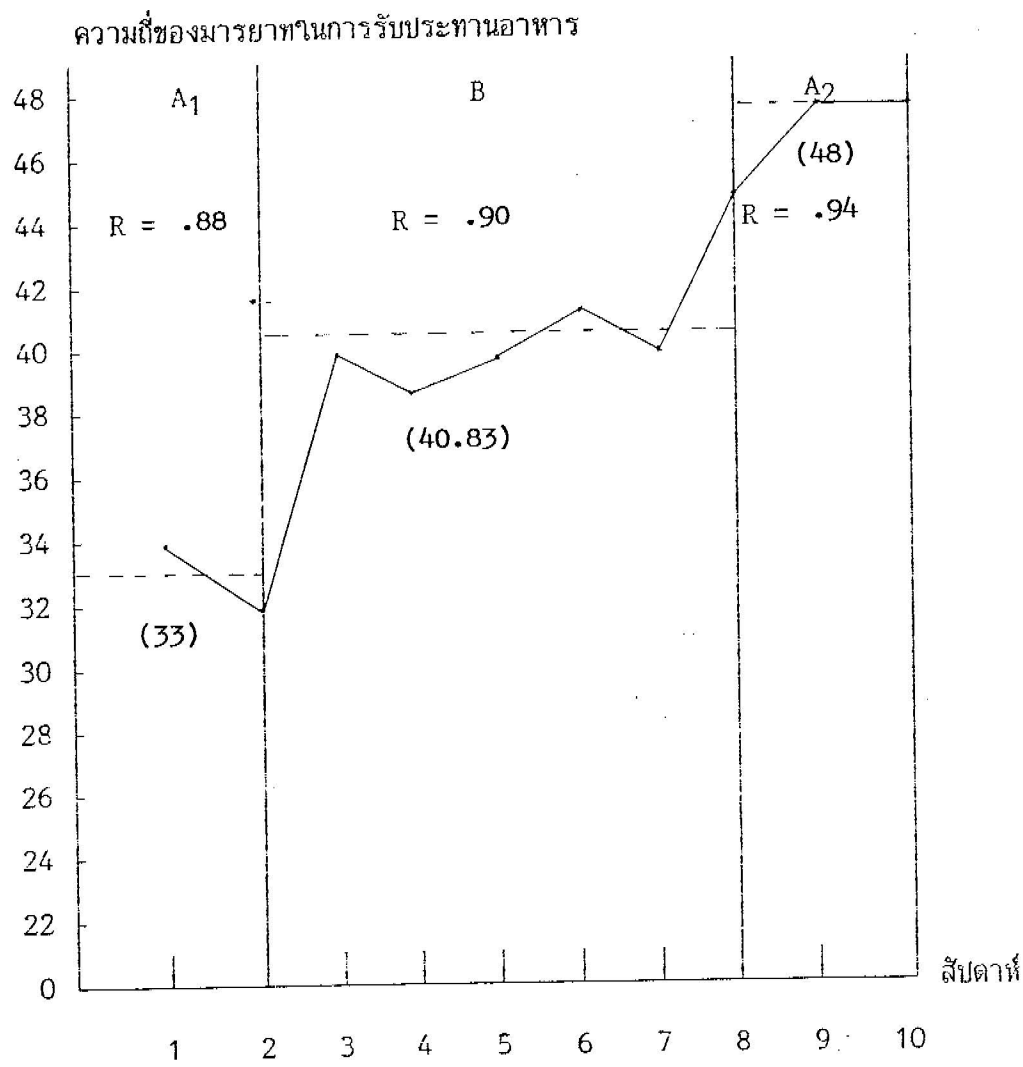

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
 ----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
 R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 39 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 7 ในกลุ่มควบคุมที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน
กลุ่มควบคุมที่ 2
คนที่ 8

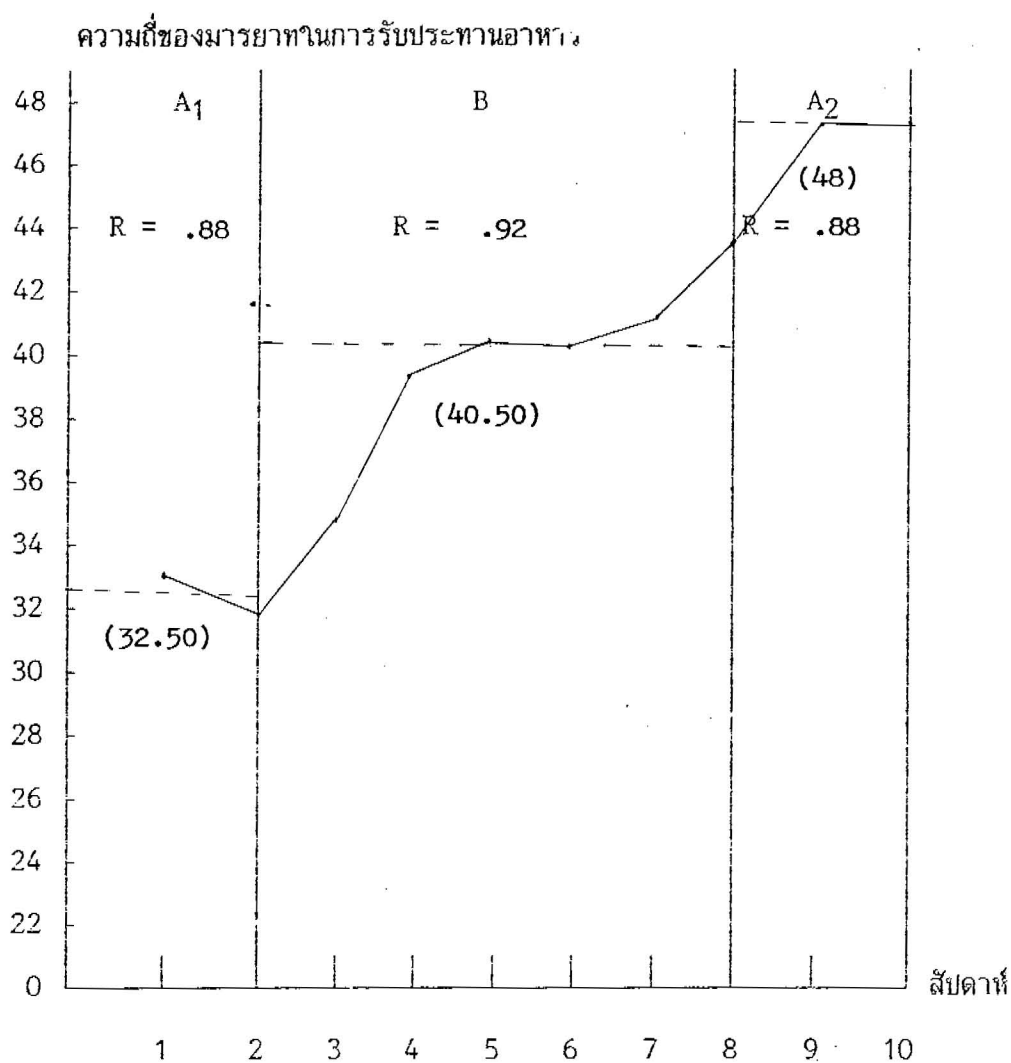
———— ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
----- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 40 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 8 ในกลุ่มควบคุมที่ 2
ตลอด 3 ระยะ

กราฟแสดงความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียน

กลุ่มควบคุมที่ 2

คนที่ 9

- ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละสัปดาห์
- ค่าเฉลี่ยของมารยาทในการรับประทานอาหารในแต่ละช่วง
- R ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง

ภาพประกอบ 41 ความถี่ของมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนคนที่ 9 ในกลุ่มควบคุมที่ 2

ตลอด 3 ระยะ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางเพ็ญศรี ประทุมรุ่ง
วัน เดือน ปีเกิด	20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2506
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	251 หมู่ที่ 1 ต.วังน้ำเย็น อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี 72150
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2513	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดตะลุ่ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ.2520	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนวัดโบสถ์ อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ.2523	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระราชสุจิตต์วิทยา อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ.2525	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนการเวกอุตสาหกรรมวิทยา อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
พ.ศ.2527	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา ชั้นสูง (บ.กศ.สูง) วิทยาลัยครูกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
พ.ศ.2529	ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2542	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อมารยาท
ในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

บทคัดย่อ

ของ

เพ็ญศรี ประทุมรุ่ง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

มีนาคม 2542

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรที่มีต่อมารยาทในการรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2541 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีมารยาทในการรับประทานอาหารไม่เหมาะสม จำนวน 38 คน ซึ่งสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน และสุ่มเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 9 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมที่ 1 ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคล และกลุ่มควบคุมที่ 2 ได้รับการสอนแบบปกติและเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกการสังเกตมารยาทในการรับประทานอาหารในโรงอาหารของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t -test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มมีมารยาทในการรับประทานอาหารดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
7. นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นรายบุคคลมีมารยาทในการรับประทานอาหารไม่แตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรเป็นกลุ่มอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

THE EFFECTS OF SIMULATION AND TOKEN ECONOMY REINFORCEMENT ON EATING
ETIQUETTE OF PRATHOM SUKSA IV STUDENTS OF BANTHONGMAKOK SCHOOL
IN AMPHOE DAN CHANG, CHANGWAT SUPHAN BURI

AN ABSTRACT

BY

PHENSRI PARTHOMROUG

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University

March 1999

The purposes of this experimental research were to study the effects of simulation and token economy reinforcement on eating etiquette of Prathom Suksa IV students at Banthongmakok school in Amphoe Dan Chang, Changwat Suphan Buri in the academic year 1998. The 38 subjects were selected from Prathom Suksa IV students whose eating etiquette disciplinary behavior scores were low. Then the subjects were randomly divided into two experimental groups and two control groups, each experimental and control group was consisted of 9 and 10 students, respectively. The experimental groups I was exposed to simulation and individual token economy reinforcement while the experimental groups II was exposed to the simulation and group token economy reinforcement. The control group I was given the conventional instruction and individual token economy reinforcement while the control group II was given the conventional instruction and group token economy reinforcement. The instrument was eating etiquette anedotal record. The data was analysed by t-test.

The results were as follows :

1. Eating etiquette of the students who were exposed to the simulation and individual token economy reinforcement was significantly higher than before the experiment at .01 level.
2. Eating etiquette of the students who were exposed to the simulation and group token economy reinforcement was significantly higher than before the experiment at .01 level.
3. Eating etiquette of the students who were given the conventional instruction and individual token economy reinforcement was significantly higher than before the experiment at .01 level.

4. Eating etiquette of the students who were given conventional instruction and group token economy reinforcement was significantly higher than before the experiment at .01 level.

5. Eating etiquette of the students who were exposed to the simulation and individual reinforcement was significantly higher than those who were given conventional instruction and individual token economy reinforcement at .01 level.

6. Eating etiquette of the students who were exposed to the simulation and group token economy reinforcement was significantly higher than those who were given conventional instruction and group token economy reinforcement at .01 level.

7. There were no significant difference of eating etiquette between the students who were exposed to simulation and individual token economy reinforcement and the other students who were exposed to simulation and group token economy reinforcement.